

Městská knihovna v Praze

Minervistka

Hermína Franková

Praha

2018

e-kniha

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Minervistka

Hermína Franková

Znění tohoto textu vychází z díla [Minervistka](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Albatros v roce 1984. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Hermína Franková: Minervistka), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 9. 3. 2018.

OBSAH

1.....	6
2.....	14
3.....	23
4.....	29
5.....	38
6.....	47
7.....	53
8.....	65
9.....	71
10.....	74
11.....	82
12.....	87
13.....	92
14.....	100
15.....	106
16.....	121
17.....	130
18.....	139
19.....	152
20.....	161
21.....	170
22.....	181
23.....	192
24.....	202
25.....	207
Slovo na závěr	218

1

Měla bych pomalu vypadnout, myslila si Emilie. Opatrně vzhlédla od dřímotně růžového hedvábíčka číslo tři a podívala se na maminku. Maminka seděla u piana a hrála Mozarta. Na dálku voněla liliovým balšámem na pleť a snila. Zdánlivě. Mozart Nemozart, maminka přesně věděla, že Emilie právě vyšívá líčko svaté Terezie. Vypadala zadumaně, ale smysly měla kočičí; také v poslední době Emilii obzvlášť hlídala.

Emilie roztržitě navlékla další hedvábnou nit a šlehla okem po bratřovi. Rudolf dřímал nad učením.

Bylo teplé jarní odpoledne. Salómem se ozýval Mozart, bzuchení včel ze zahrady a šustění spodniček. Maminka tedy jako by snila a k tomu opravdu hrála, Emilie seděla nad kanavou, na které se hedvábně usmívala zatím jen levá tvář světice. Jak Emilie vracela hedvábí do taštičky, dotkla se houby. Nebýt téhle houby, řekla si s nevrlou láskyplností, sice by se teď také nudila, ale smysluplně; maminka by nebyla tak ostražitá a Emilie by mohla při Mozartovi vyšít svaté Terezii pod nosem chloupky. Nejpůvabnější by byly zlatoplavé, které přecházejí v době podzimních dešťů v naplesnivělou zeleň. Emilie se pousmála, ale hned kajícně mrkla ke stropu. Někde nahoře, spíš až v bílých oblacích a modrém hedvábíčku, tušila svaté i s blahoslavenými příbuznými. Nebylo radno je namíchnout. Jednak to byl hřích a dále se svatí mohli od Emilie s pohoršením odvrátit. To byl jen takový hloupý nápad, říkala Emilie chlácholivě. Nikdy by to neudělala, ví, co se sluší. A vzorně plní všechny povinnosti dobře vychovaných dívek. Pravdymilovná Emilie se zarazila. Je to pravda? Ano! Řekla si hned pevně. Nosí například korzet, ve kterém se dusí. Vyšívá. Po ulici spěchá se sklopenýma očima... někdy. Má stále po ruce kapesníček. Moc slušně se sice nesměje, ale je to tím, že se směje upřímně, a pak jí to zafrkání ujede. Nedělá to schválně a časem se upřímný smích odnaučí. Pak se Emilie zase zarazila. Dostala se v myšlenkách ke své zálibě, která nejenže nebyla povinností dobře vy-

chovaných dívek, ale... No co?! Nikdo mi to přece nezakázal! Prohlásila vzdorovitě. Protože neklesla zasažená bleskem, tak s tím svatí asi souhlasili. Ale Emilie se tím zas dostala k houbě a začala být netrpělivá.

Ted' už bych vážně měla zmizet, jinak mi Vokurka zamkne, myslila si. Stísněná těsným živůtkem zalapala po dechu a rozčilením trochu zafuněla.

„Ale Emilie,“ ozvalo se něžně od piana.

Emilie si nenápadně uvolnila korzet, trochu se jí ulevilo. Ale ne moc. Zpocenými prsty navlékla další hedvábí a vpíchla jehlu do ucha svěťice.

„Lalůček bývá růžový,“ řekla maminka zadumaně.

Emilie zuřivě vytáhla z jehly modré hedvábíčko na oči s vidinami. Nebýt té houby, říkala si zlostně, klidně by si vyšívala... Ale kdoví? Vzdechla si. Vždyť to vlastně začalo už knihami. Tatínek občas kupoval pro lékárnou vědecké knihy. Vůbec mu nenapadlo, že by po nich sáhla některá z žen v domě. Jednak by jim nerozuměly, a pak k čemu by jim byly? K zavařování ořechů v jemné pálenice? Ale Emilie si jednu knihu vypůjčila. Byla zvědavá a dívčí knihy ji nebavily. Kniha byla o anatomii a Emilii velmi zaujala. Byl v ní rozkládací obrázek lidského těla. Tedy: ve skládance byla paní s jedním jediným usměvavým obličejem, ale měla mnoho těl. Na vrchním, tuhém papíru bylo tělo obyčejné, v barvě růžové a rusé. Na obou stranách hrudníku měl roztomile papírové záklopy. Když je Emilie zdvihla, uviděla malé bobulky jmelí. Možná že to bylo něco jiného, ale Emilie po tom nepátrala. Druhý papír byl v temných barvách. Když se totiž první, tuhý papír opatrně vysunul z dírek po stranách, objevila se paní stažená z kůže. Na každém hnědočerveném svalu stálo čísélko objevitelné jen lupou. Číslovaná paní Emilii tolik nezaujala, připadalo jí puntičkářské dělat si seznam vlastních svalů. Třetí obrázek byl jako průhledná žilnatina, kterou vytloukaly městské dívky z čerstvých dubových listů kartáčkem na ruce. Vzniklou pavučinu si pak ukládaly do památníků. V knize o anatomii se něžná síť jmenovala síť cévní a tepenná.

Když si Emilie obrázek prohlédla, bylo jí jasné, že se právě dopustila trestuhodného činu. Dívat se na nahou a ještě z kůže svlečenou paní

bylo určitě pro dívky nevhodné. Snad proto si začala půjčovat další vědecké knihy. Ale už tajně. Byla přesvědčená, že knihy tatínek jen opomněl zakázat.

Přes tatínka se Emilie zas dostala k lékárně, koukla na hodiny zděšeně a trhla sebou.

„Měla bych si jít umýt ruce,“ řekla uvážlivě. „Mám je vlhké, jehla mi klouže po prstech.“

„Ano? To už nestojí za to, miláčku,“ řekla maminka. „Už toho stejně pomalu musíš nechat.“

Emilie potlačila zasténání.

„Ale já totiž musím...“ řekla významně.

„Ano?“

Maminka vstávala a Emilie zas zoufale klesla do křesla. Už to jde tak daleko, že by ji doprovázeli i na záchod. Pak si zničeně uvědomila, že už tedy měla jít, takhle to vypadá podezřele, že tu bude tvrdnout do večera, že kniha, kterou potřebuje, zůstane na polici v lékárně, že se jí netrpělivostí chvěje sval číselko jedna až sval číselko pět, že už neudrží rám v roztřesených prstech...

Do salónu vstoupila Viola, Mozart zazněl falešně. Teta Viola mamince vždycky pocuchala nervy. Ale hlavně zcela upoutala maminičinu pozornost. Emilie tiše vstala a opatrně se vykradla ze salónu. Viola přišla v poslední chvíli.

Za dveřmi si Emilie nadzdvihla dlouhé sukně a kvapem seběhla ze schodů. Pak zlehka otevřela dveře laboratoře. Fajn! Vokurka tu nebyl a tatínek přidával vedle v lékárně pijavkám vodu. Emilie zašmátrala v regále. Nic. Vplížila se tedy do laboratoře a horečně prohledávala polici... Než se tatínek vrátil od pijavek, uháněla už Emilie zpátky do salónu.

Maminka visela očima na Viole, ale stihla se ještě podívat na knihu, kterou Emilie tiskla k živůtku.

„Co si to neseš?“

Emilie jí to ukázala.

„Životopis svaté Terezie?“ Řekla maminka. „To je chvályhodné, miláčku. Když ji poznáš, bude se ti lépe vyšívat.“

Teta Viola se najednou zasmála. Emilií zalomcoval úlek. Že by si byla Viola všimla, že v obalu leží jiná kniha? Ale maminka už zase hrála a Emilie se tedy pustila do pravého líčka světice. Když pak Viola potměšile nadzdvihla desky Životopisu svaté Terezie, Emilie ji důkladně klepla přes prsty vyšívacím rámem. Viola se urazila a odešla. Konečně byl klid.

Tentokrát byla Viola uražená důkladně. Neobjevila se v salónu ani příští, ani přes příští den. Mamince to nevadilo. Mohla se soustředit jen na hudbu a na Emilii (se zalíbením pozorovala, jak už jsou desky životopisu ohmatané). Ale Emilii mrzelo, že Violu klepla. Až pozdě totiž zjistila, že potřebuje spojence.

Doba, kdy se Emilie bavila nad rozkládacím obrázkem, dávno minula. Teď si půjčovala z lékárny další knihy, ale v žádné už nenašla záklopy či bobulky jmelí. Knihy byly jiné a možná že by je byla Emilie zklamaně odložila, nebýt Rudolfa.

Emilie se podívala na bratra. Zase už dřímал nad učením. Znechuceně se zamračila. Rudolf se za spojence nehodil. Ale Viola...

Přišel večer a Viola zase nikde.

„Magnifique, maminko,“ říkal tatínek. „To hovězí je jak peříčko. A slanina chřupává... Není nad lehké jídlo k večeři.“

„Ano? Dnes se maso skutečně krásně propeklo,“ řekla maminka. „Přidám ti ještě kapku šťávy a taky kousek knedlíku. Ale ne, nic ti to neudělá.“

Pohoda.

Slunce zapadalo za jabloně, salón růžověl do barvy svatých lalůčků. Zase tu šustily spodničky, a navíc zvonily příbory.

Kdyby přišla Viola, tak tenhle klid nebude, říkala si potouchle Emilie. Jakmile se rozletěly dveře salónu a bouřlivě vstoupila vysoká třicátnice, hned tu s ní také bylo napětí. Tatínek hned snaživě vypravoval lehkovážné příběhy, ale bavil se jimi sám. Maminka se úpěnlivě dívala hned na skleník, hned na Violu. Ze slušnosti ze sebe občas vynutila sladký smích,

ale v nesprávných chvílích. Když se Viola nerozčílila (a maminka mohla spustit skleník z očí) a usadila se v salónu, mamčin sladký smích vzápětí umlkl. Snívá, útlá maminka byla dáma. A švagrová ji dráždila. Byla neprovdaná slečna. Masívní jak rodinné stříbro. Nápadná nejen výrazným obličejem s hustým obočím a velkýma, kaštanovýma očima, ale i chováním. Moc pohyblivá. Pořád něčím zaujatá. Nezkrotná. Mluvila bez výběru, o čem chtěla, také o svém trávení. Když maminka převedla řeč na něco vhodnějšího, Viola si zapálila doutník! Bonton jí byl prostě tak lhostejný, že to maminku přivádělo k zoufalství. Při návštěvách Violu ani nenapadlo prokazovat úctu provdaným ženám, jak se slušelo na neprovdanou slečnu. Také se neostýchala a ukazovala dravou chuť k jídlu. Koblihy mizely z mísy, jako by je Viola házela za živůtek.

Od jiných neprovdaných slečen se tedy Viola lišila vzhledem, chováním i mluvou. Ale hlavně tím, že byla blázen. Co si Emilie pamatovala, o tetě se mluvilo – nebo spíš šeptalo – s omluvným soucitem: vždyť je blázen! A taková pěkná ženská! Chudák! Emilie to poslouchala s nechutí. Měla Violu ráda. Že teta rozbíjí porcelán ve skleníku? No co! Bonton Emilii taky moc neležel v hlavě, tetino chování ji nijak nepobuřovalo. A Viola se vedle Emilie chovala také zdrženlivěji; z bláznivé staré panny bývala obratem ruky jen rozesmátá mladá žena. Za spojení by se dokonale hodila.

Viola věděla o všem, co se v domě šustlo. Jak na to přišla, byla záhada. Ale předem poznala, kdy na maminku přijde migréna a že se dali moli do rukávnicku po babičce. Byla nevypočitatelná. Někdy mlčela, jindy trousila nedbalé poznámky o prožraných drahých kožišinách.

Vždyť je blázen! Říkala silně nervózní maminka po Violině odchodu. Neber ji vážně, tatínku! (Tatínek si totiž zakládal na zděděném majetku.) Pak se tatínek přestal mračit a maminka dala rukávnicku tajně opravit. A teď jsem u jádra věci, říkala si Emilie. Viola pravděpodobně všechno ví i o Emiliiných spádech. Bude ochotná jí pomoci?

„Ještě trochu šodó na buchticky?“ ptala se maminka.

„Nevím, nevím,“ váhal tatínek, „Kneipp říká, že se pak překrvuje část těla kolem zažívacího ústrojí, a to bych nerad.“

„Ano? Ale neboj se,“ řekla něžně maminka, „buchtičky jsou lehounké, zažívací ústrojí je ani neucítí.“

Otevřely se dveře a Emilie se zklamaně zašklebila. Po Viole pořád ani památky.

„Tady jsou klíče, pane lékárníku,“ hlásil laborant a muž pro všechno Vokurka.

„Všchno v pořádku?“ ptal se pan lékárník.

„Samozřejmě!“

„Sodík je pod petrolejem?“

„Jistě, jistě!“

„Všude zamčeno?“

„Na dva západy!“

Tím odbyli každodenní obřad.

„Teď ještě počkáme na doktora Šlechtu!“ řekl tatínek. „Pak můžeme jít.“ A tatínek si šel pro doutník.

Heleme se! pomyslela si Emilie. To by byla náhodička, kdyby tatínek zapomněl na klíče! Ležely na prádelníku, na podložce pod hodinami. Emilie se zatetelila. To by byla náhodička! Opakovala si dychtivě. Ale bylo to nepravděpodobné. Vokurka a tatínek budou čekat na pana doktora. Aby jim to uběhlo, promluví si o výhodách knajpování, které je zdravé, protože odvede krev z výše položených částí těla. V souvislosti krev, pijavky, lékárna si tatínek určitě vzpomene na klíče.

„Po tom knajpování se daleko líp cítím!“ začal tatínek.

„Byl to farář,“ prohlásil Vokurka, „a nebyl blbý. Myslím Kneipp.“

„Knajpování je znamenitá metoda, jak odvádět krev z výše položených částí těla, též i z hlavy,“ řekl tatínek.

„Mrtvice je prevít,“ řekl Vokurka. S ohledem na tatínka, který byl sice hubený, ale vzteklý a bál se mrtvice, dodal Vokurka: „Ale Kneipp na ni vyzrál!“

Na pijavky už nedošlo.

„Já chci taky knajpovat!“ prohlásila ve dveřích teta Viola.

Napětí se dostavilo, jako když proutkem mávne.

Viola nebyla jen nápadná. Emilii napadlo slovo významná. Viola byla významná osobnost! Když vstoupila, každý najednou ztratil glanc. A zvláště když vstoupila v téhle náladě. Se svraštělým obočím, rozhodná a předem vítězná. Maminka se s rozpřaženými rukama opřela o skleník, aby ho kryla. Tatínek chytil do náruče sloupkové hodiny. Zbytečně! Byly ze silného porcelánu a nepraskly by. Rudolf... no Rudolf neměl glanc, a tak ho nemohl ztratit.

„Na knajpování nic není!“ řekl Vokurka, aby se ještě víc vetřel do rodinné přízně. „Posledně jsem nastydl, kýchl! Dnes asi nepůjdu!“

„Vezmu to za vás,“ navrhla mu přátelsky Viola. Nadzdvihla přemýšlivě sukně a ukázala šněrovací botičky velkého čísla. „Abych si je neurousala,“ řekla a začala se zouvat. A už se objevil vzrušující kotník. Emilie se zasmála. Maminka se totiž odlepila od skleníku, vrhla se k Viole a zakryla jí kotníky. Viola byla hbitá. Vykašlala se na boty a lstivě si rozpínala sukni v pase. Maminka lapala Violiny prsty a také háčky v pase. Violina sukně se tudíž zase vysoukala a bylo vidět nejen kotník, ale i lýtko.

„Violo!“ vydechla zoufalá maminka.

Vokurka se odvrátil, aby rodinu nezahanboval.

„Dělej něco!“ zašeptala maminka tatínkovi.

„Violo,“ začal tatínek třepotavě, „ženy... pro ženy...“

„Pokračuj!“ radila mu Viola.

Vždyť ona se baví! Napadlo Emilii. Je to možné?

„Pro ženy je knajpování nevhodné, víš?“ říkala maminka hlasem kočičky a tvrdou rukou svírala sukni kolem Violiných nohou. Ale kampak na Violu! Viola už měla háčky v pase povolené a krouživými pohyby boků sukni setřásla. Pak setřásla i maminku.

„To je mi jedno!“ prohlásila. „Úplně!“

„Už padla rosa,“ řekl ve dveřích bodře doktor Šlechta. Protože podobné výjevy znal, úplně Violu přehlédl. Nebyla tu, no. „Večer velmi vhodný na knajpování.“

„Právě,“ řekla Viola a hbitě se přemístila k prádelníku s maminkou a se sukni v patách. A tam... Emilie ztuhla.

„Na knajpování je moc dusno!“ řekl oddaný Vokurka s odporem.

„Ach ták,“ pochopil to snad pan doktor. „Asi máte pravdu. Je moc dusno.“ Ale to už ležel klíč od lékárny v Emiliině taštičce na hedvábí. Viola ho ukradla! Jak byli všichni zaujati jejími nedbalkami, nikdo si ničeho nevšiml.

„Violo,“ začal zase tatínek, „přece nemůžeš..., co by řekli lidi...“

Jestli to dělala kvůli klíči, tak teď přestane, říkala si nadšeně Emilie. Chtěla jen odvést pozornost. Jaképak úvahy, Viola je spojenec!

„Dnes jsem koupila kávu značky Honduras,“ řekla maminka a v hlase jí bublala smetana. „Nedáme si šáleček, Violo?“

Viola se zamyslela. „Honduras?“ opakovala. „A víš, že jo? Ale nechci šáleček, chci kafáč! Jinak...“

„Jistě, jistě!“ řekla maminka tak zmatená, že přebírala Vokurkovo výrazivo.

Viola si mezitím zase natáhla sukni.

„Proč už nejdete knajpovat?“ zeptala se vesele.

Všichni tedy vyrazili. I Emilie, která osahávala v taštičce klíč...

2

Emilie se po špičkách vkradla do laboratoře, tichounce zavřela a zamkla. Pak vytáhla houbu. A z desek s názvem Životopis svaté Terezie knihu Zákony lučby. Zběhle zalistovala a četla: vylouží se třikrát za sebou...

Pustila se do práce.

Další knihy, které si Emilie půjčovala z lékárny, zvábená rozkládací paní, byly knihy chemické. Emilie se nad nimi toužebně rozpomínala na všechny roztomilé záklopky, i na tu, která skrývala plíce podobné tvarem křídům jarních mūr, ale hebce dolíčkované. A asi by byla knihy navždycky odložila, ale jako hodná sestra měla někdy zkoušet Rudolfa.

„Nemůže tě to nijak unavit,“ říkala maminka, „vždyť tomu stejně nerozumíš.“

Tehdy se Emilie rozzlobila. Proč by tomu neměla rozumět? Je snad hloupější než skopová hlava? Nechala si knihy a občas do nich nahlédla, aby mohla Rudolfa pokořit. Skopová hlava se naučil žádat Emilii o radu, a to bylo fajn. Pak ale Rudolfovy nároky rostly, byl už kvartán! Emilii nestačilo přelousknout tu a tam vzorec. Musila se na učebnice vrhat se vši urputností, se vším vztekem na to, že maminka pokládala skopovou hlavu za jiskřivě chytrého chlapce a ji... prostě jen za jeho sestru. Časem se stalo, že Emilie našla v chemických knihách zalíbení. Půjčovala si je pořád tajně a ležela v nich v noci při světle svíčky a měsíce. A při těch dvou divných světlech se pachtila po vědeckých objevech, pátrala po krystalech neznámé látky nebo po prstenci na stěně zkumavky. To tedy bylo v noci. Ve dne...

I Emilii se zdálo, že je nevhodné být ve dne vědkyní. A tak ve dne Emilie jen pokořovala Rudolfa. Vtom se potěšeně zasmála nad kahanem. Vzpomněla si, jak jednou vpravila do mýdla v lékárně dusičnan stříbrný. Slušně vychované dívky mohou být veselé, ne? Řekla pak polekaně a chvíli čekala. Když se nic nestalo, předpokládala souhlas. A věnovala se vyluhování a dalším vzpomínkám. Po několikadenním mydlení zčernal

jak tatínek, tak pan doktor Šlechta. Báli se, že mají mor. Bylo to veselé. Rozjařená Emilie zase otočila oči ke stropu. Veselí se naopak slušně vychovaným dívkám doporučuje. Samozřejmě umírněné veselí! Dodala přísně. Neotvírat moc ústa! A s potěšením se smála s ústy dokořán.

Někdo opatrně zaklepal na dveře.

Viola! Napadlo Emilii. A tak se stalo, že otevřela Rudolfovi. Ihned se ovládla, a dokonce se usmála.

„Copak chceš?“ zavrnila maminciným něžným hlasem, a aby je nebylo slyšet, honem ho šoupla do laboratoře.

Rudolf se spokojeně rozhlédl. Když uviděl dýmající kahan, sklenice s tekutinami – a zkumavky, spokojeně kývl.

„Já jsem to věděl! A řeknu to na tebe. Na Violu taky!“

V Emilii zabublal vztek. Slídlil! Ale Rudolfek kupodivu taky šeptal. Stejně jako Emilie opatrně tlumil hlas, aby ani slůvko neznepokojilo lékárníkovíc dům. Čili, říkala si mazaná Emilie, čili skopová hlava se chce domluvit.

„Ale to bys neudělal, vždyť tě znám!“ šeptala pokrytecky. Samozřejmě že by to udělal. Šlo jen o to, co bude žádat za mlčení. Emilie honem uvažovala: kdyby chtěl moc, musila by ho nějak umlčet. Ale jak?

Rudolf ji pozoroval.

„Jestli mě budeš mlátit, začnu křičet,“ upozornil ji vlídně.

Je tupý, říkala si zničená Emilie, ale zase ne tak úplně. Kdybych mu ucpala pusu, pokračovala rozčileně v úvahách, jenomže jak.

„A kdybys mi ucpala pusu,“ pokračoval Rudolfek laskavě, „tak potom řeknu všechno. I to, že čteš v noci při svíčke a co čteš!“

„Ale to bys přece neudělal,“ opakovala zoufalá Emilie.

Rudolf se zamyslíl.

„Udělal,“ řekl pevně. „Asi jo. Budeš to mít jistější, když za mě budeš dělat úkoly... všechny! Celý týden!“

„Všechny?“ mumlala roztržitě Emilie.

„Všechny!“

Vlastně je to slušná nabídka, myslila si Emilie, mohl chtít třeba peníze, a to Emilie nemohla potřebovat, je možné, že bude mít s houbou ještě výlohy.

„Tak jo!“ řekla. „Platí. A teď zmiz!“ Jednání bylo skončené, tak jakápak něha.

Rudolfovi se zdálo, že ho vyděračská úmluva zavazuje ke spolupráci. „Nejdu!“ prohlásil. „Budu hlídat.“

Usadil se v koutě (kde stála láhev posilujícího vína pro šestinedělky) a za chvíli snad zase dřímá.

Okenice v laboratoři byly zavřené, občas o ně zavádila křídlem jarní můra. Kamennou místností táhla vůně vysýchajících mokřin, psího sádla a chemikálií, které Emilie tu do baňky přikapávala, tu lila potůčkem. Venku se setmělo, od rybníka sem zaléhalo smutné žabí kuňkání. Na lékárníkovíc jetelině klusali tři docela oblečení páni: pan lékárník, pan doktor Šlechta a Vokurka. Byli bosí, rozjaření jarem, farářem Kneipem a tím, že vzdorují mrtvici.

Rudolf nespál, pozoroval Emilii.

„Co to tam máš?“ zeptal se.

„Houbu.“

„Kdes to vzala? To je sušená z kuchyně?“

Emilie mávla rukou.

„Našla jsem ji.“

Bylo to před nedávnem, Emilie se courala v mokřinách. Nebyla to zrovna procházka pro dívku v dlouhých sukních, botičkách s podpatkem a s hedvábným slunečníkem v ruce. Ale co ve městě? Bylo jaro, vál teplý vítr, Emilie nechala náměstí za zády a vydala se do pastvin. Mezi drny s loňskou žlutou trávou stála tu a tam blátivá voda. Taky se tu kymácel suchý kmín, bodláčí a ostřice a šuměly ve větru. Emilii bylo za chvíli horko, zchvácená přeskakovala blátivé louže, hned se zas bořila do vlhké hlíny a vyprošťovala sukni z bodláčí. Potom uviděla houby. Jednu mladou, tvrdou, druhá zahrňovala kolem klobouku. Emilie je sebrala a na rukavičce prohlížela. Houby takhle na jaře! Chvíli je nerozhodně prohlížela, pak je vhodila do taštičky. Potom zas bloudila mokřinou, pozorovala, jak

jí močály vysychají skoro před očima, jak se chvěje vzduch nad ostřicí, a poslouchala, jestli už kuňkají žáby.

U rybníka se Emilie zastavila. Podle pravidel slušného chování bylo koupání takhle v přírodě pro dívky naprosto nevhodné. Emilie chvíli postála, rozpačitě potřásla slamákem, až se na něm rozhoupalo ptačí křídlo, a zamyšleně si otírala boty o kameny na břehu. Pravidla slušného chování si uměla pozměnit, ta jí nedělala hlavu. Ale když si uvědomila, co má všechno na sobě a že by to musila svléknout a pak zase navléci, zavrtila hlavou. A rozhodla se, že se pomalu vrátí. Úplně bezmyšlenkovitě nebo snad proto, že ještě váhala (spodničku by přece mohla zmuchlat do slunečníku a punčochy do taštičky), Emilie otevřela taštičku, vytáhla houbu a maně ji ochutnala. Potom najednou vstoupila Emilie do rybníka. V klobouku s načechraným perem, v kabátku přilehlém do pasu, v silné modré sukni a v botičkách na knoflíky. V ruce držela taštičku a slunečník. Párkrát si tam poskočila, potopila se... a pak se vzpamatovala.

Když zase vylezla na břeh, byla tak zmatená, že se rozhlížela, kdo jí tam postrčil. Pak se vyděsila. Co se jí stalo? Právě se chtěla vrátit a najednou... Udělalo se jí nevolno? Emilie potřásla hlavou a z klobouku vytekla voda s příměsí pírek. Proč by se jí mělo dělat nevolno? U korzetu jí stejně praskla tkanička, jak skákala přes louže. Ostatně se jí nikdy nedělalo nevolno. Tak co to bylo? Emilie se vylekaně dívala, jak se jí prodlužuje vodou nasáklá sukně; když udělala krok, vystříkla jí voda z bot až na lýtko. To nic, řekla si Emilie. Napřed se musí dozvědět, co se jí stalo. Probere si to znovu. Tak se rozhodla, že se vrátí... ano! Ale sáhla do taštičky a vytáhla houbu. Bezděčně rozevřela dlaň. Na mokré ruka-
vičce ještě pořád ležela houba. Neochutnala ji? Ano! Pamatuje si, že měla nasládlou chuť. A pak už šla do rybníka... Emilie stála jako sloup a dívala se na houbu. Něco v té houbě musí být. Ale co? A co to vlastně působí?!

Odpoledne vlálo na vrbě u rybníka prádlo, sukně a kabátek, na kamenech stály botičky a ležel tam slamák. A když byla Emilie jakžtakž suchá, uvědomila si... ne! Emilie si neuvědomila nic! Ale se zbytkem

ptačího péra na klobouku, s odpáraným podsazením u sukně a ve čvachtajících botách se do města vracela už opravdu zaujatá chemička.

Nastalo období, kdy Emilie pátrala, jak dostat z houby tu látku, která... Prostě látku, o které nic neví. Ale jak na to má jít, když o ní nic neví? Emilie se (zase ve světle svíčky a měsíce) zoufalstvím tloukla do hlavy. Nic neumí. A to si myslila, že lučbu ovládá. Bylo to dívčí snění, nic víc! A to chtěla pokořovat Rudolfa a bavila se, když začal zčernalý tatínek pořizovat závět. Emilie si teď půjčovala z lékárny náruče knih. A časopisy.

Ale maminka v této době najednou zostražitěla. Proč? Vždyť přece nic nevěděla. A kdyby Emilii přece podezírala, jistě by jí to řekla. Tak tedy došlo k odpoledni, kdy se v salónu ozýval Mozart a bzucení včel a šustění spodniček.

„Že tě to baví,“ řekl Rudolf. „Jsi holka. Nemusíš to dělat, a přece se s tím patláš. Já se ti divím.“

Emilie mlčela.

„A hni sebou!“ radil Rudolf a vyhlížel škvírou v okenici. „Budou se vracet.“

Emilie rychle slila pár kapek výluhu do lahvičky a pečlivě ji zazátkovala.

„Už to máš hotové?“

„Nevím,“ řekla Emilie. „Něco mám, ale kdoví co! Já to vyluhuju jako zásady dusičnaté a třeba je to něco jiného.“

Rudolf přistoupil k pracovnímu stolu a olízl lžičku se zbytkem výluhu.

„Já se ti divím,“ opakoval. „Já bych chtěl být holkou; jen abych se nemusil mořit s učením!“

Ze zahrady se ozvalo tatínkovo kýchnutí a Emilie drcla do kahanu. Kahan se převrátil a plamen padl na zbytek houby s éterem.

„Hoří!“ vykřikl Rudolf.

Pak otřásl laboratoří výbuch. Když se Emilie zas zdvihla, stál Rudolf na stole a ječel. Emilie popadla psí kůže a začala mlátit do plamenů.

„Udělej něco!“ křičel Rudolf. „Uhas to... já se bojím!“

Psí chlupy také chytaly a padaly na Emilii. Emilii se zdálo, že to nikdy neuhasí, jeden plamínek utloukla, druhý se zase zdvihl. Pak ucítila,

že jí někdo hodil psí kůži na hlavu a že ji dusí. Viola! A taky už tu byl tatínek a pan doktor Šlechta a Vokurka. Viola, která nikdy nebyla dáma, si podruhé za večer vysoukala sukně a začala dupat po plamenech. Upjatá maminka ji okamžitě následovala. A tím je rozhýbaly. Všichni hasili a hekali a rozčilený Vokurka všem tykal. Emilie si sundala z hlavy psí kůži a zjistila, že jsou na ní přiškvařené její vlasy. No a to už jen sem tam něco začpělo.

„Mně je nevolno,“ řekl najednou Rudolf.

Všichni se po něm otočili. Skopová hlava byl na stole. To by je bylo tak nepřekvapilo. Jenomže Rudolf mluvil vysokým dívčím hlasem. A pak si sáhl k srdci.

„Asi omdlím,“ řekl. „Povolte mi korzet... a dejte mi čichnout čpavkovou sůl.“

A začal se kácet ve mdlobách.

Zpitomělá Emilie si ještě pořád osahávala hlavu. Tu a tam na ní měla delší pramen vlasů, který jí ale zůstal viset na prstech. Jinak cítila pod dlaní jen nízký pichlavý porost. A tak jí při Rudolfových slovech jen něco mžikem projelo hlavou a zas to zmizelo. Bylo to nezachytitelné jako teplý vzduch nad mokřinou. Nebo jako pocit... jako pocit chladu, když voda stoupá od botiček na knoflíky vzhůru k silné sukni a ke kabátku. Bylo to pochopitelné. Ohořelá Emilie se asi potřebovala svlažit.

Maminka připlula ke stolu.

„Rudolfku, vzpamatuj se!“ řekla něžně a vlepila mu pár pohlavků na růžové tváře.

Rudolf otevřel oči.

„Co je?“ řekl nevrle a vyprostil se z matčina objetí. Měl už zase obhroublý chlapecký hlas.

Pan doktor Šlechta mu šel měřit tep.

„To nic,“ řekl odborně, „leknutí... spraví to kapka posilujícího vína. Ale poslyš, chlapče, nepřihnul sis?“

Pan doktor se díval na láhev nápoje pro šestinedělky.

„Tak to zas ne!“ protestoval Rudolf.

Vážně nepil, říkala si zmatená Emilie a zas se dostavil ten prchavý pocit chladu a úžasu, jak voda stoupá... Jenomže Emilie neměla na pocity čas. Teď dojde na mě. Říkala si. Tohle mi jen tak neprojde.

„Ano?“ řekla maminka roztržitě. „Ale copak nám to děláš, chlapče? Ty sis chtěl zabádat, vid’?“

Laboratoří proletěl závan. To si oddechl tatínek, který se podezíravě díval na Emilii. Pak taky pan doktor Šlechta, který se na ni díval kradmo. I Viola, která se postavila vedle Emilie a chytila do ruky laboratorní kleště; ještě dýmaly. Snad je měla na Emiliinu obranu. Vokurka si neoddechl, ale šlehl po paní lékárníkové obdivným pohledem.

Maminka už zase byla jako ze škatulky, zpod sukni jí vykukovaly jen nártý domácích střevíčků. Přispěchala k Emilii, pohládila jí ohořelé vlasy a prstem se lehce dotkla zbytků obočí.

„Já tě sice chápu, ale jak k tomu přijde tvá ubohá sestra? Emilie, není ti něco?“

Emilii nebylo nic. Ale žasla.

„Takové krásné, dlouhé vlasy,“ naříkala maminka, „to bude trvat léta, než dorostou. Co si ten ubožáček počne? Ale co jsem to říkala?“

Vokurka přispěchal na pomoc.

„Říkala jste, že si pan Rudolf zabádal.“

„Ano, ano, ano!“ opakovala maminka. „Vlastně jsem ukázala na viníka, mě to moc mrzí, Rudolfe, ale vidí to všichni na vlastní oči. Tobě budeme musít opatřit žijón, Emilie, takhle nemůžeš mezi lidi.“

Tatínek se vzpamatoval:

„Proč jsi sem vůbec Emilii tahal! Když jsi tu chtěl pracovat, proč jsi nepožádal mne nebo Vokurku!“

Rudolf pracoval v laboratoři, jen když ho k tomu tatínek donutil. Dobrovolně sem ani nepáchl. Emilie pořád žasla.

Rudolf mlčel. Zatím. Jen aby ho nechtěli potrestat. Pak by v tom Emilie byla až po uši, Rudolf by už rozhodně nemlčel.

„Co s tebou mám dělat, Rudolfe?“ řekl tatínek. „Taková spoušť... Musím tě potrestat!“

„Ale zlý úmysl to nebyl,“ zasáhla honem maminka. „To ne! On přece dostal tu pětku z chemie...“

„Cože?“ vykřikl tatínek. „Zase?“

„On ti to neřekl?“ divila se maminka a malými krůčky přispěchala zase k tatínkovi a lehce se o něj opřela. „Asi to chtěl hned napravit, a tak... Je to přece naprosto jednoduché. Ale ty se díváš tak přísně, že nevím, co jsem chtěla říct...“

„Asi jste chtěla říct,“ pokračoval Vokurka, „že se pan Rudolf snaží.“ Vokurka přejel poničenou laboratoř navýsost spokojeným pohledem. „Velmi se snaží.“

Tatínek se také podíval na rozbité štanďky – a těch moc nebylo. A regály zdaleka nebyly na cimprcampr, což ho mrzelo, protože byl pojištěný. Tára měla ohořelé skvrny, ale stejně už potřebovala vyměnit. Velkorysost by se tedy dala spokojivě vysvětlit. Nebyla by nápadná. Tatínek kývl.

„Snaží se,“ řekl pevně a dbal, aby ani pohledem nezavadil o Emilii, která svírala v dlaní skleničku s výluhem. „Vlastně tedy nezasluhuje trest. A jestli ses touhle chybou něčemu naučil, Rudolfe, třeba jen tomu, že je nutné být zvlášť v chemii opatrný, pak to smažme. A pojďme nahoru!“

Rudolf měl zajištěné všechny úkoly na celý týden, a tak překypoval vděčností.

„Děkuji, tatínku,“ řekl. „Dám pozor!“

Snad už věřil, hlavička tupá, že skutečně bádá.

„Zasloužíme si všichni skleničku likéru,“ řekla maminka. „Zvlášť vy, Vokurko!“

Vokurka byl bystrý muž a bylo mu všechno jasné. Ale přece jen si dovolil:

„Nejvíc si ji zaslouží slečna Emilie,“ řekl. „Nebýt jí...“

Maminka se otočila na Emilii.

„Emilie půjde spát,“ řekla o poznání chladněji. „Jistě je rozrušená. Ty vlasy! Ale neboj se, miláčku, něco vymyslíme. Opravdu ti nic není? A zítra

si pořádně zopakujeme francouzštinu... dostaly jsme nové módy. Přijdeš na jiné myšlenky.“

Mám to dobré, pomyslela si Emilie. A taky to vyslovila.

„Dobré!“

„Jen aby!“ prohlásila Viola.

Když stoupala Emilie vedle Rudolfa, zas si na něco vzpomněla... Co to bylo? Pach vysychajících mokřin, rybník... Emilie pokrčila rameny.

Prostě se musí jít umýt!

3

Když byla Emilie konečně ve svém pokoji, rozhodla se, že musí napřed všechno uvážit. Bylo toho moc.

Dole se ještě ozývaly hlasy. Emilie si vzdychla. Výbuch sem, výbuch tam, je docela možné, že už Rudolfa oslavují. Vědec! Emilie odložila šněrovačku a zůstala v plátěné spodničce.

Je až nápadné, jak se mi dnes všechno daří, říkala si ospale. Podívala se na pohozenou výšivku se svatou Terezií. Při svitu měsíce a ještě svíčky začala pak vyšívat hnědý ornát se sametově černými stíny. Musí nějak projevít vděčnost, ne?

Dnešní příhoda v laboratoři prošla opravdu zázračně, řekla světici s uznáním. A navíc má Emilie výluh, který bude (pokud se podařilo dostat do něj účinné látky) nějak zajímavě působit. Emilie ho po způsobu některých velkých vědců vyzkouší sama na sobě. A udělá to až zítra. Dnes je příliš unavená, nemohla by se chladně pozorovat.

Zívla a odložila výšivku. Pak vzhlédla k oknu. V okenním skle se zrcadlila pobledlá a bez obočí vyjevená dívčí tvář. Já vypadám! řekla si Emilie. A hned ji napadlo, že by si měla natírat obočí pomádou a vlasy kočičím fluidem pro urychlení jejich vzrůstu. Neboť co je dívce platná mile krásná pleť (jak říkala reklama v lékárně), když je holohlavá. V prchavém měsíčním světle, ještě pořád rozechvělá z laboratoře a osamělá, jen s nedovyšitou světlicí, cítila se Emilie najednou sklíčená. Tolik serepetiček kvůli jednomu výluhu, a navíc možná nepovedenému, říkala si unaveně a stírala si z tváře ohořelé zbytky obočí. V chemické knize by se mnoho podobných pokusů nenuceně vešlo do jedné věty. A Emilie se kasá, jak se jí všechno daří. Přitom vlastně nic neumí a potřebovala by další chemické knihy. A také dělat v laboratoři. To zjistila, když si pořádně přečetla jen jednu stránku ze Zákonů lučby vložených do Životopisu svaté Terezie. Proto také sháněla spojence.

Emilie otevřela okno a zahleděla se do noci. Měsíc na chvíli zastřel průsvitný oblak a Emilii táhly hlavou prapodivné myšlenky. Není to vlastně marné? Má cenu, co dělá? Vždyť je dívka! Asi to všechno vůbec nemá smysl!

Na jedné straně nebylo špatné být dívkou. Dívku obdivovali. Proč ne? Působila poněkud tajuplně, což se Emilii nikdy nepodařilo předvést, ale líbilo se jí to. Být dívkou, to bylo povolání. Emilie ho zatím moc neovládala, ale co není, může být. Kartáčovat vlasy do sametového lesku? Klidně! Chránit se před sluncem krásotvorným krémem? Když to musí být! Ale dívka byla tak... prostě omezovaná. A tak se z ní pomalu a jistě stával milý hlupáček. Proto neměla Emilie ráda dívčí romány. Hrdinky byly hloupé! Emilie se otrásla chladem. Ve dne to bylo samozřejmé a jmenovalo se to slušné chování. Ale v jarní měsíční noci s vůní mladého kapradí to bylo nesnesitelné. Tiché zvuky, tmavé, pružné větve keřů plné spletitých tajemství a šalebné měsíční světlo. Emilii všechno nutilo vyklouznout a být taky... zúčastnit se! Ano! Zúčastnit se třeba jen noční hry na stíny a bledé světlo.

Emilie pomalu zavřela okno a vzala zase do ruky výšivku. Z čeho má tuhle náladu? Říkala si mrzutě. Přišla jsem sice o vlasy, obočí je taky v talónu, ale z toho se nezblázním! Přitom jasně věděla, čeho se týká její sklíčenost. Ale nerada si to přiznávala. Už v laboratoři při mamincině skvělém výstupu Emilii napadlo, že je její beztrestnost až podezřelá. Maminka přece musila vědět, že výbuch způsobila Emilie. Copak by se Rudolf dobrovolně, a navíc tajně, oddával lučbě? Nesmysl! A už tedy v té laboratoři Emilii docházelo, že ji přece jen podezírají. A nejen podezírají, ale že o její vědychtivosti vědí! Přijdeš na jiné myšlenky..., řekla maminka. Jasně! Vědí o tom, ale ani se neodvážjí to nahlas vyslovit! Tak je to! Dívka a lučba? Vyloučené! Jistě, jistě!

Ale pak si Emilie nechotně přiznala i to, že tohle všechno dávno tušila. Proč si půjčovala knihy tajně? Ze setrvačnosti po zhlédnutí skládacího obrázku v anatomii? Ale v další knize našla už jen vzorce, a přece chodila do lékárny, jen když byl čistý vzduch? Proč opatrně koukala k nebesům,

když myslila na svou zálibu? A proč unikala ostražitě mamince a proč šla tajně do laboratoře a...?

Emilie se dívala do přeludů ze světel a stínů, tady tušila loňské suché hnízdo a tam zas bledě zelený výhonek kapradí. Je to tak! Ano!

Emilie sice věděla, že dívky nestudují, ale nikdy se tím moc nezabývala. Ale copak je to taky prohřešek? Nenosit korzet, no prosím, to se nedělá! Opalovat se a nechat si naskákat pihy, ani to není chvályhodné. Ale vyluhovat nějakou houbu...? Tak co má vůbec dělat, aby nehřešila? Měla by se připravovat na vdavky. Ale... Ale Emilie tu seděla chladná a spíš udivená. Proti zasnoubení ani vdavkám nic neměla. Kolem zasnoubené dívky to šustí tajemstvím a cejchami s vyšívaným monogramem, spoustou ranních kabátků, které je nutné prokládat snítkami levandule, a mnoha dalšími trochu tajemnými věcmi. Proč ne? Je docela pěkné být důležitá. Ale k vdavkám patří ženich. A láska.

Emilie zaváhala. Ani proti lásce, říkala si slabě, ani proti lásce bych nic neměla. Ale... Bylo to těžké. Napřed by se jí někdo musil líbit. Emilie se dívala k měsíci a s přivřenýma očima si vybavovala tváře mladých mužů z města. Ani v noci plné vůně rašícího kapradí si nedokázala namluvit, že by se jí jediný líbil. Tak třeba studující práv z hospody (byl dívkami velmi obdivovaný) vypadal jako kyprá dáma. Emilie se potměšile usmála. Obléci ho do vlajícího šifonu a dát do ruky kytku s kovovou rukojetí, mohl by spíš představovat nevěstu. Nebýt ovšem nazelenalých chloupků u nosu. Ne, nebyl tu jediný láskyhodný muž. Ale taky tu nebyl muž, před kterým by si Emilie nepřipadala pokořovaná. A to je divné, to přece není láska! Láska musí být... docela jiná! Bylo to zvláštní. Ostatní dívky to asi necítily nebo co, uvažovala Emilie nejistě. Jako by všichni věděli, že jen vdavkami dosáhne dívka hodnotného postavení. Pokud z ní ovšem nebude světice jako ze svaté Terezie. Láska, opakovala Emilie domlouvavě noci, musí být něco jiného! Věř mi to. Něco úplně jiného! Musí se přitom zapomenout, že je ženský mozek menší než mužský.

Emilie byla sice unavená, mrzely ji ohořelé vlasy a rozechvívala noc. Ale nevzdala se. Vlastně je to jedno, jak berou lásku ostatní dívky, řekla

vzdorovitě. Já to tak nechci. Láska musí být jiná! Láska, to je asi... v polospánku se Emilie nechala unášet tichými ptačími výkřiky a pády jabloňových květů.

Pak se zase probírala, lehce se ošila, neboť snila hříšně a myšlenky se jí přehoupaly zase k výstupu v laboratoři. A kde je vůbec výluh?! Emilie vyskočila z křesla. Kde je taštička na hedvábička?

Emilie otvírala dveře právě ve chvíli, kdy Vokurka z druhé strany něco věšel na kliku.

„Taštička! Pane Vokurka, vy jste anděl!“ hlesla Emilie.

„Ticho!“ povelil Vokurka. A zaposlouchal se. „Jinak visí výpověď na vlásku!“

Šalebná luna sem, šalebná luna tam, pravda byla, že tu Emilie stála ve spodničce. A Vokurka byl sic muž pro všechno, ale také mladý muž, a když se někdy náhodou nepitvořil, byl docela pohledný. Ba dokonce, říkala si Emilie a v rozpacích si třela bosou nohou o lýtko, když se někomu líbí plavovlasí muži, je Vokurka krasavec.

„Zavázaná díkem, není-liž pravda?“ řekl šeptem. „To počká, slečno. Jděte do hajan.“

Emilie nebyla včerejší.

„Chcete ode mě něco?“ zašeptala ochotně.

„Už to tak bude!“

„A co?“

„Na něco přijdu!“

Že by zase vydírání?

„Jinak to na mě řeknete?“ ptala se Emilie a ukázala na taštičku s výluhem.

„Nejsem lump!“ prohlásil Vokurka jednoznačně. „Takový lidi jsou zašlapal! A taky by mi to nevěřili,“ dodal poctivě.

Emilie zlehka ufrkla.

„Nechtěli věřit!“

A Vokurka taky asi věděl své, s pochopením se na ni zacenil.

„Tomu se nedivte! Jste přece ze slušné rodiny! A odeberte se na lože, slečno. Jinak dostanem oba!“

Už se plížil ke schodům, když na něho Emilie ještě zasykla.

„Pane Vokurka,“ povídala naléhavě, když se otočil. „Pane Vokurka, proč se mnou nemluvíte jako s dívkou? Myslím tak... no tak cukrkandlově a...“

Vokurka nezaváhal.

„Protože jste se zvrhla po slečně tetičce!“

Emilie to nechápala.

„A ta je chytrá jak vopice!“ dodal Vokurka s uznáním a zmizel.

Cože? Viola je chytrá jak vopice? To je divné, říkala si Emilie, říkat tohle o bláznovi. Ale stejně je Viola na blázna trochu moc... promyšlená; to divadlo, než ukradla klíče od laboratoře! Možná že by se jí Emilie měla zeptat, jak to s ní vlastně je. Ale vědí blázni, jak to s nimi je? A co když není blázen. Ovšem to její skákání... Zamyšlená Emilie zavřela oči. Měsíc se jí dotýkal víček.

V pořádku Viola rozhodně není. Ale Vokurka nechtěl Emilii urazit. To ne! Spíš chtěl oklikou vyjádřit, že si Emilie váží. Oklikou nepovedenou, ale když ji Emilie pomine, řekl tedy Vokurka, že je Emilie chytrá. Může žvanit, aby mě navnadil, řekla si Emilie upejpavě a sklíčenost se užuž rozptylovala. Nebo si může dělat psinu. Ovšem uznání muže pro všechno, který si omotával kolem prstu i maminku, bylo pro Emilii velmi lichotivé. A vůbec! řekla si už zase mírně rozjařená. Proč by dívka nemohla dělat lučbu? A proč tedy nejsou ty školy pro dívky? Co? Tak se vyčítavě ptala měsíční noci. Ta odpověděla jen povzdechem jabloní. Asi by se dívky do škol moc nehnyly, odpověděla si Emilie povzneseně. Nejsou totiž takové jako já. Chtějí se jediné vdát, nepotřebují vzdělání. To zase já..., chvástala se a tmavé oči jí svítily a bledá dívčí tvář plála vzrušením. To já...

Všechno začalo znovu. Slabé zvuky, spadl další jabloňový květ a rozvinulo se kapradí. Keře vypadaly jako zhoustlé stíny a byly plné překvapení. Všechno Emilii vábilo, aby vyběhla, splývala s kmeny jabloní, se stíny, s loňskými hnízdy. Kdybych tak mohla jít, kam bych chtěla, říkala si v polospánku. Kdybych mohla mluvit s každým, kdo mě zají-

má, a nemusila čekat, až mě někdo seznámí. Kdybych mohla dělat, po čem toužím.

S posledním zbytkem vědomí se Emilie pousmála. A navíc s ohořelými vlasy by ovšem při tom všem vypadala přesně jako ženy, kterým se říká nepořádné, a je to velká urážka. Vlastně, říkala si Emilie dychtivě, vlastně být nepořádná žena... a usnula.

4

Ráno seděla Emilie u snídaně čilá a vyrovnaná. Kde byla důvěrná noc! Kde stesky! Dívce Emilii se vedlo velkolepě. Tatínek si prohlížel nové číslo francouzského týdeníku Illustration. Než ho nechal ležet v salónu, musil se přesvědčit, zda je časopis nezávadný.

Bylo ticho. Nebylo už slyšet pády jabloňových květů. Sem tam cinkla lžička nebo mlaskl Rudolf. Občas taky řekla maminka Psst! Tatínek totiž žádal při čtení ticho.

„Máš to?“ zašeptala najednou Viola.

Emilie počkala, až bude tatínek obracet stránku.

„Jako co?“ zeptala se nevinně.

Viola napřed házela významné pohledy na taštičku na hedvábí, pak po ní sáhla.

„Chci taky vyšívat,“ řekla polohlasně. „Ale nemám hedvábíčka. Taštičku, vyberu si...“

„Psst!“ řekla maminka.

Emilie popadla taštičku, kde měla výluh.

„Moc ti to mluví!“ zašeptala zděšeně. „Něco mám, no.“

„O čem si pořád povídáte?“ ptala se tlumeně maminka.

Měla migrénu a ovázala si čelo jemným šátkem. Ale přehled si udržovala.

V Emilii se zatajil dech. Jestli je Viola našťvaná...

„O paruce!“ řekla Viola klidně.

„Ano, ano,“ řekla slabě maminka. „Takhle nemůže Emilie chodit. Nemohla bys to zařídít, Violo... jestli ti to ovšem nevadí...“

Viola váhala a už zase rostlo napětí. Maminka bezděky mrskla očima po šálcích ve skleníku. Viola pak zvolna kývla.

„To by šlo!“ řekla vlídně. Přišoupla si židli k Emilii a předstírala, že se s ní domlouvá o délce falešných vlasů.

„A co to bude?“ zašeptala.

Emilie předvedla, že nemá zdání. Ať se napřed vymáčkne Viola.

„A jak to, že o tom víš?“

„Já?“ zeptala se teď zase nevinně Viola.

Emilie ji štípala do paže a Viola vyjekla.

„Psst, Emilie!“ řekla maminka, aby si to s Violou nerozházela.

„No, včera jsi pro mě ukradla klíče. Proč?“ šeptala Emilie po malé pauze, kdy jí Viola zkoušela pomyslnou paruku.

Maminka je nejistě pozorovala.

„Tak dlouhé snad ne, Violo,“ řekla.

Viola paruku zkrátila.

„Bozděch říká,“ povídala pak hlasitě, „že jsou chemické knihy v lékárně celé ohmatané.“

„Šlendrián,“ řekla maminka.

„Ano, říkal jsem to.“ Prohlásil vyrušený tatínek. „A budu žádat jiné výtisky.“

„A budeš pro srandu králíkům,“ řekla Viola radostně.

Maminka zavřela oči, že jako trpí.

„Jak to?“ řekl tatínek.

„Když přiznáš, že je nečteš.“

„Jak to?“

„No když nejsou ohmatané, sakra,“ řekla Viola se vzteklým zábleskem v oku.

Tatínek honem kývl a zase se začel do novin.

„To mohl udělat Vokurka,“ naznačila šeptem Emilie.

„Nekapal by do čtíva lůj ze svíčky,“ zašeptala Viola.

Emilie to uznala.

„Tak to ne! Vlasy do čela rozhodně ne!“ prohlásila maminka.

„Je to nóbl!“ povídala vzdorovitě Viola.

„Je to sprosté!“ řekla maminka.

„Dámy, dámy,“ broukal tatínek za novinami.

„Povídají si o mužských,“ hlásil Rudolfek, který po celou dobu dělal, že usíná.

Maminka pevně sevřela rty a sáhla po skleničce s éterem. Zhluboka se nadechla a pak se s úlevným povzdechem opřela o židli.

„Neposlouchej, co pro tebe není určené,“ řekla pak slabě Rudolfkovi a z hlasu se jí ozývala zvědavost. Naštvaný Rudolf odešel od stolu.

„Stejně jsi nic nenašla!“ zašeptala Emilie Viole.

„Náhodou...“ řekla vesele Viola.

Chvíli se na sebe dívaly, pak Emilie podlehla.

„Dnes to vyzkouším!“ šeptla.

Viola se potěšeně zatetelila.

„Na Rudolfovi?“ ptala se.

„Ne!“ prohlásila Emilie. „Na sobě!“

Viola jí přestala dělat frizúru a překvapeně se na ni zadívala.

„Sama to vidíš,“ řekla slabě maminka. „K Emiliinu typu to prostě nejde... myslím vlasy do čela!“

„To nejde!“ řekla Viola k Emiliinu prohlášení a maminka kývla, že na její slova vždycky dojde.

„To je riziko vědců!“ mínila Emilie.

Viola naznačila, že je to nesmysl.

„Tu houbu jsem už taky ochutnala,“ řekla Emilie. „A jsem tu!“

„No a?“ řekla Viola dychtivě. Ptala se tím, jak se Emilie vynacházela.

Emilie si to rozmýšlela.

„Divné!“ řekla s povzdechem. „Slušně vychovaná dívka v háji!“

„Di ty!“ vydechla radostně Viola.

„Ale třeba taky ne,“ řekla Emilie. „Třeba jen mdloba!“

Ale to už tatínek vstal od stolu a dal tím znamení, že snídaně je u konce.

Rudolf se nechal opusinkovat od maminky a odešel do školy. Bety sklízela ze stolu. Tatínek zalepoval stránky časopisu, které se mu nezdały.

Emilie začínala být rozčilená. Přichází její chvíle! Aby jí náhodou nepřidělili práci, která by jí znemožnila vědecky zkoumat, honem zase vzala do ruky vyšivací rám. Pustila se do květů, které vroubily světici. Byly nažloutlé (okrové hedvábičko) jako tráva v mokřinách.

Maminka stáhla záclony a lehla si na pohovku pod okno. Tiskla si ruce ke spánkům. Viola se odsunula k tatínkovi a odkryla stránku, kterou právě přelepoval hedvábným papírem.

„Pařížské ženy žádají stejná práva s muži,“ broukla.

„Jo, sufražetky! Tak to už jsem včera četla!“ dodala spokojeně.

„Taky nejde o tebe,“ poučil ji tatínek, aby ji trochu shodil. „Ale když jsou v rodině dívky...!“

Emilie zavětrila. Potřebovala, aby tatínek odešel. (Maminka stejně zanedlouho usne.) Věděla, že nejpůsobivější prostředek jak ho vyštvat je působit mu nesnáze.

„Co jsou to sufražetky?“ ptala se pokorně.

V podstatě jí to bylo úplně jedno.

Maminka si přestala svírat spánky a zasáhla.

„Nepořádné ženy, miláčku!“ řekla odmítavě. A vyčítavě se podívala na Violu.

„Jak nepořádné?“ ptala se Emilie přívětivě. „Vím, že jsou nakrátko ostříhané. Ale jinak?“

Maminka chvíli mlčela. Tenhle rozhovor podnítila zase Viola! Říkala si: Ta Viola...! Viola si právě vybírala doutník z tatínkových zásob.

„Nepořádné ženy také kouří!“ řekla maminka. Migréna, éter a zlost oslabily obavy o šálky ve skleníku. Viola překvapením upustila doutník a zamračila se. Tatínek se honem opřel zády o skleník a objal ho oběma pažemi. Když masívní Viola poskočila, a skákala vždycky, když ji něco rozzlobilo, převrhly se ve skleníku skleničky na vysokých nohách, spadly na šálky a další křehká cingrlátka, něco se úplně rozbilo, něco jen puklo, ale než se Viola uklidnila, byla ve skleníku spoušť. Viola pak střepy přebrala, odhadla a vyplatila tatínkovi odškodné. Ale musil jí to podepsat. Pak úplně spokojeně odcházela a maminka s tatínkem si přikládali obklady.

Tatínek se tedy snažil odvrátit skákání.

„Ale Emilie,“ řekl zděšeně. „Bud' trochu ohleduplnější! Nevyptávej se, když vidíš, že je maminka nemocná!“

„Nechceš mi odpovědět ty, tatínku?“ řekla Emilie a otevřela dokořán rezivě oči. „Co jsou to tedy sufražetky?“

„Nechceš jí to zodpovědět ty?“ opakovala stále ještě zachmuřená Viola a zapálila si.

Tatínek si odkašlal.

„Sufražetky!“ začal, jako by četl nadpis kapitoly. „Tento název dostaly anglické ženy, když vymáhaly právo volit.“

Emilii houby zajímalo, co je to právo volit. Ale nesnáze bylo nutné podpíchnout.

„Ale tohle jsou francouzské ženy,“ namítla mírně. „A co chtějí?“

„Jo, co chtějí?“ opakovala Viola.

Tatínek byl v ožehavé situaci. Zalepil právě článek a teď ho měl věrně tlumočit. Pomohla mu samozřejmě maminka.

„Tak dost!“ řekla bolestně. „Slušně vychovaná dívka o podobných věcech nemluví. Emilie, miláčku, nemáš se dnes pocvičit ve francouzštině? Vezmi si Illustration a přelož mi, co se bude letos nosit!“

Tatínek za sebou právě ohleduplně zavíral jedny dveře a Viola mizela dveřmi druhými. Emilie zvážila své vyhlídky. Všechno je v pořádku, říkala si.

„Ona jest móda od podzimu,“ překládala.

„Podzimní móda,“ opravila ji maminka.

Emilie ochotně kývla a pokračovala.

„Je tento rok drzá.“

„Smělá, miláčku!“

„Smělá! Podzimní móda je letos smělá.“ Emilie se podívala na maminku. Šátek se jí sesmekl hlouběji do čela, ale jinak byla maminka ještě bdělá.

„Neboť tajle od boků...“

„Snad stříh, ne?“

„Neboť stříh od boků.“

„Ukaž!“ řekla maminka. „Aha! Linie boků! Tak překládej dál!“

„Linie boků je upozorněna...“ překládala Emilie.

„Asi vyznačena.“

„Linie boků je vyznačena.“

„Sukně tedy přiléhají na boky,“ řekla maminka zasněně a šátek jí už překrýval oči. Začala zhluboka dýchat. „Sukně... tedy... přiléhají...“

Emilie hbitě zaštourala ukazováčkem pod hedvábný papír. Sufražetky ji nezajímaly, ale pokládala za svou povinnost alespoň se mrknout na zakázané čtivo.

„A... dál...?“ špitla maminka. Šáteček se začal vzdouvat a klesat a maminka zvolna usínala.

„Sukně tedy přiléhají na boky,“ říkala opatrně Emilie, „co by nepřiléhaly..., když přiléhají.“

Čekala.

„Ano?“ řekla maminka ze spánku.

„Ale někdy nepřiléhají,“ mumlala Emilie, „někdy odstávají,“ a už měla spodní část hedvábného papíru odlepenou. „S lítostí píšeme o ženách pařížských,“ začala stejně mumlavým hlasem, jakým četla o módě, „ony byly vyšly... do ulice Wagram. V sukních přiléhajících na boky...,“ dodala pro všechny případy a podívala se na maminku. A už čiperně překládala dál. „... aby manifestovaly. A co ony chtějí? Stejná práva s muži!“

Když si Emilie článek netrpělivě četla, vůbec ji nenapadlo, že nějak souvisí s jejími nočními úvahami, tohle malé podvádění s jediným cílem; aby maminka konečně tvrdě usnula.

„A dál!“ řekla maminka, kterou vyrušila pauza.

Emilie sebou trhla.

„Sukně přiléhají...,“ zamumlala zmateně.

„Dál!“ naléhala maminka.

Emilie se honem vrátila k článku o módě.

„Kabátky...,“ překládala, „s límci vysokými... na nich výšivka... co je to point de feston...,“ ševalila ve stejné tónině a dovolila si přestávku.

Maminka nic. „Na nich výšivka s festovným stehem,“ pokračovala osmělená Emilie a už si zase četla zakázaný článek.

„Osvobození ženy... být zcela pohřžena do... do prací domácích. Ony ženy... chtějí být uvedeny do života salonního a společenského... do věd i do umění!“ Tady Emilii přece něco trklo. Ale dopřekládala. „Ptáme se:

tyto ženy... nebudou ony omrzelé... špatné matky...? Kde jest... poslání ženy? Hmhmm... kamenem do výkladních skříní! Ony žádaly zatčení..., aby veřejnost věděla...!"

Emilie zůstala sedět nad článkem a rozhodla se, že si to promyslí. Co je to za řeči? Ony chtějí být osvobozeny od prací domácích, opakovala si plyně. No, to je vypečené! Emilie zlehka ufrkla. A kdo by to za ně dělal? Ony chtějí být uvedeny do věd! Neznamená to náhodou, žasla Emilie, že chtějí studovat? Emilie zase ufrkla, ale už méně pobaveně. Jestli ovšem nejsou ženy pařížské padlé na hlavičku! Říkala si rozvázně. Protože, kdo by jim na to skočil? Ale tady to stálo černé na bílém a v Emilii se nepatrně pohnula noční nálada. To by znamenalo, že by dívky nemusily být povoláním jen dívky a mohly by leccos... a muži by tudíž musili být pokornější... a láska! Láska by mohla být velice přitažlivá. Byl den, a tak se Emilie do krve zarděla a plaše se rozhlédla. Napadlo ji, že by vlastně chtěla být žena pařížská. Alespoň na chvíli. Ovšem do lásky se jí mísilo házení kamenů do výkladních skříní, praskot skla, výkřiky. Emilie se rozpálila. Usad' se, Emilie! Říkala si potom zcela rozumně. Kde je Paříž? Vždyť i ta móda... copak by si Emilie mohla dovolit takovýhle klobouk?!

Maminka spala, Emilie se rozhodla, že si nebude zatěžovat hlavu marnými sny. Musí zkoumat. Vytáhla z taštičky svůj výluh a dovolila si jen malý lok.

„Tak takhle to působí!“ říkala udiveně Viola, když pak seděly s Emilií v šatlavě. Ano, takhle to působilo.

Jednu chvíli byla Emilie ještě v salónu. No a pak už šla náměstím. Nesla si to nenuceně, taška na hedvábí se jí houpala na tkalounu kolem krku. V ruce držela na tyči reklamní tabuli. Byl na ní nápis Junkův elixír pro vzrůst vousů. Na druhé straně stálo Emiliiným písmem: Dívky, chtějte všechno co muži.

Emilie neladně odkopávala spodničku, která se jí ovíjela kolem kotníků, a vůbec se pohybovala s nenuceností člověka, který nevnímá své okolí. Pak konečně vykřikla na celé náměstí: „Dívky, nenechte si to líbit!“

Na chodníku malého města bylo v téhle chvíli málo dívek. (I jiných přihlízejících.) Ale ty, co se tu promenovaly, civěly na Emilii nechápavě.

Nechtěly mít vousy. Ba naopak. Lehce znepokojené bzukotem včel a pronikavým holubím vrkáním si dívky libovaly (pokud na to vůbec myslely), že vousy nemají. Bylo přece jaro! Vlastně to bylo nedorozumění a je docela možné, že by se bylo ještě všechno dalo ututlat. Ale z klášterní brány vyšel průvod chovaneček.

„Júúú!“ vydechly chovanky.

Když na sebe takhle upozornily (ostatně na sebe upozorňovaly vždycky), hned bylo zřejmé, že tu něco zapáchá. Najednou bylo vidět (v ostrém jarním světle), že Emilie má chvatem připovysoukané šaty. A odkrytý lem spodničky. A připálené vlasy, které jí směšně stály kolem hlavy. A jak se to chová? Copak se dívky procházejí po náměstí a křičí? A co vůbec chce?

Chovanky naopak vypadaly dokonale jako ladné poupě a jako vůně se od nich šířila bezúhonnost. Všem dívkám na chodníku (i ostatním přihlížejícím) svitlo milé poznání: Emilie si dělá ostudu!

Pak se po Emiliině boku objevila Viola.

„To máš ze sebe?“ ptala se chvatně.

„Jistě!“ řekla hrdě Emilie. A hned pokračovala: „Dívky, nenechte si to...“

Viola ji zarazila.

„Ale lízla sis toho prevítu, ne?“

Emilie kývla.

„Tak za to nemůžeš!“ prohlásila Viola. „A já tě v tom samotnou nenechám!“

A hned začala: „Ženy,“ zavolala, daleko víc poučená pravidelným čtením časopisu *Illustration* než Emilie. „Žádejte stejná práva s muži! Bojujte!“

Emilii to povzbudilo.

„Jojojo!“ křičela. „Zrovna takhle to je! Bojujte!“ Pak se obrátila k Viole. „Tak a teď v průvodu obejít náměstí!“ zavelela.

Brázdily to náměstím samy dvě. Obě nápadné a výrazné, ale s bezstarostným, nevinným pohledem. Obě se sukněmi bezděky výbojně omotanými kolem lýtek, sledované vytřeštěnými pohledy, ale úplně

prosté a nic netušící, s vázankami, které vítr načechrал elegantně podle módy. Vítr ostatně ještě zavál na náměstí vůni kapradí z mokřin a mléčný kravský pach. Venkovské vůně se snoubily s výkřiky z pařížského časopisu.

„Teď kameny!“ žádala Emilie.

A hned chytila kámen a hodila ho do okna hospody. Chovanky ječely a couvaly zpátky do klášterních vrat. Dívky a ostatní přihlížející začali prchat tak pomalu, aby o nic nepřišli. Trhovec, který odvážel neprodané zboží, zarazil prudce vola; na náměstí se vysypaly hroudy másla.

„Kde je strážník?“ volala Viola. „Chceme strážníka!“

Z hospody vyběhl student práv. „Ale to jsou ty lékárníkovice...“ vyhrkl užasle a zmizel zase v hospodě. Totéž si řekl městský strážník a hned se klidil do postranní ulice.

„A to zas ne!“ křičela Viola pobouřeně. „Musíte nás zavřít! Chceme spravedlnost!“

Podkasala si sukně a běžela za strážníkem.

Emilie se shýbala pro další kámen. A v rozčilujícím vrkání holubů a šumění křídel a výkřiků od klášterní brány... prostě v tomhle jarním ránu ji někdo chytil za ruku.

„Neblázněte!“ řekl jí příkře jakýsi mladý muž. „Zmizte, nebo vás skutečně zavřou!“ A táhl ji do nejbližších vrat.

Ať už se s ní dělo cokoliv, Emilie byla přece jen slušně vychovaná dívka.

„Nesahejte na mě!“ vykřikla zděšeně. „Nikam nejdu, vy... sprostáku!“

Muž toho nedbal.

„Nebojte se,“ řekl jí posměšně. „Modré punčochy jsou pro muže naprosto bez půvabu! Chci vám jen pomoci, bláznivá slečno!“

Emilie sice nevěděla, co jsou to modré punčochy, ale jak se zdálo, urážel ji. Bez půvabu... Emilie se rozzlobila a pod vlivem článku a sebevědomých žen francouzských kousla mladého muže do ruky. Lekl se a pustil ji.

Od klášterních vrat se ozval povzdech. Emilie šla hrdě vstříc městskému strážníkovi. Viola ho přivlekla doslova za límec.

5

Tak takhle to tedy působilo! Jenomže...

Emilii a Violu přivezl tatínek ze šatlavy v krytém kočáru. Doma s nimi nikdo nemluvil. Bylo zle!

Schylovalo se k večeru, Emilie seděla ve svém pokoji. Jak se upřímně kála, stáhla se tak pevně, že se jí šněrovačka zařezávala do pasu. Emilie hluboce vzdychala. Nikdo jí nemusil vysvětlovat, že se provinila. Věděla to sama. Zahanbeně se dívala na nedokončenou svatou a pokorně žádala o odpuštění. Co ji to napadlo? To ten výluh! Ale proč ho vůbec brala?

Šestnáct let žila Emilie na malém městě. I když si připadala jiná než ostatní dívky, zatím se od nich nijak nelišila. Myslila si své, třeba si i kradmo něco kutila, ale nic se doposud nevyneslo. Bylo to sice pokrytecké, ale výhodné. Emilii se docela líbilo (zvláště od doby, co nosila dlouhé sukně), když ji oblévaly dovádivé, ale přece jen úctyplné pohledy starších pánů, a zkoumavé, ale zase jen vlídné úsměvy dam. Když prostě působila jako slušně vychovaná dívka a nic se jí nemohlo stát. A jinak, no jinak ji kryla maminka. Maminka do Emilie viděla. Neuniklo jí, že Emilie sedí u vyšívání jako na jehlách. Prosím, každý nemusí rád vyšívat! Ale v kuchyni nesvedla Emilie ani jednoduchý rýžový nákyp s čokoládou. Ne proto, že by byla neobratná, ale že ji nebavilo dělat rýžové nákypy. A vyšívání a vaření jsou dvě základní dívčí povinnosti. V péči o domácnost se Emilie taky neosvědčila. Když měla kupříkladu vycídit zrcadlo, byla tak netrpělivá, že ani nesetřela šmolku. Ze zlatého rámu se pak na tatínka díval mrtvičnatě modrý člověk; tatínek se mrtvice bál.

A tak se maminka překonávala. Ani slova o Emiliiných vadách, ale všechny dámy z města věděly, že je Emilie roztomilý, ještě však nedospělý miláček. Do všeho se vpraví, ale potřebuje víc času než jiné dívky. Je vlastně chvályhodné, že je tak dětinská. Proto neztratily po-

hledy dam vlídnost, byly spíš shovívavé: malá neobratná Emilie do všeho ještě doroste!

Je ovšem pravda, že maminka byla silně znepokojená. Sama sobě nic nepředstírala a Emilie jí někdy připadala vysloveně... nedívčí! Ano, Emilie si někdy nechala ochotně nakadeřit vlasy rozpáleným želízkiem. A celkem byla docela vkusná... Velmi vhodně si třeba vybrala kaštanově hnědé hedvábí na své první večerní šaty, ale nebyla v tom dychtivost! Ani pravá záliba! Spíš jen trpná povolnost dívky, která se skutečně baví někde jinde. Kde? V laboratoři! Když maminka dospěla k těmhle závěrům, ještě víc pak přesvědčovala okolí, že Emilie je jen a jen nedospělá. Protože laboratoř a dívka? Hrozné!

Maminka tedy Emilii doposud chránila.

Tady je nutné podotknout, že Emilie zase do určité míry spoléhala na maminku. Zнала ji. A v podstatě ji obdivovala víc než Vokurka. A tak se sice kála, že ano, a předem odprošovala, ale následků svého hříchu se moc nebála. Tedy pokud šlo o úctyplné pohledy a podobně. Maminka totiž navštíví významnější rodiny. Bude vrnět jako kotě, a tímto hláskem kupodivu výhrůžně naznačí, že zná všechny skandály, které kdy v rodinách vypukly. A se záludným leskem v mírných, ba bezmocných očích každého umlčí. Křehká maminka v šatech šeríkové barvy se prostě vyzná v tlačenicí. A Emilie si to zase klidně ponese městem ovívaná pohledy a tak dále. Jenomže s tím cizím mladým mužem to ani maminka nemůže odčinit...

Emilie si přimáčkla na rozpálený obličej taštičku na hedvábí a zase zanaříkala. Opravdovost jejího zoufalství potvrzovalo, že se jí do obličeje vrývaly dřevěné špulky na nitě a Emilie to necítila. Urazil jí! Strašné! Účinek výluhu z houby pominul. Taky už nebylo slyšet rozčilující holubí vrkání a vzdechy chovaneček u klášterní brány. A tak to teď na Emilii doléhalo jako palčivá pohana. Jak si to vůbec mohl dovolit? Bláznivá slečno... bez půvabu! Jak si to mohl dovolit! Lehce! Emilie se nechovala jako slušná dívka. Vtom ji píchla do tváře jehla a ona konečně vykřikla. Rozplakala se ne bolestí, ale studem. Proč to všechno vůbec dělá? Proč se motá v laboratoři? Proč se míchá do lučby? Proč se nechová jako

ostatní dívky? Vaření, vyšívání, čištění zrcadel šmolkou a kozinkou. Uplakané Emilii to všechno začalo připadat jako útočiště. Před dívkou, která se zaobírá takovými věcmi, by muž jen lehce smekl. Emilii zalila vášnivá touha vykonávat všechny povinnosti slušně vychovaných dívek. Nikdy ještě nebyla tak zkrátka! Rýžové náky... bude je připravovat s rozinkami! Brokátové potahy by potřebovaly osvěžit žlutkem, Emilie se do toho pustí. Maminka se bude divit...

Když konečně Emilii zavolali do salónu, byla úplně naměkko. Vstoupila tam smířena s tělesným trestem (taky si dala vzadu pod sukni polštář), rozhodnutá stát se vzornou dívkou a tak dále. To ale nikdo netušil. Ani tatínek, ani maminka, ani doktor Šlechta.

„Jen dál, Emilie!“ řekl děsně vesele doktor Šlechta.

Nabídl Emilii rámě a dvorně ji vedl ke stolu. Co to?

Co to? Říkala si popleteně Emilie. Vlastně měla v úmyslu vrhnout se hned na kolena. A co trest? A výčitky? Ale tatínek i maminka se drželi stranou a nechávali doktorovi Šlechtovi volnou ruku.

„Čaj?“ ptal se doktor. „Jednu kostku, nebo dvě?“

Emilie mlčela. Tady je zase nutné podotknout, že doktor Šlechta byl Emilii protivný. Byl totiž bodrý. Myslíl to původně dobře. Pokládal bodrost za správný, ba přítulný způsob jak jednat s pacienty. A zůstalo mu to napořád. Pak taky chodil Emilii vytírat podebrané a bolavé mandle; to mu taky nedodalo přitažlivosti. O nic vlastně nešlo, pak doktor mohl zůstat Emilii lehce protivný navždycky a nic by se nedělo. Ale neměl vést dnešní jednání.

Pan doktor se přestal ptát na cukr. „Jsi už klidná?“ pátral.

Mlčet dál nemělo cenu, říkalo se tomu tvrdohlavost.

„Ale ano,“ řekla Emilie, když to chtěl.

„Tak přejdeme k věci!“

Emilie vstala, aby to uspíšila. Ale vrhat se na kolena po tomhle úvodu? A vůbec! Co jí má vyčítat nebo trestat doktor Šlechta?

„Co je, co je?“ řekl polekaně doktor. „Uklidni se, Emilie!“

Emilie si tedy zase sedla.

„Napij se přeče čaje, miláčku!“ hlesla uplakaná maminka.

„Nezlob se...!“ vyhrkla konečně Emilie. „Já už...“

„Maminka se nezlobí!“ řekl tatínek. Maminka kývla.

„Ne?“ řekla udiveně Emilie.

„Tak začneme!“ řekl doktor Šlechta tatínkovi a ten se přemístil k Emilii.

Doktor Šlechta se postavil za Emiliinu židli a něco tam kutil. Emilie slyšela, jak otvírá svou brašnu.

„Tedy k věci!“ řekl tatínek. „O jaká ženská práva ti šlo?“

Emilie se zarazila. O jaká ženská práva... Vlastně jí to vypadlo z hlavy. A taky ji mátl přístup k jejímu provinění; ta zvláštní vlídnost!

„O jaká práva?“ řekla pomalu. „No... myslela jsem... vzdělávat se... a tak!“ Koneckonců je to pravda. To jí právě na tom článku zaujalo. Ovšem po setkání s tím mladým mužem a po té urážce...

„Ale proč ne?“ řekl lehce tatínek. „Vzdělávat se, proč ne?“

Emilie vyvalila oči. A úplně zaujatá zvláštním vývojem situace nepostřehla, že doktor Šlechta kutí něco na její sukni. Zrovna tam, co měla polštářek.

„Vzdělávat se,“ řekla zničeně maminka, „ale samozřejmě ne moc!“

„Proč ne moc?“ řekl honem tatínek a pohledem ji pokáral. „Proč ne moc?“

„Neuvěřitelné!“ řekl zase hned doktor Šlechta. „Je to horší, než jsem si myslel. Vůbec žádná reakce! Pokračujte, prosím!“

Tatínek byl bledý, jak si vždycky přál být.

„Ale jde o to,“ pokračoval dle přání, „v čem se vzdělávat. To bychom si měli objasnit, co říkáš, Emilie?“

Emilie neříkala nic.

„V lučbě samozřejmě ne!“ řekla maminka, která dnes ztratila obdivuhodnou schopnost vyznat se v tlačenici.

„O tom nikdo nemluví, Kláro!“ řekl ostře tatínek.

„Zase nic!“ hlásil doktor Šlechta.

„Mám vůbec pokračovat?“ ptal se tatínek.

„Ale samozřejmě, mám alespoň možnost... nenápadně.“

Tatínek kývl.

„V čem se tedy chceš vzdělávat?“ naléhal s falešnou otevřeností.
„Odpovíš mi, Emilie?“

Emilie se právě teď nechtěla vzdělávat v ničem. Ale jak to vyjevit v tomhle napjatém prostředí. Co od ní vůbec chtějí slyšet?

„Au,“ zařvala. Doktor Šlechta ji bodl jehlou do ruky a po jejím výkřiku leknutím skoro omdlel.

„Zvláštní,“ řekl ustaraně. „Vzadu se nedostavila prázdná reakce a tady... bouřlivá! Pokračujte, pane lékárníku!“

Když se ji chystal bodnout podruhé, Emilie ho klepla přes prsty.

„Co se děje?“ ptala se vyjeveně.

Přispěchala maminka.

„Jen se uklidni, Emilie,“ říkala naléhavě. „A napij se čaje! Smíš se vzdělávat, jak chceš! Nakoupíme olejové barvy..., jestli chceš třeba malovat. Nebo se raději chceš učit vlašsky? Pane doktore, přestaňte!“

„Nechci se učit vlašsky!“ řekla Emilie.

„Tak co chceš?“ řekl jemňounce tatínek.

Emilie otvírala ústa, aby konečně vyslovila, že na vzdělání ode dneška kašle.

Snad to byl její odhodlaný výraz, který tatínka rozčilil.

„Nevyslovuj to!“ vykřikl bolestně. „Ne!“

Emilie zase zavřela ústa. A dokonce jí to přestávalo myslet. Civěla na ně s vyvalenýma očima, a protože zapoměla na ovládnutí se, popotáhla.

Zasáhl doktor Šlechta.

„Víte co, pane lékárníku,“ řekl bodře. „Nechte to na mně. Nám to spolu půjde líp, vid' Emilie?“

Popletená Emilie s úžasem zaznamenala, že jí před očima kývá ukazovákem.

„Abych se vrátil k nadhozenému tématu,“ řekl při kývání, „práva! Ženská práva! Máš přece všechna ženská práva. Uvědomuješ si to?“

Emilie mlčela. Moc si o sobě myslil. A ji to jaksi pořád víc svádělo, aby ho namíchla. Před chvílí si ovšem slibovala, že bude slušně vychovaná dívka...

„Máš právo připravovat se na manželství. Na rodinný život. Co chceš víc?“

Emilie znovu popotáhla.

„Mluvilo se o vzdělání,“ nadhodila jemně.

„Aha!“ řekl doktor a ukazováček přibližoval a oddaloval od její tváře. „Ale jde samozřejmě o určité, abych tak řekl, vymezené vzdělání. O ženské vzdělání! Čili právě malba, jazyky, nejlépe vlastina. Uvědomuješ si to?“

„Ano!“ řekla Emilie. Když vyslovil její vlastní předsevzetí (i když nehovořil přímo o vyšívání či vaření), padla na ni lehká rozmrzelost.

„Uvědomuje si to!“ řekl doktor Šlechta.

„Jiný druh vzdělání pro ženy je nesmyslný!“ pokračoval. „To s tou tvou chemií...“ řekl a naznačil očima tatínkovi a mamince, že on nešlape do porcelánu, ale ví, co dělá. „S tou chemií je to lelkování! Rodiče o tom s tebou nechtěli ani mluvit!“

Emilie se poněkud naštvála.

„No...“

„Ano!“ řekl velmi přísně. „Není přece ženských vědkyň. Všechno je to jen lelkování. Nebo nějaké vědkyně znáš? Uvědom si, že neznáš!“

„Neznám!“

„Uvědomuje si to!“ řekl a začal jí nadzvedávat horní víčka a prohlížet bělmo.

„No ták!“ řekla Emilie a ucukla.

„Ženy totiž nejsou a nebudou učené!“ pokračoval doktor, jako když už má vyhráno. „Uvědomuješ si to?“

Emilie se nadechla.

„Nejsou učené,“ odvážila se, „protože nemají školy. Motáme se pořád na jednom místě.“

Doktor truchlivě potřásl hlavou.

„Nemohou být učené!“ řekl, jako by ji najednou litoval. „Ženský mozek je menší než mozek mužský. Uvědomuješ si to?“

„Ne!“ řekla Emilie. „Jak bych si to mohla uvědomovat?“

„Proč ne?“ řekl doktor, kterého vyvedla z konceptu.

Emilie se začala bavit.

„Jak si můžu uvědomovat, že mám malý mozek, když mám malý mozek a moc si toho nemůžu uvědomovat?“

Teď vyvalil oči pan doktor a chvíli ji pozoroval.

„Aha!“ řekl pak pomalu. „Takže si to neuvědomuje!“ dodal významně k tatínkovi.

Emilie zatajila zafrkání.

Doktor jí začal osahávat hlavu.

„Ženský mozek tedy není podobné činnosti schopen.“

„Jaké činnosti?“

„Není schopen... veliké námahy!“ řekl doktor a začal se potit na nose. „Projdi se, Emilie.“

Emilie vstala. A pak si zase sedla. Měla toho dost.

„Neprojdu se!“ řekla.

„Uklidni se, miláčku,“ pípala maminka.

„Chci to dobrat s panem doktorem,“ řekla Emilie. „A co když jo?“

„Co?“

„Co když je schopen námahy!“

„Aha!“ řekl zase doktor Šlechta. „Kdyby měl některý ženský mozek větší kapacitu, vedlo by to k zmužnění dívky.“

„Tss!“ řekla Emilie pohrdavě. „Kdo to dokáže? To, že ženský mozek není schopen námahy!“

Doktor přemýšlel, až sípal.

„To není nutné dokazovat,“ řekl, „to je všeobecně známý vědecký fakt!“

„Tak vědecký fakt, jo?“ řekla potěšená Emilie. „Ale než to byl fakt, tak to snad někdo musil dokázat, ne?“

„Jistě!“ řekl doktor Šlechta. „Jistě to dokázal.“

„To by mě zajímalo, kdo!“ řekla Emilie.

Doktor usilovně myslel.

„Ale dnes už je to fakt!“ řekl nakonec nepevně.

„No prosím,“ řekla s převahou Emilie. „Nevíte! Ale co když už neplatí, no?“

„Emilie!“ zasáhla prosebně maminka.

„Ale to všechno nejsou důkazy, co mi říká,“ namítla Emilie rozhodně.
„A sám si začal!“

Maminka se tedy obrátila na doktora Šlechta.

„Dokažte jí to, doktore,“ řekla jemně. „Ať už je klid!“

Tatínek znervózněl.

„To je velmi obtížné,“ řekl, „to je oblast spekulací...“

Doktor mezitím zase velmi přemýšlel.

„To je důkaz!“ řekl zoufale. „Že se takové dívky správně nevyvinou!
Například se u nich na lících objeví vlasový porost.“

„Kdo je taková dívka?“ ptala se Emilie podezíravě.

„Například... například paní Hamáčková!“ vyrazil doktor s úlevou.

Emilie zase udělala Tss!

„A ta má větší mozkovou kapacitu, jo?“ řekla pohrdavě.

Hospodská byla prostoduchá. Bystrost projevovala, jen když šlo o jejího syna a dívky, které ho sváděly.

„Proč by měla mít větší mozkovou...“ řekl zničený doktor Šlechta.

„Sám jste to říkal!“ řekla hbitě Emilie. „Proto se nevyvinula.“

„Ona se nevyvinula?“ řekl udiveně doktor Šlechta.

„Vyvinula!“ řekla Emilie. „Ale ten porost...“

Doktor si uvědomil, že ztratil půdu pod nohama, a couvl.

„Mimochodem, ty chceš vousy?“ ptal se.

„Nechci!“

„Neuvědomuje si to,“ řekl zase významně, ale tatínek vyhlížel nespokojeně. Pan doktor se tedy vrátil k vyvinutí dívky, kde si byl jistější.
„Taková dívka,“ řekl, „by obdržela také bicepsy... chceš bicepsy?“

„Taková dívka by se nevdala!“ řekla maminka to, co jí nejvíc leželo na srdci. „A co by pak dělala?“

Emilie mlčela.

„Ale stejně jste mi nic nedokázal!“ řekla pak mrzutě.

„Nechtěl jsem nic dokazovat!“ řekl pokořený doktor Šlechta. „Chtěl jsem tě prohlédnout. A výsledek je...“ Začal něco čmárat na papír a pak

papír podal tatínkovi. „Trochu posilujícího vína,“ řekl bodře, „hodně odpočívat, procházky...“

Emilie zase vyvalila oči.

„Já jsem nemocná?“

Tatínek a maminka mlčeli. Emilie se tedy obrátila k doktorovi.

„Já jsem nemocná?“

„Ale ne,“ řekl pan doktor. „Je to jen taková přechodná slabost...“

„Já že jsem slabá?“ žasla Emilie. „To bych snad o tom něco musela vědět, ne?“

„To je taková slabost..., o které se neví! Rodová,“ řekl doktor Šlechta, který už měl pěkný vztek. „Slečna Viola přece...“

„Doktore!“ přerušil ho odmítavě tatínek. „To snad není nutné!“

„Neuvědomuje si to!“ řekl doktor Šlechta.

Emilii to konečně došlo.

„Já jsem blázen?!“

6

Byla opět noc, ale Emilie dnes neslyšela pády květů ani tiché vzdechy, jak se otvíralo kapradí. Tak já jsem blázen, jo? opakovala si. Já jsem podle něj... Kdyby byla méně vznětlivá a kdyby s ní byl hovořil někdo jiný než doktor Šlechta, mohla se časem naučit skvěle vyšívat. A mohla přijít na nový recept na rýžový náky. Což není k zahození, naopak. Ale Emilie dostala vztek. Je určitě stejně schopná myšlení jako doktor Šlechta, říkala si. Protože to bylo téměř rouhání, dostávala trochu strach. Ba, pokračovala tvrdohlavě, je asi chytřejší. Nonono, napomenula svatou Terezii, která ani nemukla, tolik jsem snad neřekla! A vůbec, je to pravda, to nemůžeš popřít! Světice pořád nemukala a Emilie tedy pokračovala. A musí se od něho nechat pokořovat jen proto, že je dívka. Doktor Šlechta s větším mozkiem s ní může jednat, jak se mu zlíbí. A to se mu pochopitelně zamlouvá! Co by si počal, kdyby se zjistilo, že i ženské mohou být vědyschopné! Musil by se věnovat jen vlaštině a malbě! Tlust'och! Emilie se chvíli kochala představou ženy – doktor-ky, která píchá doktora Šlechtu do míst, kde měla Emilie polštářek. Šlechta ječel a prosil ji, aby přestala. Lehce rozveselená Emilie si pak rekla, že trochu přehání. Ženská a doktorka, to je přece jen moc!

Emilie se zadívala do noci. Tak já jsem blázen, říkala si tiše. Malá můra jí kroužila kolem hlavy, Emilie zavřela okno a vzala do ruky zase výšivku. Ve světle svíčky byly barvy tlumenější a světice vyhlížela dojemně a laskavě. Půvabná, dívčí světice. Tak jak je to, řekni! Jsem blázen? Světice zase ani nemukla, ale zlehka se usmála. Emilie se pátravě dívala do sladce modrých očí, ale v těch bylo jen hedvábičko a pod ním kanava.

Ubohous Emilii dostali právě tam, kde ji nechtěli mít. Ještě dopoledne se divila drzosti žen pařížských. Jestli ovšem nejsou padlé na hlavičku, říkala si rozvážně. Kdo by jim na ty řeči skočil? Teď ovšem... po rozhovoru s doktorem Šlechtou, a hlavně proto, aby ze sebe setřásla nařčení, že je blázen...

To by byly bláznivé i ty ženy pařížské, řekla Emilie ponuře svaté Terezii. Pak by taky měly pít posilující víno a nemanifestovat. S Emiliinou manifestací se pojila vzpomínka na mladého muže a... Emilie složila výšivku. Svátá Terezie by také mohla být soucitnější a neusmívat se tak škodolibě. Emilie by ji klidně mohla vypárat. Ale já to tak nemyslím; zahučela opatrně do sbalené výšivky. Pak ale vyskočila tak prudce, že mohla světici ublížit. Emilie přece manifestovala pod vlivem výluhu. Čili se dostavil výsledek. Noc byla náhle nesnesitelně dusná a Emilii se těžce dýchalo. Ano, říkala si Emilie užasle. Zapomněla na to, že má výsledek, jako skuteční vědci! Tady máš lelkování, tlust'ochu! Já ti dám, že ženy nemohou být vědkyně! Výluh zapůsobil... co vlastně udělal? Člověk dělá, co chce. Uvolní se. Je to přesně tak, jak naznačila Viole. Slušně vychovaná dívka v háji! A následovala další ohromující myšlenka: výluh zapůsobil i na Rudolfa! Rudolf se přece taky uvolnil. Choval se, jak chtěl! Kdybych já byl holka, řekl roztouženě, a pak žádal vonné soli... Předtím ale olízl lžičku s kapkou výluhu!

Emilie zdvihla výšivku a zabořila tvář do kanavy. Já nejsem blázen! Jásala. Nejsem!

Přecházela po pokoji a ani ji nenapadlo se svlékat. Šustila sukně, klapaly botičky velkého čísla a rozčilená vědychtivá dívka lapala v dusném pokoji po dechu a uvažovala. Ale postačí dva pokusy jako vědecký důkaz? Těžko! Obojí mohla být také náhoda. Před pokusem měla Emilie v hlavě plno nepřístojných, ba hříšných myšlenek a třeba by byla šla manifestovat i bez výluhu.

A Rudolf? Že by si byl jen dělal psinu, a proto žádal, aby mu povolili korzet? Na to je moc těžkopádný! Ale kdoví? Prostě a dobře, bude nutné pracovat dál. Emilie zašmátrala v taštičce na hedvábí a vytáhla zazátkovanou lahvičku. Výluhu zbylo tak na dně. Ale taky tam ležel zbytek houby. Emilie se vrhla ke dveřím. Stiskla kliku. Zamčeno! A Emilie zase dostala vztek.

Tak takhle je to! Hlídadí ji. Čili do puntíku věří panu doktorovi Šlechtovi. Ale Emilie by jim mohla dokázat, že jsou stejní blázni jako ona! Kdyby si lízli výluhu, kdoví co by podnikal ten tlust'och. Říct jim to?

Domluvit se s nimi? Vázanka začala Emili Škrtit. Strhla ji a mrskla s ní o zem. Copak to jde? Jednoduše by ji odmítli. Emilie s gustem koplá do vázanky, až odletěla pod postel.

„Ale ty jsi vážně blázen!“ řekla vedle ní Viola.

Emilie se zarazila.

„Kde se tu bereš?“

Ale jak byla rozohněná, ani nečekala na odpověď. Něco ji napadlo.

„Poslouchej, Violo, ty bys mi přece neodepřela pomoc, vid’?“ řekla opatrně.

„Nedojímej mě!“

„Jde o ten výluh! Víš, ten...“

Viola kývla, že ví.

„A co s ním má být?“

„Potřebovala bych ho ještě vyzkoušet. Ale už ne na sobě.“

Viola se uchechtla.

„To nestačí jedna ostuda?“

Emilie se snažila zahnat obrázek mladého cizího muže, jak stojí na náměstí a...

„Jaká ostuda?“

„To se ví. Jaká ostuda! Lékárníkovíc ženské byly v šatlavě. Alespoň jsme se svezly kočárem!“ Viola se zase spokojeně uchechtla.

„Jak chceš,“ řekla Emilie suše. „Jestli se ovšem bojíš...“

„Kdo se bojí?“ povídala Viola. „Chci dělat plno ostudy! Kde to máš!“

Emilie jí podala lahvičku s výluhem a Viola ho vytáhla jedním douškem.

„Pojd’ ven!“ řekla. „Je tu horko.“

A už otvírala okno a chystala se skočit do zahrady.

Emilie se lekla. V jejím pokoji se dalo všechno ututlat. Venku na zahradě by mohlo dojít k ostudě stejně velké jako odpoledne na náměstí. A Emilie už neměla k ostudě odvahu.

Ale Viola stála v trávě a napřahovala ruku.

Jak na ni svítilo měsíční světlo, bylo vidět, že má ve vysokém úcesu zapíchnutou spoustu jehlic do klobouků. Kameny na jehlicích se blýskaly;

jedny jako žhavé uhlíky, druhé jako kočičí oči. Tohle dopadne! říkala si Emilie. A sklouzla z okna a připojila se k Viole.

„Tak začni!“ žádala.

„Jako co?“

„Dělej, co chceš!“

„To dělám vždycky!“ řekla klidně Viola.

Má pravdu! Dělá si vlastně vždycky, co chce. To je její výhoda. Ale má tenhle pokus cenu, když Viola není v pořádku?

Aby se jí snad něco stalo! Emilie se vyděsila. „Violo!“ zašeptala.

Viola se ztrácela mezi jabloňovými stromy. Emilie spěchala jen za kočičíma očima. Dostihla ji. Co si asi myslí? napadlo Emilii a nemělo to žádnou souvislost s probíhajícím pokusem. Co se v ní asi děje v nocích, kdy jako dnes nemůže spát? Poslouchá, jak roste kapradí. Nebo snad chodí vždycky po zahradě s hlavou plnou jehlic s kameny a zbytečně se směje? Poskakuje i v noci, kdy není v dosahu skleník se skleničkami a šálky? A jak se to vůbec stalo? Byla někdy... rozumná? Emilie nevěděla. O Violině chorobě se mluvilo zdráhavě a v náznacích. Emilie si uvědomovala, že takhle se teď mluví o ní...

„Já bych nebyla blázen,“ řekla najednou důvěrně Viola. „Ale mám strach, že by si mě chtěl vzít!“

Emilie zapomněla na vlastní strasti.

„A kdo?“

„Ženich. Partie!“ řekla pohrdavě Viola.

„Nech toho,“ konejšila ji Emilie. „Nech toho. Jsme tu samy, vidíš?“

Viola se od ní odtáhla.

„Ale já vím!“ řekla nevrle. „No jo, ty mi nevěříš!“

„Ale věřím,“ souhlasila tiše Emilie.

A pak ji pozorovala. Viola byla stejná jako vždycky, ale přece jen se změnila. Bylo to v tváři (i když vroubené zelenými a rudými kamínky), bylo to v postavě, bylo to i v tom, jak odcházela od Emilie dál do louky. V noci byla Viola věrohodná a důstojná, Emilii to mátlo a znepokojovalo ji to. Připadalo jí, jako by se mýlila... Ale v čem? Neměla jí ten výluh dávat pít! Divně to na ni působí... Ovšem jestli to vůbec působí a na důstojnosti

nepřidává Viole jen stín jabloní. Viola je přece úplně stejná jako vždycky. Ale Emilii najednou velice chyběl Violin smích.

Teta se k ní pomalu vracela.

„Bude dívčí škola, víš to?“

Emilie se rázem uklidnila. Tahle Viola! Ví opravdu o všem. I o Emiliiných starostech. Proto působí tak věrohodně. Do všeho totiž přidává kapku skutečnosti. Jako jsou od molů prožrané rukávníky. Nebo tolik a tolik krejcarů za jedny zlatě červené střepy.

„Nepovídej!“

„Psali to v novinách!“ řekla Viola uraženě.

„Ukaž mi je!“ žádala Emilie. „Nemáš, co? A vůbec, co se o mě staráš?“

Viola se sklonila k mladému kapradí. Kameny se odrážely v potoce a kolem nich padaly spadlé bílé květy.

„Abys nedopadla jako já!“ řekla.

To se Emilie dotklo. A chtěla se ohradit. Ale v postavě u jejích nohou bylo něco truchlivého.

„Chutnaly ti vepřové nožičky?“ ptala se čiperně Viola.

Jak vzhlédla k Emilii, vypadala pro změnu zase dokonale pošahaně. Tenhle měsíc! Vzdechla si Emilie.

„Ne!“ broukla.

„Moc klihu!“ řekla Viola. „Zase je to úsporné jídlo. Nemám to ráda. Ohřívaly se na těch novinách. Bozděch je strčil do kamen!“

Emilie zaváhala. Zprávu o dívčí škole by tatínek skutečně mohl spálit. Jestli mu došlo, že zalepování není docela jisté.

„Dívčí střední škola,“ opakovala zasněně Viola. „Co ty na to?“

Věrohodnost a zase pošahanost no a samozřejmě jarní noc, ovšemže tajemná noc, plná ptačích vzdechů. Bylo by to možné? říkala si Emilie.

„Já na to neskáču!“

„Skoč!“ řekla Viola.

„A kdo to jako zařídí?“ Neboť svět byl plný doktorů Šlechtů.

„Ženská!“ řekla vítězně Viola.

A rázem všechno pominulo.

„Ženská!“ vyhrkla Emilie. „Jak by mohla ženská... jak by jí dovolili...“ Emilie se dala do vzteklého smíchu. „Vždyť to přece není možné!“ volala. „To by musila být... no nepořádná ženská, modrá punčocha... víš! Plno chození... no a páni by jí ani nebyli představeni... Kdo by takovou ženskou bral vážně!“

Viola se naposled dotkla kapradí a vstala.

„Tak jdeme, ne?“ řekla.

Až když vyšly ze stínu, vzpomněla si Emilie na pokus.

„Jak je ti?“ ptala se.

„Nic!“

Emilie pokrčila rameny. Neměla se do toho pouštět, měla přece poslední kapky výluhu. S Violou se asi bádát nedá. Když je... to! Jenomže jak teď Emilie dokáže, že všechno k něčemu bylo.

„Violo?“ napadlo Emilii už zase v pokoji.

„Jak ses dostala sem ke mně?“

Viola sáhla po jedné jehlici ve vlasech.

„Tímhle!“

„A dostala by ses do laboratoře?“

„Touhle!“ řekla Viola a vytáhla jehlici s kamenem černým jako noc.

„Jdeme!“ řekla Emilie.

A cestou ji zase napadlo, že Viola má někdy až moc rozumu.

7

Druhý den dopoledne se Emilie opatrně ochomýkala v laboratoři. Viola tu někde ztratila jehlici. Kde je? Vtom se objevil Vokurka.

„Tuhle jsem naznačil,“ povídal, „že bych něco potřeboval, slečno Emilie.“

„Jen do toho,“ řekla otrávená Emilie.

Vokurka vytáhl z regálu pytlík s kořením.

„Junkův speciální šňupací prášek,“ řekl. „Ještě nerozemletý. Posлуžte si, slečno Emilie.“

Emilie si přičichla.

„Fuj!“

„Právě,“ vzdychl Vokurka.

„Co jste tam dal?“

„Já nic,“ řekl suše. „Pan Rudolf tam přimíchal čertovo lejno. Vědychtivý chlapec. Ale o to nejde. Hlavní je, co s tím? Panu lékárníkovi už dochází zásoba v lékárně, bude zanedlouho žádat nový prášek.“

Tatínek se vrátí tak za tři čtyři minuty. Emilie tedy bezostyšně vytáhla naučnou knihu.

„Hmm,“ četla si, „to by snad šlo. Škodlivé to není, a tady dokonce stojí... jako příměs ke kýchacím a šňupavým prachům. Výborně! Já náhodou něco mám,“ řekla Vokurkovi. „Úplnou náhodou...“

„Jistě, jistě!“ řekl nevinně a Emilie se zarazila. Ale tatínek se objeví každou chvíli! Letem ptáka se Emilie dostala do svého pokoje, vytáhla ze skříně krabici na klobouky a vyndala pytlík. Ležel tu ještě z doby, kdy prováděla chemické taškařice, viz zčernalý tatínek. Chtěla tehdy Rudolfovi způsobit svědivku.

„Navzdýcky váš, slečno Emilie,“ řekl Vokurka vděčně. „A teď už nemusíte spěchat. K Vorlovi přišel právě také pan doktor Šlechta. Pan lékárník se zdrží.“

„Já tu vlastně nemám co pohledávat,“ říkala Emilie. „Ale chvíli ještě pobudu...“

A jezdila očima po podlaze, jestli někde neuvidí zelený záblesk kamene z jehlice.

„Jistě, jistě!“ řekl zas Vokurka.

Ta nevinnost byla až moc nevinná. Emilii začal Vokurka dopalovat. A vůbec, proč žádá o pomoc ji a neřekne to tatínkovi? A tak se zeptala.

„Protože bych letěl!“ řekl Vokurka klidně. Když chtěl vypadat jako inteligent, dával si na nos skřípec s obyčejnými skly. Bez skřípce vypadal mladě a bezbranně. Ale na to Emilie nedala. Ani na lesk plavých vlasů.

„Proč byste měl letět?“ divila se. Skoro ji to urazilo.

„Někdo to odnést musí!“

Emilie si to rozebrala. Bylo jisté, že by to tatínek donesl mamince. A maminka by Rudolfa hájila. Odmítla by nařčení, že je něčeho takového schopen. Ten chytrý chlapec že by znehodnotil čertovým lejnem materiál tak drahocenný, co se užívá jen po štipcích? I když maminka neustále naznačovala, že je popletená a slabá ženuška, i když čichala éter kvůli migréně, i když libozvučně tūkala do piana, hned by nasadila Vokurkovi psí hlavu. Kdyby Vokurka osočil Rudolfa, bylo by po jeho oblíbě.

„Proč to Rudolf vůbec dělá,“ řekla zamyšleně Emilie.

„Nemá to tu rád!“

„Ale jednou lékárnu převezme!“

„Jistě, jistě!“

Emilii už rozčiloval. Co je pořád tak tajuplně nevinný?

„Tak já jdu,“ prohlásila.

„Ještě jste ji nenašla!“

„Já... já jsem nic nehledala,“ zakoktala nejistě.

Vokurka se shýbl a něco zdvihl.

„Jako vopice,“ řekl zálibně a otáčel v prstech jehlici se smaragdovým kamenem. „Jako vopice je chytrá slečna tetička..., ale na všechno přece nemůže myslit!“

Co je zase tohle? Emilie popadla jehlici a vmáčkla ji do taštičky na hedvábí.

„Zapomeňte na to!“ žádala Vokurku.

„Nemusím!“ řekl Vokurka. „Dávno mi to vyvanulo. A taky jsem už zapomněl na tuhle špulku, co vám ji podávám. Nikdy jsem ji neviděl. Ležela pod tárou.“

A předal Emilii hedvábičko na oči s vidinami. Může si tedy spočítat na prstech, že jsme tu byly! říkala si Emilie.

„Nechtěl jste ode mne ještě něco?“ ptala se ochotně.

„Zmizte už, slečno Emilie“ osopil se na ni Vokurka. „Nechci nic! A utíkejte!“

Emilie nevěděla, jestli má být uražená nebo jestli urazila Vokurku. Muž pro všechno začal rozměšňovat šňupací prach a dělal to tak zuřivě, že kýchl. Emilii to přišlo k smíchu a vzdala se.

„Nezlobte se, pane Vokurka,“ řekla.

Vokurka se přátelsky usmál. Je sice muž pro všechno, ale je to strašně milý člověk, napadlo Emilii a bezděky se taky usmívala. A chytrý, jak se zdá. A taky Emilii nakloněný.

V téhle chvíli snad vzniklo něco jako přátelství mezi příštím drogistou Vokurkou a dívkou Emilii.

„Pozor!“ řekl najednou Vokurka.

„Tatínek!“ vyjekla Emilie a vyskočila.

„Ale ne,“ klidnil ji Vokurka. „Klidně sed'te. Ale pozor, slečno Emilie, něco hrozí!“

„Co?“

Asi si vymyslel nějakou psinu.

„Klášter!“

Emilie ztuhla. „Cože?“

Vokurka kývl.

„Řekněte mi to jasně! Komu hrozí klášter?“

„Mně těžko!“ řekl Vokurka.

Emilie si ztěžka sedla.

„Tak mně?“

Vokurka zase kývl.

Klášter! Co to Vokurka povídá? To není možné! Když jsem blázen, jak by mě mohli dávat do kláštera?

„Pane Vokurka, myslíte, že jsem blázen?“ ptala se Emilie bez dechu.

„Jak kdy!“

Vzhledem ke klášteru Emilie vlastně chtěla, aby jí přitakal, ale přece jen se cítila dotčená.

„Jak to?“

Vokurka šlehl pohledem ke dveřím.

„Tak stručně, jo? Tedy: studovat bez knih a bez školy, to je pěkná blbost!“

Emilie se lekla. Ještě si nebyla zcela jistá Vokurkovým přátelstvím.

„Kdo... kdo chce studovat?“ povídala. „O čem mluvíte, pane Vokurko? To už mě přece přešlo...“

„Jen tak si medituji,“ povídal Vokurka uhlazeně.

„A nemeditujete náhodou o mně?“ ptala se opatrně.

Vokurka předvedl nepředstavitelný úžas.

„Jak by mě to mohlo napadnout?“ řekl a začal se chytat za srdce. „Jak by mě mohlo napadnout, že by dívka ze slušné rodiny odtahala z lékárny všechny vědecké knihy a pokapala je voskem? Ale slečno Emilie! Nebo že by lezla v noci do laboratoře a nenechala tam jen špulku, ale též neukližené zkumavky a kádinky? Ale slečno Emilie..., jak si to o mně můžete myslit?“

Emilie pobaveně zafrkala.

„No tak dobře!“

„Abych tedy navázal,“ řekl Vokurka zase klidně, „že je blbost studovat bez knih a bez školy, to vím jedině a pouze z vlastního příkladu.“

Emilie se podivila. Není snad Vokurka přestrojená dívka? Ale příští drogistu na to ani trochu nevypadal.

„Vám taky nedovolili studovat?“

Vokurka si zaťukal na čelo.

„Přemýšlet, slečno Emilie! Přemýšlet!“

Emilie přemýšlela, ale nic nevymyslela.

„Nebyly tititi!“ pomohl jí tedy Vokurka.

Jako všechny dívky z dobrých rodin byla Emilie všeobšáhle měkko-srdcatá. Když šlo o chudobu, ihned se dojíkala. Celkem bez následků.

„Tak vy jste neměl peníze!“ řekla soucitně.

Vokurka si vzdychl.

„Omlouvá vás jedině mládí!“ prohlásil.

V přátelství je leccos dovoleno, říkala si Emilie, ale aby s ní mluvil tak drze, to zas ne!

„Jak to? A vůbec.“

„Plno lidí nemá peníze!“

S Emilií zase zacloumal soucit.

„A dá se s tím něco dělat?“ ptala se. „Aby lidi nebyli chudí a....“

Vokurka se na ni povzbudivě zašklebil.

„Ale jo! Někdo už na něco přišel... ale bude to asi ještě na dlouhé lokty.“

V tu chvíli připadal Emilii ohromně protřelý. Rozhodla se, že ho vyzpovídá, aby se vzdělala. A vrátila se k tomu, co ji nejvíc zajímalo.

„Myslíte, že je víc dívek, které chtějí studovat?“

Byla přesvědčená, že jí odpoví ne! Emilie (když přehlížela kritickým pohledem městské dívky a klášterní schovanky) si myslila, že je výjimečná.

„Nejsem dívka, nevím!“ řekl Vokurka. „Ale pokud dívky znám,“ zcela bezděky si nasadil skřípec, neboť ve skřípci lovil občas po okolí dívky, „mají všelijaké nápady.“

„Jako jaké?“

„Některé chtějí samy vydělávat!“ řekl Vokurka.

Emilii to pobavilo.

„A doma jim to dovolí?“

Věděla, jak tatínek kdysi hrubě odmítl Violu, když naznačila, že by (tedy za peníze) učila dívky vařit. Viola byla mlsná a tudíž i dobrá kuchařka. Tatínek tenkrát nedbal ani o skleník a vykřikl: „Chceš mě zne-možnit?“

Vokurka kýchl. Pak si prohlédl spadlý cvikr, jestli se nepoškodil, očistil ho a složil.

„Musí dovolit!“ řekl.

Emilii to zaujalo.

„Vážně?“ začala dychtivě. „Ale abych já vydělávala, no to by se tatínek zbláznil! Moc by mě teda zajímalo, jak se to těm dívkám podařilo. Asi nějakou lstí nebo co...“

Zarazila se. Vokurka se zase velice divně šklebil, a navíc kýchal, a už násilně. Dělá si z ní psinu?

„Nebo,“ řekla slabě, „jsou to snad dívky, které také nemají tititi?“

Když použila Vokurkův výraz, trochu se mu postavila na roveň. Vokurka si vzdychl.

„Nevím, co máte v hlavince, slečno Emilie, když tedy nevíte docela základní pravdy. Začneme od á, dávejte pozor, budu citovat!“ řekl a slavnostně odříkával: *„Žena chudá pracovala odjakživa, bez ženské otázky, poněvadž pracovati musila, jinak nemohouc.“* Pak se jí zas obyčejně zeptal. „Továrny, pole role, to snad víte, ne? Že jim platí méně než mužům, to je zas jiná otázka.“

„Ale jinde... jinde už nepracují, že ne?“ ptala se Emilie.

Vokurka zdvihl prst.

„Od roku 1881 máme podřízené úřednice poštovní a telegrafní, z Českého ústavu ke vzdělání učitelek vychází kdo? No učitelky. Výrobní spolek český odchoval již tisíce žaček ve své obchodní a průmyslové škole. No? Co vy na to?“

Emilie byla trochu zaražená. No jo, no jo, říkala si. O Výrobním spolku a obchodní a průmyslové škole nevěděla, ale znala alespoň dívku, která seděla v kontoáru místní továrny a smolila čísla na papír; pak tu byla ještě hubeňoučká učitelka ručních prací, která plačtivě žádala, aby výšivky nebyly umolousané. No jo, no jo! opakovala si Emilie. Tohle přece vím. Vždycky jsem si říkala, že jsem jiná než ostatní dívky, a hele! Zapomněla jsem, že dívky vydělávají. Ovšem jen dívky, které nemají tititi. A o studium se ale těžko některá bude zajímat. Když musí vydělávat... Nebo je to snad jinak?

„Já toho vlastně moc nevím, že jo?“ shrnula to otráveně.

„Jako každá dívka,“ řekl Vokurka zdvořile.

Emilie se sklíčeně babrala v tom, že ji její nevyjimečnost Vokurka právě potvrdil a navíc, že má jít do kláštera. Proboha klášter! Kdyby tedy byla blázen, přece by jí tam nemohli cpát! Ale kdyby tomu nevěřili, že Emilie blázní, a kdyby jí tam přece šoupli, byl by konec s bádáním!

„Co vlastně mám dělat, pane Vokurko?“ ptala se žalostně.

Příští drogista se usmál.

„Oč konkrétně kráčí?“

„O všechno,“ řekla Emilie. „O klášter, o chemii a ták.“

„Myslíte to vážně, nebo jen tak z dívčí nudy?“ ptal se Vokurka.

„Jestli z nudy, tak mám vhodnou radu, a ta zní: Nelámej hůl přes koleno. Případně bych posloužil další: Všechno přebolí. Ale ta zas moc nepasuje. Jestli vážně... Musil bych si rozmyslet, jestli vám mám radit. Nejsm přece děd Vševěd.“

„Rad'te, pane Vokurko,“ žadonila Emilie.

Vokurka sice vzdychl, ale začal velmi ochotně: „Víte, co je to ženská otázka?“

„Jistě!“

„Tak co?“

„No...,“ Emilii napadaly jen véby plátna na výbavu.

„Ano, já jsem to věděl!“ řekl Vokurka zničeně. „Ale jsem přece jen dobrák od kosti a taky jsem vás zahlédl..., protože jsem oddaný služebník vašeho pana otce, tak jsem si hned zakryl oči, jak jste šlapala po náměstí se slečnou Violou, slituji se nad vámi. Zase cituji: *ženská otázka je nerozlučná část společenského žití.*“

Emilie tomu vůbec nerozuměla, ale znělo to pěkně. A vzpomněla si, jak tatínek v časopisech zalepuje nevhodné články.

„Vy mne asi chcete kazit,“ vydechla radostně. „Nevím, jestli vás mám poslouchat!“

„Tak mám mluvit nebo ne?“

„Jen do toho!“ řekla Emilie dychtivě.

„Tak kolik je tady i nás přibližně mužů a kolik žen?“ zeptal se jí.

„Tak asi polovička mužů,“ řekla uvážlivě Emilie, „a polovička žen. Je to tak?“

„Správně!“ potvrdil Vokurka. „A teď zas cítuji nebo necítuji, to už je jedno, ale dobře poslouchejte: *jak je tedy možné, aby celé polovici lidstva, ženskému pohlaví, byla odepřena práva a svobody, kterých nezkráceně požívá druhá polovice, silnější, mužská?* No? Co vy na to?“

„Já nevím, co na to,“ pípala sváděná Emilie.

„A zase citát: *hlásí-li se milióny žen též o práva a spravedlivé výhody, tady jsem kousek vynechal, protože lít do vás ještě další rozumy, to už by bylo nad mé síly, slečno Emilie, když se tedy hlásí o práva a výhody, ba, ke cti jejich budiž řečeno: hlásí-li se též o povinnosti k lidstvu a národu, zajisté jim neodepře žádný stoupenec lidumilných, svobodných zásad svého spolucitu, své pomoci.*“

Práva, výhody, povinnosti, Emilii to nijak zvlášť nebavilo; taky už toho měla v poslední době dost. Ale:

„Čili není pan doktor Šlechta stoupenec lidumilných zásad,“ řekla přece jen spokojeně.

Vokurka se zdvihl, nasadil si skřípec a řečnil:

„*Nejlepší znatelé dějin souhlasí s tím náhledem, že všude, čím spravedlivější zákonné ochrany se dostalo ženám a čím více rovného práva jako mužům, tím je pokročilejší a vzdělanější národ.*“

Emilie ho už pomalu neposlouchala, ale zdálo se jí, jak růžověl zápallem, že je předurčený k vyšším cílům.

„Tedy vy jste ale řečník, pane Vokurka!“ řekla pochvalně. „A kde to všechno berete?“

Vokurka se zas posadil.

„Jsem vzdělanec, neptám se věčně na rady nějakého podřízeného svého otce, ale sám si čtu! A to bych vám taky doporučoval, slečno Emilie, zdá se mi, že moc nekapírujete!“

„Ale jo,“ řekla Emilie nevěrohodně, „ale jak to najednou udělat... abychom měly práva a povinnosti, abychom byly tedy rovnoprávné a ták.“

„A copak vás vůbec učili ve škole?“ řekl Vokurka jízlivě. „Vy jste to všechno měly... a takhle to dopadlo. *V nejstarších dobách je česká žena panovnicí vznešenou,*“ říkal už zas plamenně, „*či spravedlivou věštkyní moudrou a šlechtinou, jest znalkyní tajených sil přírodních, léčitelkou*

trpících a kněžkou, která u oltářů posvátných s bohy se stýká. Je bojovnicí i hrdinkou!

„No jo, no jo,“ říkala Emilie. „To jsme vlastně probírali, ale...“

„A co ty dcery lidu, rekovné panny, které na Vítkově hájily vozové hradby Žižkovy, aha? Které se dávaly do bojů za rovnost všech lidí a svobodu před bohem a táhly s muži a před jejich zpěvem prchala nepřátelská vojska? A co exulantky? To taky nevíte? Nedaly si brát právo volit mezi odpadnutím od víry nebo vyhnanstvím.“

„Pane Vokurko,“ řekla Emilie udiveně, „vy se o to nějak zvlášť zajímáte, nebo co?“

„Já se zajímám o všechno,“ řekl Vokurka. „Nejsem sice děd Vševěd, ale i tak zahrnují mé zájmy široké luhy dnešního a dřívějšího dění.“

Emilie chvíli rozvažovala.

„Ale tohle je všechno jen teorie,“ řekla pak klidně, „holky stejně nemají školu s maturitou... a asi mít nebudou! Tak co z toho!“

Vokurka se zarazil.

„Poslyšte, vy byste vážně měla číst, čili zajímat se o cvrkot. A neležet jen v Šafaříkových Zákonech lučby.“

„Ale jo!“ řekla Emilie s převahou. „Ale ta škola opravdu není.“

„Co kdybyste si o tom pohovořila se slečnou Violou?“ navrhl jí.

„Už se stalo!“

„No a?“

„Ale Viole se přece nedá věřit!“ řekla Emilie shovívavě.

„Jistě, jistě!“ zamumlal Vokurka.

„Pořád mluvila o tom, že ji chtějí vdát. Takový nesmysl! Kdo by si ji vzal?“

Vokurka, který Violu ctil, odpověděl zcela jinak, než čekala.

„To víte, slečno Emilie,“ prohlásil, „to uráží mužský sebecit, když dívka nechce být mužův nesamostatný přívěsek. *Ne nyjící bytost, která po tom touží být jeho stůj co stůj, hynouc bez něho jak úponka bez opory...* Ted' už nevím, jestli jsem to někde četl, nebo to mám ze své hlavy, ale rozhodně je to tak chytré, jako bych to byl vymyslel sám. A když tedy dívka chce být člověk jako muž, svéprávná existence, rozumíte?“

Asi ne. Ale to nevadí. A když je způsobilá trvat sama o sobě a jít svobodně za cílem svého života nebo dobrovolně zvolit odvislost lásky a úcty k muži.“

Emilie otevřela ústa.

„To mluvíte o Viole?“ řekla. „To se k ní přece vůbec nehodí.“

„Mluvím všeobecně, protože jsem v rozpacích,“ řekl Vokurka hbitě.

„Proč jste v rozpacích?“

„Protože vás svádím, jak jste řekla, a právě jsem si to uvědomil. A jak se mi zdá, jsou ženy asi přece jen inferiorní plémě...“

„Vy jste slyšel pana doktora Šlechtu!“

„Omyl!“ řekl Vokurka. „Teď cituji staroslavnu univerzitu: *Plémě přírodou samou k věčné duševní podřízenosti určené, vyšších darů rozumových postrádající a velebnost vědy všetečnou snahou ponižující.*“

Než mohla Emilie otevřít ústa, dodal rychle: „A zmizte, slečno. Jde tatínek!“

Emilie tedy zmizela. Ale řeči příštího drogisty Vokurky se jí usadily v hlavě. Také se jí zdálo, že jí chtěl něco říct, že to nepochopila, a proto jí nakonec urážel. Práva, svobody, povinnosti... Když o tom přemýšlela, za chvíli ji to nudilo. Řeči! Byly příliš slavností a v pokoji s výšivkou svaté Terezie skutečně čpěly sufražetstvím. Emilie chtěla dělat chemii, nic víc! Vokurkova slova jí vlastně podala jen důkaz, že není blázen, když něco chce dělat (výdělečně činné dívky sice nechtěly studovat, ale přece jen nebyly buchy), a pokud blázen je, není alespoň sama. Což byla taky útěcha. Stále jí sice vadilo, že už se nemůže pokládat za výjimečnou dívku, ale koneckonců bylo vydělávajících dívek (kromě žen v továrnách a v zemědělství, tak pitomá zas Emilie nebyla, aby si to neuvědomila) jistě málo a byla tedy výjimečná spolu s nimi. Ale klášter! Emilie se lekla. Pak si sedla k Rudolfovu úkolu a mezi počítáním (ostatně snadným) přemýšlela o klášteře.

Tak klášter, jo? Třeba ji tam chtějí dát, aby zamázli ostudu. Maminka si možná řekla, že na tohle už sama nestačí. Ale po prvním leknutí, když si to rozvážila, přestala Emilie klášter brát vážně. Bylo prostě nemyslitelné, aby ji tam dali. Emilie se před rodinou nikdy netajila odporem ke

klášterním chovankám. Byly ztělesněním toho, co neměla ráda. Byly voskové! Voskové jako poupata v okanýrované manžetě. Emilie se otrásla. Vosková poupata byla samozřejmě jen její odporuplná představa. Protože dívky se hýbaly, také se chichotaly a vůbec vydávaly plno libých a ctnostných zvuků, aby na sebe upoutaly pozornost. Ale v podstatě! V podstatě byly z vosku! Tvárné, upravované obratnými prsty do podoby dokonalé, dokonce klášterně vychované dívky.

Pak se Emilie zavrtěla; až se rodina přesvědčí (Vokurkovy řeči přece sem a tam zapadly do úrodné půdy: Emilii blesklo hlavou, že by mohla přesvědčit i staroslavnou univerzitu o schopnostech žen), jak je Emilie vědecky schopná, bude všechno jiné. Klášter už vůbec nebude přicházet v úvahu.

Emilie odsunula domácí cvičení. Ovšem! Vždyť je tu naděje, že si rodina taky udělá ostudu! Byla to tak hříšná myšlenka, že Emilii zatrnulo. Cti svého otce a matku svou... no jo, no jo! Říkala si kajícně Emilie a honem (ale těžce) zaháněla představu, jak se maminka vrhá na Violu a jak ji škrtí... Zase si přitáhla sešit s úkolem, ale do práce se nepustila. No jo, ale jak o těch účincích nemám uvažovat, když předpokládám, že právě ty účinky rodinu přesvědčí. To je jednoduché, řekla si Emilie pevně. (Skutečně usilovně, ale stále marně, zaháněla představu navoňného oblaku, který zavalí Violu... a...) Tatínek a maminka se budou chovat běžně a spořádaně, ale přece jen trochu jinak. Prostě se uvolní. Maminka se nechá unášet Mozartem do naprostého vyčerpání; dávno bude tma, ale pořád bude znít klavír. Až maminka vstane, podívá se: Co se to se mnou dělo? Potom přijde Emilie a vysvětlí, že je to účinek jejího výluhu. Samozřejmě že by bylo průkaznější, kdyby se Viola zalykala a měla na hrdle stopy... No tak! Něco ten výluh prostě udělá. Teď je zbytečné myslet na to, co to bude. Ale klášter? Nesmysl!

A pak se už zklidněná Emilie vrátila k dívkám, které vydělávají. Zavrtěla hlavou. Dívka z dobré rodiny by určitě nesměla vydělávat: rodina by tím přiznávala, že na tom není valně. Ledaže by rodina byla v úpadku. To by ale musil být pořádný úpadek a rodina by si to napřed pořádně rozmyslila. Protože přiznat úpadek... dívka by se asi těžko vdala, a tak by

ten úpadek ještě dovršila. Rodina by ji musila živit. Emilie byla náhle po uši v další vidině. Rodina na mizině, lkající maminka, zmodralý tatínek, případně dražba – nebo tak, ale nad Emilií stojí cizí mladý muž a něžně říká: Bláznivá slečno!

Vokurkovy, byť i příliš slavnostní řeči zapůsobily znovu:

Jsem způsobilá sama o sobě trvat a jít svobodně za cílem života... ale... ale... volím dobrovolně odvislost, z lásky a úcty...

S rozhořelými tvářemi se Emilie přinutila zase myslet na Rudolfovo domácí cvičení.

8

Emilie se chystala do kláštera. Jaro přecházelo v léto, v mokřinách rozkvétalo vysoké bodláčí a voněl tam kmín. Bylo horko, Emilii brala téměř závrať ze silných vůní a z bzučení komárů, ti měli hlásky tenounké jak píšťaly z ostřice a bzučeli věčně a věčně. A znenadání přicházely chvíle prchavého okouzlení. Slunce pánilo, Emilie se zdráhala otevřít slunečník, jen aby je nepoplašila. Opatrně, tiše, tahle chvíle nesmí pominout. Světle fialový květ bodláčí se zachytil na sukni a Emilie se zastavila. Zlehka, pomalu, aby nepolekala včelu na květu. A včely nad žlutými lány řepky. Emilie se pro nic za nic cítila šťastná. Všechno nakonec dobře dopadne, jak jinak by to mohlo dopadnout. A doteky žlutě medové vůně. A náznaky myšlenek. Klášter? Proč vlastně ne? Vosková poupata? Emilie se usmála. Třeba jsou docela jiné. Ona sama se přece už jednou chtěla polepšit, stát se slušně vychovanou dívkou. A hlas osamělého holuba, který křídlem zakryl slunce. Hlas holubů... pak stála Emilie zase na náměstí. Bzučeli tehdy také komáři?

„Kdo se na tebe má koukat?“ řekla najednou Viola. „Dej pokoj. Třeba tě do toho kláštera ještě nedají!“

Emilie sebou trhla. Úplně na ni zapomněla.

„Já tam náhodou chci!“ řekla mrzutě.

Viola se zastavila.

„Žasnu! A co to?“

Co to, co to! To je ale hloupá otázka.

„A proč vlastně ne?“ řekla Emilie.

„Proč vlastně ne?“ opakovala Viola udiveně.

Emilii to dráždilo k zlosti.

„Klášterní vychování náhodou není k zahození“ řekla bádavě.

„Ale?!“

Je pravda, že Emilie kdysi taky nemluvila o klášteře zrovna nejlépe, ale...

„Je tam knihovna... vědecká!“

„Určitě pro chovanky!“ broukla Viola.

„No to asi ne,“ souhlasila váhavě Emilie, „ale já si přece umím půjčovat knihy, ne?“ A naznačila rukou, jak si umí půjčovat.

„Ale co další pokusy?“

Viola je protivná, pomyslela si Emilie.

„Hledáme tu houbu nejméně... no popáté. A není! Tak jak mám dělat pokusy?“

Obě chodily mokřinami se slaměnými klobouky v týle a obě hledaly. Tedy hledala spíš Viola. Špičkou slunečníku odhrnovala ostřici a rýpala do hlíny, kramflíčkem rozkopávala v příkopech návěje starého listí, zatímco Emilie pozorovala včely na bodláčí a něžně krajkové květy kmínu.

„A vůbec. Ten poslední pokus se stejně nepovedl... nemá to třeba cenu!“ dodala Emilie.

„Tebe to mrzí, vid’?“

Emilie kývla. Ale teď už jí to bylo jedno. Vzpomínala na všechno jen jako na polozapomenutou příhodu. Z nenápadné lahvinky sklouzlo tehdy pár kapek výluhu do rubínových sklenic se zlatým okrajem; jedna sklenice byla mamičina, druhá tatínkova. Emilie napjatě čekala, co s nimi výluh udělá. Zdvihli sklenice, napili se. Výluh neudělal nic. Maminka za chvíli prohlásila, že se omlouvá. A odspěchala, obláček tentokrát žlutý s černým pruhem. Totéž řekl za chvíli tatínek.

„Copak jsme to vlastně měli k obědu?“ ptal se, když se vrátil.

„Ale to není možné,“ řekla maminka, „za to kuřátko ručím! Bylo úplně čerstvé. Je sice horko, ale za tu chvíli, co jsem je nesla z trhu, nemohlo zamřít!“

Ale předtím už oznámili dceři, že ji pošlou do kláštera. A Emilie, naprosto přesvědčená, že se pokus podaří, napjatá a rozčilená Emilie tentokrát souhlasila. Vždyť sotva věděla, o čem je řeč.

V salónu bylo tehdy horko a maminka se zlehka ovívala ubrouskem.

„Mluvili jsme o tom s tatínkem,“ řekla, „a zdá se nám, že pan doktor Šlechta přehání... prostě nevěříme, že bys byla... slabá!“

„Kde by se to také v rodině vzalo, ne?“ prohlásil tatínek a vyhnul se pohledu na Violu. Maminka zase jenom zamávala ubrouskem a Violu mu nepřipomněla. Viola tu ostatně seděla. A maminka se, jak již bylo řečeno, bála o skleník. Rozrušené Emilii se z maminčiných žlutočerných šatů dělaly před očima mžitky. Pruhované vosí tělíčko, bzukot včel, o čem to vůbec mluví?

„Myslíme si,“ pokračovala maminka jemně, „že bys spíš potřebovala společnost dívek. Tady jsi pořád jen s námi... jsi ve věku, kdy už ti nestačíme. Kde se máš naučit dívčím způsobům? Ne že bys byla nedívčí, miláčku, to ne, ale od Vokurky toho rozhodně moc nepochytíš,“ řekla jakoby v žertu, a rozčilené Emilii ani nedošlo, že tedy maminka ví o jejích táčkách s Vokurkou. „Musíš se prostě spřátelit se slušnými dívkami, poznat – jejich záliby... to víš, s lučbou bys mezi nimi neobstála! Ale vždyť jsou tak roztomilé a zábavné dívčí koníčky... vidělas ty půvabné malované vějíře, co si zhotovují chovanky, a síťovinu z listů a...“

„A nejen to,“ řekl tatínek. „Potřebuješ taky doplnit vzdělání... to přece chceš! Ve francouzštině jsi letos nepokročila a němčina ti bude také...“

„Ano!“ skočila mu do řeči maminka, která nikdy moc nepřála vzdělání. „A taky se naučíš vařit, v klášteře je proslavená kuchyně. A ty přece máš mlsný jazýček, miláčku!“

Pruhy se míhaly, hlasy bzučely a bzučely, Emilie se úpěnlivě dívala na rubínové sklenice. Napijí se, nebo ne?! Pokus má začít!

„Co tomu říkáš, Emilie?“ ptala se nakonec maminka. „Nechceme tě k ničemu nutit, ale...“

„Cože? Ale ano. Jistě,“ souhlasila netrpělivě Emilie.

Oba se na ni zahleděli s úžasem.

„Ale to je skvělé. Skvělé!“ řekla pak nadšeně maminka. „Trochu jsme se báli. Jsi někdy... prostě nedospělý drahoušek.“

Pak se konečně napila. Emilii se zatmělo před očima. Pokus probíhá! No, a nestalo se vůbec nic. V další půlhodině se Emilie napřed vzdala vidiny, jak maminka škrtí Violu. Pak už by jí bylo stačilo, kdyby maminka jen ťukla Violu přes prsty, když si Viola zapalovala tatínkovo havana. Proč se neuvolnila! Proč nedělala, co chce! Bylo jasně vidět, jak se

přemáhá. Žlutočerně proužkovaný satén na mamčině živůtku se chvěl. Kdyby se byla maminka alespoň zakuckala. Nebo odkvačila k oknu a štítivě vyháněla doutníkový kouř. Ale maminka neudělala vůbec nic. Stejně jako tatínek. Jenom se omluvili, odspěchali, pohovořili o zamřelém či nezamřelém kuřátku... to už známe.

První dny byla Emilie zdrcená. Je to neúspěch. Kdyby měla počítat také pokus na Viole, tak by to byly dva nezdařené pokusy. Dva proti dvěma. Ale pokus s Rudolfem nebyl vlastně pokus, to proběhlo samovolně a výsledek byl sporný. Tak se podařil jen jeden. Ale i ten byl nejistý.

Zpočátku byla Emilie tak sklíčená neúspěchem, že se jen trápila otázkami: jak to, že to jednou působilo, a pak zas ne? Působilo to vůbec někdy? Není to náhoda? Emilie se zase vracela k tomu, že musí zkoumat houbu dál a dělat a dělat pokusy. Tehdy šly s Violou poprvé do mokřin.

„Našlas tu houbu vůbec tady?“ ptala se Viola unaveně, když prošly loukou křížem krážem. Jehlice v účesu jí povolily, vlasy jí visely do tváře, živůtek měla Viola propocený a sukně poseté suchými větvičkami bodláčí. Nevypadala moc nóbl.

„Tady!“ kývla Emilie.

„Víš to určitě?“

„Snad jsem si ji nevymyslila?“ odsekla Emilie.

Ani Emilie nebyla jako ze žurnálu. A právě, když se snažila otřít zablácené podpatky o trávu a podařilo se jí jeden utrhnout a přitom si utahovala tkaničku v pase, aby se za ní neplouhala spodnička, tehdy ho zase uviděla. Mladého muže z náměstí. Stál k ní zády a díval se k lesu. Emilie zahlédla v lese jen stín mizející postavy. Právě se rozhodovala, jestli má padnout na kolena a skrýt se mezi loňskými vysokými lodyhami bodláků, nebo jen důstojně odkráčet, když se otočil. Uviděl Emilii... a smekl! Pamatoval se na ni! Emilie v rozpacích kývla a odkulhala na jednom kramflíčku k nic netušící Viole. Za chvíli se ohlédla. Šel cestou kolem mokřin, najednou se také ohlédl... a zamával.

To bylo všechno a nebylo to vůbec nic, ale od téhle vteřiny prožívala Emilie ony chvíle prchavé blaženosti. Začalo to vlastně pohledem na

Violu. V dolíku pod břízami rozhazovala staré listí a ryla slunečnickem do mokré země. Na jehlici s kočičím okem dorážela včela. V dlaních plno suchého listí, klobouk v týle, stála mohutná Viola nehybně s kapičkami potu na tvářích, byla pokropená slunečními skvrnami a napjatě poslouchala, jak jí kolem hlavy krouží včela. Kočičí oko se třpytilo, vlasová pomáda voněla, omámená včela užuž sedala do hustých Violiných vlasů. Emilie tajila smích. Jen tu chvíli nezaplašit. Okouzlující, směšnou, rozčilující chvíli, plnou slunce, štěstí a šumění včelích křídel.

A tak to šlo i další dny. Opatrně, tiše, tyhle chvíle nesmějí pominout. Bude léto! Emilie nezapomněla na chemii, to ne, ale poněkud ji odsunula. Hodně ji odsunula.

Viola neprožívala žádné půvabné chvíle blaženosti, Viola tvrdošíjně myslila na houbu. A na klášter.

„Vážně jdeš do toho kláštera dobrovolně?“ ujišťovala se.

Emilie jí měla dost. Proč ji pořád vyrušuje?

„A i kdybych tam nechtěla. Co by se změnilo? Copak by na mě dali?“

„Ale ty chceš, vid’?“

„Chci!“

Emilii bylo hned Violy líto. Stuha na klobouku jí povlávala jako smuteční závoj.

„Ale proč si to tak bereš? Jdeš tam ty?“

„Já jsem si myslila...“

„No co, co sis myslila?“ dorážela Emilie.

„Ale nic!“ řekla Viola. „Kdybych tak mohla někam odjet!“ vzdychla si.

„A co to? Proč tak najednou?“

„Chce mě vdát!“ řekla teta tajuplně.

Ano, maminka chce Violu vdát, to už Emilie znala. Ale v horkém letním dnu necítila soucit. Nudilo ji to. Co má pořád Viola s těmi vdavkami? Je to sice lepší, než kdyby si myslila, že ji někdo chce třeba otrávit, ale stejně je to protivné.

„A co má být?“ řekla Emilie nevrle. „Třeba je to docela pěkné, vdát se.“

„Třeba,“ řekla posměšně Viola.

„Nic o tom nevíš?“

„Zato ty bys o tom mohla přednášet!“

Přece se nebudu hádat, myslila si Emilie. Mně se zdá, že to může být hezké a basta. Zdvihl se vítr, přivál další medovou vůni. Zmizte, nebo vás skutečně zavřou! Možná, říkala si Emilie s přivřenýma očima, možná že se o mě bál. Ale hned potom zase říkal, že jsou modré punčochy bez půvabu...

„Violo,“ vzpomněla si. „Máš už pro mě tu paruku?“

Viola se zahihňala.

„Já to věděla! Dřív ti bylo fuk, jak vypadáš!“

„Co jsi věděla ...,“ bránila se Emilie.

„Že v tom něco je!“

„Co by v tom mělo být?“

„Chemie tě pustila. A jdeš do kláštera. Dobrovolně. Proč? Můžeš mi říct, proč?“ povídala Viola potměšile.

Emilie si důstojně narazila slamák na temeno.

„Proč?! Protože se skutečně musím naučit dívčím způsobům a... třeba mají všichni pravdu!“

Viola se prohýbala smíchem. „Speciálně ten mužskej z náměstí má pravdu, co?“

Emilie se vůbec nedivila. Viola věděla vždycky všechno. Ostatně cizí muž byl tak nápadně hezký, že si ho musil každý všimnout.

„Ten náhodou nic neříkal!“

„Huhlal do tebe!“

Emilie si vzdychla.

„Huhlal. Ale kdybys věděla, co huhlal.“

Viola mlčky čekala.

„Bláznivá slečno!“ vydechla posléze Emilie.

Obě si pak sedly u rybníku a přemítaly o významu slov „bláznivá slečno“.

Přicházelo léto.

9

Klášter byl sice jen přes náměstí, ale Emilie to nebrala v úvahu. Taky bude každou sobotu chodit domů. To jí rovněž nevadilo. Klášter znamená odchod z domova a změnu života, a tudíž se rozhodla trochu se dojímat. Protože se uměla vmlouvat do rozličných nálad, dojetí se skutečně dostavilo. Nebo spíš znepokojivé rozčilení. Byl teplý večer a Emilie měla najednou nepříjemný pocit, že je v temném pokoji spousta mûr, že ji ovívají tmavými křídly a dotýkají se kůže drobnýma nohama. A tak se rozhodla, že se půjde uklidnit do zahrady.

Prchavé letní kouzlo nezmizelo ani v noci. Bylo jen tišší. Emilie šla mezi jabloněmi a dotýkala se prsty popraskaných kmenů. Byly teplé. Ale malé zelené plody, nebo spíš náznaky plodů, chladily Emilii do prstů stejně jako zamžené listí. Celá zahrada ležela pod průsvitnou mlhou.

„Jistějistě!“ zašeptal najednou někdo za další jabloní.

Emilie se nelekla. Vyrušilo ji to.

„Jen jestli na to nepřijde! Bylo by zle!“ zašeptal druhý hlas. Viola.

S Emilií zalomcovala zvědavost. Mlha propouštěla hlasy jen nezřetelně a někdy je docela přehlušilo smutné kuňkání žab.

„Kdo by jí to řekl?“ To byl Vokurka!

„Aby u vás nic neviděla... má oči všude!“

Potom šustil papír. Jaký?

„Tady to máte... neztratit, pane Vokurko!“

„Ale stejně se to ještě povleče.“

Tak tohle dělá Viola v noci, když nemůže spát! Schází se pod jabloněmi s Vokurkou. Emilie byla skoro zklamaná. Jak to bylo? Důstojnost a pošahanost se tehdy střídaly ve Viole... a k tomu vzdechy ptáků a ka-pradí. A ze všeho jsou jen schůzky s Vokurkou. A další bláznivé řeči o vdavkách. Podporuje ji v tom Vokurka? Chtěl vydat petici proti vdavkám nebo co? Připravuji další ostudu? Nestydí se Vokurka? A vůbec,

proč to dělá? Využívá ji? Emilii bylo najednou líto, že Vokurka není takový bezelstný přítel, za jakého se vydává.

„Co je jinak nového?“ ptal se Violin hlas.

„Pan Rudolf bude mít preceptora.“

Emilie byla vděčna žábám, že na chvíli ztichly. Ale byla tu ta mlha...

Viola něco zabroukala, Emilie slyšela jen konec: „... vlastně jedno, jestli propadne nebo ne! Emilie... nemá už zájem.“

Oč už nemá Emilie zájem? Hlasy se přiblížily, Emilie se přitiskla k jabloni.

„A kdo je ten preceptor?“ ptala se Viola.

„Pan profesor Moučka.“

„Ten nový z gymnázia?“

„Ten.“

Ale co to? Viola naopak využívá Vokurku! Od něho ví, co se kde šustne. Emilie byla ráda, že se tedy Vokurka za nic nemusí stydět. Ale přece... jaký papír dávala Viola Vokurkovi? Má to být anonymní dopis... mamince? Výhrůžný dopis, aby Violu nevdávala? Hlasy se zase vzdalovaly.

„Kdo na to přišel... na ten nápad s preceptorem?“

„Milostivá paní lékárníková!“

„... zbytečně mučit...“

Postavy se beze spěchu vzdálily k domu. Viola si odemkla (snad další jehlice) a Vokurka zmizel na cestě. Možná že si teď nasadí skřípeč a půjde nějakou slečnu omračovat inteligentním vzezřením. Emilie se usmála. Tatínek říkal, že ho tak viděl. Proč ne? Chodí Vokurka s nějakou dívkou? A taky ji uráží a zase radí, nebo s ní mluví cukrkandlově?

Emilie se odlepila od jabloně a byla trochu rozmrzelá. Chtěla se dojímat a zatím...

„Já to na tebe řeknu!“ ozvalo se vedle ní.

Od domu se blížil Rudolf. Tak ten tu ještě scházel!

„A co řekneš?“

„Že lezeš z pokoje oknem!“

Emilie se nadnesla.

„Řekni, když chceš! Stejně jdu do kláštera!“

Rudolfovi sklaplo. Tak začal prosit.

„Mám z toho úkolu jedničku, Emilie,“ říkal, „to se mi v životě nestalo. Udělej mi taky další!“

„Tak to už ne!“ vzdychla si Emilie. „V klášteře tak jako tak nemůžu dělat úkoly..., ale lámej si hlavičku s panem preceptorem!“

„S jakým preceptorem?“

„S panem profesorem Moučkou!“

„Kdo to je?“

„Ten nový, z gymnázia.“

„A jakej je?“

„Strašný!“ řekla pohotově Emilie. „Ušňupaný dědek. A nosí pod kabátem rákosku!“

„Dědek? Tak toho neznám!“ řekl znepokojený Rudolf. „Ale nějaký Moučka nás má učit!“

A protože bylo docela po dojetí, Emilie zase vylezla oknem do pokoje. Tak jí to dojmání docela zkazili. Emilie se naposled podívala do zahrady, a pak šla spát. Bez dojetí.

10

Kolem kláštera se táhla vysoká kamenná zeď. Odlučovala klášter od města tak dokonale, jako by to byl jiný svět,

„Jak noblesní!“ vzdychla obdivně maminka. „Co tomu říkáš, Emilie?“

Emilii to tu připadalo spíš strohé. Tiché dlouhé chodby s vysokými stropy. Chmurná knihovna s obrovským glóblem a knihami v černé kůži. Šerosvitné obrazy. A všude se míhaly neslyšné postavy v černém. Cti-hodné sestry. Maminka si dnes oblékla vážné šedé šaty, a přece tu vypadala jako z jiného světa. Navoněný obláček, který sem náhodou vletěl oknem.

Matka představená mluvila s obláčkem velmi věcně. A obláček jí také tak odpovídal. Emilii napadlo, že jsou si podobné. Jedna v černé roušce s bílým lemováním kolem obličeje, druhá v módním kloboučku. Ale obě zdatné. I v jednání o podmínkách přijetí do kláštera. Obě měly pevnou vůli a oběma šlo o výhody: jedné pro Emilii, druhé pro klášter.

No a pak maminka odplula a matka představená zavedla Emilii do učebny.

„To je, milé dívky, naše nová chovanka, Emilie.“

Ozval se dlouhý vzdech. Poznaly ji. Všechny byly v modrých plátěných šatech, měly zástěry s volány a ty byly provedené v tmavší modři; zase se od nich šířila dokonalost. Když si Emilie sedala na volné místo, nesmírně litovala, že si přece jen nevzala paruku. I když v ní vypadala staře.

„Klid,“ řekl kněz na stupínku, „budeme pokračovat.“ Nebyl mladý a nebyl starý, ale vypadal odevzdaný. Asi věděl, že z dnešní hodiny náboženství chovankám pranic neulpí v hlavě. „Nehřešíme jen skutkem, můžeme hřešit i myšlenkou,“ řekl. Snažil se, aby neviděl, co se děje v učebně. „Nevyvyšujeme se někdy v myšlenkách nad své bližní...?“

Emilie ho taky neposlouchala. Podívala se na dívku vedle sebe. Vypadala jako ovce. Půvabná ovce. Kudrnatá, světlá, s maličko spláclým

nosem. Ale viditelně se od Emilie odtahovala. Emilie se tedy podívala jinam. Z druhé strany na ni koukala zrzavě pihovatá tvářička.

„Zrovna hřeším myšlenkou!“ zašeptala dívka.

„Nepovídej!“ broukla třetí bledě modrá chovanka.

„Ale nevyvyšuji se, naopak!“ řekla zrzavá. „Chtěla bych se stát na chvíli modrou punčochou!“

Emilie se ošila. Už zase!

„Nestydíš se!?“ řekla slastně třetí chovanka.

„Stydím!“ pípala spokojeně zrzavá. „Ale je to fantastické... být na chvíli úplně zkažená!“

„Ty, nová!“ zašeptala třetí dívka. „Jak to, že tě sem vzali? Nebo se chceš polepšit?“

Emilie z toho měla zmatek. A při svém sobotním příchodu domů přepadla Vokurku. „Co je to Blaustrumpf, pane Vokurka?“ ptala se.

„Modré punčochy.“

„To já vím. Ale co je to?“

„Takoví lidi jsou zašlapal!“ řekl výstražně Vokurka a obezřetně se rozhlédl.

„Ale to taky vím! Ale co to je?“

„Co kdybyste přestala otravovat,“ vykrucoval se Vokurka. „Jak jsem již jednou naznačil, nejsem Malý rádce...“

„Dělejte, pane Vokurka, někdo může přijít.“

„Modré punčochy... tedy... modré punčochy...“ napíнал ji Vokurka. „To je to samé, co sufražetky. Čili...“

„Jo tak!“ vpadla mu do toho Emilie. „Tak to bych už znala. Ale... jsou ty modré punčochy nepořádné?“

Vokurka to nechápal. Emilie tedy hledala výstižnější slovo.

„Myslím... tím...“ váhala. Je přece slušně vychovaná dívka a Vokurka je mladý muž. Ale pak to vyklopila. „Jsou to nestydy?“

„Nejsem modrá punčocha!“ prohlásil Vokurka odmítavě, ale v očích měl zájem.

„Vy znáte nějakou nestydu?“

„Sotva!“ řekla Emilie mrzutě. „Ale co myslíte? Jsou, nebo nejsou?“

„Hlouposti!“ řekl stručně Vokurka. „To je jen zajetí dobových konven-
cí.“

Emilie vyvalila oči.

„Cože?“

„To mám od slečny tetičky,“ prohlásil lehce Vokurka. „Říkám vám, že je chytrá jak vopice.“

Zmínkou o Viole by byl Emilii přivedl na jiný námět (viz měsíční noc a Vokurka s Violou pod jabloní), ale byla vytrvalá.

„Takže nejsou?“ opakovala.

„Ne!“ řekl Vokurka pevně.

Chovanky tedy viděly v Emilii dívku, která bojuje za ženská práva. A protože byly hloupé (tak si Emilie hladce vysvětlila slova v *zajetí dobových konvencí*), také dívku nepořádnou. Emilie pokrčila rameny. Jak může být modrá punčocha? Přelétla zběžně modropunčošský článek. A navíc francouzský. Pak ji trochu poučil Vokurka. Ale nebude to nikomu vymlouvat. Je tím alespoň zvláštní.

Tohle si Emilie ovšem říkala až doma. Ale v hodině náboženství byla značně nesvá. Blaustrumpf! Co to každý má...? Kvůli jednomu projevu na náměstí. Byla to ostuda. To ano. Ale Emilie neměla v úmyslu začlenit se tím mezi Blaustrumpfe. Kdepak! Všechno byla náhoda. Napřed jí něco tajili. Zalepený článek. Pak zase vymlouvali. Doktor Šlechta. Dále povzbuzovali. Vokurka. A teď už ji rovnou počítali mezi modropunčošky. Emilie po tom vůbec netoužila. Chovanky to taky říkaly pěkně hanlivě. Emilie se rozhodla, že je bude taky urážet. A zašklebila se na zrzavou dívku.

„Chceš pohlavek, pihoune?“ zašeptala.

Dívka nadšeně vypískla.

„... takový člověk také hřeší a zarmucuje našeho společného Otce,“ pokračoval kněz a dělал, že nic neslyší. „Protože pýcha patří mezi smrtelné hříchy.“

„Už to na ni jde!“ šeptla zrzavá.

Emilie sice hořela rozpaky, ale šklebila se dál.

„Chcem fousy, no... začni!“ nabádala ji zrzavá.

„Nech ji!“ říkala třetí. „Bude kousat!“

Ale pak se pohnula dívka vedle Emilie, kudrnatá, plavovlasá ovečka, a začala vzlykat.

„Já se jí bojím,“ naříkala tiše. „Nechci vedle ní sedět. Nechci... Já se jí bojím, nechci...“

„To se dalo čekat,“ ozval se za Emilií pomalý dívčí hlas. „Touhle dobou se chytí všeho!“

Vyděšená Emilie se otočila. Za ní seděla roztomilá černovlasá panenka a přátelsky na Emilii kývla.

„Bud' zticha!“ zasyčela na kudrnatou.

Ta naopak přidala na hlase.

„Nechci!“ křičela. „Ne... Ne... Ne...“

Emilie si s hrůzou všimla, že se plavovlasé chovance otáčejí oči, až je jí vidět bělmo.

Kněz se blížil k jejich lavici. Jenomže to už černovlasá chytila řetízek s křížkem, který měla tlustá dívka kolem krku, a pevně ho přitáhla.

„Jestli nebudeš hned zticha, tak tě uškrtním!“ prohlásila důrazným šeptem.

Ovečka rázem ztichla.

„Co se děje?“ ptal se unaveně kněz.

Černovláska vstala a sklopila víčka.

„Emilie si může sednout vedle mě, velebný otče,“ řekla pokorně a sepjala ruce. „Mně nevadí. A Anička bude klidná.“

Kněz stál chvíli mlčky a pozoroval silně oddechující Aničku, která si osahávala rudnoucí pruh na krku. Kdoví co si myslel.

„Správně, mé dítě,“ řekl potom suše. A obrátil se k ostatním. „Fanyнка nám právě názorně ukázala příklad pravé křesťanské pokory. Nevyvyšujte se nad své bližní, zahánějte hřích pýchy... jen pokorný člověk má naději, že přijde do království božího. Rozumíš tomu, Aničko?“

Plavovlasá dívka se neochotně zdvihla.

„Rozumím,“ šeptla. A jakmile kněz poodešel, obrátila se k černovlásce s vraždou v očích. „Tak tohle ti nedaruju!“

„Budeš poznamenaná!“ řekla líbezně černovláska. „Nadosmrti! Ten pruh ti nezmizí. Takže budeš mít jiné starosti.“

Pak byla přestávka a chovanky se měly jít projít na zahradu. Samozřejmě že obklopily Emilii.

„Ty jsi vážně Blaustrumpf?“ zeptala se zrzavá.

Fanynka odstrčila hlouček.

„Mám dojem,“ řekla tím pomalým, líbezným hlasem, „že je to lepší než smrdět, Gréto. Pojd', Emilie, ukážu ti zahradu.“

Růže, růže, všude růže, ale Emilii nezajímaly.

„Co je to té... Aničce?“ ptala se chvatně. „Protáčely se jí oči...“

„Ale to nic,“ řekla černovláska. „To je taková zbraň, víš? Ale poslouchej, ty krátké vlasy ti docela sluší!“

Byla to první hezká slova v klášteře a Emilie se pomalu vzpamatovala.

„Jo?“ řekla potěšeně.

Fanynka rozhodně zavrtěla hlavou.

„Ty jsi ale vážně modrá punčocha!“ řekla. „Když ti lichotím, tak přece musíš poděkovat. A oplatit mi to.“

„Ale já bych stejně ráda věděla, co je s tou Aničkou,“ začala zase Emilie. „Když tedy chceš..., tak děkuji. A tobě zase sluší...,“ zarazila se. „Mně to nejde, když na to čekáš!“

Fanynka se dala do smíchu.

„To se přece musí,“ řekla. „Můžeš třeba lhát... tobě ty krátké vlasy vůbec nesluší, ale jak bych si z tebe udělala Herzensfreundin... no, takovou kamarádku, jinak než lichotkami?“

Na Emilii toho bylo moc.

„A proč si ze mě chceš udělat...,“ vypravila ze sebe.

„Vypadáš neškodně,“ řekla klidně Fanynka. „A asi máš charakter, ne? Takže o mně nebudeš roznášet, s čím se ti svěřím. To všechno je výhodné.“

Emilie si v klášteře připadala jako v zajetí zvláštního snu... Jak noblesní... A urážky. A růžové keře. A Fanynka. Je na Emilii sprostá, ale taky se jí zastává. A oceňuje ji. To všechno mezi pokorným klopením

víček a s vášnivostí, která by snad naznačovala, že Fanyнка skutečně touží po přítelkyni. A když konečně zvedne ta smetanová víčka, má chytrý pohled.

„Vypadáš... inteligentně!“ vyhrkla Emilie.

Fanyнка opovrřlivě nadnesla ramena.

„Ale to není lichotka!“ řekla. „Já jsem inteligentní. A vlastně o to nestojím, aby se o tom moc vědělo.“

Emilie zavrtěla hlavou.

„Já ti to pak vysvětlím. Netrhej ty růže, hlídá nás! Grüss Gott, gnädige Schwester.¹“ Fanyнка půvabně poklesla v kolenou.

Emilie polekaně zmačkala v ruce růžový květ.

„Proč zase nesmím...“

„Přijdou na oltář!“ řekla Fanyнка. „Ta baba je má spočítané. Milá Emilie, tady je vůbec všechno spočítané na krejcar. Chápeš?“

„Ne!“

Fanyнка to odbyla mávnutím ruky.

„To poznáš! Počkej u oběda!“

Chvíli šly mlčky a Emilie si prohlížela novou přítelkyni.

„Ty jsi ale moc hezká!“ řekla ostýchavě.

„Vidíš, jak ti to jde!“ řekla Fanyнка povzbudivě. „Jenomže ty to myslíš vážně, a tak to není lichotka. Ty asi ještě vůbec nic nevíš... Ale neboj se, do všeho se vpravíš. Jenom nesmíš dávat najevo, že taky umíš myslet, to by byl nesmysl, chápeš?“

Emilie zavrtěla hlavou. Nechápala nic.

„Je to naprosto jednoduché,“ řekla Fanyнка. „Ty něco chceš, já něco chci. Ty jsi Blaustrumpf... mně to nevymlouvej, mně je to jedno. Něco prostě chceš! Já taky... já jsem líná, a co chci? Chci zůstat líná až do smrti. Chápeš? Ale nevyhlašuji to. Proč? Jsem dívka a to je přece báječné! V životě bych neměnila! Dívka vždycky dosáhne toho, co chce. Ale ty na to jdeš... jako bys nebyla dívka. Inteligentně... hrrr! To se nedělá, Emilie! To je faux pas, to prostě nejde, chápeš?“

¹ Pozdrav Bůh, milá sestro. *Pozn. red.*

Emilie stála mezi růžovými keři a zdálo se jí, že je snad opojená jejich vůní. Motala se jí hlava. Nová přítelkyně byla moc řečná. A taky pomotačně řečná.

„A jak se to tedy dělá?“ vydechla konečně.

„Příští hodinu je francouzština a já nemám úkol,“ řekla Fanyнка. „Chci tedy do ložnice. Taky mě tlačí korzet. A v ložnici mám čokoládové bonbóny. Co tedy provedu?“

„Půjdeš do ložnice,“ vykoktala Emilie. „Omluvíš se v hodině francouzštiny, že tě tlačí korzet a...“

„Neomluví mě. Tak co bys ještě dělala?“

„Já nevím!“ řekla bezradně Emilie. „Tak bych šla bez omluvy... prostě bych šla do ložnice...“

„Snad se mi ještě podaří tě vychovat!“ řekla starostlivě Fanyнка. „Teď mě sleduj.“

Půvabná Fanyнка s vosím pasem, na kterém vypadaly i plátěné šaty elegantně, udělala další pukrle před ctihodnou sestrou.

„Gnädige Schwester,“ řekla, „musím mluvit německy?“

„Snaž se!“ řekla stará jeptiška a zavřela modlitby.

„Es handelt sich um Emilie,²“ pokračovala Fanyнка poslušně, „bojím se, že sie ist³ rozrušená, verstehen Sie⁴, ctihodná sestro? Ich weiss nicht, was machen⁵ modré punčochy, wenn sie sind⁶ rozrušené, ale haben Sie doch damals gesehen⁷, jak manifestovala na náměstí, ja?“

Ctihodná sestra Emilii dozajista na náměstí viděla, protože se zatvářila polekaně.

„Tak to jsi ty? Ano, jsi trochu rozpálená. Nezvyk, vid', milé dítě? Nové zkušenosti... Jdi s ní, Fanyňko, do ložnice a trochu ji zabav.“

² Jedná se o Emilii. *Pozn. red.*

³ Ona je. *Pozn. red.*

⁴ Rozumíte. *Pozn. red.*

⁵ Nevím, co dělají. *Pozn. red.*

⁶ Když jsou. *Pozn. red.*

⁷ Viděla jste přeci. *Pozn. red.*

„No jo,“ řekla rozhořčeně Emilie, když se vzdálily. „Ale to je vlastně podvod!“

Fanyнка se rozesmála.

„No dovol! Jsi rozrušená? Jsi! Není divu, taky mě z Aničky chytal fantaz. A jinak jsem neřekla jediné nepravdivé slůvko. Jen jsem upozornila, že jsi ta Emilie... no a to už skoro každý ví. To je všechno. Tak takhle to dělám já, chápeš? Di-plo-ma-tic-ky!“

Emilie se bezděky usmála. Ale pak se Fanyнка zeptala.

„Tak jak je to? Jsi vážně modrá punčocha?“

Emilie se zatvářila nerozhodně. No a pak se doma ptala Vokurky a tak dále, to známe. Ale i Fanyнка ji bezděky popošoupla. Diplomatičká Fanyнка!

11

Než stačily v ložnici sníst hroudu čokoládových bonbónů (přitom se nedá příliš hovořit), byl zase oběd. A šly do jídelny.

„Říkala jsem ti, že je tu všechno spočítané,“ šeptala Fanyňka nad talířem. „Za tolik a tolik krejcarů tolik a tolik plíček a není tu ani plíčka navíc. Šetrí se, chápeš? Snad na milosrdné účely..., ale tomu bych moc nevěřila. Ctihodná matka představená vypadá spíš jako obchodník... tedy obchodník v kutně. Bude moučník, ctihodná sestro?“ zeptala se nahlas.

„Sprich deutsch!⁸“ řekla tiše mladá sestra v čele stolu.

„Celá vedle!“ zašeptala Fanyňka do plíček, „Budu se namáhat kvůli moučníku! Zbyly nám nějaké bonbóny?“

Emilie seděla nad talířem a sotva zvedala příbor. Byla unavená. Chodby, kterými musela projít, jí připadaly jako bludiště. Místnosti postrádaly útulnost: byly chladné. Jak noblesní, řekla by maminka i o klášterní jídelně. Emilii připadala tak strohá, že v ní chovanky neměly pořádnou chuť k jídlu. Ale to asi bylo správné. Taky popletená byla Emilie. Tenhle sál by mohl být určený k rokování o smrtelných hříších a věčném zatracení. Ale...

„Bude večírek, ctihodná sestro?“ ozvala se plavovlasá Anička.

„Sprich deutsch!“

„No jo,“ huhlala Anička, „ale jak se řekne večírek!“

Chovanka vedle ní ji šťouchla loktem.

„Neplaš se, večírek stejně nebude.“

„Jak se mám vdát, když mě nikdo nevidí!?“ řekla Anička koketně.

Chvilí bylo ticho, pak se ozval pomalý šepot.

„To je naopak tvá jediná možnost, Aničko!“ Fanyňka se pokorně usmívala.

„Ruhe, bitte!⁹“ řekla sestra Augusta od dlouhého stolu.

⁸ Mluv německy! Pozn. red.

⁹ Klid, prosím! Pozn. red.

Fanynka sklopila víčka.

„Večírchen!“ řekla. „Já jenom Aničce vysvětluji, že se večírek řekne Večírchen.“

Sestra Augusta se dala nacytat.

„Tanzabend!“

„Also Tanzabend!“ řekla Fanynka. „Können Sie nám bitte sagen...¹⁰, jestli bude Tanzabend?“

Všechna námaha byla zbytečná. Sestra Augusta nevěděla.

Emilii se už motala hlava. Obraz svatého Františka nad stolem byl buď zašlý, nebo vymalovaný tak, aby ani jediná barva nerozptylovala obyvatele kláštera. Přitom tu kypěla dychtivost. Slídilo se tu. Soupeřilo. Ovzduší určené k rozjímání a řeči o večírku? Pak si zas Emilie všimla Fanynka. Fanynka nechala plíčky plíčkami a nenápadně se obrátila k Emilii.

„Kdybys viděla na Aničce, že se zvedá, tak ji třeba kopni, chápeš, Emilie?“ Fanynka vstala a šla k čelu stolu. Sepjala ruce. „Chtěla bych se jít pomodlit, ctihodná sestro,“ řekla jímavě.

Mladá sestra kupodivu netrvala na tom, aby Fanynka hovořila německy. A pranic se nedivila. Spíš jako by tenhle výjev znala.

„Jetzt?¹¹“ řekla trochu poplašeně. „Budeš myt chlad!“

„Nevadí,“ řekla Fanynka. „Ale zase myslím na to... víte na co, ctihodná sestro!“

„Vym, dyte.“

Fanynka jí to přesto sdělila:

„Zase myslím na to, jestli bych neměla vstoupit do kláštera!“

Emilie přestala lovit plíčky. Fanynka se chce stát jeptiškou? Černovlasá, půvabná diplomatka? Emilie se rozhlédla, co tomu říkají ostatní. Anička například zuřila. Zabodla vidličku tak hluboko do masívního stolu, že jí nemohla vytáhnout. A Gréta tajila smích. Co se to děje?

¹⁰ Můžete nám, prosím říci... *Pozn. red.*

¹¹ Ted? *Pozn. red.*

„Es geht nicht,¹²“ chlácholila ji ctihodná sestra. „Pomodli se, ať sašeneš myšlenku. Es geht wirklich nicht,¹³ ubohe dyte! Ty jsi duše senzitiv, ale tvůj otec neny duše senzitiv! Tvůj otec udělat skandal! Gehe und prochazejte, mein Kind.“

Fanyнка šla se sklopenou hlavou ke dveřím a malinko se kolébala jakoby potěšením. Nebo snad touhou se modlit?

„Vezmu Emilii s sebou!“ řekla už ve dveřích. „Ukážu jí kapli.“

„Nimm sie mit!¹⁴“ souhlasila mladá sestra.

A Emilie tedy šla.

Na chodbě si Fanyнка poskočila.

„Chápeš?“ ptala se Emilie. „Diplomacie! Když něco chci udělat naprosto nutně, udělám to takhle! Je to vyzkoušené!“

Emilie užasle zírala na elegantní postavičku, která se rozběhla chodbou.

„Počkej,“ volala na ni, „ty tedy nechceš... nechceš se stát jeptiškou?“

Fanyнка si zaťukala na čelo.

„Tss,“ řekla.

„Ale... co kdyby to vzali vážně?“ žasla Emilie. „Co kdyby tě vzali do řádu?“

Fanyнка se zastavila.

„Ty ale vůbec nic nevíš!“ vzdychla si. „V klášteře nás mají vy-cho-vá-vat, chápeš? Jedině vychovávat! Taky si za to nechávají zaplatit. A levné to není. Jenomže... dívka s klášterním vychováním... prostě to stojí za to! Ale kdyby tu dívky vstupovaly do řádu, no dovol! To by se rodiče klášteřu pěkně poděkovali. Slyšela jsi to... Tvůj otec udělat skandal! Copak z nás chtějí mít jeptišky? Mají to tu v kláštěrech spočítané... no a já toho využívám! Chápeš?“

Emilie to pomalu chápala a jen zírala.

¹² To nejde. *Pozn. red.*

¹³ To opravdu nejde. *Pozn. red.*

¹⁴ Vezmi ji s sebou! *Pozn. red.*

„Honem!“ Fanyнка ji chytlala za ruku a táhla dlouhou chodbou. „Je přesně jedna, máme nejvyšší čas!“

Chodbou se dostaly ke kapli.

„A proč jsem měla kopnout Aničku?“ vyzvíдалa ještě Emilie, když otvíraly dubové dveře.

„Aby mne nepředběhla!“ řekla stručně Fanyнка.

Pokřižovala se.

V kapli zavoněly tak silně růže, že se Emilii motala hlava ještě víc.

„Jak to..., ona taky chce vstoupit do řádu nebo co?“

Fanyнка už ji neslyšela. Přidržela si dlouhou sukni a jedním skokem byla na postranním oltáři.

„Už jdou!“ volala nadšeně. „Už jdou! Pojd' se podívat!“

Emilie měla ke všem svatým celkem příbuzensky volný vztah, ale tohle na ni bylo přece jen moc. Klášterní chovanky na oltáři?! Omluvně se podívala na dalšího svatého, Františka, a jak se škrábala na oltář, dávala najevo neochotu.

„A co?“ řekla pak mrzutě. Náměstím šli totiž gymnazisté.

„Počkej,“ šeptala Fanyнка napjatě. „Teď... Podívej se, jak je krásný!“ zajásala.

V oknech byla malovaná, barevná skla a Emilie se dívala na nějakou svatozář.

„Já nevidím. Kdo je to?“

Pod svatozáří bylo hladké světcovo čelo a to bylo průhledné.

„Suplent!“ vydechla Fanyнка. „Václav Moučka. Je krásný. A svobodný, Emilie, chápeš?“

Průhledným čelem viděla Emilie cizího mladého muže, s kterým měla rozhovor na náměstí.

Fanyнка vytahovala růže z váz a házela je pootevřenou špehýrkou dolů.

„Nikdy tam nedopadnou,“ říkala zoufale. „Vždycky zůstanou na zdi! A je po všem,“ vzdychla. „Jsou pryč!“

Emilie seskočila a honem si sedla do lavice. Seskočila i Fanyňka. Přebíhala od jednoho postranního oltáře ke druhému, všude na vteřinu poklekla a všude se vášnivě modlila.

„Svatý Floriáne, patrone hořících, ať je večírek!“

A už byla u druhého oltáře.

„Svatý Aloisi, patrone nevinných, ať tam přijde... on!“

Světlo, které procházelo barevnými okny, jí padalo na šaty, Fanyňka vypadala jako přelud.

„Svatá Marie, matko milosrdenství, oroduj za mne!“

Pak se obrátila k Emilii.

„Ty jsi ale bledá,“ řekla už bez vášně. „Ty, řekni mi, jaké to je ho kousnout?“

12

Když tedy byla Emilie v sobotu doma, proběhl známý rozhovor s Vokurkou o modrých punčochách.

„Ne!“ řekl tehdy Vokurka. Týkalo se to nestyd. „A teď máte dvě možnosti, slečno Emilie, buď si udělat frizúru a potom můžete jít salómem. Nebo si ji neudělat a pak zmizet zadem.“

Emilie se zarazila.

„Jo tak – návštěva?“ pochopila to.

„Jo i ne,“ řekl Vokurka.

„Návštěva se nezblázní,“ řekla Emilie a už hleděla mazat.

„Ale milostivá paní lékárníková je trop na hlavu,“ řekl Vokurka. „Dával bych si pozor!“

Kdykoliv byla maminka trop na hlavu, tedy rozčilená a bolestivá, znamenalo to, že kuje své společenské pikle. Emilii to bylo jedno. A tak vpadla do salónu s vlasy rozježenými do všech stran. Salón byl prázdný, až na...

„Rukulfbám, slečno!“ řekl suplent Václav Moučka.

„A... a... a...“ řekla Emilie.

Pokročil k ní a tu ruku jí opravdu políbil. Stál tu, byl skutečný! Emilie měla před očima jeho sametovou vestu s řetízkem protaženým knoflíkovou dírkou. Chvíli byla vesta zřetelně hnědá, pak vybledla...

„Dovolíte, abych se představil. Václav Moučka...“

Snad chtěl ještě něco říct, ale Emilie se konečně zmohla na slovo.

„Ale vždyť my se známe!“ vyhrkla.

A pak se nějak stalo, že docela zapoměla na urážku. Taky na to, že by se jí snad měl omluvit. O pomstě už vůbec nevěděla.

„Měla bych vám poděkovat...,“ koktala.

Jak se k ní nakláněl, vážně se usmíval a mluvil tak mile, že se vesta ztrácela v dáli jako hnědavý opar.

„Neděkujte mi, slečno Emilie,“ řekl. „Není zač. Jak jsem slyšel, stejně jsem vám nepomohl.“ A pak ji šetrně dovedl k židli. „Nebylo to tehdy zbytečné, slečno?“

No jo, to bylo! říkala si Emilie a konečně zase viděla vestu i s jednotlivými kousky řetízku umně krouceného.

„Zbytečné to bylo,“ řekla pokorně. „A taky mě to dnes už mrzí.“

„Pust'te to z hlavy,“ radil jí. „Je tak hezky..., nepůjdete odpoledne na procházku?“

Bylo to moc rychlé. A modrá punčocha Emilie byla v příští vteřině za dveřmi. Ano, ano, strašně si to pak vyčítala. Jenomže to měla vysněné jinak a povlovněji. Takovýhle kalup Emilii zaskočil. Pak, samozřejmě zase v pokoji, rozčileně rokovala se svatou Terezií (stále nedokončenou) a styděla se a zase plála nadšením a tak všelijak. Viola, která sem vklouzla, zase překypovala nějakým tajemstvím; ale nedostala se ke slovu. A tak si zpočátku moc nepadly do noty.

„Učí Rudolfa, že jo?“ ujišťovala se Emilie. Ted' zase trpěla obavami, aby se jí suplent náhodou neztratil.

„Jako ten Moučka? Ale jo!“ řekla Viola.

„Já jsem tak pitomá!“ zoufala si Emilie.

Viola mlčela.

„Nevymlouvej mi to! Určitě by se byl pozval... na tu procházku. A já? Já jsem utekla!“

„Pozve se jindy!“ broukla Viola. „Ale...“

Kdepak! Emilie ji nepustila k mnoha slovům.

„Myslíš?“ zajásala. „Myslíš, že to všechno chápe?!“

„A co?“

Emilie si zničeně skryla obličej v dlaních.

„Vždyť ti to povídám, ne? To, že jsem pitomá. Že jsem...“

„Plachá!“ nabídl Viola.

„No,“ řekla Emilie a zase se rozjasnila. „Plachá. To by šlo! Tak myslíš, že to chápe?“

„Ten určitě!“ broukla Viola. Něco v jejím hlase se Emilii nezdálo. „Jak to myslíš?“

„Obyčejně!“

„Tobě se nelíbí!“ řekla Emilie podezíravě a ohromně užasle.

„Nic moc!“

„Jak je to možné?“ Emilie byla skoro v slzách. „Jak to...?“

„Ale dej pokoj!“

„Nedám! Jak to, že se ti nelíbí? Řekni mi to!“

Kdysi bývala Emilie zcela zdravá a neoddávala se citovým výbuchům.

Ted' to vypadalo, že začne do Violy bušit pěstičkami.

„Proč tu okouní, co?“

Emilie se zarazila.

„Přece učí Rudolfa, ne?“

„Jestli si sedneš, tak bych ti něco sdělila, ale jestli nechceš, tak se třeba oběs,“ řekla Viola, „já odcházím.“

Byla to na ni dost dlouhá řeč, a navíc tak rozumná, že se Emilie rázem posadila.

„Povídej!“ žádala.

„Tak jsem dnes otevřela tohle lejtro,“ začala Viola.

„Je to k věci?“ zeptala se honem Emilie. „Je to k... Němu?“

Viola řekla, že to není k Němu.

„Tak mi napřed odpověz: proč se divíš, že tu okouní?“

Viola povzdechla. Emilie si povšimla, že se rozhlédla. Protože tu nebyl skleník, byla bezbranná.

„Nedívím se,“ řekla. „Konstatuji, že je to divné!“

„Ale proč?“

„Profesor! A jde dělat preceptora!“

„No a?“

„A sám se nabíd!“

„Komu?“

„Kláře!“

Maminka z něho ovšem nabídku vymačkala! Měl z ní určitě nahnáno, když se ho docela bezradně šla ptát, proč má miláček Rudolf stále pětky. Jenomže tohle Emilie hned zapomněla. To spíš...

„Třeba...“ řekla, „... jsem se mu tehdy zalíbila! A chtěl se vetřít!“

„Neplácej!“ řekla Viola s opovržením.

Emilie mezitím pátrala v paměti, jestli by to bylo možné. Silná vůle dělá zázraky.

„Proč bych se mu nebyla mohla zalíbit?“ řekla. Holubi vrkali; cizí mladý muž se k ní naklonil, vzal ji za ruku. Emilie přivřela oči.

„A to ti bude říkat bláznivá slečno, jo?“

„To mám z toho, že se ti svěřuji!“ vybuchla Emilie. „Tak on se sám nabídl,“ řekla pak zase něžně. „Je to možné? Ale je! Nezdá se ti, že už posekali seno? Jak to tu voní...“

Nebýt Violy, mohla Emilie zbytek sobotního odpoledne prosnít. Seno skutečně sekali, medové vůně tu bylo plno, a jak je známo, medová vůně měla na Emilii zvláštní vliv. Tiše, pomalu...

„Chci ti sdělit něco jiného!“ řekla rázně Viola.

„Tak jo!“ souhlasila neochotně Emilie. Ještě chvíli, ještě jediný dotek medové vůně.

„Tohle přišlo poste restante, značka Fialka v úkrytu.“

Emilie zlostně zavrtěla hlavou.

„Co je to za nesmysl?“

„Žádný nesmysl. Ale odpověď redakce Chemických listů.“

Emilie se váhavě obrátila k Viole a užasle zazírala na dopisní papír s úřední hlavičkou.

„Co je to?“

„Říkám, že je to odpověď redakce Chemických listů!“ opakovala Viola.

„A komu... a proč...?“

Emilie vzala dopis do ruky.

Vaše práce je zajímavá, četla, pokračujte a oznamte nám výsledky. Upozorňujeme na článek v posledním čísle, který se zabývá podobným problémem... a tak dále.

„Co to...?“ začala ustrnulá Emilie.

„To je pro tebe!“ řekla Viola. „Poslalas do redakce článek o té houbě. No ne?“

„Já?“ vydechla Emilie.

„No tak já!“ přiznala spokojeně Viola. „I s těmi vzorečky... ty jsem napřed přepsala krasopisně na čisto.“

„Ty?“

„Já!“

„Ale jak jsi mohla... a do Chemických listů,... vždyť je to... nic to přečtení!“

„Vaše práce je zajímavá,“ opakovala Viola. „Pokračujte a oznamte nám výsledky.“

„Ale... já přečtení nic neznám a...“

„No,“ řekla rozšafně Viola. „Asi moc neznáš, to tady taky připisují...,“ vzala dopis do ruky, „... omyly, které by se neměly přihodit chemikovi... a tak dále, já tomu stejně nerozumím. Tumáš.“

Emilie znovu chytila dopis a četla ho. V podstatě to byla odpověď značně kritická, a kdyby Emilie skutečně byla chemik, zalezla by do ústraní. Ale konečné hodnocení? Vaše práce je zajímavá a tak dále.

Emilie zhluboka vydechla.

„Jenomže práce se nepovedla!“ řekla nakonec.

„Kdoví?“

„Myslíš?“

Pokusů bylo málo, protože chyběl materiál. Houba.

„Ale kde najít tu houbu?“

„Jo, to já nevím!“

Viola složila ruce do klína, jako že udělala své a ostatní je na Emilii.

13

Když byla Emilie zase v klášteře, připadala si vyvedená z míry. Celá rozechvělá nadějemi, už také oblečená v bledě modrém, ale pořád ještě s nedorostlými vlasy, chodila chodbami, chodila strohými místnostmi, chodila zahradou. Tedy pokud ji nedrželi někde v učebně. A zabývala se svými myšlenkami.

„Grüss Gott, gnädige Schwester.“

Páter Ignác se po ní zamyšleně ohlédl.

Kolísala mezi úvahami o dvou nadějích a vlastně nevěděla, které se víc věnovat. Chemické, nebo milostné? Tak si to alespoň Emilie namlouvala. Ve skutečnosti ji chemie zdaleka tak nerozechvívala a nevábila k úvahám jako láska.

Jak Emilie vnikala do klášterního života, začala si s údivem uvědomovat, že chlad a přísnost a šerosvit vůbec na chovanky nepůsobily. A hlavně je to nezadrželo. Byly stále zamilované. A také sdělné. O lásce se šeptalo v hodinách náboženství mezi kázáním o dalších hlavních hříších, mezi francouzskými slovíčky, při háčkování.

Všeobecná sdílnost Emilii nevábila. Jednak byla před dívkami vždycky zdrženlivá, a pak se jí zdálo, že tím láska ztrácí. Dělal to z lásky něco protřásaného, a tudíž obyčejného jako ty věčné plíčky na smetaně. O velkých věcech se prostě nesmí mluvit, tak nějak to říkala Emilie, nebo o tom nějak přibližně uvažovala. Chovanky naopak zastávaly názor, že čím se víc o věcech mluví, tím jsou hodnotnější. Nehledě k tomu, že z rozhovoru o zamilovanosti vycházely zamilovanější, než jak do něj vstupovaly, a to se jim zamlouvalo.

„To je hrozné!“ vzdychla Emilie.

„Plíčky neny chrozne!“ prohlásila sestra Augusta nad talířem plíček „Und sprich deutsch, Emilie, mluf nemecky!“

Emilie se nepřidávala k hovorům o lásce, ba dokonce je odsuzovala. Ale kupodivu jim zálibně naslouchala. Řeči o lásce tady totiž vyvolávaly

příjemné ovzduší. Emilie žasla, jak jí to tu mohlo připadat chmurné! Nebo chladné! Nebo zašlé! Kdepak! Vždyť se všude v klenutých chodbách ozývaly nezřetelné, šepotavé hlásky: Láska... láska... láska! Ale i v ozvěnách bylo plno něžných tajemství. Láskyplné šepotání chovanek uhladilo během věků řezbu sloupů; dřevo bylo na dotek jemné a tvary měkkí. Růžová vůně i řeči o lásce udělaly i ze zповědnice skříňku plnou milostných vzdechů.

Láska tu byla pořád. A všude. A stále stejně vroucí. Ale předmět citu, tedy milovaný muž, se měnil. Až na jednoho. Kvůli němu soupeřila i Fanyňka s Aničkou a s nimi ještě pár nenápadných chovanek. Byl to suplent Václav Moučka.

„Ježíšmarjá!“ zasténala Emilie.

„Co je?“ vyjekla Fanyňka. A kopla honem Aničku, která tentokrát za nic nemohla.

Dívka, která bude výjimečná, se přece nemůže připojit k soupeření, říkala si Emilie. Jenomže Emilie najednou přišla na to, že by se mohla o svou lásku bát. Fanyňka je koneckonců taky dost zvláštní! A navíc půvabná! A vůbec: Fanyňka chodí na sobotu domů. Nepotkala se s ním? Ale jak by k němu přišla? Přece nemá tupého bratra! A co Anička? Výjimečného na ní není ani za nehet! Ale proč se Anička tváří tak významně, když o něm mluví s Fanyňkou? Nepůjdete na procházku...? Je to moc, nebo je to málo? Nebo to neznamená vůbec nic? Láska nebyla jen rozechvění, byla to taky pěkná dřina. A chemie? Kam se poděla chemie! Tss!

Byl večer, chovanky se pomalu chystaly ke spánku. To jest, natáčely si na papírky vlasy, natíraly se citrónovou šťávou a tak dále, no a hlavně mluvily o lásce.

„Je hezký, je svobodný, je v zajištěném postavení,“ uvažovala líně Fanyňka.

„Co by mohla chtít dívka víc?“

No jo, no jo! souhlasila v duchu Emilie. A namáhavě udržovala obličej v klidu.

Měla totiž nutkání vyjeveně se usmívat.

„Škoda že se tu neobjevil dřív!“ řekla Anička a natahovala si na noc glazé rukavice, aby měla hebké prsty.

„Jako proč?“ zeptala se Fanyнка.

Anička se významně usmála.

„Nemusila bych plesnivět v klášteře!“

„Jestli si jako myslíš, že bys ho uhonila, tak to těžko!“ řekla klidně Fanyнка. „S tímhle tlustým pasem... dávno bys ztratila dech!“

Je to hluboko pod úroveň budoucí výjimečné dívky, říkala si Emilie. Ale nemohla si pomoci, poslouchala to ráda. Kdybyste věděly! Nepůjďte na procházku...?

Pak se otevřely dveře a vešla ctihodná matka představená. V závěsu měla sestru Augustu. S dlouhým obličejem a mohutným obočím nad živými očima vypadala abatyše zase na obchodníka v kutně. A sice bystrého, prozíravého obchodníka. Zato sestra Augusta byla tak ženská a hezká, až bylo k podivu, že je jeptiškou.

„Milé dívky!“ začala matka představená. Chvíli se dívala do země, aby z nočních stolků mohly zmizet květomluvy, pak jeden zázračný strojek na nos, který měl z baculatého nosu udělat nos štíhlý (strojek byl kovový a měl ocelové šroubky na chřípí), dále pleťové obklady a milostný dopis jednoho gymnazisty.

„Vzhledem k pověsti, kterou slyne zdejší klášterní škola,“ začala potom ctihodná matka, „a se vší skromností mohu tvrdit, že je to skvělá pověst...“

„Chce zvýšit školné, chápeš?“ zašeptala pobaveně Fanyнка.

„Klid, prosím! Dále vzhledem k výsledkům, kterých škola dosáhla ve výchově křesťanských dívek...“

„To spíš vypadá na medaili od panovníka!“ broukla zase Fanyнка.

„... a v neposlední řadě vzhledem k tomu, že vaše chování, milé dívky, bylo příkladné, dostalo se nám laskavého svolení a...“

Všem to konečně došlo, i Fanynce se napětím otevřela ústa.

„... a v klášterní škole se bude konat večírek!“

Ctihodná matka chvíli shovívavě snášela řev, pak do toho zase vpadla.

„Jen tehdy se bude konat,“ řekla celkem tiše, ale v ložnici už bylo jako v kostele, „když mi slíbíte... a já vám věřím, dívky, že budete i nadále sloužit svým chováním jen ke cti naší školy. Snad víte,“ řekla, „že se objevují pochybovači, kteří klášterní výchovu znevažují. Ať se přesvědčí, že jsou jejich pochyby liché.“

„Má málo chovanek!“ zašeptala Fanyнка. „Sláva pochybovačům! Ne-být jich...“

„Tiše!“ zanaříkala Anička.

Ctihodná matka pokračovala:

„Musíte být příkladem bohubilbě vychovaných dívek!“

Chovanky si honem upravily noční košile a dělaly, co mohly, aby nebylo vidět, že jsou bosé.

„Je nevhodné dávat najevo své vzdělání, buďte skromné!“

To pobavilo zas Emilii. Nedávat najevo vzdělání, to nebude pro chovanky nijak těžké!

„Psina, co?“ šeptla Fanynce.

„Moc řečí!“ řekla Fanyнка.

„Pravé dívčí ctnosti, ctnosti chvályhodné a ceněné,“ řekla s důrazem ctihodná matka, „jsou tedy skromnost, zdrženlivost v řeči, v chování i v tanci! Cudnost!“

I nejnatvrdejší chovanky pochopily, že se bude tancovat. Protože se chovaly bohubilbě, modraly, jak potlačovaly další radostný řev.

„Tanec?“ řekla jakoby užasle Fanyнка. „Na večírek tedy přijdou muži?“ dodala co možná s odporem.

Abatyše přelétla očima modré dívčí obličej. Rozhodla se, že je teď vhodná chvíle. A pustila se do přednášky.

„O tom jsme právě právě nejvíc meditovali,“ řekla s povzdechem. „Jak víte, milé dívky, klášter patří řádu svatého Františka Salesiánského...“ Na začátku to vypadalo, že prostě klášter nemá ani pomyšlení pustit dovnitř nějakého muže.

Chovanky opouštěla cudnost. Ovívaly se cípy nočních košilí, takže bylo vidět i lýtka, vzrušením jim na nich vyskakovaly skvrny.

„Já to nevydržím!“ zanaříkala pihovatá Gréta.

Ctihodná matka věděla, co si asi tak může dovolit v dívčí ložnici. A tak to dost nápadně zkrátila.

„... tedy jen ve světském křídle, kde býval špitál... ne přímo na klášterní půdě... a výjimečně...“

Ještě si dopřála pauzu.

„Ano, nebo ne?“ ozval se zničený, jednohlasný vzdech.

„... budou přítomni muži... tedy pánové,“ dokončila ctihodná matka.

Další silné zmodrání, nařasenost a poklesávání v kolenou, aby byly zakryté nahé prsty u nohou.

„Samozřejmě jen doporučení pánové,“ řekla matka. „Pánové, u kterých je vyloučené, že by zavraždili nejmenší příčinu k pohoršení... nebo jen k ohrožení bezúhonné pověsti školy. Polonézu například povede profesor zdejšího gymnázia Moučka a...“

V tu chvíli sebou sekla nenápaditá chovanka, která také milovala krásného Václava. Fanyнка jí ve spěchu přišlápla malíček u nohy. A honem se přemístila blíž ke ctihodné matce. Pokorně sklopila oči, sepjala ruce a chystala se padnout na kolena. Zároveň otvírala ústa, aby ze sebe vysypala, že už jí zase znepokojuje úmysl vstoupit do řádu jako novicka.

„Opět na mě přichází... A která chovanka povede polonézu?“ zeptala se napřed, aby bylo ctihodné matce jasné, proč se to s Fanynkou děje.

Nehlídaná a nepřiškrčená Anička jí tentokrát předběhla. Ještě než se Fanyнка snesla k zemi (v batikovaném plátně velmi působivé), oddala se Anička nervovému záchvatu. Tak takhle to je! říkala si Emilie. Ale stejně se zase lekla. Plavovlasá ovečka se třásla po celém těle, oči měla v sloup a u úst chomáček pěny. Emilii nebylo valně, ale chovanky přišly na jiné myšlenky a docela se bavily.

„Dobrý!“ šeptala dívka s copem na zádech, která vlastnila stroječek na nos.

„Zrovna včas!“

Sestra Augusta popadla Aničku a s Emilií ji zvrátily na postel.

„Anyčko, chluboko dýchat!“ říkala sestra Augusta, a pak všeptla abatyši, že s polonézou bude problém.

„To bude,“ souhlasila stejně tiše ctihodná matka, „Anička, nebo Fanyinka? Nervová choroba... a z klášterní výchovy? Nebo vstup do řádu? Velký problém to bude!“ Čili je jí to jasné, říkala si Emilie, která měla našpicované uši. Abatyše je jako Vokurka s Violou. Taky ví, co se v klášteře šustne.

Anička ještě několikrát protočila oči, pak se konečně ozvala:

„Kdo povede polonézu?“

A má to! říkala si znalecky Emilie. Kam se na tohle pění hrabe Fanyinka. Ale ctihodná matka se nedala.

„Ještě jsem se nerozhodla,“ řekla klidně. „Včas vám to oznámím.“

Pak se u Aniččiny postele objevila Fanyinka. Emilie si všimla, že v dlani skrývá háček, kterým před večerem vyráběla v ložnici přízovou kraječku na zástěru.

„Ujmu se Aničky, ctihodná matko,“ řekla. „Budu u ní bdít a ošetřovati ji.“

Anička asi také spatřila háček.

„Lépe si dnes odpočinu na pokoji nemocných,“ řekla. „A nebudu Fanyinku rušit ve spánku.“

Namáhavě se odpotácěla, podpírána sestrou Augustou. Za nimi odešla i ctihodná matka a řev konečně propukl. Jen Fanyinka se uchýlila do kouta k posteli sestry Augusty (bylo to lůžko oddělené od ložnice plátěnými záclonami, takže tu vznikl docela útulný pokojík). Když se za ní Emilie přišourala, viděla, že Fanyinka pláče.

„Co je ti?“ žasla Emilie.

Fanyinka zdvihla hlavu.

„Konečně mužský, který za něco stojí,“ říkala vášnivě, „a já nepovedu polonézu!“

Emilie nevěřila vlastním uším.

Fanyinka, veselý, půvabný diplomat, pláče kvůli polonéze? Emilie zatahla záclony, aby byly samy.

„To je zas diplomacie, ne?“ zvěděla opatrně.

„Ne!“ vyhrkla uplakaná Fanyinka. „Žádná diplomacie. Já se chci vdát, chápeš? Vdát se chci!“

Fanyнка začala urputně bušit do jeptiščího polštáře a plakala a plakala. V téhle chvíli by měla jedna dívka utěšovat druhou slovy: Ale nic si z toho nedělej, on si tě stejně vezme. Vzhledem k milostnému rozpoložení, v němž se vynacházela Emilie, byla tahle útěcha vyloučená. A dále: Emilii byla sice polonéza lhostejná, ale jestli je tak důležitá pro sblížení, tak by ji snad neměla podceňovat. A hlavně: Fanyncino upřímné zoufalství Emilii skutečně zaráželo.

„Prosím tě...“ říkala pomalu, „vdát se? Máš dost času, ne? A vůbec, vždyť ho neznáš!“

Fanyнка vyskočila jako litice. Se slzami na tvářích a s černými vlasy stočenými na noc do jediné husté lokny divoce rozhrnula záclony.

„Vidíš, kolik nás tu je?“ křičela. „Vidíš to? Chápeš?“

Emilie ji rázně vtáhla zpátky. „Nechápu!“

Rambajs mezitím pomínul, chovanky už jen tančily. Znavené nadšením si k tomu malátně bzučely. Na Fanyňku a Emilii se ohlédly jen jako omámení spáči.

Emilie zatáhla záclonu. Už zase jí nebylo valně. Takovéhle opojení z večírku a u Fanyňky takové zoufalství.

„Nechápeš, jo?“ říkala Fanyňka vztekle. „Kolik je tu teda mužských na ženění, no? A hezký mužský... ten je tu jen jeden. Čím jsem mladší, tím mám větší šanci, chápeš konečně? A že ho neznám? Co mám poznávat? Nekulhá, nešilhá a je v zajištěném postavení! A miluju ho!“

Emilie sice nezapomněla na to, že ho taky miluje, ale poctivě se snažila v tom vyznat.

„Mně se zdá,“ řekla, „že ho ani tak nemiluješ, jako se chceš vdát!“

Fanyňka se vyjevila.

„Co to plácáš?“ řekla užasle. „Samozřejmě že se chci vdát! Chci! Snad se chtějí vdát i modré punčochy, ne?“

Emilie snesla urážku.

„No to jo,“ řekla uvážlivě. „To jo! Ale ty... ty z těch vdavek děláš nutnost. Myslím jako... jediné východisko. Proto tak vyvádíš!“

Fanynce oschly slzy a zvědavě se na Emilii podívala. Vypadala tak líbezně panenkovsky, že se to Emilie skoro nelibě dotklo.

„No a?“ řekla teď zase Fanyinka užasle. „Co bych dělala jiného? Mám jít za guvernanku? A nechat se prohánět od cizích fakanů? Nebo mám vážně skončit jako jeptiška? Nebo sedět doma a nechat si nadávat starých panen? A nemít ani krejcar! O všechno se prosit? Co bych dělala, kdybych se nevdala?“

Vlastně je to pravda, říkala si Emilie. Je to tak! Vokurka sice mluvil o dívkách, které vydělávají, ale to nebyly dívky z dobrých rodin! Co by mohla dělat Fanyinka? Nic. Emilii se chtělo plakat s Fanynkou.

„Ale já se nedám!“ ozvalo se posléze vedle ní. Fanyinka svírala v dlani zase svůj háček a právě si rozhodně utřela oči do rukávu noční košile.

„Ještě to nemá jisté!“

Emilie zase vkročila do ložnice. Chovanky tančily, broukaly si, pak pomalu uléhaly k spánku. Emilii bylo smutno.

14

Fanynka si na dva dny odskočila domů a dnes ji Emilie čekala. Posadila se na lavičku do zahrady a uvažovala, jestli se Fanynka stačí vrátit do doby, kdy krásný suplent prochází pod oknem kaple. A jestli se tam Fanynka taky dokáže dostat.

Oknem chodby zahlédla spěchající Aničku. Spěchá do kaple! Že by zase předvedla třas?

Celé dva dny byla Emilie ve zvláštním rozpoložení. Ne že by už nebyla zamilovaná, to vůbec ne! Ale jak se jí honily hlavou nervové záchvaty a zase Fanynčiny výlevy, připadala si nějak otrávená. Na přirozenou Emilii toho bylo moc.

Jestli zrovna teď doběhne do kaple Fanynka, strhne se hádka. Případně dojde k dalšímu pokusu o uškrcení. Emilii bylo vlastně milé, že se i tady v zahradě plné růží (láska, láska, láska) cítí dost málo naměkko. Prostě nezávislá. A plná nechuti k tomu, aby se takhle hemejřila. I kvůli lásce.

Pak zahlédla mezi růžemi Fanynku. Fanynka se doma dokonale zotavila. Vypadala zase sebejistě. Dokonce... Fanynka vyhlížela hrdě jako císařovna Alžběta. Ale tak sladce. Na to Fanynka dbala.

Emilie jí šla vstříc.

„Jak to, jak to?“ ptala se jí. A ukázala ke kapli.

Fanynka ledabyle mávla rukou.

„Nemá to cenu,“ řekla. „Oknem mě stejně nemůže vidět.“

To souhlasilo. V okně Fanynku zastíral malovaný, skleněný světec.

„Takže dnes vyhrála Anička,“ shrnula to Emilie. „Bude si o sobě moc myslet.“

Fanynka si nadzdvihla sukně a šla zvednout z trávníku bílé poupě. „Může si myslet, co chce,“ řekla spokojeně a dala si poupě do vlasů. „Má stejně všechno marné!“

Je moc hezká, napadlo Emilii a kupodivu to ještě přispělo k její rozmrzelosti.

„I polonézu?“ zeptala se.

„Na tu jsem vlastně moc nemyslíla,“ řekla klidně Fanyнка. „Ale jinak... Přece si nemůže vybrat takovou tlustou ovci! Kdyby s ním tancovala, dostane ten svůj záchvat doopravdy, chápeš?“

„No právě!“ vyhrkla Emilie. „Protože si taky myslí, že vdavky jsou jediné východisko.“ Pak zmlkla a pokukovala po Fanynce, jestli se jí nedotkla.

Fanyнка předvedla na pískem vysypané cestě pár tanečních kroků.

„Valčík!“ řekla lehce. Pak vzala Emilii pod paži. „Ono je to jediné východisko,“ řekla jí domlouvavě. „Ale nesmí se to dát najevo, chápeš? Anička to nedokáže. Je na to moc... no tlustá!“

„Takže je to podfuk!“ řekla Emilie a před lehkovážnou Fanynkou si opravdu připadala jako modrá punčocha. „A navíc dávno prokouknutý podfuk!“

„Ty má Blaustrumpf!“ řekla jí skutečně Fanyнка a řekla to shovívavě. „Ale ty opravdu vůbec nic neznáš! Podfuk? A prokouknutý! Jde o to, jak s nimi zacházíš. Když se chováš takhle...,“ Fanyнка předvedla panovnici, když jí servírovali jídlo, které jí nevonělo, „... tak se jen hrnou. A samozřejmě že to vůbec neprokouknou! Kdepak podfuk, chápeš?“

Emilii pořád ležel v hlavě Fanynčin plačtivý záchvat v ložnici.

„Posledně jsi říkala, že je mužů málo,“ povídala nevrle, „a najednou se hrnou, jo?“

Fanyнка ji pustila a zase se zatočila ve valčíku.

„Božský tanec,“ vzdychla si. „Umíš to? Já tě to naučím! Podívej, vykročíš pravou nohou... Cos to říkala? Že je málo... Ano, ale obratných dívek je taky málo. Moc málo. Vyjde to tak, že má obratná dívka na každém prstu tucet mužů. Tak vykročíš pravou nohou a levou přisuneš...“

Emilie sebou nechala chvíli cloumat a pak se jí rozbřeslo.

„Jo ták!“ řekla. „Vy jste měli hosty. A ty ses předváděla!“

Fanyнка pokorně sklopila víčka a zpod řas mrkla na Emilii. „Ty to říkáš tak ošklivě,“ řekla poťouchle. „Jaképak předváděla! Byla jsem při-

kladem bohubilé výchovy. Skromná, zdrženlivá v řeči, chování... i ve valčíku. Ačkoliv je to dost těžké, chápeš? Když tě drží v náručí...“

Emilie se musila smát.

„Jako když to vidím!“ řekla.

„Budu ti o tom povídat,“ řekla Fanyнка a zase se k ní přitiskla. „Ale jen něco, chápeš? Všechno ani nemůžu...“

„Nepovídej!“ vydechla Emilie.

„Ale ne!“ řekla káravě Fanyнка. „Nač ty hned nemyslíš! Vůbec k ničemu nedošlo, ale... Přivezla jsem plnou krabici čokoládových bombónů. Jak se ale dostanem z hodiny francouzštiny? Aha! Budu trpět bolestmi zubů... průvan v kočáru, chápeš? A ty mi budeš předčítat.“

Emilie kývla. Čokoládové bombóny! A sestra, která učila francouzštinu, stejně překládala plynne asi jako Emilie, a navíc do nesrozumitelného německého nářečí. A vůbec, když ze sebe Fanyнка nedělala litici, bylo s ní tak lehce, že z Emilie padala rozmrzelost. Dokonce měla chuť naučit se valčík, případně si zastrčit do vlasů poupě.

„Nauč mě tancovat!“

Fanyнка předvedla houpavý krok a pak se zarazila.

„Poslouchej, Emilie,“ řekla váhavě, „ty si tak nevěříš?“

Emilie maličko vzdychla.

„Tak já to zkusím!“ Začala sukněmi vířit písek a spadlé plátky růží. „Vykročit a přisunout a...“

Fanyнка ji zastavila.

„Ale já teď nemyslím na valčík! Já myslím... vůbec! Ty si nevěříš? To by byla hloupost! Nebo si vážně myslíš, že jsi tak ošklivá?“

Emilie přestala šoupat nohama.

„Ale vůbec ne!“ řekla udiveně.

Teď se podivila i Fanyнка.

„Ne?“ řekla nejistě.

„Ne!“

Fanyнка vypadala velmi rozpačitě. No a Emilie... Kdyby byla Emilie jen trochu rozháranější, pokud šlo o její vzhled, byla by asi v pláči utekla.

Ale Emilie se sobě líbila. A všechny námitky brala spíš jako poklony: byla přece jiná!

„Nepřátelíš se se mnou, protože jsem ošklivá?“ ptala se vesele. Ale Fanyнка byla pořád zaražená. Ted' už to mohlo dopálit i Emilii, ale Fanyнку popadla činorodost.

„Víš, čím to je?“ řekla rozčileně. „Ty vypadáš moc... soběstačně! Tak je to! Třeba chůze... ty chodíš, jako když ti je všechno jedno. Trochu se musíš pohupovat v bocích, takhle...“ Fanyнка to zase předvedla. Byla náhle tak jemná, že s ní kolébal vánek. A k tomu sotva slyšitelné šustění sukni a praskání kostic, a navíc panovnické držení šíje, prostě fantastické! Jenomže Emilie se dala do smíchu.

„Nebo jak se směješ!“ horlila Fanyнка. „A ted' se nesměj, je to vážné, nebo se nevdáš! Nebo jak se díváš rovnou do očí! Oči musíš klopit, chápeš? Takhle vypadáš... hladově! No vidíš, jak to umíš..., vždyť ty máš dlouhé řasy. Ale ty vážně nejsi ošklivá, Emilie!“

Emilie sténala smíchem. A Fanyнка tomu už také propadala.

„Nesměj se, kdo ti to má říct, když ne přítelkyně! A měla by ses napudrovat! Takhle vypadáš..., jako bys nikdy neměla bolesti hlavy! Ty prostě děláš dojem, že vůbec nejsi slabá, chápeš?“

Když se obě dost vysmály, začala Fanyнка zase vážně:

„Dobře!“ prohlásila. „Když si tedy nemyslíš, že jsi ošklivá, tak proč to děláš... tu lučbu? Přece se vdáš, ne?“

Kdyby se neptala zrovna Fanyнка! Vedle Fanyanky měla Emilie marnotratnou chuť nejen tančit valčík, ale i plácát. Jako Fanyнка. A taky jí být trochu podobná. No a v téhle náladě vážně vykládat o chemii bylo pěkně trapné.

Emilie se nestyděla za svůj vzhled, ale za chemii se před Fanynkou styděla.

„Vdát se... a bez věna?“ řekla tedy.

Vzpomněla si na rozhovor s Vokurkou a své tehdejší úvahy.

„Jak to?“ řekla užaslá Fanyнка. „Copak ty nebudeš mít...?“

S každým dalším závanem růží, ba skřípnutím hodinových ručiček na věži kaple byla Emilie marnotratnější co do plácání.

„Těžko!“

Fanyнка ji pozorovala skoro s úděsem.

„Bankrot!“ řekla.

„Tak něco!“

„A nepomohla by hypotéka od banky?“

Emilie neměla tušení, co je to hypotéka od banky.

„Ne!“ řekla.

„Ježíšmarjá!“ zaúpěla Fanyнка. „Ale vždyť se říká, že tvá teta... ta Viola..., že má vlastní majetek!“

„Uteče od rodiny,“ prohlásila Emilie. Koneckonců Viola říkala, že by chtěla někam vyrazit.“ Emilie se sama sobě moc obdivovala!

„Mrcha!“ řekla Fanyнка. „Ale to já znám, jak je zle, všichni se trhnou...“

„Jak to víš?“ ptala se Emilie nezáludně.

Fanyнка jen mávla rukou.

„Ale jak je to možné,“ říkala bez dechu, „vždyť lékárna dost jde, ne? A maminka do toho jistě ještě dala věno... Jak mohlo dojít k bankrotu? Nebo snad do něčeho investovali?“

Rozhovor nabíral na odbornosti. Emilie se rozhodla, že bude stručná.

„Jo!“

„Samozřejmě,“ řekla Fanyнка. „Pochybné investice! To je tak vždycky! A rodina je pak zničena! Tak proto se zajímáš..., ale jak tu chemii uplatníš? Vždyť to ani nejde!“

Emilie byla příjemně překvapená, že chemie najednou už není hanba, ba ani výstřelek. A naladěná plácala dál:

„Třeba zatím v kanceláři... v nějaké chemické továrně...“

Fanyнка už pustila chemii z hlavy.

„Třeba si tě někdo vezme... z lásky!“ řekla pochybovačně. „Ale dívku z kanceláře....“

„No!“

„Ta ostuda!“ řekla Fanyнка chmurně. „No a nešlo by to zatím zatajit? Jako ten bankrot..., než by se někdo na tebe nachytil... To by snad šlo, ne?“

Emilie jen vzdychla.

Když odcházely na čokoládové bonbóny, byla Fanyinka rozmrzelá a Emilie se nesla jak císařovna Alžběta. Měla ze sebe velké potěšení. A byla vděčná Fanynce, že s ní tak soucítí.

Je to opravdová přítelkyně. Herzensfreundin.

15

„Co mi lžeš?“ křičel doma tatínek na Rudolfa. A maminka podle svého zvyku šoupala Rudolfem sem a tam, aby ho tatínek nechytil.

„Ale vždyť se snad tolik nestalo, Bozděchu,“ říkala konejšivě.

Emilie byla zase doma. A tady se zrovna mluvilo o krásném Václavovi.

„Pan profesor mi řekl,“ křičel dále tatínek, „že neuděláš jediný domácí úkol!“

Rudolf byl právě bezpečně ukrytý mezi skleníkem a maminčinou nabíranou sukní, a tak si dovoloval:

„Lže, jako když tiskne!“ prohlásil.

Tatínek naběhl do fialova.

„Ty lžeš, ty! Ukaž mi ty úkoly, když je máš!“

Maminka lstivě zasáhla:

„Nerozčiluj se, Bozděchu, prosím tě o to! Jsi celý červený! Neměla bych snad dojít do lékárny pro pijavku?“

Tatínek se lekl a násilně se uklidňoval.

„Jeden, dva, tři, čtyři...,“ odříkával s očima upřenými na uklidňující sloupkové hodiny, „necháme toho! Zítra mi ty úkoly ukážeš! Pět... šest..., maminko, ať nesou na stůl. Člověka by ještě ranila mrtvice!“

Emilie si docela libovala, že je doma. O krásném Václavovi se mluvilo... věčně, a to jí vyhovovalo. A tak se spokojeně rozhlížela. Na to, že je v rodině bankrot, nevypadá to tu zle, říkala si a zafrkala. Viola tenhle týden asi neskákala, rubínové skleničky stály v řadě ve skleníku a házely šajny. Na pianě ležely noty, zase Mozart. Emilii docela potěšilo, že se maminka nijak zvlášť hudebně nevyvíjí, Mozart už patřil k domovu. A dnes byl milý i Rudolf. Alespoň mlčí. A na Violu se Emilie dívala s upřímným zálibením. Vyhlížela klidně, asi ji nikdo v posledních dnech nevdával. A jestlipak se zase scházela s Vokurkou? A co Vokurka?

Hned po obědě se Emilie vytratila. Samozřejmě šla do laboratoře.

„Takový lidi jsou zašlapal!“ prohlásil Vokurka, aniž by se jí ptal po zdraví či pochválil její zjev. Byl zase rozzlobený.

„Oč jde, pane Vokurko?“ ptala se pobavená Emilie. Vlastně jí Vokurka chyběl.

„O koho kráčí, má znít otázka,“ řekl Vokurka. „Vždycky jsem pokládal klášterní výchovu za nedostačující.“

„Jděte. A proč?“

„Kecy, nebo vážně?“ řekl Vokurka. „Jestli kecy, mám zase jeden vhodný a ten zní: Sedávej, panenko, v koutě čili též nelez do kláštera, to dá rozum, ne?“

„Vážně!“ žádala Emilie.

„Ale co vážně?“ ptal se Vokurka. „A to šel pan lékárník do hajan, že jste se tu tak uvelebila?“

Emilie kývla. Vokurka ihned ztratil zájem o práci. Odsunul stojatku s masť a taky se posadil.

„Tak co vážně?“ opakoval. „O koho kráčí? Nebo proč pokládám klášterní výchovu za nedostatečnou?“

„Jedno po druhém!“ žádala Emilie.

„Kráčí o pana profesora Moučku!“ řekl Vokurka.

Emilie si to honem dala dohromady se slovy Takový lidi jsou zašlapal. A řekla si, že je to zase věčný přístup k lásce a ten jí opět vyhovoval. Kromě toho ji slabě píchlo u srdce.

„Co je s ním?“ ptala se co možná lhostejně.

„Věčně tu šmejdí!“

„Jak by nešmejdil,“ řekla Emilie, „vždyť učí Rudolfa.“

„No právě!“ řekl Vokurka. „Jenomže nešmejdí v salónu, šmejdí v laboratoři.“

Emilie se ihned pustila do obhajoby.

„Je přece chemik, pane Vokurko,“ řekla zvysoka. „Laboratoř ho zajímá.“

„Nevystupuje jako chemik, ale jako od fend'áků,“ řekl důrazně Vokurka.

„Proťukává táru a lupou pátrá, jestli v ní neobcuje červotoč.“

„Vážně, nebo jsou to řeči?“

„Tak napůl,“ přiznal rozveselený Vokurka. „Ale s tím fendákem je to vážné. Buď jako od fendáků, nebo jako kontrolor. To jsou taky strašně ksichty!“

Emilii to urazilo.

„A proč vám to vadí?“

„Čumí mi do ruky!“

„No a co z toho...“ řekla Emilie už váhavě.

Věcný přístup, prosím. Ale pomluvy, to zas ne!

„Z toho vyplývá dřina,“ řekl poučně Vokurka. „Připravoval jsem tento masťový základ utajeně z psího sádla. On čumí jako kontrolor. Co byste dělala, no?“

Emilie mlčela. Nějak se jí to nelíbilo... před ním vyrábět zrovna z psího sádla!

„Já to dělám tak: naberu vodu do úst,“ poučoval ji Vokurka, „a to si představte, že ten ksicht na vás mluví a vy jste nucena dělat němou, nehledě k tomu, že by na vás mohla přijít škytavka. A pak obsah úst na dálku vychrstnu na sodík, způsobím tím, jak je vám známo, letný výbuch. Abych ho odpoutal od výroby. Šmejda! Ale proč to tajím?“ řekl pak skutečně udivený. „Třeba by přestal.“

„Pane Vokurka,“ začala zlostně Emilie.

„Šmejda od slova šmejdí,“ řekl jí důstojně Vokurka. „Zmínil jsem se o tom už na začátku.“

„Proč vůbec šmejdí?“

„No proč!“ řekl Vokurka. „Ale za chvíli to budu vědět.“

„Jak to?“

„Povíte mi to!“ prohlásil Vokurka klidně. „Vidím vám na očičkách, že se durdíte.“

„Hele, dělejte si psinu z někoho jiného,“ urážela se Emilie, ale pak jí to nedalo. „Citlivý člověk,“ začala, „a hluboce založený člověk šmejdí, protože třeba chce pobývat v prostředí, které mu někoho připomíná...“

„Citlivý a hluboce založený člověk?“ pobavil se Vokurka. „Jak to víte?“

Emilie se začervenala.

„Mám na to nos!“

„A to jo,“ uznal Vokurka. „A koho mu prostředí má připomínat? Že by pana lékárníka? Jenomže toho má stále k dispozici bez šmejdění. Pana Rudolfa si asi připomínat nechce. Soudím podle jeho vzezření, když pana Rudolfa opouští. A mne? Já jsem také stále k dosažení bez šmejdění. Z osob, které se tu občas vyskytují, zbýváte jen vy!“

„Myslíte?“ řekla potěšená Emilie. „Víte, pane Vokurko, že jste moc milý člověk?“

Vokurka kývl. „Vím. Ale tím jsem se také hladce dostal k dalšímu bodu svého proslavu. A sice, že je klášterní výchova nedostačující. Samá deko-race a žádné smysluplné vzdělání.“

Emilie zacivěla.

„Jak to?“

„Nesprávné závěry!“ řekl Vokurka významně. „Prostě jste vedle! Ale kde to taky máte brát, ne?“

Emilie se chtěla zamyslit, ale nevěděla vlastně nad čím.

„Jak to, že jsem vedle,“ zeptala se, aby pokračovala v konverzaci.

„Jsem placený od práce a ne od řečí,“ řekl rozjařeně Vokurka. „Taky to všechno беру zpátky, kdybyste mě chtěla honit po soudech, zapřu to.“

Emilie se naprosto bezdůvodně bavila. Vokurka si prostě věčně dělá psinu. Ale občas si ji dělá smysluplně (podle svých slov). Čili chce Emilii něco naznačit. Kdyby tak Emilie věděla, co to má být! Ale s Violou mluvil Vokurka, pokud to Emilie dokázala postřehnout, vždycky bez psiny.

„Poslouchejte, pane Vokurka,“ napadlo Emilii. „Jednou... no bylo to, než jsem šla do kláštera, tehdy jsem se vás ptala, co mám dělat. Ale protože se vracel tatínek, neodpověděl jste mi. Co to bylo?“

„Co máte dělat?“ řekl Vokurka. „Ale to už víte po klášterní výchově sama. Koukat se vdát!“

„Nic takového nám tam neříkají,“ bránila se Emilie.

„Naplno to neříkají,“ řekl poučně Vokurka, „ale na co vás připravují? A jedině a pouze?“

Emilie ztichla. Výuka v klášteře byla skutečně... tedy... no spíš pro hospodyňky. Ani maminka by se nemusila bát, že se Emilie moc vzdělává.

Neměly to být plaché a upejpavé, ale už lehce žvatlavé hospodyňky. Pokrok, no!

„Ale co jste mi chtěl radit tehdy?“ vyzvíдалa tvrdošíjně.

„Abyste se držela slečny Violy!“ prohlásil Vokurka. A vstal, aby pokračoval v tření masťového základu.

„Vy pořád s tou Violou!“ řekla Emilie. „Já ji mám ráda, ale Viola je přece... tu přece nemůžeme brát vážně!“

„Je chytrá jak vopice!“ opakoval klidně Vokurka a rejdlil těrku¹⁵ v rajbšálu¹⁶. A dokonce se zálibně usmál.

„Prosím vás,“ Emilie byla rozhořčená, „jak by mi Viola mohla pomoci... a vůbec! A víte co, pane Vokurka? Vlezte mi na záda!“

Když odcházela, Vokurka si začal spokojeně zpívat.

Je daleko příjemnější, když si dělá psinu z ostatních, říkala si zlostně Emilie. Ale ostatní o tom vůbec nevědí. Myslí si, že je Vokurka oddaný zaměstnanec. No prosím, psina! Ale proč ji Vokurka vždycky dokáže tak rozházet? Emilie za chvíli zase nahlédla do laboratoře.

„Nezlobíte se, pane Vokurko?“

Světlovlasý budoucí drogistka ani nevzhlédl.

„Ne!“ řekl jako by nic.

Emilie by se byla docela s chutí pohádala.

„A jak to, že ne?“

„Nemám na to zrovna náladu! Tak ven s tím, slečno Emilie. Co vám ještě vrtá v hlavince?“

„Nechte si to,“ řekla Emilie, už zase odcházela, ale pak si to rozmyslila.

„Kdybyste byl Viola, pane Vokurka, co byste mi tedy poradil?“

Vokurka ztratil výraz snaživce a praštil rajbšálem. Rajbšál byl ostatně prázdný.

„Vypadám na Violu?“ zakřičel. „Ne. Tak co se ptáte? A co takhle vybrat si přítelku a špítat si s ní do ouška, ne? Nejsem ani abecedně seřazený slovník rad, ba ani Malý čtenář, jak jsem již podotkl.“

¹⁵ Tlouk. Pozn. red.

¹⁶ Třecí miska. Pozn. red.

„Pane Vokurka,“ pípala Emilie.

„Jsem muž pro všechno a nic víc!“ horlil dál Vokurka. Jak to vypadalo, horlení mu dělalo dobře.

„Pane Vokurka!“

„Ále,“ řekl tedy Vokurka, „věděl bych sám radu. A sice žádný kec. Je pod bodem šest právě v abecedně seřazeném slovníku rad. Název kapitoly zní Artikle obchodní.“

„A ta rada je?“

Vokurka chvíli předstíral, že usilovně vzpomíná.

„Jo, už to mám!“ řekl. „Ševče, drž se svého kopyta!“

„A co je mé kopyto?“ zvdála Emilie.

Vokurka klesl na židli.

„Vy taky potřebujete všechno po lopatě!“ řekl utahaně. „A co ta vaše lučba, když se teda ptáte. Nebo to byl jen mládí blud?“

„Lučba?“ protáhla Emilie. „Sám jste říkal... Co s tím? Tady a bez knih a ták!“

„No,“ řekl Vokurka, „něco jste přece dokázala.“ A vida! Vokurka je Violou zasvěcený do dopisu Chemických listů. „I tady jste to dokázala. Ale proč zůstávat tady?“ Vokurka skoro žasl. „Všude se zrovna něco děje, na to mám zas já nos! Taký víc čtu,“ řekl shovívavě, „jsem přece jen pokročilejšího věku. Zatímco tady, tady se neděje ale vůbec nic! Tady vás, slečno Emilie, snadno doběhnou!“

„Myslíte?“

„Nemyslím, vím!“ řekl Vokurka. „Už to, že vás šoupli do kláštera.“

„Náhodou to tam není tak špatné,“ rozjímala Emilie, „A vůbec, vyjadřujte se slušně!“

„Jsem ztělesněná pravda,“ řekl Vokurka důstojně, „a ta nebývá slušná. Ale jsem taky zaměstnanec a vy mě zdržujete. Špekuluju, oč jsme přišli, když jsem ještě neukmochtil tady tu exkluzivní mast na pleť z psího sádla. Oč tedy přišel pan Rudolf, který lékárnu podědí. Když dostuduje!“ řekl pak chmurně.

„Má přece preceptora!“ hlesla Emilie ochotná vrátit se k původnímu námětu.

„Právě, právě!“ řekl Vokurka. Aby ho Emilie nemohla víc zpovídat, šel si stoupnout dopředu za táru. Nasadil si cvikr a předváděl úlisného obchodníka tím, že si mnul ruce.

„Vy si vážně myslíte, že se něco děje? A jako kde? V Praze? Nebo spíš ve Vídni?“ Emilie se postavila vedle něj.

„Všechno odvolávám!“ řekl Vokurka. „Nic nevím! Rucelíbám, jemnostpaní, co mohu nabídnout?“

Do lékárny vešla zákaznice a Emilie tedy zmizela. Něco se děje! Říkala si. Ale co, co by se mohlo dít? Z Vokurkových řečí vyplývalo, že něco nového! Něco se tedy možná hýbe... třeba s dívčím studiem; napadlo Emilii. Ale ne, to si myslí jen proto, že Viola jednou šířila podobný blud. Ale stejně... Byla to pro Emilii vlastně dost překerní situace. Na jedné straně láska, na druhé zase lučba!

Emilie šla k sobě do pokoje a zcela dobrovolně začala vyšívat. Dopolední spokojenost se pomalu rozplývala. Co v tom klášteře dělám? říkala si. Probírala se vzpomínkami na házení růží z okna kaple, na Fanynčina důvěrná sdělení, na své vlastní žvásty o bankrotu... Kde jsou sny o lučbě? Vždyť se Fanynce vlastně omlouvala! Nestává se z ní pravá klášterní chovanka?!

Když k ní přišel Rudolf, Emilie zrovna vztekle popotahovala.

„Jestli tu chceš být, tak koukej vzít do ruky jehlu!“ řekla příkře, jen aby se ho zbavila.

Ale Rudolf beze slova navlékl do jehly mechově zelené hedvábičko a pustil se do květinových stonků.

Emilie zapomněla na své trápení, překvapeně ho pozorovala.

„Jak to, že to umíš?“

Rudolf se pyšně ušklíbl.

„Mám to od tebe odkoukané. A někdy si to zkusím. Teda... když mě nikdo nevidí!“

Emilie žasla. Myslí si, že v salónu spí, on zatím koumal, jak vyšívat.

„Tebe to baví?“

„Proč ne?“ řekl Rudolf vzpurně, ale hned zase schlípl. „Ale víš, co by tomu řekl tatínek?“

A tak se nad svěřící oba sourozenci sblížili. Tak vida: Rudolf má také trápení, říkala si Emilie. Odložila jehlu a dívala se, jak se začínají stonky ovíjet kolem závoje svaté Terezie. Kdo by to do Rudolfa řekl? Není vlastně tak zbedněný, jak si myslila. Až vyroste, třeba z něj bude docela obstojný muž! Ale zatím mu mužné ctnosti chybějí. Tedy ctnosti, pokračovala Emilie v myšlenkách, které mužům připisuje ona. Vokurkovy řeči na Emilii natolik zapůsobily, že si zase jednou vzpomněla na muže jménem Šafařík, který sepsal Zákony lučby a s kterým se kdysi v noci skláněla nad zkumavky a... Má to tedy být vědychtivost, jak to Emilie zná od Šafaříka. Taky ctížádost a odvaha. Pak ještě něco, co neumí pojmenovat. Emilie si vzpomněla na mokřiny... Zvídavost! Zvídavost to je! Co asi čeká za dalším trsem suché trávy. A najednou se Emilii vrátila vlastní zvídavost, ten dychtivý, netrpělivý pocit, a bylo to tak silné, že ji zabořilo v útrokách. Pocit polozasutý klášterními šepoty... Pak se Emilie začervenala, protože Šafařík zmizel a byl tu krásný suplent. Také krásný musí být muž a elegantní. Ale Rudolf, pokračovala, aby snad neuvízla v nevěčných a jalových úvahách, ale nevěděla co Rudolf a zmatená zas tiše popotáhla.

„Muži náhodou taky nemají moc práv!“ prohlásil najednou Rudolf. Navlékl další nit a pustil se do žlutých růžiček.

„Jestli se nemejlíš!“ broukla Emilie a utřela si nos.

„Já třeba bych chtěl být krejčím,“ řekl Rudolf toužebně. „A můžu? Nemůžu! Co tatínek? A co lékárna?“

Pak taky popotáhl a oba se na sebe chvíli sklíčeně dívali.

„A co kdybys propadl?“ nadhodila Emilie.

„Maminka říká, že by tatínka opravdu ranila mrtvice!“ zanaříkal bratr. „A to já si zas nevezmu na svědomí. Ale co si tu počnu? Dělat infúza a decocta a povidla a čípky a..., vždyť mne to nebaví!“

Thlust'oučkový chlapec se smutkem začal potit.

„Utři se,“ řekla Emilie soucitně. „Pokapeš růžičky. A třeba to nějak dopadne...“

„Jsi mi ještě dlužna úkoly,“ řekl pak Rudolf značně nejistě.

„Tak to zas ne!“

Rudolf svěsil hlavu a vyšívával dál. Začal růže stínovat tmavším okrem.

„To ti jde o chemické úkoly, ne?“ pátrala za chvíli rozpolcená Emilie.

„Jo.“

„Proč tě to nenaučí pan preceptor?“ hlesla Emilie.

„Říká, že už mě to naučil a teď že se mám snažit sám.“

Emilie kriticky obhlédla výšivku. Rudolfovy růže byly daleko povedenější než celá svatá Terezie.

„Tak to sem dej,“ řekla Emilie už zase rázně.

Rudolf vytáhl úkoly okamžitě. Emilie se na ně podívala.

„Jo, chlapče,“ povídala, „tohle jste museli dělat ve škole v laboratoři.“ Při pohledu na vzorce jí bylo veseleji než při vyšívání. „A ty tu nemáš jediný výsledek! To bych musela do laboratoře a to nejde, nemám...“

Rudolf mlčky ukázal klíč.

„Ale?“ podivila se Emilie. „No uvidíme.“

Při večeři voněl sice salómem mamincin liliový balšám, ale Emilii se zdálo, že cítí omastek. Něco sytého se usazovalo na červených sklenicích, takže jejich záblesky byly nesmělé. Výživný povlak pokrýval i půvabné serepetičky z porcelánu. Ztratily svěží, pastelové kouzlo. A Viola byla úplně tichá.

„Co je ti?“ šeptla jí Emilie, když byli u kachny.

Viola pokrčila rameny.

„Nic!“

Pak se maminka vyptávala na klášter a Emilie zdvořile odpovídala. Ale co je s Violou?

„Jsi našťvaná?“ zašeptala jí Emilie při moučníku. „Proč jsi za mnou nepřišla?“

Ať už bylo Viole cokoliv, o chuť k jídlu ji to nepřipravilo. Vsunula do úst koblihu.

„Už o mne nestojíš,“ zahuhlala. „Nemá to cenu.“

Po moučníku se tatínek ještě zeptal maminky, jestli není moc červený a jestli by si neměl jít zaknajpovat.

„Ale Bozděchu, kachnička byla jak pírkó!“ řekla maminka konejšivě. „Dnes nechod' knajpovat. Máme tu Emilii, ať ji užijeme, miláčka.“

Pak si sedli do křesel, maminka hrála Mozarta, tatínek kouřil a Rudolf dřímá. Viola civěla do prázdna.

Na okně sedělo plno barevných mūr s očima jako kaménky z Violiných jehlic. Jak tloukly křídly do okna a ťukaly tenkýma nohama, v Emilii rostl neklid. Stísněná těsným živůtkem zalapala po dechu a rozčilením trochu zafuněla.

„Ale Emilie!“ ozvalo se něžně od piana.

Emilie si nenápadně uvolnila korzet a trochu se jí ulevilo. Ale ne moc. Tohle už tu jednou bylo! Tohle zažila! Ted' zpocenými prsty navlékala další hedvábí, ale výšivka byla hotová! Emilie se tedy zadívala na gobelín nad kredencí. Vyšívané pastýřky pískaly na loutnu jehňátkům. Měly obleky v barvě malinového nákypu, byly kypré a jehňátka, také tučná, se sotva batolila. Emilie zase ucítila pach omastku. A netrpělivostí se jí začal chvět sval čísélko jedna a sval čísélko dvě a...

Emilie se otočila k Viole.

„Dnes půjdu zase...“ špitla a ukázala Viole klíč v taštičce na hedvábí. Viola ožila.

„Půjdu s tebou, jo?“

Maminka zase vypadala zadumaně jak pugét. A zase měla smysly kočičí.

Byla noc, Viola s Emilí se opět kradly do laboratoře. V taštičce na hedvábí měla Emilie ještě dopis z redakce Chemických listů. Kdoví jestli nebyl Rudolfův úkol čistě jen záminka, aby se dostala k práci.

Začátečnické chyby? říkala si zase už výjimečná Emilie pobouřeně. Uvidíme! Emilie tiše odemkla, vstoupily.

„Zpátky!“ zašeptala ihned Viola. „Něco se děje...“

Emilie už nemohla zpátky! Nohy se jí bořily do lepkavé hmoty, Emilie nemohla ani dopředu, nemohla nic, bylo to k zbláznění. Chytla se regálu, vši silou trhla jednou nohou, druhá ujela a Emilie už ležela. V laboratoři právě vzplálo světlo.

„Ale je to náhoda,“ řekla maminka něžně, „rozbolela mě hlava, šla jsem si pro éter. A co tu děláte vy?“

Stála tu v nadýchaném župánku a na hlavě měla čepec s volánky.

„Já, já...“ koktala Emilie a snažila se vstát. „My... Co je to tu? Vždyť se nemůžu odlepit!“

„Ano?“ žasla maminka. „Asi jsem něco shodila. Není to lep na ptáky? To jsem ale nešika!“

Byl to lep na ptáky. Bělaly se v něm bobule jmelí. Viola vzala Emilii kolem pasu a postavila ji. Kus Emiliiny sukně zůstal v lepu. Viola se pak vyzula z přilepených pantoflíčků a bosýma nohama skočila zpátky na práh.

„Tak co tu děláte?“ zvěděla maminka. „A jak jste se sem dostaly?“ Viola chtěla zaútočit, bouřlivě pokročila dopředu a tím se zas dostala do ptáčího lepidla.

„Sakra! Taky mě rozbolela hlava,“ prohlásila vztekle. „Může bolet jen tebe? A Emilie mě doprovázela, abych cestou neomdlela. A jak jsme se sem dostaly? Dveře nebyly zamčené.“

„Že bych byla zapomněla...“ zaváhala maminka.

„Odkdy se zamykáš?“ Viola se výhrůžně zamračila. Nebyl tu ale skleník, maminka si z ní nic nedělala.

„Jak mě popadne migréna, nevím, co dělám,“ řekla klidně. „Proto jsem asi také shodila to lepidlo na ptáky. Chudáčkové!“ povídala lítostivě a dotkla se očí kapesníčkem. „Představte si, ti surovci ptáčníci je chytají na lep.“

„Žes ten lep shodila zrovna u dveří!“ řekla Viola. „Divné, co?“

„Ano, velmi divné!“ souhlasila maminka, pak najednou vypadla z role a vztekle pokračovala k švagrové. „Ale účinné! Chytila ses. To jsem si mohla myslet, že v tom máš prsty! Jako vždycky!“ Pak se omluvně dotkla Violiny ruky. „Vždyť já jsem na tebe hrubá!“ žasla lítostivě. „Odpusť, to ta migréna!“

„Náhodou v tom Viola nemá...“ začala Emilie.

„Nech toho!“ řekla Viola. „To už je jedno. Mám to u Kláry stejně spočítané!“

„Co si o mně myslíš?“ divila se maminka bezmocně. „Jak to mluvíš? Spočítané? Ty myslíš... tamto? Ale Violo, miláčku, to je přece pro tvé

dobro! A nejen pro tvé!“ Dodala a významně se podívala na Emilii. „Nenjen pro tvé dobro!“

Emilie poprvé viděla Violu přemoženou. Masívní slečna mlčky sklopila hlavu, odlepila bosé nohy z podlahy a odešla. Něžná maminka zase vypadla z role.

„Je drzá!“ řekla zlobně. „Kdyby jí byl Bozděch nevyplatil její podíl z lékárny, musila by se držet víc zpátky. Teď má své jisté! Ale já už toho mám...“ maminka se zpočátku usmívala trochu násilně, za chvíli zas jako vtělený půvab. „A tamto... nemůže se s tím vyrovnat. To víš, rozpaky...“

„S čím se nemůže vyrovnat?“

Maminka to odbyla zamáváním prstů.

„Toho necháme. A pojď ke mně, trochu si popovídáme.“

Emilie se chytla vztažené paže a vyprostila se z lepu. Maminka jí podala kapesníček.

„Otři si nohy, miláčku. Mě to moc mrzí, že jsem ten lep shodila... Ale ty se nesmíš nechat od Violy tak ovládat. Víš přece, že je slabá,“ maminka diskrétně odkašlala, „a tak má všelijaké divné nápady. Ale ty máš přece rozum!“

„Jaké nápady?“ řekla Emilie. „To já...“

„Nebudeme to rozebírat,“ řekla maminka chvatně. „Jedno je jisté: Viola má na tebe nepříznivý vliv. Zvykáš si v klášteře, začínáš mít vhodné přítelkyně, všechno se obrací k lepšímu. Ale jak přijdeš do Violy blízkosti, dopadne to takhle! Ale to se změní!“ řekla zas nikoliv křehce, ale přímo ocelově. „Já už to zařídím. Jenomže ty sama musíš také chtít!“

Emilie si otírala šlapky a rozhodla se, že to skončí.

Řeči jako „já už to zařídím!“ se jí nelíbily. Ohrožovaly Violu.

„Tak abys věděla, Viola za nic nemůže,“ řekla pevně. „Já jsem si tu chtěla něco vyzkoušet. Tak je to!“

„Ještě ji kryj! Miláčku, ty potvrzuješ všechny mé obavy.“

Emilie se nadechla, ale maminka ji předešla.

„Ostatně by se tím nic nezměnilo. Ten vliv tu je odjakživa. Kde bys byla na tu lučbu přišla? Nebo na manifestaci? Ale mlč, miláčku! Tebe by to

určitě nenapadlo. Dej s tím konečně pokoj! Mám to opakovat... a hlava mi zrovna třeští... Dělat chemii! Jako bys musila pracovat!“

Emilie si maně vzpomněla, že musí vydělávat, protože jsou v úpadku, a lekla se. Maminka vypadala jako silueta z časopisu Illustration. Vosí pas, oblé boky a přes to bílý atlas. Jak se ladně ometala kolem a šířila vůni balšámu, Emilie se nápadu s bankrotem přímo hrozila.

„Prostě Viole podléháš,“ pokračovala maminka. „Ale to se teď...“ řekla významně, „teď se to změní naprosto přirozenou cestou.“

„Proč teď?“ hlesla Emilie.

Maminka dělala, že ji neslyší.

„Já to vlastně nechápu,“ řekla jakoby udiveně. „Jsi přece ještě tak dětská!“ maminka užasle kroutila hlavou.

Co nechápe? Emilie se už neptala, maminka si stejně vedla rozhovor podle svého.

„Je ti šestnáct,“ švitořila, „a pořád jsi svéhlavá a nerozumná. Já vím, ty prostě potřebuješ víc času, jsi ještě nedospělý miláček... ale právě proto nechápu...“

Emilie se vzchopila.

„Já tomu nerozumím,“ prohlásila. „Jsem nedospělý miláček, to znamená, že už si zase myslíte, že jsem blázen! Jen kvůli tomu, že se zajímám...“

„Tak to ne!“ přerušila ji maminka rázně. „Tyhle náznaky o rodovém zatížení... ne! Když zařídím Viole... tamto... A pan doktor Šlechta má někdy zbrklé diagnózy. Přece víš, jak mě léčil na žloutenku, protože mě náhodou ožehlo slunce. Ale poslyš, miláčku, nechodíš bez slunečníku? S tím už teď také přestaň!“ řekla a škádlivě zahrozila prstem.

„Co máš pořád s tím *teď*?“

„Víš, že by to vlastně nemusilo vadit, tmavší pleť?“ uvažovala maminka. „S bílou krajkou... Ale pro tebe krajka? Jsi na ni moc mladá.“

„No jo,“ řekla už zlobně Emilie, „jsem nedospělá a taky se správně nevyvinu a budu mít na bradě porost!“

„Ale jdi,“ řekla maminka, „lehká pomoc! Nech těch nesmyslů!“

„To nejsou nesmysly,“ začala Emilie, „to je...“

„Tak dost!“ řekla maminka. „Lučba... a studium! Taky by snad slušné dívky mohly samy chodit do zábavních podniků, ne? To by se rovnou mohly dát k divadlu a vyhazovat nohy... Emilie, ty mě nutíš, abych byla hrubá! Ta hlava...“ Maminka přičichla k éteru. „Nechceš si zas povídat o šatech?“ nadhodila malátně.

Emilii pobavila představa, že by někde vyhazovala nohy.

„A proč by to dívky koneckonců nemohly dělat?“ řekla.

„No prosím! Tohle máš určitě od Violy!“ prohlásila maminka. „Jsou přece určitá pravidla...“

Emilie jí vpadla do řeči.

„Ale já vím. Pravidla! Jenomže třeba se už ta pravidla mění, co tady víme? Nic. Třeba už ta pravidla neplatí a... Něco nového se jinde děje!“

Maminka nakonec vždycky zvítězila.

„Co by tomuhle asi řekl pan profesor Moučka!“ povzdychla si. Emilie se zarazila.

„Co je mu do toho?“ řekla slabě.

„No dovol!“ řekla maminka užasle. „O čem mluvíme celý večer? Ach ták! Já jsem ti to ještě neprozradila? Ta moje migréna... Pan profesor přijde zítra na návštěvu.“

„No a? K Rudolfovi, ne?“

„Ale ne!“ řekla maminka. „Ty jsi skutečně ještě nedospělý drahoušek, když ti nic nenapadne. Ano, já jsem zatím mluvila jen o šatech. Líbil by se ti bílý tyl?“

„Proč přijde?“ vypravila ze sebe Emilie.

„Jak se zdá,“ řekla maminka škádlivě, „pana profesora jsi zaujala. Zajímá se o tebe.“

„Jak to víš?“

„Ale Emilie, přece to nebude tajit! Mluvil s tatínkem. Neboj se, tatínek zatím nedovolí žádné vážné ucházení se, ale pan profesor by tě rád blíž poznal.“

„A on to řekl? On řekl, že se zajímá?“

„Ale miláčku, proč by s tatínkem mluvil?“

Že se někde něco děje nebo neděje? To je přece jedno! Emilie odchá- zela z laboratoře jako vzorná klášterní chovanka. Zítra! Už zítra! A zali- tovala, že nevlastní stroječek na nos. Nebo...

„Udělal bych si trochu citrónové vody!“ řekla plaše.

„Máš žízeň?“

„Ani ne!“

Maminka ani neskrývala kočičí spokojenost.

„Ano, miláčku,“ řekla spiklenecky. „Na plet' je citrón nejlepší. Spi slad- ce, Emilie!“

16

„Počasí nám přeje,“ řekl tatínek a podíval se na oblohu. Ačkoliv byl vzhledem pravý opak Violy, tedy malý, světlý, s drobnýma rukama a nohama (perka nejmenších pánských čísel), vypadal s loubím v pozadí velmi důstojně.

V loubí porostlém kozím pyskem stál proutěný stůl pokrytý damaškovým ubrusem s třásněmi, na něm leželo rodinné stříbro a porcelán. Všechno bylo důstojné a zásluhou kozího pysku také romantické. Jako by se od loubí neslo zase holubí vrkání.

„Nejsem moc tmavá?“ ptala se rozčileně Emilie.

„Ano?“ řekla roztržitě maminka a dávala na stůl ubrousky.

Emilie už mezitím běžela k toaletnímu stolku a důkladně se poprášila maminčiným pudrem.

„Nejsem moc bílá?“ ptala se pak zděšeně.

„Ano?“

„Ale... jestli nejsem moc tlustá?“

„Na té stříbrné cukřence je flíček, pane Vokurko, Bety nemá čas... Tatínku, ještě jsi nepřinesl doutníky! Co jsi říkala, miláčku?“

„Nic!“ hlesla zničeně Emilie.

„V tom kvítkovaném mušelínu jsi zajímavější,“ řekla konečně maminka a pohládila ji po nedorostlých vlasech.

Konečně očekávaný host přišel. Tatínek, jinak zdejší elegant, vedle něho vypadal trochu jako Vokurka se skřipcem s obyčejnými skly. Tak byl Václav elegantní! S jeho tabákovou vestou lahodily hnědé vlasy s ruskými záblesky, a dokonce i oči, zářivě kaštanové. Byl celý v odstínech jedné vážné barvy a to se k němu přesně hodilo. Když Emilii přešlo první rozčilení, cítila se s ním dobře. Snad to krásný suplent s dívkami uměl. Ale to ne! Tuhle znevažující myšlenku Emilie hned vyhnala z hlavy. Byla by ho tím urážela. Prostě a dobře, Václav byl poctivý a upřímný; díval se jí rovnou do očí, měl vážný, hluboký pohled a obočí lehce svaštělé

úsilím, aby se jí zachoval. Aby se snad nestyděla, mluvil s ní jen málo, zato ale zaujatě, vlídně a se skutečným zájmem. Je seriózní, napadlo okouzlenou Emilii. Slova seriózní byla zvyklá používat spíš hanlivě a o pánech středního věku, zatímco tuhle serióznost myslela jako lichotku.

Václav se otočil zase k mamince.

„Ano, mám s Rudolfem práci. Ale jemnostpaní, vždyť je to mé povolání! Někdy je trochu ovšem... poněkud úmorné, a pak mám všelijaké myšlenky,“ říkal.

Maminka mu vítězně skočila do řeči.

„No prosím! Nemáte někdy chuť od toho utéci? Profesorování..., já vím, je to ušlechtilé povolání a také potřebné, že? Ale když si představím, že stojím ve třídě před dvaceti čtrnáctiletými kluky... ne! A vy je ještě musíte zaujmout... Jak se říká – zapálit pro vědu! Ne! Ne! Já bych se snad zbláznila!“

„Ale Kláro,“ řekl tatínek pobaveně, „od tebe to taky nikdo nežadá!“ A zasmál se tomu.

Václav zůstal při maminčině žvatlání vážný.

„Nesmíte to na mě prozradit, jemnostpaní, ale chuť utéci by byla,“ řekl upřímně. „Ale co mám dělat, řekněte sama?“

Maminka mu neporadila. Soucitně kývla a obrátila list. Václava se to asi dotklo. Maličko se zarazil a jako by vyšel z konceptu. Jak by ne, řkala si Emilie. Napřed z něj něco tahá, on se jí bezelstně svěří, no a maminka na to nic.

„Ale vy si vůbec neberete, pane profesore. Mohu vám ještě přidat... tady ten kousek?“

Václav už byl docela klidný, usmál se.

„Neměl bych, jemnostpaní, ale nemohu odmítnout. Ten žloutkový krém je skvělý. To je asi tajný rodinný recept, že ano?“

„Je to rodinný recept,“ souhlasila maminka se smíchem. „Jednou ho dostane Emilie do výbavy... bude tvůj, miláčku!“

„Smí se říct o krému, že je brilantní? Pak je tedy brilantní, jemnostpaní,“ řekl Václav a teď se zas zarazila maminka. Snad proto, že nepo-

kračoval v řeči o Emiliině výbavě? Emilie rychle pozbývala povinné úcty k rodičům.

Loubí stále vydechovalo měšťanskou důstojnost, ale Emilie se za chvíli začala ošívát.

V jedné Fanyňčině knize pro dívky byl obrázek dvojice zamilovaných a dole text: Konečně vám to mohu říci, drahá Florence, Emilii zaujalo, že jsou dívka s mužem na obrázku docela sami. Bylo to divné: ilustrace přece nemohla ukazovat nepořádnou dívku, kterou rodina nehlídá. Buď to tedy byla náhoda, nebo pokročilá známost, nebo dívka neměla rodinu. Emilie nesmírně toužila nemít na chvíli rodinu. Krásný suplent byl poučenější než lékárníkovi (taky nežil na malém měště), byl duchaplnější. To se z něho jen linulo a nedokázal to zastřít, i když chtěl! A on velice chtěl! Aby se zalíbil a nezahanboval je, zařídil to, že ho mohli poučovat. A bedlivě je poslouchal, když říkali... no hlouposti! myslila si Emilie vztekle. Po úctě k rodičům u ní nebylo už ani památky.

Pan lékárník Václavovi právě vysvětlil, že je jeho lékárna v okruhu bůhví jak velkém jediná. Václav nad tou všedností nehnul ani brvou.

„To je výborné, nemít konkurenci!“ řekl. „Asi se to také odráží na obratu.“

„Nemohu si stěžovat,“ prohlásil tatínek. „Nemohu si stěžovat.“

„Peníze se pak dají vkládat do vybavení, do strojů...“ uvažoval Václav.

„Zatím to nešlo,“ řekl tatínek.

„Ano?“ opáčil Václav naprosto bez zájmu, ale tatínek samozřejmě... Emilie už soptila.

„Mám neprovdanou sestru..., vyplatil jsem jí její podíl z lékárny.“

„To musilo být dost nepříjemné.“

„Ale ne!“ řekl tatínek klidně. „Sám jste souhlasil, že je výborné nemít konkurenci. A lékárna je teď čistá. Rudolf ji nebude mít zatíženou, až ji jednou převezme.“

Zdalo se to Emilii, nebo to byla pravda? Václav jako by se bavil.

„To je skvělé... Rudolf ji bude mít čistou... To je skutečně skvělé. Vezmu si rád, jemnostpaní,“ to zas odpovídal mamince, „nemohu odolat.“

A hned se polekal. „Ale tohle! Po tom krému určitě zůstane skvrna. A je to jistě model z Paříže! Nikdy si to neodpustím!“

Maminka byla v lahvově zeleném atlasu s černými sametovými aplikacemi. Snad to bylo těmi sametkami nebo lichotivým příšeším v loubí s kozím pyskem, ale maminka přímo zářila, když vesele Václavovi vysvětlovala, že se flíček lehce odstraní.

Tatínek zářil i bez sametek. Výborně se bavil. Při řečech o lékárnictví se totiž Václav šmrncnul i o Pasteura a českého učence Purkyně a tatínek najednou vypadal jako jejich kolega.

Emilii začal rozčilovat i krásný Václav. Maminka byla sice v lahvově zeleni s černými aplikacemi přímo à la mode, ale pařížský model? Emilie měla zdravý rozum a nenamlouvala si, že šaty od místní švadleny mohou někomu připadat jako pařížská kreace. A k tomu tak elegantnímu člověku, že měl i v květovaném uzlu pod bradou tabákově hnědé nitě, aby ladily... a tak dále. A tatínek byl určitě schopný lékárník, ale vědec? Těžko!

Přirozené Emilii, která nesnášela společenskou konverzaci, najednou napadlo, že se jim Václav posmívá. Ale to by přece tenhle vážný člověk neudělal! A zas si vzpomněla na obrázek ve Fanynčině knížce. Muž, který vydechl „Konečně vám to mohu říci, drahá Florence“, byl zobrazený zvláštním způsobem. Emilii se zdálo, že ho malíř zachytil právě ve chvíli, než se sesul. Tomu taky nasvědčovala vztyčená ruka. Bud' naznačovala, že muž pokračuje ve svádění a přísahá dívce věrnou lásku, a na to nemohl mít při padání ani pomyšlení, nebo, a to bylo věrohodnější, nebo vyslovil větu Konečně a tak dále, začal padat a něčeho se honem chytil. Čeho, to nebylo vidět, tam už byl okraj listu. Rozhodně to byla neudržitelná situace: Záblesk. Prchavý okamžik. Emilie si trpce pomyslila, že to má dívka na obrázku moc dobré; všechno bylo jen v náznaku, všechno bylo ještě nedořečené. A muž, který se asi chytil latek loubí obrostlého kozím listem, se nemusel ztrapňovat.

„Emilie!“ naléhala maminka. „No tak, Emilie!“

Emilie se honem vzpamatovala.

„Ano?“

„Pan profesor by si rád prohlédl zahradu. Nechceš ho provést?“

Nevrlost se rázem rozplynula, Emilie se sadem jen vznášela. U páté jabloně konečně otevřela ústa.

„Máte s Rudolfem práci,“ hlesla. A hned se zapálila. Tohle už slyšel od maminky. Ale Václav byl zdvořilý, neváhal s odpovědí. A dokonce obměněnou odpovědí:

„Asi zbytečnou práci!“ řekl upřímně. „Zázraky dělat neumím. A s těmihle znalostmi Rudolf sotva projde. Mrzí mě to, ale těžko něco změním.“

„Je to ale nespravedlnost!“ vyhrkla Emilie. „Rudolfa nutí do učení a já zase nesmím...“

Zastavil se a opřel o kmen jabloně.

„Hodně jsem o vás slyšel, jemnostslečno... slečno Emilie,“ řekl. „Abych se vám přiznal, schválně jsem na vás zaváděl řeč. Nezlobíte se?“ Emilie se vůbec nezlobila. „Vy byste skutečně chtěla dělat chemii?“

„Chtěla,“ řekla váhavě Emilie. „Totiž... teď na to ani moc nemyslím, ale dřív...“ pak se zase zapálila.

„Teď už ne?“ pátral tiše.

„Ani... no...“ Emilie vlastně nevěděla. Pod Václavovým pohledem se touha po chemii rozplývala.

„Jistě se k lučbě zas vrátíte,“ řekl vlídně.

„Proč myslíte?“ pípla Emilie.

„Dívčí rozmar... a ten zas přejde.“

„Třeba to není rozmar!“ vyhrkla Emilie.

„A co to je?“ ptal se teple.

„No...“ začala Emilie rozpačitě. Přece mu nemůže sama vyznat lásku, ne?! Podívala se k loubí, maminka jí pokynula. Takhle to bylo, pomyslila si bezděky. Dívku na obrázku sledovali zpovzdálí. Pak se lekla. Maminka se dívala a Václav ji právě vzal za ruku.

„Tak jak je to?“ ptal se.

„Snad je to opravdu nevhodné,“ říkala zmatená Emilie. „A třeba bych se...“ pak by byla přece snad omdlela. Poprvé v životě. Snad mu nebudu

říkat, že bych se třeba nevyvinula, pomyslela si zoufale. Co to se mnou je?

„Ale potom vůbec nevím, jak na vás,“ řekl usměvavě. „Čekal jsem sufražetku a zatím... Copak vy už nechcete být skutečnou družkou svého muže? Nechcete mu být rovnocenná?“ Emilii se zase zdálo, že se jí posmívá. Ale hnědé oči byly docela vážné.

„To zas chci!“ vyhrkla Emilie.

„No proto, jinak byste mě zklamala!“

A Václav jí políbil konečky prstů.

Emilie se bleskem podívala k loubí, maminka čistila smetáčkem damaškový ubrus. Emilie nadzdvihla sukně a popoběhla dál do sadu. Tam už nebylo vidět, tam se cítila volněji.

„Zklamala?“ řekla. „Jak to? Vždyť jste mi řekl, že jsem bláznivá. Bláznivá slečna! A modrá punčocha.“

„Tak jste mi to přece neodpustila?“

Pak ji Václav objal a políbil. A jedinečná Emilie, která neznala, co jsou to mdloby, která si lehce pozměňovala pravidla slušného chování, měla v oblibě nevhodné věci a ještě v noci se chtěla patlat v lučbě, Emilie začala chápat dívku z hloupého Fanyňčina dívčího románu.

Dívka si zakrývala tvář rukama a taky úplně neseděla. Udržovala s nakrčenými koleny trup asi tak dlaň nad lavičkou. Musilo to být nepohodlné a namáhavé pro sval čísélko dvanáct až osmnáct. Fanyňka tehdy tvrdila, že si dívka zakrývá obličej z rozpaků, právě vstala a chystá se plaše prchnout. Emilie se tomu tehdy bouřlivě smála. Ale teď?

„Ne!“ řekl jí Václav a zachytil ji. „Teď mi neutečete. Já vám to přece jednou musím říct celé! Třeba bláznivá slečna, třeba modrá punčocha, ale modrá punčocha, která mi učarovala! Co mi odpovíte, Emilie? Nejsem vám nepříjemný?“

„Ne... to ne,“ koktala Emilie.

„Nic víc od vás neuslyším?“

Jak si mohla myslet, že se někdy posmívá. Byl tak vážný, tak smrtelně vážný! Skoro úpěnlivý.

„Ale já jsem vám to skutečně odpustila,“ řekla tiše.

„Opravdu? Tak už o tom nikdy nesmíte mluvit. A já zas už nebudu mluvit o chemii.“

„O chemii? Proč ne?“ divila se Emilie.

Zarazil se.

„Vždyť jste říkala, že je to nevhodné.“

„No to jsem říkala,“ přiznala Emilie, „ale hlavně je to nemožné... Vždyť přece nejsou školy pro dívky...“

„Cože?!“

„Emilie!“ ozvalo se od loubí. Ale Václav chytil Emilii za ruku a díval se na ni s pátravě zdviženým obočím.

„Co jste to říkala?“

„Co bych říkala?! Že nejsou dívčí střední školy!“ opakovala Emilie udiveně, a jak se mu dívala do tváře, najednou se vzbouřila. „Mně se chvílemi zdá, že se mi posmíváte!“

„To jste neměla říkat,“ pravil krásný Václav smutně. „Emilie, vy si opravdu myslíte...? Vždyť mě to uráží...“

Je tak zranitelný, říkala si obratem ruky zase už rozpačitá a zcela pokorná Emilie.

„Ale já si to vlastně nemyslím,“ povídala, „vážně ne!“

„Nikdy si takové věci nesmíte myslit,“ naléhal Václav. „Slíbíte to?“

„Ano,“ řekla slabě Emilie.

Pak ji znovu políbil.

Když se pak vraceli k loubí a zase bylo vidět maminku, která mléčně zářila pod širokým listovím, zeptal se Václav mimochodem:

„Říká vám něco jméno Krásnohorská?“

„No... píše, ne?“ hlesla Emilie.

„Ano, ale...“ povídal pomalu, „ale... jinak vám to neříká nic?“ Emilie zavrtěla hlavou.

„A ještě naposled: Proč jste vůbec tehdy manifestovaly? Vy a vaše teta?“

Jak mu měla Emilie vysvětlit, že to byl výsledek pokusu?

„No tak...“ řekla. Copak nic neví o boji za ženská práva? „Prostě... za osvobození ženy...“

Při jeho pohledu jí bylo všelijak a vlastně nechápala, co chce.

„Ano,“ řekl. Kdyby mu byla Emilie neslíbila, že si nikdy nebude myslet, že se vysmívá... Ale už jí zase políbil konečky prstů: „A už nikdy o tom nebudeme mluvit, platí?“

„Nikdy!“ řekla pevně Emilie.

Ale pak nastala chvíle, kdy Emilie toužila nejen zase nemít rodinu, ale kdy by se byla s Václavem nejraději ocitla na jinak liduprázdné stránce od všeho světa ohraničené zlatou ořízkou. Protože v sadu se objevil Vokurka. A s ním tři psi. Rodinný recept? Jo, ale nikoliv na žloutkový krém! Emilie mrkla po mamince. Sametky sem, sametky tam, maminka přestala zářit.

„Tak už je vedu, pane lékárníku,“ hlásil Vokurka. „Už je mám, mazlíky!“

„Mazlíky?“ řekl udiveně Václav. „Vy snad, slečno Emilie...?“ A šel se na ně podívat blíž.

„Ale ne,“ řekl ochotně Vokurka, „slečna Emilie by na ně nesáhla ani kramflíčkem. Pro ni by se hodil spíš pekingský pes nebo podobně. Tohle je pes...“

„Nezdržujte se, pane Vokurko,“ řekla bledá maminka. „Máte už volno...“

„Volno mám,“ souhlasil Vokurka, „ale ještě musím zpravit pana lékárníka o tom, že se sice snažíme na úkor svého zdraví a zanedbáváme i knajpování a že by nás jeden blbej pes připravil o výsledky naší snahy.“

„Jak to?“ řekl neprozřetelně tatínek.

Emilii bylo jasné, že stříbro se návštěvám ukazuje jen vycíděné a o určitých věcech se před návštěvami nemluví. Jako třeba o slabosti tety Violy a dále... o rodinném receptu. Nebýt poslední části rozhovoru s Václavem, byla by tohle brala lehčeji. Ale takhle...

„Jak to?“ opakoval spokojený Vokurka. „Tenhle mazlík by mi byl utek, představte si!“ A téměř s hrůzou ukázal na vychrtlého psa. Celá trojice psů byla stará a na honičky nevypadala. „A uháněl, že jsem si skoro zadělal na souchotě a...“

„Jak je vidět,“ vpadla mu maminka líbezně do řeči, „všechno dobře dopadlo. Prostě lapálie!“

„Jakápak lapálie?“ žasl Vokurka. „Jestli se mu dá věřit, tak by to nebyla žádná lapálie, ale prodělek!“

„Komu jestli se dá věřit?“ ptal se nerozvážně mrzutý tatínek. Maminka se opřela o proutěné křeslo a začala se ovívat kapesníčkem.

„Ale vždyť to není tak zajímavé,“ řekla ještě z posledních sil.

„Zajímavé to je!“ řekl Vokurka. Pak se zdvořile obrátil zas k tatínkovi. „Pohodnému jestli se dá věřit, pane lékárníku.“

Po slově pohodnému maminka zatajila dech.

„Pohodný,“ opakoval Vokurka to slovo tak pečlivě, jako by je ústy maloval, „totiž tvrdil, že pes dá čtyři libry sádla. On totiž počítá ještě na libry. Čtyři libry sádla, to máme čtyřicet pleťových krémů Eros. A o ty bychom byli přišli, kdybych toho psa nechtyl.“

Ať dělal rodinný porcelán, co mohl, rodina jaksi ztrácela úroveň. Spojení s pohodným... Tatínek si to tak nebral, ale maminka byla citlivější. Když prasklo, že se krémy Eros vyrábějí z psího sádla, skoro se dusila.

„Ale tak z toho nedělejte tragédii, pane Vokurka,“ řekl bodře tatínek. „Máte z těch krémů procenta? Nemáte, tak co! No tak,“ naznačil, aby Vokurka vypadl. Jak Vokurka odcházel a klaněl se, pana profesora zvláště pozdravil, pohyboval pak ještě rty. Ksichtě! říkal němě. Ale psovi to neříkal.

„Jdou na mě mdloby, když slyším, z čeho se vyrábějí pleťové krémy pro nás, pro ženy,“ zašvitořila statečně maminka. „Ale vlastně to drahé pižmo, to je něco z krys, ne? Nemám pravdu, Bozděchu? Co my všechno neuděláme pro krásu... Ale vy si neberete, pane profesore, mohu vám nabídnout tady ten kousek? Doporučuji vám ho, je skutečně povedený.“

„Tak vidíte, jemnostpaní,“ říkal Václav. „Každé povolání má své stinné stránky. Já mám starosti s mládeží, tady pan lékárník zase s personálem... Všude je něco.“

Tak se z toho dostávali, ale Emilie přece nebyla ve své kůži. Muž pro všechno někdy tvrdil, že člověk nemá jednat jen smysluplně, ale občas něco provést jen tak. Aby si odpočinul z přemíry promyšlených a hodnotných činů. Chtěl se asi jen pobavit. Ale copak se nebál, že tím Emilii ublíží? Ale ublížil mi, špitla si Emilie v duchu a kradmo se dívala na Václava. Ne! Poctivé, hnědé oči ji ubezpečovaly, že Emilie neztratila na ceně. Ovšem ten rozhovor o manifestaci...

17

Byl večer a Emilie tentokrát neseďela u okna, ale s rozhořelými tvářemi vpadla k Viole. „Já jsem tak nešťastná,“ zabědovala. „Violo, já snad umřu!“

„Spím!“ broukla Viola. „A dej mi pokoj!“

Ležela přikrytá až k bradě, ale ještě ani neměla rozčesané vlasy.

„Nespíš! Musíš mi pomoci, Violo. Slyšíš? Kdo je Eliška Krásnohorská? Snad spisovatelka, ne?“

Viola se obrátila ke zdi a načechrala na sobě peřinu.

„Jo. A chci spát!“

„Tak přece! Ale co má společného s tou manifestací, Violo, nespíš!“

Viola ani muk, nechala ji vařit se ve vlastní šťávě. Rozpálená Emilie si zoufala.

„Je tak milý..., vůbec mě nepokořuje jako jiní muži, nebo tak, ale já sama... Violo, já jsem strašně hloupá! Vždyť já jsem jednu chvíli ani nevěděla, o čem mluvím! Violo, slyšíš?“

Viola se posadila, ale peřinu si pořád držela u brady.

„Co vlastně chceš?“

„Nevím, co chci,“ naříkala Emilie, „ale vím, že se před ním nechci cítit tak nevzdělaná, a...“

Najednou se pod okny zahrady ozvalo tiché zahvízdnutí. Viola sebou trhla.

„Jdi už!“ pobídla zhurta Emilii.

Jenomže Emilie už stála u okna. Vokurka! Padala lehká mlha a muž pro všechno byl celý provlhlý, ale se skřipcem na nose. Viola stála vedle Emilie a hele! Měla na sobě nejen šaty, ale i botičky. Emilie zapomněla na své neštěstí.

„Koukejme, pan Vokurka! Zase pan Vokurka! Ale ano, ano! Já už jsem vás jednou v noci viděla v zahradě! S Violou! Copak se to děje, no? Snad ne nějaký románěk...?“

„Káplas na to. A přestaň mi na něj dělat oči!“ řekla spokojeně Viola.

„Nepovídej...“ začala Emilie, ale hned do toho skočil Vokurka. „Je to sice mesaliance, protože jsem z chudého, ale zato ji budu nosit na ruku!“ prohlásil a popadl Violu za ruku.

Emilii bylo jasné, že udělala chybu. Takhle se už nedozví, co je k sobě táhne a proč pletichaří. Pak Emilie zahlédla, že Viola dělá na Vokurku posuňky.

„Co to děláš?“

„Co je ti do toho!“

„Nikdo mi nic neřekne,“ povídala Emilie vztekle. „A pak nemám být hloupá!“

„To je zase fakt..., když jí nikdo nic neřekne,“ souhlasil Vokurka.

„Pane Vokurko, nezačínejte,“ napomenula ho Viola. „A ty jdi spát, Emilie!“

Vokurka se nedal.

„Takhle se dívky nevychováávají, když se jim zamlčují odpovědi na naléhavé otázky!“

„A jak vychovávali mě, co?“ rozpálila se Viola. „Nezamlčovali mi odpovědi?“

„No jo, ale vy jste chytrá jak vopice!“

„Zato já jsem vážně hloupá, jo?“ rozpálila se zase Emilie.

Vokurka byl v dvojím ohni. Povzdechl si.

„Tak buď vlezu dovnitř, nebo vy vylezete ven. Tohle není správné milieu pro vzdělaný rozhovor. Paní lékárníková otevře ze spánku očička a požene mě keserem. Dvě dámy na vdávání a kompromituje je oddaný služebník Vokurka.“

Viola sice říkala, že by Emilie přece jen měla jít spát, ale pak se rozhodly, že obě vylezou do zahrady. Zpočátku nebylo ze vzdělaného rozhovoru nic. Viola s Vokurkou si huhlali, a navíc Emilie uviděla, že Viola strká Vokurkovi nějaké papíry.

„Co je to?“

„Ale nic!“

Emilie si připadala jako křen. Jestli spolu kují pikle, proč do toho nezatáhnou i ji? Ale co když je to skutečně...

„Nechcete vy se nakonec vzít?“ žasla Emilie.

Snad ji v mlze ani neslyšeli. Šušňali si dál a Vokurka schoval papíry pod vestu. Emilie se málokdy dívala na muže pro všechno jako na opravdového muže. Snad to bylo také tím, že byl samá psina a samé úsloví a choval se spíš jako lékárenský skřet než jako muž. Ale když mluvil důvěrně s Violou, spadlo z něho šaškování a Vokurka byl úhledný, dokonce i starostlivý a pěkný člověk.

„Já dál nepůjdu!“ řekla Emilie zlostně. „Vy se děláte, pane Vokurka, ale jste...“

„Padouch!“ nabídl jí Vokurka ochotně a už zase byl samá komedie.

„Ano! To je řečiček, když potřebujete šňupací prášek, ale jinak chodíte za Violou! Ty jsi taky pěkná! Vyhýbáš se mi a neporadíš a...“

„Asi má důvody!“ řekl Vokurka.

„Neumí mluvit sama?“

„Co řekne on, to sedí!“ řekla Viola zálibně. Pak si ale vzdychla.

A zas si tiše povídali a Emilie se vrátila ke svým starostem. Nerada! Stejně jako se trápila, že se neuvedla před cizím mladým mužem na náměstí, přepadaly ji dnes další pochybnosti: všiml si toho, že Emilie neví, o čem povídá? Viděl, že je hloupá?

Když došli na palouk za jabloněmi, mlha už spadla a mokrá tráva studila do kotníků. Emilie si nadzdvihla vlhkou sukni a brouzdala se v trávě. Kde je teď Vokurka s Violou? Ale proč je vůbec otravuji, říkala si Emilie. Proč je nenechám. Je docela možné, že Vokurka svým osobitým způsobem pečuje, aby se Viola nenudila. Aby nebyla sama. Vždyť jí dnes Emilii bylo líto. Opuštěné, staré panny. Maminka ji do loubí nepozvala. A jak může Emilie žádat, aby jí Viola poradila, když jde vlastně o milostné pochybnosti. Copak se v tom teta vyzná? A co se vůbec Emilii děje? Bláznivá slečna, která někomu učarovala... proč se s tím nespokojí? Emilie je vlastně protivná. Pořád se v něčem patlá. Něco jí připadá nedokonalé. Že je hloupá? Vždyť se mu líbí. Nechce náhodou něco neuskutečnitelného?

„Violo!“ zavolala Emilie, ale volala slabě. Nezralá jablka zavoněla tak prudce, že by byl hřích rozhánět vůni silnějším slovem. Emilie, mokrá až

ke kolenům, tu stála a zhluboka se nadechovala. Proč by vlastně mělo být na světě něco neuskutečnitelného? Proč? Noc byla plná příslibů.

„Tak čím mohu vlastně sloužit! Slečno Emilie, neusnula jste?“ ozval se vedle ní Vokurka. Emilie se skoro lekla.

„Já ani nic nechci.“

„Jenom se bála, jestli mu nepřipadá hloupá!“ řekla štiplavě Viola.

Vokurka mlčel a Emilie se rozzlobila.

„Nemůžete mi to vymluvit?“

„Prosil bych méně hlasitě,“ žádal honem Vokurka. „A co chcete vymluvit? Že jste hloupá? No...“ Vokurka se významně odmlčel.

Emilii to rozpálilo do běla.

„No, pane Vokurka..., jak si to můžete dovolit..., a vždyť dělám lučbu!“

„Houbeles děláte,“ řekl přívětivě Vokurka. „Necháváte se opíjet rohlíkem!“

„Pane Vokurko, víte, co jsme si řekli,“ napomenula ho přísně Viola.

„Jistě, jistě, nerušit mladé lásky sen!“

Emilie běsnila.

„Ženy přece nejsou myslitelky!“ zaječela. „Ženská psýché je inferiorní!“

Vokurka se kuckal smíchem.

„Jděte do háje, slečno Emilie. Ještě sem také tahejte, co říkal pan doktor Šlechta! Kdybyste náhodou žádala příklad ženské myslitelky, tak co tedy ta Krásnohorská?“

„Vy jste poslouchal pana profesora!“ vybuchla Emilie.

Vokurka mávl rukou.

„Když jsem stál pod oknem slečny Violy, vyslechl jsem výlev vaší duše.“

„To je taky moc pěkné! Moc pěkné,“ říkala Emilie. „Ale... Jak je to tedy s tou Krásnohorskou? Vy něco víte?“

„Neví!“ řekla přísně Viola. „Pane Vokurko, já nechci...“

„Dej pokoj! Řekněte mi to, pane Vokurka. Musíte mi to říct!“

„Že musím?“ řekl Vokurka. „Narážíte snad na to, že jsem jen oddaným a poslušným služebníkem vašeho otce? Dopouštíte se omylu!“

„Jak to?“

„Ta pazderna mě přestala bavit!“ prohlásil Vokurka.

Emilie si to přebrala.

„Vy chcete odejít?“ vzdychla.

„Já teda nevím,“ vmísila se do toho Viola, „ale napřed bys měla hájit lékárnu. Není to pazderna! A dále, pane Vokurko, tohle už přesahuje všechny meze, víte, co jsme si řekli...“

„Jestli mi neodpovíte,“ řekla Emilie rozvázně, „začnu křičet! Já vám dám pikle!“

Sice se to podobalo Rudolfovým metodám, ale Emilie neváhala. Jenomže Vokurka jen pokrčil rameny.

„Stejně to praskne. Myslím mé a slečnino tajemství. Nepůjde jim to pod nos, ale nedá se nic dělat.“

„Pane Vokurka,“ začala smířlivě Emilie. „Sám jste říkal, že se dívkám nemají zamlčovat odpovědi na naléhavé otázky.“

„To jsem přišel na takovou chytristiku?“ žasl Vokurka. „Nu tak tedy... Krásnohorská je jedna ze tří set dam, které poslaly dopis Vojtěchu Náprstkovi...“

„Náprstkovi? Tomu, co přivezl šicí stroje!“

Vokurka si vzdychl.

„Nejen to!“ řekl. „Nejen to! Když vám nebudu nic zamlčovat, budu mlátit pyskem do rána, slečno Emilie. Potřebovala byste spíš Malého rádce..., ale chtěla jste slyšet o té Krásnohorské, ne? Tak tady je kus onoho dopisu Vojtěchu Náprstkovi...“

Viola se rychle natáhla po popsaném listu.

„Ne!“ řekla rázně. „Tak to zas ne!“

„Tohle jí hlavičku nepoplete,“ bránil se Vokurka.

Ale Emilie už list držela. A ve světle zamženého měsíce namáhavě četla: *„... měl jste cit pro naši bídu. Neboť bídou jest, vychovává-li se dívka jen pro muže a vstoupí-li v sňatek, protože nedojde jinak zaopatření; bídou, cítí-li v prsou svých vloh a musí-li je zmořit proto, že společnost jich nedovede a nechce použít. Ano, my se budeme učit, my se budeme vzdělávat, nedbajíce vtipkaření a krčení ramen...“*

„Ona... ona už to napsala!“ vykotala Emilie. „A u nás!“

„A sice bratru víc než před dvaceti lety!“ prohlásil Vokurka.

Emilie stála jako opařená.

„Ona je už mrtvá?“

„Spíš ne!“ řekl Vokurka. „Podle toho, že teď...“

„Pane Vokurko!“ řekla káravě Viola.

„Ale no jo!“ řekl odevzdaně a ztichl.

Emilie je snad neslyšela.

„Před víc než dvaceti lety... ale to už se snad něco děje, když to napsala tak dávno, ne?“

„Už jsem vám jednou říkal, že se děje!“

„Pane Vokurka!“ vychrlila Emilie. „A co? A jak to, že to máte?“

„Zase to přišlo v potaz,“ řekl Vokurka klidně. „Nebudu schovávat dvacet let starý dopis... a ještě dopis od dam. Před dvaceti lety jsem neměl o dámy zájem.“

„A teď?“

„Slečno Emilie, jednou jste mi přinesla suroviny k výrobě šňupací směsi... pamatujete si?“

„No a?“

„Tehdy jsme o něčem mluvili...“

„Ženská otázka... práva, svobody a povinnosti,“ Emilie si se zamražením vzpomněla, že jí to nebavilo. „Ale já nevěděla, že jde taky o učení. Tedy v těch Illustration to stálo, ale... Mně nenapadlo, že to nejsou jen manifestace... myslím tam a u nás jsem si říkala... no, že se jen mluví! Že je to jen...“

„Pustá teorie!“ navrhl jí Vokurka.

„No!“

„Ty citáty, které jsem tehdy uváděl,“ povídal mírně Vokurka, „to byla taky Krásnohorská. Říkal jsem vám, abyste četla a nechodila se jen radit s pokorným podřízeným svého otce. A jak by ostatně chtěl národ vychovat, pozor, zase citát! A už jsem vám ho jednou říkal, *vydatné účastnice svých velkých úkolů*, kdyby je nechal nevzdělané?“

„Ne. A ne! To jste neříkal!“ křičela Emilie.

Vokurka zavzdychal.

„Ale naznačil jsem, že univerzita odmítla přijmout ženské posluchačky.“

„Zase ne a ne! Univerzita podle vás jen prohlašovala, že jsou ženy inferiorní...“

„Slečno Emilie,“ naléhal Vokurka, „proč by univerzita bezdůvodně urážela ženské plémě? Myslete trochu! Musila s nimi vstoupit do nějakého jednání... žádaly, aby mohly studovat na univerzitě.“

„Jak by mohly studovat, když žádná nemá maturitu?!“

Vmísila se do toho Viola.

„Tak se uklidni,“ řekla. „Některé ji mají. Vystudovaly vlastními prostředky...“

„Cože?“ šeptla ohromená Emilie.

„Jistě. A už jsou dvě ženské lékařky... Anna Bayerová a Bohuslava Kechová. Studovaly v cizině!“

Emilie chytla Violu za ruku.

„Tak proto se divil,“ říkala bez dechu. „Už dávno se učí, vzdělávají se a já se s tím vyhrnu. Ale pane Vokurka, co ty ostatní? Jak je to s nimi?“

„Nejsem žena, a tak se mi také nesvěřují,“ řekl Vokurka. „Obrat'te se jinam, slečno Emilie.“

Emilie se otočila na Violu.

„Tys to věděla, když jsme manifestovaly, vid’?“ řekla prudce. „Ale to je vlastně teď jedno! Tak mi alespoň pověz, dělají už něco?“

Viola ji setřásla.

„Nechci s tím nic mít!“ řekla.

Vokurka se nadechl.

„Je mi svaté, co řeknete, slečno Violo!“ prohlásil. „Ale tohle přeháníte. Tím jí neublížíte. Alespoň něco naznačím, slečno Emilie. Tenkrát založily Americký klub. Měly tam učené přednášky z rozličných oborů. Pak jsem slyšel též o škole zvané Domácnost, určené nikoliv pouze k výuce hospodárného vaření, ale také k širšímu vzdělání.“

„Ale skutečná škola,“ žadonila Emilie, „škola, ve které by se studovalo jako na klukovských školách... škola s maturitou a tak! To ještě není?“

Vokurka dlouho váhal. A na tak dlouhé váhání odpověděl nápadně stručně.

„Nevím!“

„Jak to, že zrovna tohle nevíte a...“

„Protože nejsem děd Vševěd!“ řekl hbitě Vokurka. „Nechtěla byste se náhodou poučovat sama, slečno Emilie? A neklást jen otázky?“

„Ale kde to mám vzít? Kde to mám vzít, pane Vokurka?“ říkala zoufalá Emilie.

Vokurka kývl.

„To je to, kde to má vzít, chud’átko!“

„No jo,“ řekla Viola ostře, „jen se nedojímejte...,“ ale najednou...

Viola začala skákat. Tady. Ve vlhké trávě. Mezi nezralými jablky.

„Hop!“ vykřikovala. „Hop! Hop!“

Vypadalo to daleko hůř, než když skákala v salónu. Tam bývali tatínek s maminkou. A poskytovali Emilii jistotu, že se nic nemůže stát. Když chránili skleník a sloupkové hodiny, bylo to dokonce směšné. V salónu bylo taky světlo a Viola byla jen Viola. Výrazná, hezká rozezlená Viola. Na palouku pod jabloněmi se z Violy stal někdo cizí. Nebezpečný, skutečný blázen. A Vokurka se ztratil. Vokurka zmizel a Emilie přemáhala nutkání taky se ztratit.

„Violo, prosím tě... Violo...“

A už tu zase stál Vokurka.

„To šel jen někdo po cestě, slečno Violo!“

Viola se rázem uklidnila.

„Nestyda!“ broukla. „Takhle v noci plašit lidi!“

Emilie žasla. Jak to, že Viola Vokurku slyšela? V salónu maminka objímala skleník a přitom žadonila a škemrala... a Viola skákala dál. Naprosto hluchá k maminčiným slovům.

„Jak to?“ začala Emilie. „Co to znamená... jak to, že to s Violou takhle umíte?“

Viola s Vokurkou se na sebe bleskem podívali. A nic.

„Jinak je všude tišina,“ pokračoval Vokurka a poprvé, co ho Emilie znala, byl trochu slabý v kramflekách. „Paní lékárníková asi spinká jako cumel. A jak se mi to jeví, byl ten nestyda na cestě pan profesor.“

„Cože?“

„Ano, pan profesor!“

Ale Emilie se zase zadívala na Violu.

„Je ti dobře?“

„Zebou mě nohy!“ řekla klidně Viola. „Půjdeme domů.“

Mlčky se brouzdali zpátky. Emilie se zavěsila do tety.

„Poslouchej, Violo, jsi ty vůbec... nemocná? Nebo... co je s tebou?“

Vokurka si odkašlal.

„Být, či nebýt, to je otázka!“ řekl. „A jsou i další, které vám hned vyjevím, slečno Emilie. Je to otázka, zda byla dřív slepice, nebo vejce. To koukáte, co? Potom máme otázku, kolik andělů se vejde na špičku jehly, ale tato otázka mě moc nezaujala. A pak je tu otázka, odkud se vracel v tak pozdní hodinu pan profesor! Tím bych si lámal hlavičku a netýral bych slečnu Violu. Víte přece, že by teď měla odpočívat!“

Emilie se vracela oknem do pokoje tak popletená, že si natrhla obrubu urousané sukně.

18

„Ale dej pokoj s Krásnohorskou!“ řekla Fanyнка v klášteře. „Mně je to úplně, ale úplně jedno! Vždycky jsem věděla, že dívka nesmí být moc inteligentní, a on mi to ještě potvrdil...“

„Kdo?“

„Nebud' zvědavá,“ jásala Fanyнка a zatočila se na podpatku. „Nebud' zvědavá!“

„A co říkal?“

„V cizině už jsou skutečně školy pro dívky. Ale přijímají tam jen šeredky, brrr. To je předpis! Co jinak se šeredkami, ne? Hezké tam mají zakázaný přístup.“

„Cože?“ špitla užaslá Emilie.

„Protože dívčí půvab a rozum..., to je proti přírodě! Něco jako dvouhlavé tele! A taky je to konec citů, aha, tady to máš! A on ani neví, proč to tak je, ale je to tak. Prostě jak se objeví inteligentní dívka nebo dívka vzdělaná, cit pohasne. Ale dívka krásná a hloupinká...,“ Fanyнка přiložila ke rtům konečky prstů a vtiskla jim polibek, „... to je dokonalé! To je prostě ideál muže. A hloupinká dívka, to je také odpočinek. Úleva. Muž se jí svěří bez obav, že by něco vynesla. Musí být tak dokonale hloupinká, že by to ani neuměla opakovat.“

„Tohle ti říkal?“

„Ano.“

„A myslí si, že jsi šeredka?“

Fanyнка zase zavířila po chodbě.

„No dovol!“

„Tak si myslí, že jsi hloupinká. Proč by jinak s tebou takhle mluvil.“

Fanyнка se rozesmála.

„Ale to je správné,“ jásala. „Ať si to myslí! Ale jsem jen akorát hloupinká. Tak, jak to má být. Roztomilá, ideální dívka!“

Emilie se dívala na vířící postavičku celá zamračená. Tak tohle nechce! A jistě by to nechtěl ani Václav. Emilie sice nevěděla, kdo je Eliška Krásnohorská, ale Václav ji jistě ctí proto, že se vzdělávala. A sama od sebe. Aniž ji kdo nabádal. A nedbala posměchu a krčení ramen. Taky sama od sebe. I když spisovatelku neznala, chovala se přesně, jak si ona představovala. Tak. Proto je k ní Václav tak zdvořilý a milý a... Emilie se rozhodla. Bude se učit dál. Václav na ni bude hrdý.

„Já bych od tebe něco chtěla, Fanyňko,“ řekla Emilie.

„Bonbón? Mám nové...“

„Ne. Ale...“

A Emilie jí to vysvětlila.

Při hodině náboženství mluvil páter Ignác o patronce dívčí školní mládeže.

„... z jejího sňatku sešlo a ona se radovala, že bude moci žít nerušená v panenské čistotě a...“

„... a na bordó podkladu bude světlý gáz,“ šeptala Anička sousedce. „Ohromně vynikne postava. A na gázu zase bordó pugýtky. Šik.“

Páter Ignác si vzdychl.

„I když sám císař Bedřich II. se ucházel o její ruku, utekla se k papeži Řehoři IX...“

„Vyčesané vlasy a nahoře lokýnky,“ šeptala Gréta. „V těch bude sedět motýlek. Ale drží to, jen když se vlasy pocukrují.“

Páter Ignác sice tušil, že to bude s výukou před večírkem velmi nesnadné, ale přece jen večírek podcenil. Jak se mu zdálo, poslouchala ho jen Emilie. A ani na to se nedalo přísahat. Prostě na něho civěla s široce otevřenými očima.

„O půlnoci vstávala a oděna prostičkým rouchem, bosa chodila po chrámu, postila se o chlebě a vodě a spávala málo a na holé zemi. Pro chudé založila...“

Emilie ho neposlouchala. Páter Ignác už mluvil jen k ní. Marně. Svatý František klidně mohl zakládat řád menších bratří, jehož ctitelkou se stala blahoslavená patronka. Emilie přemýšlela, kde asi byl včera v noci Václav. Vokurka se mohl mýlit. Kdoví kdo to v noci šel po cestě.

„Já bych chtěla jít v sametu,“ zašeptala jí Fanyňka. „Doma ale říkají, že je samet pro dívku moc usedlý...“

Páter Ignác si přestal namlouvat, že má alespoň jedinou posluchačku. Po hodině ho Emilie zastavila.

„Důstojný otče,“ řekla, „já dosud neznám klášter. Nemohla bych si ho prohlédnout?“

Emilie totiž ještě stále neovládala diplomacii. A tak se klidně mohlo stát, že by ji páter Ignác provedl celami sester. Ale předem zpracovaná Fanyňka přiskočila na pomoc.

„Já bych vlastně také ráda viděla klášter,“ řekla se sklopenými smetanovými víčky. „Tatínek říkal, ale nevím, jestli to budu opakovat správně, důstojný otče, poslouchala jsem jen jedním uchem. Tatínek říkal, že prý už klášter dávno nemá takové prostředky jako dřív, že chudne... nevádí vám, že to opakuji? Že tedy klášter chudne a že to není pro něj dobré vysvědčení. Tatínek dokonce říkal, jestli se tedy nemýlím, já na to nemám hlavu, abych poslouchala vážné pánské řeči, že by sem potom nechodily další chovanky, kdyby se to rozšířilo. Ale vlastně ani nevím, jak si to mohl tatínek myslet, že?“

Páter Ignác si ji zpytavě prohlížel. Koneckonců ji znal. Fanyňka byla jen a jen obrázek nevinné, bezelstné dívky.

„Proč si pan otec myslí, že klášter chudne?“ ptal se.

Fanyňka zdvihla oči.

„Ale já opravdu nevím, jestli si to myslí,“ zabědovala. „Například tu prý byla kolosální knihovna. To říkal tatínek určitě! Kolosální! Váš předchůdce, důstojný otče, byl prý vědec a nashromáždil pravé poklady. A ta že už snad není... to přece není možné, že, otče? A obrazy v knihovně prý byly famózní! Mistrovská díla. A...“

„A už tu také nejsou?“ řekl páter Ignác. „Milé dítě, jistě sis to popletla. Tohle bývají argumenty odpůrců klášterní výchovy. Ti tvrdí, že z klášterů zmizela vzdělanost a záliba v umění. Ale ne, tak to není.“

Páter Ignác chvíli váhal. Nebylo zvykem vodit chovanky do knihovny. Ale Fanyňka nemohla mít nic za lubem. Tahle panenka asi skutečně něco vyslechla... Páter se rozhodl.

„Ale můžeme se podívat..., abys pana otce přesvědčila, jestli to skutečně říkal, ale o tom pochybuji. A vidíš, milé dítě,“ obrátil se k Emilii, „ty si alespoň prohlédneš klášter.“

Anička to poslouchala s podezřením. Nebyla páter Ignác, řečem o tátkovi nevěřila ani vteřinu. Fanyнка se chce dostat do knihovny. Ale proč?

Anička se vzdala dalšího rozhovoru o bordó podkladu.

„Já bych šla také, důstojný otče,“ řekla. „Jestli smím.“

A tak v knihovně zaměstnávala Fanyнка pátera Ignáce a Anička se zaměstnávala pozorováním Fanyňky. Emilie měla volné ruce. Když odcházeli, držela pod košíčkem na hedvábí chemickou knihu.

Byl červen, rozkvetly další růže. Z kaple se ozývaly litanie a nábožné písně. Snívá doba. Emilie chodila s Fanyňkou po klášterní zahradě a učila se chemii. Touha, aby pana profesora nemrzelo, že je hloupá, byla v této době nejsilnější. Ale byl tu i Emiliin skutečný zájem o lučbu. A navíc příjemné vědomí, že dělá něco nesprávného, a ještě k tomu v klášteře. Fanyнка vedle ní si četla milostný román o šlechtici a hadrářově dceři. Chvillemi vzhledla a zasnila se. Vytrhla se ze snění, jen aby buď zase četla, nebo honila Emilii.

„Uč se,“ říkala jí přísně. „Jde o čas...“

S tím časem to bylo divné.

„Co je ti?“ vyhrkla jednou Emilie, když Fanyнка praštila románem přímo do růžového keře.

„Je to všechno hloupost! Hrozná hloupost!“ zuřila Fanyňka. „Láska, prosím. Jsou omotaní kolem prstu, ale stejně asi shánějí informace. Jde mi o čas.“

„Nechápu nic!“ řekla Emilie. „Proč jde o čas?“

Ale Fanyňka se už uklidnila a vznášela se mezi záhony jako bledě modrý motýl.

„Nervy!“ řekla lehce. „Zase jsme měli hosty. Šla jsem pozdě spát, chápeš, ale bylo to báječné.“ Fanyňka se zhoupla ve valčíkovém kroku. „Báječné, báječné!“

Matko předivná, oroduj za nás, modlily se jeptišky. Růže se otvíraly a Emilie zavřela knihu.

„A... někdo z těch hostů...? Tobě se líbí?“

„Ano!“ jásala Fanyнка. „Ano! Ano!“

Emilie brala Fanyнčinu náklonnost ke krásnému profesorovi dost lehce. Prostě jako milostné bláznění všech chovanek. Ale stejně se jí ulevilo.

„My jsme také měli hosta!“ vydechla.

„Ano?“ řekla zdvořile Fanyнка. „Nejkrásnější je valčík doleva. Ten se mi taky líbí. Ano! Ano!“ Pak se udýchaná zastavila. „Ale víš, že máš štěstí?“

„Myslíš?“ řekla Emilie, a dokonce se začervenala. Ví o Václavovi?

„Určitě!“ řekla rozhodně Fanyнка. „Máš sice starosti, ale tou lučbou se alespoň uklidníš. Jako hofmanskými kapkami. Ne že bych se chtěla na ty strašné vzorce vůbec podívat, já tedy ne! Ale aspoň věčně nemyslíš na ten bankrot!“

Tak jde o chemii a ne o Václava! Emilie byla zklamaná, a Fanyнка se tedy nedozvěděla, že její přítelkyně je téměř zasnoubená. Bláznivá slečna, která někomu učarovala!

„A tebe nebolí hlava, když se do toho koukáš?“ ptala se Fanyнка starostlivě. „Nechceš třeba čokoládový bonbón? Přivezla jsem jich zase plnou krabici. Musíš si vzít... cukr je velice výživný, vždyť musíš mít úplně zesláblou hlavu. Ale já už mlčím, uč se, Emilie.“

Emilie se skoro styděla.

„Učíš se?“ špitla za chvíli Fanyнка.

Emilie kývla.

„Tak se uč!“ zašeptala Fanyнка konejšivě. „Ale vypadá to velmi únavně... ta písmenka a čísla. Nechceš si na chvíli odpočinout?“

„Ne!“

„Samozřejmě!“ řekla Fanyнка. „Ale určitě bys to potřebovala. A nechceš alespoň ten bonbón?“

Emilie mlčela.

„Chtěla jsem ti říct něco důležitého, chápeš?“ řekla Fanyнка. „Já vím, že se musíš učit, abys mohla vydělávat na živobytí, ale třeba bys nemusela. Měla bych nápad... Chápeš?“

Emilie zavřela knihu.

„Tak mluv!“

„Ale já tě nechci zdržovat,“ řekla Fanyнка. „Koneckonců tě hlídám, aby tě nikdo nerušil, známe je, pořád by jen mlely a mlely... jen se zase uč!“

Emilie se rozesmála.

„Tak spust!“ pobídla ji.

Fanyнка ji objala kolem pasu.

„Já si totiž myslím, že by se na tebe přece někdo nachytil!“ řekla spokojeně. „Někomu by ses mohla líbit. Myslím taková zdravá... úplně bez migrén a bez mdlob, chápeš?“

„Komu?“ řekla rozveselená Emilie.

„Vdovci!“ vyhrkla Fanyнка vítězně. „Ale počkej, napřed si to rozvaž. A nesměj se, Emilie! Nebožka dlouho stonala. Umíš si představit třeba jen salón? Všude na prst prachu. A ten zápach po lécích a octové vodě, to je prostě hrůza. A všude obkladky... takový vdovec nechce slabou dívku ani vidět. A vůbec by mu nevadilo, že jsi inteligentní. Naopak. Víš, jaké byly s nemocí výdaje? Vdovec potřebuje někoho, kdo umí počítat, kdo třeba pomůže i jemu s prací..., vždyť je celý vyčerpaný... Ten by byl z tebe ganz ohnmächtig¹⁷. Ty bys ho udělala très hereux¹⁸, chápeš?“

Emilie klesla v smích na lavičku.

„Já nechci vdovce!“ chechtala se. „Nechci!“

Fanyнка se rozvášnila.

„A chceš být z bankrotářské rodiny?“ křičela. „To chceš? Umíš si to vůbec představit?“

„Zato ty... ty to umíš!“ chechtala se Emilie.

Fanyнка se zarazila a za chvíli se taky dala do smíchu.

¹⁷ Zcela bezmocný. Pozn. red.

¹⁸ Velmi šťastným. Pozn. red.

Bráno nebeská, oroduj za nás, odříkávaly jeptišky. Na Emilii zase padla svěřovací nálada.

„Jsi moc hodná, Fanyňko,“ říkala, „ale možná že to dopadne jinak. I bez vdovce. Já...“

Fanyňka stála se sepjatýma rukama a zavřela oči.

„Já ho tak miluju!“ řekla vášnivě.

Emilie se zarazila.

„A kdo to je?“

„Jak to, kdo?“ vykřikla Fanyňka. „Jak se můžeš ptát? Přece on... krásný Václav!“

„Ale vždyť jsi říkala,“ koktala Emilie, „přece... Někdo z těch hostů je omotaný kolem prstu... líbí se ti...“

Fanyňka se zničehonic rozesmála.

„Miluju je oba!“ prohlásila a zas se zatočila ve valčíku. „Oba! A stejně! A neber mě vážně! Jsem trop na nervy! A to z lásky!“ propěvovala. Pak se zastavila a honem zase objala Emilii. „Vid', že jsem potvora?“

„Jak to?“

„Vy jste před bankrotem a já... já ti tu vykládám...“

„Poslouchej, Fanyňko, já ti něco řeknu,“ začala Emilie. Potvora je ona. Obelhává soucitnou přítelkyni. „My... my ani snad... prostě tatínkovi někdo trochu pomohl...“ Bylo to těžké.

„Zaplat'pánbu!“ vydechla Fanyňka. „Je to odsunuté! Máš alespoň víc času... Ale ty máš vážně štěstí, Emilie,“ povídala s kapkou... že by to byla hořkost?

Emilii to udivilo a zarazilo.

„Ty to říkáš, jako bys mi to záviděla. Ale proč, prosím tě?“

Fanyňka odtančila a točila se po cestičce.

„Už jsem ti říkala, že jsem trop na nervy!“ propěvovala si zmámeně. Utrhla odkvétající růži a hodila na Emilii její lístky. „Trop na nervy... z lásky!“

A Emilie zase mlčela. S Fanyňkou skutečně něco bylo. Byla nemocná? Nebo opravdu zamilovaná? Byla trop na nervy, nebo s ní jen lomcoval večírek?

Dny ubíhaly a Emilie se tím přestala zaobírat. Fanyнка ji opustila. Raději než o bankrotu si povídala s chovankami o tom, že je samet skutečně k tanci nevhodný. Moc splývá. Lepší je něco ležérního. Co tak nelehne. Jako třeba mušelín, chápeš?

Emilie zůstala s chemií sama. Chodila s ní růžovou zahradou. Vyseďávala s ní u klášterní zdi.

„Dívka, která nepodlehla světské marnivosti?“ řekl páter Ignác tiše ctihodné matce představené.

Abatyše stiskla rty.

„Alespoň jediná, důstojný otče.“ Co je to za knihu? Myslili si oba. Už dlouho vychovávali dívky. Ale na knihu se nepodívali. Se samotným večírkem už bylo dost problémů.

Emilie zjistila, že ji lučba zase chytla. Dokonce otevřela knihu i večer v ložnici chovanek. V předvečírkovské náladě se o Emilii stejně nezajímaly. Měly důležitější náměty k hovoru. Gáz? Lokny na temeni, nebo ruličky kolem skrání? Ale jo! Emilii to taky bavilo. Ale když toho bylo moc, bylo to vlastně hrozně únavné! A co taky mohla Emilie dělat? Chemie se jí držela jak klíště. To může být jen kec, jak říkal Vokurka, když používal přirovnání, ale někdy to může být i pravda. Možná že bylo přesnější tvrdit, že se spíše Emilie držela chemie jako klíště. Nebo se držely vzájemně. A protože měla Emilie jen jednu hlavu, vytrácela se z ní původní touha, aby pan profesor byl na ni hrdý. Vytrácela, to by bylo moc silné. Spíš už nebyla hlavní. Smrskávala se. A v Emilii se rozrůstala jiná žádostivost: dělat zase pokusy v laboratoři. To šlo totiž ruku v ruce. Emilie už věděla o vyluhování alespoň tolik, že sama objevovala, kde dělala chyby. A v teoretickém vyluhování se uměla patlat nejméně tak dobře jako před nedávnem v milostných pochybnostech. Václav se jaksí od lučby vzdálil. To bylo správné, jinak by se Emilie nesusoustředila. Václav stál pořád pod jabloní, držel v náručí Emilii a zblízka se jí díval do očí. Pak ji líbal.

No a Fanyнка? Uchovávala si uhlazený půvab. Když šlo o urážení Aničky, zase předváděla vznešenou císařovnu Alžbětu. Tím prostou Aničku nejvíc namíchlá.

Byla hodina tance a společenské výchovy. Chovanky byly zoufalé. Pokyny sestry Augusty byly tak úzkoprsé, že to vypadalo na pěkně škrobený večírek. Dokonce snad na večírek, který nestojí za to. Nikdo se ani nesmál češtině sestry Augusty, na to byly všechny moc zničené.

„Při tanci deržte tanečnyka od postafy. Komm her, Fanyнка, ich werde es zeigen.¹⁹“

Ctihodná sestra držela Fanyнку od těla na délku paže. Pak ji pustila, aby Fanyнка šla tančit s Emilií. A ctihodná sestra radila dál.

„Tanečnyky moc nestržítat,“ nabádala. „Na kterou dyfku moc Schmeterlinge²⁰ si sedají, ta dyfka zbyde uprašena.“ Ctihodná sestra byla z Tyrol.

„Kdyby člověk alespoň věděl, jestli myslí upražená nebo uprášená,“ mumlala vzteklá Fanyнка. „Ale budu to i ono, ale tanečnyka nebudu deržet od postafy!“

Pak chytla Emilii a zatočila se s ní v tak neklášterním valčíku, že na ni sestra Augusta zahrozila.

„Smát se delikát!“ přikazovala, když viděla, jak se Emilie směje. „Neukazovat zuby! Smát se jako prži vyslovany slofa Boh-nen. Boh-nen. Also zeige, wie man lachen soll, Emilie!²¹ Aber delikát! Delikát!“

Emilie ukázala delikátní úsměv. A protože s ní Fanyнка ještě stále točila, Emilie uklouzla a povalila ji.

„Nichts passiert!²²“ volala sestra Augusta. „Nesmejte se, dyfky! Das kann jedem geschehen.²³ Ale delej, že zvedáš vějirž, Fanyнка! Neukazovat, že ty jsi upadla!“

Fanyнка tedy dělala, že zdvihá vějíř. Najednou se z pokleku na Emilii líbezně usmála.

„Ty jsi tajnústkářka, Emilie! To by do tebe nikdo neřekl! Ty znáš krásného Václava!“

¹⁹ Pojd' sem, Fanyňko, předvedu to. *Pozn. red.*

²⁰ Motýli. *Pozn. red.*

²¹ Ukaž tedy, jak se usmívat, Emilie! *Pozn. red.*

²² Nic se neděje! *Pozn. red.*

²³ To se může stát každému. *Pozn. red.*

Emilie prudce zrudla.

„Já už jsem dávno chtěla...“ začala.

„Prý k vám dokonce chodí! Učí tvého bratra!“

„Chodí.“

Fanyнка vstala.

„Nezajímáš se náhodou o chemii kvůli němu?“ řekla posměšně. „Že v ní tak ležíš, chápeš?“

„Tak to zas ne!“ bránila se Emilie. „Já jsem se o chemii zajímala..., ještě tu ani nebyl!“

Fanyнка si ji pátravě prohlížela.

„No, to je pravda,“ řekla potom blahosklonně. „Můžeš mu třeba vyřídít, že ho miluju. Přece s ním někdy mluvíš, ne?“

„Někdy!“ řekla Emilie.

„Ale?“ divila se Fanyнка a pořád se posměšně usmívala. „Ty se vybarvuješ, Emilie. Jen ty vlasy ti pořád ještě nedorostly. A pudr ses taky nenaučila používat.“

Pak zase tančily, ale Fanyнка skutečně držela Emilii na délku paže a kroutila pusou jako při vyslovení slova Boh-nen.

„Jak to víš, že k nám chodí?“ vypravila ze sebe konečně Emilie.

„Ale tady se přece nic neutají,“ řekla Fanyнка. „Malé město! Prosím, ctihodná sestro? Ale já vím, že se tanečnickovi nesmím dívat do očí, ale tohle je přece jen modrá punčocha, Emilie!“

Fanyнка to řekla s takovým opovržením, že se pár chovaneček začalo smát.

Blaustrumpf! řekl někdo. Emilie se zatvrdila. Nebýt té příhody na půdě, tak by... ale ta příhoda to zase mezi nimi srovnala.

Na půdě měly chovanky koše s prádlem a šatstvem. Občas tam uklízely a větraly. Dnes si měly vybrat z košů věci vhodné na večírek. Emilie neměla co dělat. Chodila v sobotu domů, koš jí sem nepřivezli. Bylo dusno, voněla tu jablka a houby a Emilii bzučela v hlavě nezřetelná slova a objevovaly se vybledlé, prchavé obrazy: Jabloně, let včely, chvějivý paprsek, který jí dopadal na ruku. A zdálky volání „Už je houbová polévka, Emilie! Pojď jíst!“ a horký vzduch nad kapradím a zvony z věže...

„Svatý Františku,“ Fanyňka vedle ní zvýšila hlas, „udělej něco, ať Anička nevede polonézu. Budu ti nosit tlusté svíčky... a dám milodary, ale zaříd' to...“

„Mně je to sice jedno,“ řekla chladně Emilie, „ale uslyší to ctihodná sestra.“

V druhé části půdy, mezi lískami s ovocem a houbami seděla jeptiška, která měla dozor.

„Utíkám se o pomoc k světci, ne?“ řekla taky chladně Fanyňka. „Svatý Františku, sešli na ni choleru nebo tyfus, co chceš, já si nevybírám! Budu ji ošetřovat, budu u ní v noci bdít, ale až po večírku, chápeš?“

„Skvrna!“ vykřikla u koše zděšená Anička. „A na nových rukavicích. Ale co, na rukavicích tolik nezáleží.“

„Náhodou,“ řekla pochybovačně Gréta, „Wolfi říká, že nejdůležitější jsou u dívky rukavice a pak podpatky. Ano podpatky. Podle toho se pozná skutečná dáma! A samozřejmě také čisté nehty a ták.“

„Wolfi!“ řekla z vysoka Anička. „Ten tvůj Wolfi. Inženýrek ve fabrice... ale no, já neříkám, že je Wolfi špatná partie nebo že není fešák, jak může inženýrek ve fabrice na látky rozhodovat, kdo je dáma!“

Pihovatá Gréta zjistila, že má taky skvrnu, a sice na živůtku šatů, což bylo horší. Tak dostala vztek.

„Ten textilní inženýrek to může dotáhnout třeba na ředitele,“ zaječela skoro v breku, „a asi to dotáhne, protože pan ředitel ovdověl a je z toho kaput, ale...“

Emilie těžko přemáhala smích. Vdovec! Nenápadně se otočila. Vida, Fanyňka taky přemáhala smích. Fanyňka není zlá! Vždyť ji chtěla vdát! A jak horlivě!

„Ale no ták,“ řekla Anička smířlivě. Nechtěla si Grétu znepřátelit. Oblast Grétiných milostných zájmů ležela v nové textilní továrně, byla tedy odlehlá a Aničce to vyhovovalo. „Že to říká... ale copak si toho všimne? Muž! A proto tvrdím, že na rukavicích nezáleží. A na šatech vlastně taky ne. Čistě snad kvůli prvnému dojmu. Ale co je důležité...,“ Anička se rozhlédla, jestli všechny poslouchají, „... to je postava!“

Fanyňka přerušila modlitbu.

„Chudáčku,“ řekla s líným soucitem. „Pak tedy nemáš nejmenší naději.“

Emilie rozveseleně zafrkala. A Anička to nevrátila Fanynce, ale Emilii. A sice tak, jako by Fanyнку ani neslyšela.

„Tobě to ovšem může být jedno,“ řekla a dokonce se pokusila o shovívavý tón. „Rukavice, šaty... Modré punčochy jsou pro muže stejně bez půvabu, tak co.“

Snad se to Emilii v tom dusnu popletlo v hlavě a uviděla místo Aničky krásného Václava. Ale to určitě ne, to by se byla neprala. Snad byla od památného dne na náměstí na tahle slova choulostivá. Emilie vyskočila a vrhla se na Aničku.

„Um Gottes Willen!²⁴“ vykřikla vzbuzená jeptiška a běžela k nim. „Jděte od sebe, hanbářky! Pomozte mi... at' si nic neudělají!“

Chovanky se moc nenamáhalo a Emilie byla silná. Než ji odtrhly od Aničky, mělo kudrnaté jehně roztržený živůtek a modralo, protože jí Emilie nacpala do pusy houby vysypané z lísek.

Ctihodná sestra se taky dusila. Ta zas byla tlustá a námaha jí nesvědčila.

„Že se nestydíte!“ říkala zchváceně. „Obě máte hřích! Ty, že chceš vábit muže... no smyslnými vějičkami, hanbářko, jen mlč, já jsem tě dobře slyšela! A ty zas fuj! Prát se! Dívka z kláštera! Obě se pěkně vyzpovídáte! Já být pan páter, nechám vás za pokání vydrhnout celou kuchyni... ono by vás to přešlo! A seberte to tady.“

Chovanky tajily smích a vrátily se ke košům. Anička s Emilii uklízely. Fanyнка začala Emilii pomáhat.

„Ty jsi pořád stejná,“ šeptala Fanyнка, jako by se bylo mezi nimi nic nestalo. „Kolikrát ti mám opakovat, že nesmíš být tak hrr! Já bych Aničče klidně vyloupala oči háčkem, ale dělám to? Ne. Chovám se vhodně, jak se sluší, chápeš? Svatý Františku, kdybys nechtěl nic udělat sám, naznač mi to, vnukni mi myšlenku a já to provedu místo tebe...“

„Tlustá ovce!“ zuřila Emilie.

²⁴ Proboha!

„Samý lůj!“ přidala se k ní s chutí Fanyнка.

„No!“

„A bude ti něco povídat!“

„Že jo!“

„Řeknu ti,“ dokončila Fanyнка a to bylo naprosté smíření, „že je mi modrá punčocha daleko milejší! Alespoň se nevystavuje jako skopové na trhu!“

Emilie už vstávala, podlaha byla čistá. Pak najednou uviděla za rohem jednoho proutěného koše poslední houbu. A nerozkrájenou. Někomu tam musila zapadnout. Emilie se pro ni shýbla. Houba byla podobná žampionu, ale přece byla jiná. A sladce zapáchala.

„Ctihodná sestro,“ vyhrkla Emilie, „co je to za houbu?“

„Ukaž!“ Jeptiška po ní sáhla. „Tady se jí říká d'áblovo kopyto, jak se jmenuje, to nevím,“ broukla. „Ale dává se do polévek jako koření, jen štipec, jinak je jedovatá. Po starších houbách je zas spíš... průjem. No,“ řekla. „Tak to vidíš. Ještě jsi mohla Aničku přiotrávit... Mein Gott, komu já jsem co udělala, že mě trestáš. Proč má mít klášterní kuchařka dozor!“

Po starších houbách je průjem, opakovala si rozpálená Emilie. Vzpomínala, jak napřed odspěchala maminka, pak tatínek a pak spolu mluvili o zamřelém kuřátku. Je to ona! Houba z mokřin!

„A mám to!“ šeptala si Emilie rozechvěle.

Fanyнка si zamyšleně ovinula jednu černou loknu kolem prstu, ale zavrtěla hlavou.

„Otrávit ji? Ale to ne!“ řekla. „To už by bylo na nás! Svatý Františku, naznač něco jiného, něco diplomatického..., ale ať určitě nevede polonézu!“

19

Emilie přecházela po pokoji, v jedné ruce houbu, v druhé chemickou knihu. Podesáté si probírala postup práce při vyluhování. Někoho by při tom potřebovala. Nemusil by ani pomáhat, spíš hlídat.

„Violo, potřebovala bych jít dnes v noci do laboratoře. Nemohla bys...?“

Viola si zacpala uši.

„Neslyším!“

„Já teda nevím, co se s tebou děje, ale ukazuješ se z moc pěkný stránky!“

Viola zarputile držela ukazováčky v uších.

„Říkáš něco?“ ptala se.

„Tak mi alespoň půjč jehlici... tu na odemknutí!“

Ukazováčky netěsnily. „Nepůjčím!“

„Tak to pochop,“ zoufala si Emilie. „Já jsem našla tu houbu! Víš, tu, jak jsme ji hledaly v mokřinách. Chtěla bych ji vyluhovat.“

Viola vytáhla prsty z uší a vzdorovitě si prohlížela Emili.

„Ále. Zase tě to přejde a odnesu to já!“

„Ty se bojíš!“

„A divíš se?“

„Ale proč se bojíš? Čeho?“

„Že mě budou chtít vdát!“ řekla Viola.

Zase ji to chytlo! Emilie se vzdala. A když tatínek odpočíval v salónu, vplížila se do laboratoře.

„Ne!“ řekl pevně Vokurka.

„A co ne?“

„Ne. Nevím, co právě dělá Eliška Krásnohorská a také nevím, jestli truchlí panovník po smrti svého syna Rudolfa. O bitvě u Hradce Králové jsem slyšel jen, že byla, nic víc. A o Schumannovi vím, že zpíval.“

„Já chci jen klíč, pane Vokurko,“ řekla. „Klíč od laboratoře. Co vy na to?“

„A copak vám to vlezlo do hlavinky, slečno Emilie?“ podivil se příští drogista. „Sešlo snad ze sňatku?“

Emilie mu to vysvětlila.

„Ale to mění situaci!“ řekl Vokurka. „V tom případě vám mohu sdělit, že Schumann skládal a že je mi nějak povědomé i jméno Bismarck. Ano, Vokurka to dělá vždycky.“

„Jako co?“

„Půjčuje klíče,“ řekl důstojně. „Kdyby je nepůjčoval, byl by zašlapal.“

Emilie si oddechla. „A což takhle pomoci?“

Vokurka se zašklebil.

„To už mi zavání. Moment. Přijde návštěva?“

Zapýřená Emilie kývla.

„Hmm, to by mohla být paní lékárníková vyčerpaná společenskými povinnostmi a mohla by spát jako dřevo!“ mínil Vokurka. „Uvidíme.“

„Ale mlčet, pane Vokurka.“

„Jsem diskrétní jak Malý čtenář. Jestli je Malý čtenář diskrétní!“ prohlásil Vokurka. „Ale pana profesora potěší, že mu zase chcete fušovat do řemesla?“ povídal pobaveně. „Jen mu to naznačte! Roztaje blahem jako sněhy v podjaří; což neplatí, když je na Medarda vánice! Ale někdy to může být i pravda. Kupříkladu letos.“

Emilii ani nenapadlo něco mu naznačovat. Dokud nebude mít výsledky svého pokusu, bude mlčet! Ba naopak, bude se chovat jen jako správná klášterní chovanka. Tím víc ho pak překvapí.

Pan profesor měl přijít už v sobotu na večeri. Čili přituhovalo. Maminka zase vyrukovala s nóbl prostíráním a salón byl utěšený. Ale vládlo tu napětí. A ne kvůli Virole, která odpočívala ve svém pokoji a odmítla jít do salónu. Kvůli Rudolfovi. Ten byl dnes daleko uhrovitější než jindy a vypadal jako tlustý štvanec.

„Zase lžeš,“ říkal mu tatínek. „Pan profesor mě upozornil, že je to tvá metoda, jak se vyhnout učení. A dokonce chceš svádět své neznalosti na špatnou výuku. Kyslík není latinsky cyslík, ale oxygenium čili značka O.“

„Ale on povídal,“ začal Rudolf.

„Mlč!“ vykřikl tatínek a hned si sáhl na naběhlou žílu na čele. „Jak by mohl pan profesor učit takové bludy!“

„Dej si říct a nelži, miláčku,“ kárala ho maminka. Jak se zdálo, pracovala na Rudolfovi celá rodina. „Uč se a bude všechno v pořádku, věř mi.“ Když ho nechali, přišourala se k němu Emilie.

„Posledně jsem ti neudělala ten úkol,“ začala soucitně.

„Už jsem to napsal sám!“ řekl nevrle Rudolf. „Ten šupák mi to vysvětlil.“

„Jaký šupák!“ naštvála se Emilie. „Ale... ukaž!“

Rudolf ukázal. A Emilie se podivila. Na stránkách sešitu se hromadily nesmysly, bláboly, idiotštiny.

„Dřu se, až mě bolejí šlapky,“ říkal temně Rudolf. „A všichni pořádně nelži! Já teď nelžu!“

„Šlapky?“ zarazila se Emilie.

„Při učení musím pořádně chodit!“ řekl její ubohý bratr. „To mi nařídil..., prý abych nespala!“

„Pan profesor ten úkol viděl?“ ptala se.

„Jo.“

„A co říkal?“

„Nic.“

Co asi taky měl říkat! uznala Emilie.

Tatínek přehlédl komodu s vystavenými studenými lahůdkami.

„Ale to nebude nic teplého, Kláro?“

„Máme polévku s knedlíčky a kousek svíčkové,“ řekla maminka. „A když budeš mít chuť, tak mezi tím ždibec hovězího s křenovým octem. A samozřejmě taky nějaký zákusek.“

Tatínek se naladil smířlivě.

„Nebudu tě trestat tělesně,“ řekl Rudolfovi. „Za to lhaní půjdeš večeret do kuchyně.“

Zamračený Rudolf se odbelhal na bolavých šlapkách.

Konečně přišel Václav. Na Rudolfa jako by se zapomnělo, neboť rodina byla slušná a Václav tu seděl jako host a nikoliv jako Rudolfův vychovatel. Vedly se řeči o Mozartovi a o vědě, jen takové lehčí řeči, jaké

se hodily k výživným pokrmům, všichni jedli a Václav se občas nechal nutit. Po večeři přisedl k Emilii. S tou hovořil o večírku.

„Počkejte, až uslyšíte sestru Augustu,“ řekla Emilie. „Tančit zdrženlivě, im Tanz den lieben Gott loben, sonst nichts²⁵.“

Paní lékárníková nalávala kávu a vpadla jim do řeči.

„Co to říkáš, Emilie? Pan profesor uslyší sestru Augustu? Jak by mohl pan profesor jít do kláštera a...?“

„Ale maminko, vždyť přece bude večírek. A pan profesor povede polonézu!“

Maminka dopustila, že bylo chvíli ticho.

„A ták! Já jsem docela zapoměla na večírek!“ řekla.

Ale jak to řekla! Václav asi vycítil maminčinu nelibost.

„Požádali mě o to dávno. Teď už nemohu odříct,“ řekl omluvně.

„A kdo bude tančit s vámi?“

Pan profesor nevěděl.

„Matka představená se ještě nerozhodla,“ vysvětlila Emilie.

„Asi mi to tají,“ řekl krásný Václav a mírně se usmál. „Abych snad nakonec neutekl!“

Paní lékárníková po něm blýskla kočičíma očima.

„Jděte, vy nezdvoračku! V klášteře jsou samé hezounké dívenky!“

„A hloupinké!“ ujelo Václavovi. Emilie strnula. I maminka se tomu výrazu podivila. K Václavovi se nehodil. „Nejhezčí dívku přece znám!“ řekl potom Václav a maminka povídala, aby nenasazoval Emilii do hlavy marnivé myšlenky.

„Už takhle si o sobě moc myslí,“ řekla něžně. „To víte, každý toho takovému drahouškovi napovídá.“

To samozřejmě nebylo pravda. Ale maminka před Václavem Emilii vždycky nadhodnocovala. Ať už šlo o vyšívání, vaření, nebo zjev.

Emilii to tentokrát nebylo trapné. Nevnímala maminku. Hloupinké... Kdo tohle slovo nedávno použil? Fanyňka! Když vypravovala, co slyšela

²⁵ Chválit Boha v tanci, nic jiného. Pozn. red.

od hosta, do kterého snad byla zamilovaná. Emilii bylo nějak divně. To slovo Václava snižovalo.

„Který tanec mi zadáte, slečno Emilie?“ ptal se Václav.

„Budete si smět vybrat..., když přijdete včas!“ řekla Emilie.

„Snad mi nedáváte košíčkem?“

Ale vůbec mu nedávala košíčkem! Jak už bylo řečeno, Emilie se jen snažila chovat se podle pokynů sestry Augusty. K mamčině libosti. Kromě toho byla lehce rozmrzelá. Hloupinké...

„Asi za tu vaši polonézu! Tebe se to dotklo, miláčku?“ ptala se sladce maminka.

Václav se polekal.

„Kdyby to slečně Emilii vadilo a kdyby si to přála, samozřejmě že bych se přece jen omluvil.“

Vypadal tak kajícně, že ho Emilii bylo skoro líto. Slovo hloupinké je docela běžné slovo, říkala si. A Václava požádá, aby je víc nepoužíval.

Maminka se při Václavových slovech přímo vyděsila a odmítavě zamávala pažemi. Tentokrát v nabíraných rukávech lila barvy.

„Ale to nesmíte udělat!“ zabědovala jako koťátko. „Kompromitoval byste ji! Vždyť jsme vlastně ještě nedojednali nic oficiálního...“

Teď už vypadal Václav úplně utýraně.

„Ale přece víte, pane lékárníku, i vy, jemnostpaní...“

„Ano,“ říkala něžně maminka, „ale všechno má svůj čas! A samozřejmě nejvíc záleží na Emilii, je ještě tak mladá... nesmíte tolik spěchat, pane profesore!“

Pak odběhla, aby přinesla zákusek. Tatínek kouřil doutník a oddával se asi vědeckému snění. Václav se naklonil k Emilii.

„Skutečně mě necháte tak čekat, slečno Emilie?“ ptal se tlumeně. Kaštanové oči měl celé smutné. „Abyste věděla, já si vás ohlídám! A nejen na večírku! Ať už jsme s pány rodiči dojednali, nebo nedojednali něco oficiálního. Mně vůbec nenapadlo, že by vás ta polonéza mrzela. Zlobíte se? Jestli řeknete slovo, já ji odřeknu!“

„Ale já se vůbec nezlobím, vážně!“

„Tak proč se tváříte tak tajemně? Řekněte mi to, slečno Emilie!“

Emilie se usmála.

„Tajemně? Já jsem si jen vzpomněla na Fanyнку!“

„Slečna Fanyнка! Ještě tak ráda mlsá čokoládové bonbóny?“ řekl klidně Václav a opřel se o opěradlo.

Emilii bylo zase divně.

„Vy ji znáte?“

Václav vyhlížel poctivě zmateně.

„Ale ano... odněkud ji znám... někde jsem jí byl představen... počkejte, kde to bylo?“

Někde jí byl představen a Fanyнка mu hned vyklopila, že má ráda čokoládové bonbóny? Emilii bylo prapodivně.

Maminka se vracela s mísou.

„Copak si to šeptáte?“ ptala se škádlivě.

„Mluvíme o klášteře,“ řekl Václav. A hned se zase naklonil k Emilii.

„Už jsem si vzpomněl, jak to bylo. Navštívil jsem jejího otce, je to radní, jak víte, a slečna se tam mihla s bonboniérou. Zažertovalo se o její vášni k čokoládě. Slečno Emilie, snad jste si nemyslila...?“

Když Emilie viděla ten bezbřehý, lítostný úžas v jeho očích, okamžitě popřela, že by si byla něco myslila. Aby ho odškodnila, užuž by se mu byla svěřila, že pokračuje v chemii. Jenomže tatínek přestal snít nad doutníkem a prohodil něco o lékárně. A sice o tom, že krémy zůstávají ležet, že je asi nepovede.

„To bych nedělal, pane lékárníku,“ řekl vážně Václav. „Jestli tedy něco smím říct...“

„Prosím, prosím!“

„Já bych si naopak nechal krém Eros patentovat!“

Maminka se trochu ošila, ale tatínka to zaujalo.

„Proč?“

„Adeps canis je levný a krémy by mohly jít hluboko pod běžnou cenu.“

„Hmhm... proč vy jste se nespécializoval na kosmetiku, když o ni máte takový zájem?“ prohodil tatínek.

„Ale pane lékárníku, vyhlídky na kosmetickou továrničku bez kapitálu? Ty jsou velmi nepříznivé! A vyhlídky na kapitál... bez kosmetické továrničky?“

Tatínek se zasmál.

„To je pravda!“

Maminka zase blýskla kočičíma očima.

„Tak vy máte opravdu chuť utéct od vyučování?“

„Divíte se, jemnostpaní?“ řekl jí upřímně.

Chvíli bylo ticho.

„Kosmetika, to je riziko!“ řekl tatínek a zapálil si nový doutník.

„Nech pana profesora, ať nám řekne, co si o tom myslí!“ zavrňela maminka. „Ne že bych ti chtěla radit nebo tě poučovat, ale sám říkáš, že krémy leží...“

„Kosmetika je riziko,“ řekl Václav, „ale jsou v ní velké možnosti. Dovoz z Francie je nákladný a tady zatím není žádná velká konkurence. Ale bude! Bude! Víc lidí si uvědomí, že není zaplněný trh. Francouzské výrobky budou vždycky jen pro náročné ženy. Ale co ty ostatní? V tom je mezera, pane lékárníku. A potřebujeme ji vyplnit levným zbožím.“

„Ale to už přece dělá...“ začal tatínek.

„Dělá jich to mnoho! Ale v malém. A taky bez nápadu. A vy ho máte, pane lékárníku. Ten adeps canis! Výborný nápad. Samozřejmě, krém by se musil jmenovat jinak... teď máme světovou výstavu, Paříž táhne. Což takhle Souvenir? A na obal dát třeba Eiffelovku!“

„Hmh... asi už jste o tom přemýšle!“ řekl tatínek.

„Eiffelovku ne,“ vložila se do toho maminka, „to je moc neženské! Ale dát na obal něco roztomilého, pikantního...“

„Co není, může být!“ řekl polovážně tatínek.

„A poslyš, Kláro, co jste povídali o té polonéze? Neměl by ji pan profesor přece jen odříct? Že má prostě určité závazky a ty mu nedovolují...“

„Ale to rozhodně ne!“ prohlásila maminka a rukávy v lila barvě jen zavlály. „Rudolfa přece čeká zkouška a lidé by si mohli říct, že ji udělal z protekce! To ne! A ta polonéza... já mám nápad... a bude to rozhodně vkusnější. Tyhle dámské věci nech na mně, Bozděchu!“

A aby udělala tečku za svými slovy, šla ke klavíru hrát Mozarta. Tátínek zase vědecky snil a Václav se zase klonil k Emilii.

„Ale Rudolf tu zkoušku neudělá!“ řekl zničeně. „Bude to maminku moc mrzet?“

Emilie přemýšlela. „Já si myslím, že to tuší,“ řekla. „Spíš vás chce držet v nejistotě, abyste se s Rudolfem snažil...“ vykoktala v rozpacích.

„Myslíte?“

„Já ji znám!“

„Tak co mám dělat?“ vydechl zamyšleně.

„Přece byste se nesnížil k podvodu!“ vyhrkla Emilie pobouřeně.

Chvilí se na ni mlčky díval.

„A vy se na mne nebudete zlobit, že jsem nenadržoval vašemu bratřovi?“

Emilie pokrčila rameny.

„Sám jste říkal, že neumíte dělat zázraky!“

Sáhl jí po ruce a vroucně jí políbil konečky prstů.

„Víte, co mě napadlo?“ řekl teple. „Že z vás bude skvělá žena, slečno Emilie. Muž k vám bude moci přijít o radu... jste moudrá, jste upřímná, jste ideální ženuška!“

Emilie se zapýřila. Jak mohla porovnávat Václava s Fanyňčiným hostem! Václav je jeho přesný opak.

„Víte, jak vám to teď sluší, slečno Emilie?“ šeptal Václav. „Na koho zase myslíte?“

Emilie mu přece nemohla říct, že zase na Fanyňku.

„Ale... na jednoho...“

Václav pustil její ruku. Usmíval se, ale oči měl vážné.

„Řekněte mi na koho? Slečno Emilie, musíte mi odpovědět!“

Emilie už byla zase jen a jen lehce šelmovská klášterní chovanka. „Snad se nebojíte?“ hlesla.

Zamračil se.

„Takhle se mnou nemluvte, prosím vás, Emilie!“

„Já už nebudu!“ řekla honem Emilie. „Vážně.“

Zase ji vzal za ruku a pohládl ji. A teď škádlil on Emilii.

„Nemám soka? A jaký je vůbec ten páter Ignác?“

Emilii bylo zase divně. Jak ví o páteru Ignácovi?

„Soka?“ řekla táhle. „Modré punčochy jsou pro muže bez půvabu!“

„Nezlobte mě!“ řekl tlumeně. „Slečno Emilie, nepokoušejte mě! Jestli se budete takhle tvářit, já vás tu políbím!“

Na Emilii kupodivu nešly mrákoty, Emilie byla ještě plná úvah o páterovi Ignácovi. Já snad žárlím! vymlouvala si to zoufale. Já jsem nejen hloupá, já jsem dokonce i žárlivá. Já, Emilie! A najednou zatoužila, aby byla brzo sama. Že je ideální? Je hloupá husa! A musí se vzpamatovat. Tak se stalo, že byla Emilie docela ráda, když se Václav odporoučel. Pak ještě vyslechla maminku.

„Ten klášter ti skutečně prospívá, miláčku,“ řekla maminka a zívla. „Jak jsi s panem profesorem mluvila... distingovaně...! Už skutečně nejsi nedospělý drahoušek! Ale máš kruhy pod očima, honem spát, Emilie. Spi sladce, miláčku!“

A Emilie šla.

20

„Nemohla bych se zamilovat do vás, pane Vokurko?“ navrhla ospalá Emilie, když už táhlo k jedenácté.

Výtažek houby odkapával z destilační roury, a tak si dali pauzu. Vokurka byl skvělý. Nejenže hlídal, ale měl pořád rozpálený hořák, a hlavně udržoval Emilii v bdělém stavu.

„Nejsem partie,“ řekl jí odmítavě.

„No a?“ protáhla Emilie, jen aby řeč nestála. Sotva udržela otevřená víčka.

„Ano,“ řekl Vokurka. „Jak vidíte, jsem ale zase fešák. A když si nasadím cvikr, asi to s vámi dělá divy.“

„No,“ broukla Emilie.

Vokurka jí podal ocet.

„Omejte se,“ poradil jí. „A žádné spaní, slečno Emilie. Abychom se vrátili k vaší laskavé nabídce, tak si uvědomte, že je tu slečna Viola. Takže by vaše láska byla nutně neopětovaná a to vám nepřeju.“

Ocet Emilii poněkud probudil, a tak se zasmála.

„Vy jste stejně ze všech nejlepší, pane Vokurka!“

„Tak už dost,“ řekl rozhořčeně. „Nechcete náhodou lézt slečně Virole do zelí? A hled'te si práce!“

Emilie se podívala, jak se pomalu plní sklenice pod skleněnou rourou.

„Dnes to nedoděláme,“ řekla.

„Těžko,“ souhlasil Vokurka.

„Alespoň už víme, co to je,“ řekla Emilie. „Teď jde o to, jestli je tenhle postup správný. Všechny zkoušky na zásady ústrojně dopadly dobře, jsou to zřejmě zásady dusičnaté.“

Když Vokurka viděl, že se Emilie nechystá usnout, ztratil na delší dobu řeč. Družně seděli a poslouchali šumění destilačního přístroje. Na okenice zase narážely mûry, některé prolezly skulinami v dřevě a ťukaly

tenkýma nohama o sklo. Emilie si vzpomínala, že tu můry byly pokaždé, když letos něco kutila, a že je bude navždycky spojovat s první chemickou prací. Pak si uvědomila, že je její navždycky ještě dlouhé. A přišlo jí divné, že by v tom dlouhém prostoru měla být laboratoř jen jako něco nejistého a vedlejšího.

„Ale jak se s tou piplačkou pojí sňatek?“ zeptal se tiše Vokurka.

„Proč ne?“

„Jen aby to nepřineslo ztrátu sympatií!“

„To určitě ne!“ rozhořčila se Emilie. „Spíš naopak, abyste věděl. Mluví se mnou uctivě... a... zdvořile... a...“

Vokurka se zasmál.

„Mluví! Mluví! Ale vlastně ho ani neznáte!“

To bylo pravda. Emilie s ním mluvila celkem třikrát. Čtyřikrát, když počítala rozmluvu, po které ho kousla.

„Kdybyste ho pořád tak nepomlouvali, vy a Viola, tak bych to tolik nerozebírala,“ řekla otráveně. „Ale takhle...“

Zase jí bylo divně. Leccos jí na něm nehrálo. Ale na kom všechno hraje, ne?

„My že ho pomlouváme?“ žasl Vokurka. „My?“

„Nechte si to!“ řekla Emilie. „A vůbec, co pořád máte se sňatkem. Ještě není dojednáno nic oficiálního. Vy už jste jako Viola!“ Emilie přehodila výhybku. „Pane Vokurka, co Viola pořád blázní, že ji někdo chce vdát?“

Vokurka se zkoumavě podíval na pomalu se plnící sklenici.

„Není to už hotové?“

„Dost času.“

„Ale měl bych se podívat, jestli je ticho po pěšině.“

„To jo!“

Vokurka vyklouzl do chodby a chvíli poslouchal.

„Milostivá paní lékárníková chrápe,“ prohlásil. „Kdo by to do ní řekl? Taková pápěrka. Nechte ten zbytek destilovat dál, já to ohlídám a začnete už s tímhle. Nebo mi tu usnete.“

„Tak jo.“

Emilie vstala a pokračovala v práci. Ale když už přidala do destilátu alkohol a začala filtrovat a filtrát okyselila a chystala se k další destilaci, už ani nedbala o to, aby jí Vokurka odpověděl. Přemýšlela, že se to nemusí povést a že by měla houbu zkoušet dál a že má příležitost sotva k jedné návštěvě laboratoře do měsíce. Ale v každém případě se do jejího navzdýcky bude musit vtěsnat soustavná práce. Ale jak?

„Ptala jste se na slečnu Violu?“ začal najednou Vokurka.

„Ale, ale?“ žasla Emilie. „Co to, že odpovídáte sám od sebe, pane Vokurka?“

„Když jde o slečnu Violu, jsem k nezastavení! Neboť tragédie nabádají k mluvení.“

Emilie se zarazila.

„Tragédie?“

Vokurka vychutnal její údiv. A když si tak zajistil pozornost, začal od Adama.

„Slečnu Violu už jednou chtěli vdát!“

„Co je to za nesmysly? Violu? Vždyť ta je... prostě to nešlo!“

„Jestli tím narážíte na slabost slečny Violy,“ řekl Vokurka, „tak vezte na vědomí, že tehdy byla slečna Viola zcela zdravá. Holka jak cukrkandl, což může být kec, ale...“

„Ale taky to může být pravda?“ vskočila do toho netrpělivě Emilie. „Jak to? Já myslila, že to má od narození!“

„Omyl!“ řekl Vokurka.

„Jak to víte?“

„Doneslo se mi to!“

Před Vokurkou se provětrávaly rodinné důvěrnosti. Či spíš k němu prosakovaly. Vokurka byl totiž společensky neurčitý muž pro všechno a nikdo neměl obavy se zdůvěrnit. Kromě toho vystupoval jako Malý rádce.

„A kdy se jí to stalo?“ pátrala Emilie.

„Těsně před svatbou!“

„A proč?“

„Otázka zní, jestli moc nemluvíme a práce nestojí?“

„Ale ne,“ řekla Emilie. „To nejde uspěchat. Jen povídejte.“

„On byl partie,“ začal Vokurka. „Tentýž pan lékárník, který vlastnoručně patlá liliový balšám na pleť, jehož blahodárné účinky využívá milostivá paní lékárníková.“

„Maminka ho zná?“

„Milostivá paní lékárníková si osobně doplňuje zásobu liliového balšámu na pleť, neboť neohlídaná pleť je převít a...“

„Nechte pleť,“ řekla udivená Emilie. „Stalo se to před Violinou svatbou. Ale proč?“

„Další otázka! Proč? Kdyby se jí nelíbil, mohla ho odmítnout, ne?“ řekl Vokurka a byl celý udivený.

Emilie se sice nestýkala s dívkami ve městě, ale natolik byla dívkou svého věku, že ho mohla poučit.

„Copak by se jí někdo ptal?“ řekla. „Vy jste blázen, pane Vokurka! Prostě jí ho asi předhodili a hotovo!“

„Tak nectně se zachází s dívkami?“ žasl Vokurka.

„Musí poslouchat, no!“ řekla Emilie. „Tatínek je jiný, pokrokový.“

„Jděte!“ žasl Vokurka. „Jo tak, narážíte na Kneippovu metodu!“

Vypadalo to, že si Vokurka z ní dělá psinu.

„Vy tohle všechno nevíte, jo?“ řekla zlostně Emilie. „Nechte si to!“

„Jsem starý muž,“ řekl skoro třicetiletý příští drogist. „Nebudu tu věčně. Musíte si odpovídat sama, slečno Emilie!“

Emilie moudře přehlédla, že se směje. Jo ták, říkala si. Chtěl, aby něco pochopila nebo uhodla! Ale co?

„Takže se jí nelíbil. Je to tak?“

„Vím já?“ řekl Vokurka uraženě. „Nic nevím. Tvrdím pouze, že byl partie.“

Navzdýcky bylo sice dlouhé, ale kdysi bylo krátké a Emilii přepadla zvědavost. Nic o nich neví. Ani o tetě Viole, ani o mamince. Jak to s nimi všechno bylo? Mladá Viola a nemilovaný ženich! Byla maminka v té době už vdaná za tatínka? Byla! Musí to být tak...

„Kolik let bylo Viole?“

„Jako vám, slečno Emilie. Patnáct šestnáct.“

Maminka byla tedy novomanželka. A mladičká Viola se taky měla vdávat. A měla takový odpor k ženichovi, že se zbláznila? Proč se nesvěřila mamince?

Emilii přepadal soucit jako vlnobití.

„To je hrůza!“ vydechla.

Vokurka mlčel.

„Viola se asi pořád bojí..., ale to je nesmysl! Jak by ji dnes mohli chtít vdát? No ne. A proč by to dělali, řekněte, pane Vokurka!“

„Jistějistě!“

„A lékárna je zavřená!“ vyjela vzteklá Emilie. „A ještě mi odevzdejte klíče! Mluvte se mnou pořádně, jo?!“

Vokurka se zasmál.

„Už jsem podotkl, že jsem kmet...“

„Ale já si odpovím sama!“ řekla důstojně Emilie. „Pokud mohu. Ale když nemohu...“

„A to jest většinou...,“ řekl poťouchle Vokurka. „A nač jste se vlastně ptala? Z vás je jeden vrtohlavý.“

„Proč by to dělali? Proč by ji chtěli vdát?“

„Mohl by zde být aspekt finanční,“ rozjímal Vokurka. „Aby ji nemusili živit. Ale ten odpadá, slečna Viola vlastní značný majetek a kromě toho zobe jak ptáče.“

Emilie záfrkala. Viola se cpala jako nedovřená.

„No a dál?“

„Jsem z toho celý pryč!“ stěžoval si Vokurka. „Jde mi z toho hlava kolem. Jsem z toho melancholik. Čili nevím! To je zajímavé, kolik různých výrazů vyjadřuje stále stejný stav mysli a...“

„Nechte toho, jo!“ vybuchla Emilie. „Tak proč?“

Vokurka se drbal na hlavě, aby ještě zdůraznil svůj stav mysli. „Mám z toho mukry, co vy na to?“

Emilie neodpovídala, Vokurka si vzdychl.

„No, tititi má, tak jim nemůže ležet v žaludku její strava. A jinak? Podle mého je neprovdaná slečna v rodině velice užitečná. Nerozptylují ji

žádné povinnosti. Má čas. Tudíž i přehled, slečno Emilie. Zda vše řádně funguje. Což je rodině jen ku prospěchu.“

Emilie si vzpomněla na kožešiny, prožrané od molů. Ano, Viola ví, co se kde šustne. A má dokonce předem vypočítané maminčiny migrény.

„Tohle asi je ku prospěchu,“ uvažovala, „ale že by to byl pro maminku dezert, tak to těžko. A co dál?“

„Dál nic!“ řekl suše Vokurka.

Emilie ještě sledovala naznačenou myšlenku. A najednou měla nutkání hájit něžnou, leč diamantově tvrdou maminku.

„S Violou taky není med,“ řekla. „Ty její záchvaty... těch skleniček, co je v tahu!“

„Říkáte, že by bylo lepší se slečny Violy zbavit?“ nadhodil lstivě Vokurka. „Třeba sňatkem?“

Emilie dostávala zlost.

„Nezdá se vám, že máte o rodině divné mínění?“

Vokurka předvedl bolestný výraz.

„Já? Jak můžete takhle zraňovat oddaného zaměstnance Vokurku?“ bědoval. „Já jsem snad řekl, že milostivé paní lékárníkové od začátku nevoněl dozor slečny Violy? Ani bych se to neodvážil vyslovit! A že jí sklaplo, když se slečna nevdala? A že by dozor nešel pod nos žádné novomanželce, která se chce domácností kochat sama? A podle své libosti tu pouštět chlup a tu zase hamounit? Nikdy bych si na to nedovolil ani pomyslit! A že milostivá paní lékárníková miluje slečnu Violu jako vosinu pod nehtem, což mohou být pomluvy, ale v tomto případě je to pravda, neboť sňatek slečny Violy skutečně chystá? Slyšela jste někdy ode mě tak drzé řeči? Slečno Emilie!“

Emilie koukala s otevřenou pusou, jak Vokurka klesá na židli a počítá si tep.

„Tak jak je to?“ vydechla.

„Už nejsem mladík,“ řekl zálibně Vokurka. „Rozčilení mě pěkně vzalo! Víím já, jak to je?“

„Tak já vám to řeknu!“ vychrlila Emilie. „Pomlouváte maminku! A nadřžujete Viole. Tak je to!“

Protože rozhořčením mohla převrhnout lahvičku pod dalším destilátem a Vokurka ji v poslední chvíli zachytil, Emilie se s ním zase trochu smířila.

„Tak co,“ nadhodila potom. „Jak je to?“

„Podle toho,“ řekl Vokurka rozjímavě, „jaké zaujímáte hledisko. Tedy odkud na to hledíte.“

Emilie váhala.

„Řekněte to zase drze,“ požádala. „Je tomu líp rozumět!“

„Nikdy bych si nedovolil...,“ začal Vokurka, ale přestal. „Slečna Viola též není lahůdka,“ řekl smutně. „Neboť milostivá paní lékárníková také nemá v hlavě piliny, ba naopak. A jako se slečna Viola poněkud chvěje před milostivou paní lékárníkovou, má milostivá zase strach ze slečny Violy. Vy se určitě budete ptát proč, vidím vám to na očičkách, tak vám to řeknu rovnou. Slečna Viola je pro vás nebezpečná a milostivá paní lékárníková to ví. Já být matkou, která do deseti čes, od patnácti střeží a poté děkuje tomu, kdo odvede dívku do manželského stavu, já bych měl slečnu Violu též rád jako vosinu.“

Emilie přemýšlela.

„Proč je Viola pro mne tak nebezpečná?!“

„Je moc samostatná!“ nadhodil Vokurka. „A není jí zle. Sama disponuje se svým jménem a neposlouchá cizí řeči! Může podnikat, co chce. To je přímo návod!“

Emilie si vzpomněla na rozhovor s maminkou.

„A co by tak mohla podnikat? A vůbec. Celý život odtud nevytáhla paty...“

„Taky jí nic nehrozilo!“ řekl významně Vokurka.

„Vždyť jí pořád nic nehrozí,“ řekla Emilie mrzutě. „Může přece... tamto... odmítnout. Je soběstačná... a vůbec... to ani není možné.“

„Proč by to nebylo možné?“ začal řečnický Vokurka. „Oba víme, že je slečna Viola chytrá jak vopice.“

„Ale přece jen...“

Vokurka mávl rukou.

„Láska překlene i zaječí pysk!“ prohlásil.

„Copak je ten lékárník ještě svobodný?“

„Je!“

„Ale když už ho tenkrát nechtěla...“

„To říkáte vy!“ zdůraznil Vokurka.

„Ale teď ho určitě nechce. Přece se bojí!“

Vokurka si dovolil pauzu.

„Bála se!“ řekl důrazně. „Dokud to nebylo zcela finito! Ale teď...“

„Co teď? Teď je to jiné? A co se stalo?“

Vokurka pevně zavrtěl hlavou. Neřekne nic.

Emilie přemýšlela. Nesouvisí to nějak s Vokurkovým a Violiným pletičařením? Nechtějí se vážně nakonec vzít, aby Viola unikla vnučovanému ženichovi? Pak ale musila Emilie myslet na práci a byl konec s úvahami o Viole.

Oba tiše destilovali a zachycovali tekutinu a mysli většinou jen na to, aby jim něco neprasklo.

Bylo už po půlnoci, když šla Emilie spát. Ještě nebyla s prací hotova. Ale Vokurka prohlásil, že ráno musí vrátit klíček na věšák v salónu. Pan lékárník si určitě na klíč vzpomene.

Vokurka byl i po půlnoci úplně čiperný a velice mu to mluvilo.

„Únava?“ řekl, zatímco se Emilie sotva držela na nohou. „To je výmysl! Objevil jsem jinou teorii v Malém rádci. Nebo to byl děd Vševěd? Nebo já? Ale je to tak, že tělo je v časovém nesouladu s duchem. Dávejte pozor, slečno Emilie. Ráno tělo křepce vstává, ale duch se ještě pase na žírné lučíně snění. Tělo bez ducha vykonává po jídání bábovky a popíjení kafete a duch ještě snivě ukusuje květy směsky. Večer tělo vlastně už dodělává, ale duch je čtveračivý a žádá si zábavy. Časový nesoulad mezi duchem a tělem, moment slečno Emilie, už k tomu dojdou, bývá různý. U pana lékárníka činí dvanáct hodin. U podobných typů se nám to jeví, jako by byl duch s tělem v harmonii! Omyl! Omyl! Duch má prostě přesně dvanáctihodinové zpoždění a soulad je jen zdánlivý! A tomu,“ řekl Vokurka, „tomu se podle mé teorie říká zapomnětlivost! Večer se pan lékárník zapomněl podívat na věšák, ale ráno... bude zle!“

„Nechte si to, pane Vokurka,“ žádala ospalá Emilie.

„Ještě to musíte slít do lahvičky,“ prohlásil Vokurka. „Pomáhám vám, abyste mi tu nehajala. Tak dál! Jsou lidé, u kterých se duch pozastavil a tělo si mezitím napřed bují a posléze chřadne, prostě běh života. Jejich zapomnětlivost je třeba dvacetiletá. Pak se duch probudí a hle! Člověk si vzpomene! Už to máte?“

„Jo!“ vydechla Emilie.

„A jdeme!“ zavelel Vokurka. „Já to mezitím sklídl... klidně spěte.“

„Ale kdy to dodělám?“

Vokurka se zamyslíl.

„Ale to je jednoduché!“ prohlásil. „Jeden den si odpočnete a v pondělí...“

21

Když šla Emilie v pondělí do kláštera, měla v taštičce na hedvábí pár chemikálií. První hodinu bylo vaření, což se Emilii náramně hodilo. Vokurka jí totiž poradil.

Do klášterní kuchyně vstupovala otevřenými okny vůně růží. Chovanky si při kuchání holoubat vyměňovaly milostná tajemství a šepotavé hlásky se zas vznášely ke klenbě. Fanyнка si zasněně pobrukovala valčík a chovala se líbezně i k bramborovým slupkám. Emilie stála nedaleko kamen a kryta Fanyncinou sukní odbarvovala svou neznámou látku živočišným uhlím. A myslila jen na to, jestli zůstane kuchařka sedět u velkého stolu, nebo se půjde podívat ke kamnům.

Tlustá sestra se potila a ovívala modlitební knihou.

„Nejlepší strava je strava střídá,“ přednášela a žalobně se dívala na přípravy k bohaté krmi. „Naučte se vařit i lahůdky, znát to musíte! Ale pamatujte, že lahůdky vedou k nestřídmosti, a to je hřích. Kromě toho se nestřídmost vymstí. Trest je moc krutý na to, že je tělo slabé, milý bože.“

Láska, láska, láska! Šepotaly hlásky u klenby. Nad holubím srdíčkem se chovankám nejlépe žvatlalo.

„Mě to tak nebaví,“ vzdychla Fanyнка, která měla za úkol škrábat brambory.

„Zase jsme měli hosty, jsem unavená. To byl valčík... valčík...!“

Fanyнка zatančila pár valčíkových kroků.

„Já tě vidím, hanbářko!“ obořila se ctihodná sestra na Aničku. „Slupla jsi kus nádivky. Ale na tebe taky dojde, jen počkej!“

„Snad to ani nebudu jíst,“ říkala opovržlivě Fanyнка, „když do toho ta ovce strká prsty!“

„Nehýbej se,“ naléhala Emilie. „Uvidí mě!“

Do vůně růží se začala mísit vůně pekoucích se holoubat.

„Nejlepší strava je vlastně strava postní,“ rozjímalá tlustá sestra a zkusmo zahýbala nohama oteklýma v kotnících. „Když budete mít bezbožníka, nemusíte tomu ani říkat půst! Rouhal by se. Ale dělejte často vařenou rybu, někdy mléčnou polévku bez svítku. I česnečku můžete připravovat nebo chlebovou polévku bez mastných ok. Tahle strava nevede ke hříchu obžerství. Ani k pakostnici, na kterou není léku. To je ale bolest! Ne-reptám, milý bože, ale proč jsi dopustil, aby na světě byla strava tak hodná trestu? Tělo je slabé a svody velké!“

Emilie měla filtrát hotový. Tak ještě přidat čpavek a neznámá látka se objeví jako průsvitné jehličky.

„Že se učíš, to už chápu,“ řekla Fanyнка a hodně se natřásala, aby Emilii nebylo ani trochu vidět. „Ale proč to děláš... tohle? Jak se tomu říká? Pokusy! Určitě to špatně působí na pleť, budeš ji mít jak vydělanou vepřovici. A jak to smrdí! Ale nic se nestalo, ctihodná sestro,“ zavolala ke stolu, kde se chystala vstát jeptiška znepokojená smradem. „Emilie trochu připálila jíšku. Hned vyvětráme. A co teď?“ povídala a dělala průvan. „Ta musí mít bolest jako hrom, když se nejde podívat. Jíška! A smrdí to čpavkem! Dělej!“

„Tak,“ řekla Emilie. „Je to. Už to jen rozpustím, abych měla tekutinu. Nemáš po ruce...?“

Mrkla na příborník. Stála tam broušená sklenice. Emilie se němě pomodlila, aby snad sklenice nepraskla, a rozpustila v ní jehlice v lihu. „Hotovo!“ řekla vítězně.

Fanyнка si soucitně povzdechla.

„Co taky všechno musí dělat dívka kvůli bankrotu? Ten smradlavý prevít ti kápl na ruku... máš tam puchýř! Stejně je to sprosté! Napřed: Na nic nesmíš sáhnout, Fanyňko, vlastně Emilie!“ opravila se rychle. „A potom: Dělej, co umíš, miláčku! Ty ale vypadáš, Emilie! Ty kruhy pod očima. A ty zrasované ruce!“

Tuhle noc Emilie mohla spát, ale spala jako na vodě. Povede se to? Nepovede? A tak se jí ráno zdálo, že má hlavu v oblacích. Což mohou být řeči, jak povídal Vokurka, ale když je hlava lehká, a navíc pročechrávaná větrem, takže je v ní jak vymeteno, tak to může být pravda.

„Ta ovce jen kyne!“ zaslechla Fanyнку. „A na nemocnou nevypadá.“ Fanyнка vyčítavě zdvihla oči ke stropu. „Ale já jí nedovolím vést polonézu, i kdybych jí měla zmrzačit! Chápeš?“

Emilie se blaženě usmála.

„Chápu!“

Co to vůbec Fanyнка říkála? Jo, něco o polonéze! Emilie se začala poněkud sbírat. Nemůže taky věčně stát a koukat do prázdna. Ale tohle, říkála si, to je jen začátek. Pořád je něco neuskutečněného! Nového!

„Čemu se směješ, Emilie?“ řekla podezíravě Fanyнка. „Co myslíš, je zmrzačení smrtelný hřích, nebo jen prohrěšek?“

„Nevím!“ zazpívala Emilie.

„Kdyby to byl smrtelný hřích, pak má člověk úplně jisté, že přijde do pekla. To je ale hloupé!“

„Mohla by ses kát!“ nabídla jí rozveselená Emilie.

„Myslíš?“ Fanyнка uvažovala. „A vůbec, Anička stejně není z elegantní rodiny!“

Emilie zafrkala.

„Třeba by to byl dobrý skutek, zmrzačit ji!“ povídala v záchvatu smíchu.

„Ale tak to nemyslím... Ty jsi strašně těžkopádná, Emilie,“ řekla Fanyнка důstojně. „Já už jsem dávno zase jinde! Té rodině naprosto chybí noblesa, chápeš? Majetek tam snad je,“ připustila neochotně, „ale její otec se prý vypracoval z ničeho. Já vím, že je to velice statečné a důvod k obdivu, ale on prý kupuje šperky na váhu, chápeš? Prostě půl kila prstenů!“ Fanyнка panovnický narovnála šíji. „Já si tedy myslím, že by dcera z takové rodiny neměla vést polonézu! Vlastně by to byla... degradace kláštera! Chápeš?“

„Ne!“ řekla vesele Emilie.

„Co je ti ale vážně k smíchu?“

„Všechno!“

„Ty se máš!“ řekla Fanyнка závistivě. „Smát se před bankrotem. Nebo jste se z toho úplně dostali?“

„Ale vůbec ne,“ smála se Emilie.

„Nebo... někoho sis našla?“ ptala se Fanyнка dychtivě.

„Ne!“

„A uvažovala jsi o tom vdovci?“

„Ne!“ řekla Emilie a zase se smála.

„Pak tě nechápu. Já na to myslím od rána do večera.“

„Ty jsi tak hodná, Fanyнка,“ řekla Emilie provinile.

Fanyнка se zarazila.

„Jak to? Aha... no to víš! Ale abych se vrátila k Aničce,“ pokračovala rychle.

„Tak si představ, že by Anička tančila polonézu s krásným Václavem. Dcera handlíře, který má na břicho tlusté řetězy... a... on! Vždyť by to přímo tlouklo do očí!“

„Koho dnes miluješ víc?“ zazpívala Emilie. „Toho vašeho hosta, nebo krásného Václava?“

Fanyнка mírně zrozpačitěla.

„No... to je těžké...“

Emilie ji objala.

„Ty už ani nevíš, koho miluješ?“ smála se.

Láska, láska, láska! Omítka v klenbě se tetelila, jak na ni vytrvale narážely hlásky.

„Miluju oba!“ řekla Fanyнка. „A hlavně miluju lásku! Protože se chci vdát, chápeš?“ dodala líbezným, leč rozhodným tónem vladařky.

„Miluju lásku!“ opakovala Emilie. „To máš z toho románu o důstojníkovi a hadráčce.“

Fanyнка se mírně usmála.

„Mám,“ připustila. „Taky si myslím, že je to nesmysl. Ale vdát se chci, chápeš?“

„Chápu!“ smála se Emilie.

„A polonéza...“ zanaříkala Fanyнка. „Nejvíc jsem spoléhala na svatého Františka. Vždycky mi pomohl. Ale v poslední době na mě snad zanevřel... Nemohla bys mi poradit, Emilie?“

„Ale kdepak!“ smála se Emilie. „Na to se musí diplomaticky a já jsem moc hrr!“

Fanyinka se smutně zahleděla do vařící vody.

„V poslední době mě opouští síla... k diplomacii,“ řekla unaveně.

„Hanbářko!“ vybuchla tlustá sestra, která začala s ochutnáváním u Gréty.

„Dala jsi tam moc koření! Řekla jsem vám, že polévka má být skoro čistá, lehká... vývar s chutí masa a zeleniny. Víš, co dělá v těle koření? To je na pakostnici vůbec nejhorší!“

„Ctihodná sestro,“ vmísila se do toho pokorně Fanyinka, kterou už dávno nebavilo piplat se s bramborami. „Nám už začala hodina tance. Nemáme sklízet?“

Sestra se s úlevou vrátila ke své židli. A kývla.

Emilie si v poslední chvíli všimla, že Gréta bere z příborníku broušenou sklenici a chystá se ji vylít.

„Počkej!“ vykřikla.

Opatrně slila výluh do připravené lahvičky.

„Tak, a teď si ji můžeš vzít.“

Gréta začichala.

„Vy jste něco dělaly s koňakem!“ řekla závistivě. „Kde jste ho vzaly? A co to bude?“

Vůbec se jí nevšímalý. Zašustily sukněmi a zmizely.

„Ta modrá punčocha začíná být pěkně nafoukaná,“ řekla Gréta. Vzala sklenici a postavila ji na podnos ke džbánu.

Anička pokrčila oblými rameny.

„Na co nafoukaná, prosím tě? Vypadá jako sedm drahých let!“

„Náhodou,“ řekla Gréta, „kdyby na sebe víc dbala...“

„Hezká by stejně nebyla!“ řekla rozhodně Anička. „To by se s ní Fanyinka nepřátelila. Na to je moc mazaná. Chce vedle modré punčochy vyniknout!“

Nehezká modrá punčocha jen kvetla a i při tanci pevně svírala taštičku na hedvábí se svou vyluhovanou látkou.

„Lalala,“ zpívala si.

„Ale to ne!“ kárala ji ctihodná sestra Augusta. „Zpívat tanečnickovi do tvarže! Tak se nechová slušný dyfka! Und noch etwas²⁶... vezměte prřed večírkem do ústa ein bischen²⁷ vodyčky toaletní, abyste měly vonný dech!“

„Lalala,“ zpívala si Emilie a klopila oči.

„Nenene!“ volala sestra Augusta. „Dyfka vůbec nezpívá při tanci! Emilie, ty jsi dnes jako z dyvokých vajíček!“

Lalala, zpívala si Emilie v duchu.

Vítr v hlavě se už usadil a Emilii se tam objevily první souvislé myšlenky. Má výluh! Má výluh! Emilie zatím neprobírala skličující myšlenku, že získala jen nepatrnou část vědomostí. A tuhle omezenou část že tedy použila. A že je tedy výsledek pochybný. Emilie se téhle myšlenky jen dotkla a hned ji opustila. Má výluh! A vyzkouší ho. Na kom? Přece na sobě! Jak dopadne pokus? Podaří se? Kdyby se nepodařil, dá se znovu do práce. V knize je popsána ještě jedna metoda. A kdyby nevyšlo ani to, může oba způsoby kombinovat!

Pak se náhodou podívala na podnos, který postavila Gréta na klavír. Sestra Augusta se mezi výukou společenského chování ráda osvěžovala douškem vody. A Emilie si všimla, že je na dně sklenice trochu výluhu. Nebo Gréta sklenici vypláchla a je to voda?

„Ctihodná matka představená vzkazuje, že k ní má přijít Fanyнка, Anička a Emilie,“ oznamovala ode dveří mladičká sestra.

A šly.

„Co se děje?“ broukla Fanyнка. „Asi jde ještě o tu rvačku na půdě... a zrovna jsem byla tak roztancovaná, chápeš?“

„Jsem tu jen na skok, miláčku,“ vrněla na chodbě maminka v perlově šedém kompletu a s kloboučkem se závojem. „Dobrý den, děvčátka... Emilie vás dohoní. Něco jsem tu potřebovala zařídit, miláčku, a také jsem tě omluvila. Odpoledne přijdeš domů. Máš první zkoušku na ve-

²⁶ A ještě něco. Pozn. red.

²⁷ Trochu. Pozn. red.

černí šaty... tak přece jen krajká! Co říkáš? A teď běž, Emilie, už na tebe čeká ctihodná matka.“

Odplula k vrátnici.

Abatyše stála v místnosti, kam se nedostala láskyplná slova a neohládila přísné tvary dřeva do oblých tvarů. Kde to prostě na jednoho padalo. Ani tady se Emilie ještě neusadila. Proč je zve ctihodná matka? V téhle sestavě? A maminka? Je to jedno! Rvačka na půdě? Lalala! Má výluh!

Zůstaly u dveří a ctihodná matka začala.

„Povím vám příhodu, milé dívky,“ řekla vlídně. „Bude to poučení o tom, jak jsou nevyzpytatelné cesty boží.“

Anička s Fanynkou se dívaly ostražitě. Tohle nevypadá na důtku kvůli půdě.

„Bylo dítě,“ pokračovala abatyše, „které otec brával s sebou, když šel pracovat. Lépe řečeno, dítě ve své lásce k otci neustále sledovalo jeho kroky, a tak se dostalo do laboratoře. Otec byl totiž lékárník.“

To se nás netýká, říkaly si Anička s Fanynkou. Mluví o mně, říkála si Emilie. Postrádají vypůjčenou knihu? Nebo ji objevily pod matrací? Ale výluh nedám! A pevněji sevřela taštičku na hedvábí.

„Z vřelé lásky k otci se dítě začalo zajímat o jeho práci, o práci laboratorní. Nebylo mu to ke škodě, neboť každá práce šlechtí. Ale dítě, byla to dívka, začalo dospívat a hle! Setrvalo u laboratorní práce. A teď již na úkor nastávajících dívčích povinností. Které jsou to povinnosti?“

Ctihodná matka se vlídně obrátila na Fanyнку, o níž věděla, že se z toho nějak vymotá.

„Povinnosti,“ začala Fanynka, „... snad příprava na povolání ženy a matky?“ Tázavě obrátila oči na abatyši.

„Správně!“ řekla pochvalně ctihodná matka. „A ruku v ruce jde... no?“

„Ruku v ruce...“, řekla Fanynka, „ruku v ruce jde poslušnost?“

„Velmi správně. A pokora. A skromnost!“

Kam mě šoupnou, když vyletím z kláštera, myslila si Emilie. A pak jí napadlo, že už toho všeho stejně má dost. Věčné skrývačky a obavy, že se něco prošťouchne. Ježíšmarjá, vždyť s ní zacházejí jako s ovci! Věčné na provaze. A se zvoncem na krku. Poslušná! Pokorná!

Ctihodná matka přecházela po místnosti. Asi uvažovala, jak dál.

„Mně se všechno zdá, že se rozloučíme!“ zašeptala Emilii Fanyňka. Emilie kývla.

„Matka vychovávala dívku se vší pečlivostí. Ale začala se obávat, aby čistá dívčí duše nevzala škodu. Aby se v ní neusídlily hříšné myšlenky, neboť ty přicházíívají se zahálkou.“

Ctihodná matka se zase odmlčela.

„To nevypadá na vyhazov!“ zašeptala Fanyňka.

Ne! Jakmile uslyšela Emilie zmínku o pečlivé matce, bylo jí to jasné. Ta popletená směs pravdy a lži, to byla jemná výšivka paní lékárníkové. Ale oč jde? Zahálka! Co si vůbec ctihodná matka myslí? Jak si asi představuje chemii?! A je chemie hřích?

„Tu dívku znáte,“ řekla ctihodná matka, „ano, je to Emilie. Její matka nám ji svěřila. Zbloudilou ovečku, které jsme měli pomáhat, aby se vrátila do stáda. Podařilo se nám to?“

Prosím, říkala si Emilie. Ctihodná matka to sama vyslovila. Ovce! Přivázaná na louce ke kolíku.

„Nééé!“ zabečela Anička.

„Ale ano!“ řekla podrážděně abatyše. „Jak to, že ne! Emilie jediná setrvalávala v posledních dnech v hlubokém rozjímání u klášterní zdi,“ ukázala matka do zahrady. „Jediná. Chovanka, která nepodlehla světské marnivosti, řekl o ní důstojný otec Ignác. Ovečka, na které se již plně jeví milost boží. Kde jsi byla v té době ty, Aničko?“

Anička mlčela. V té době dlela duchem u bordó podkladu s pugétky.

„Tak vidíš!“ Ctihodná matka to najednou vzala kalupem. „Jedna z vás měla vést polonézu,“ řekla méně vlídně a zrakem je udržovala v klidu, takže se Anička neodvážila obrátit oči v sloup a Fanyňka klesnout do kolen. „Mezi vámi, Fanyňko a Aničko, byla těžká volba. Bylo by nespravedlivé jednu z vás vyznamenat a druhé tím ubrat na zásluhách. Obě jste hodné chvály. Ale právě ve chvíli, kdy jsem uviděla Emilii u klášterní zdi, přišla jsem na myšlenku... Je tu přece Emilie! Ovečka, které jsme pomohli vrátit se do stáda!“

Tak tohle bylo překvapení! Emilie jen slabě vzdychla. Bylo ticho, ctihodná matka je přísně pozorovala. Pak zašustila Fanyňka sukní a vzala Emilii za ruku. Vypadala docela spokojeně.

„Myslím, ctihodná matko,“ řekla, „že bychom to měly dokázat! Ať Emilie vede polonézu!“

„A co ty, Aničko?“

Anička byla bledá zlostí.

„Je to vlastně skutek milosrdenství!“ řekla pak jedovatě. „A dobré skutky dělám ráda.“

Emilie se vzpamatovala.

„Já nevím,“ začala celá nesvá. „Vážně ti to nevadí, Fanyňko?“

„Proč by to mělo vadit Fanynce?“ vyjela Anička. „Proč zrovna jí?“

„Ticho, milé dítě,“ řekla abatyše. „Odpověz, Fanyňko!“

A teď teprve jako by Fanyňka vytušila někde v dálce nejasné nebezpečí.

„Vůbec ne,“ řekla pomalu. „Jsme přece přítelkyně!“

V posledním slově byla výstraha! A Emilii trochu zarazila. Ale ano! Když už se Fanynce nesvěřila dřív...

„Děkuji, ctihodná matko,“ řekla Emilie.

Na chodbě nechaly obě dřívější sokyně Emilii předejít. Fanyňka si upravovala podvazek a požádala Aničku o pomoc. Bystrá Fanyňka měla najednou nutkání sblížit se s Aničkou. Když si všechno dala dohromady, bylo jí to moc divné.

„Šlo mi jedině o to, abys polonézu nevedla ty, chápeš?“ řekla se svým pomalým líbezným úsměvem. „Podrž mi tu spodničku. Ták, já ten podvazek svážu. Emilie mi totiž nevadí.“

Anička pochopila, že to má být lichotka, a přistoupila na zdůvěrnění.

„Mně Emilie taky nevadí,“ řekla. „Je vzdělaná!“

„Právě!“ řekla Fanyňka a natáhla punčochu. „Taky potřebuješ tolik podvazků? To je hrůza, jak nevydrží! A Emilii ještě nedorostly vlasy!“

Obě se na sebe zadívaly s hlubokým porozuměním. Emilie čekala na konci chodby.

„Dělejte!“ zavolala na ně.

„Hned, hned!“ řekla Fanyнка. A pak lehce nasadila Aničce brouka do hlavy. „Ty řeči o ovečce, která se vrací do stáda, to je samozřejmě jen tak, chápeš?“ prohlásila.

„Myslíš?“

Fanyнка si uhlazovala spodničku.

„Jak o tom můžeš pochybovat! A před chvílí jsme tu potkaly paní lékárníkovou. To má přece spojitost!“

„Jak to?“

Fanyнка potlačila vzdech.

„Paní lékárníková asi přišla s malým darem pro klášter,“ řekla netrpělivě, „nebo s almužnou pro klášterní chudé... prostě pohovořila se ctihodnou matkou, no! A Emilie povede polonézu!“

„Jdi ty!“ řekla udiveně Anička.

To je času, než to stráví. A zeptá se konečně, proč je najednou takový zájem o to, aby Emilie vedla polonézu? To bylo totiž velice zajímavé. A k tomu Emiliina dnešní náladička...

„Ty si jako myslíš, že o to paní lékárníková rovnou požádala?“

Ježíšmarjá! Fanyнка byla bez sebe.

„Mysli spíš na tohle,“ řekla důtklivě. „Proč má paní lékárníková takový zájem, aby Emilie vedla polonézu, no?“

Anička ohrnula spodní ret. Podoba s jehňátkem byla až omračující.

„Co je nám do toho?“ řekla.

„Samozřejmě, že nám do toho nic není,“ řekla Fanyнка s potlačovaným vztekem, „ale přece jen... koho se asi ten zájem týká, chápeš?“

„Koho by se týkal!“ řekla s převahou, která Fanyнку udivila. „Snad si nemyslíš...“ Anička se zasmála. „Pana profesora? Ale jdi! Ten by přece na modrou punčochu nesáhl ani peříčkem.“

„Myslíš?“

„Vím.“

Fanyнка ztuhla.

„Jak to víš?“ vyhrkla.

„Copak se některý muž zajímá o sufražetky?“ řekla Anička pohrdavě.

Fanyнка se zase uklidnila.

„Možné to je,“ řekla, „ale stejně...“

V příští vteřině pustily obě Emilii z hlavy. Emilie totiž otevřela dveře do sálu. Tam měla sestra Augusta poskytovat další nudné rady, jak se vzorně chovat na večírku. Jo! Rady! A vzorné chování! Emilii zavalil smích a zpěv. V sále, kde z klenby na chovanky hleděl sám svatý František, brodící se v obláčcích z běloby a nilské modři, stála sestra Augusta. Dlouhé roucho povykasané vysoko, ještě výš než nad kotníky, aby nepřekáželo v pohybu, závoj shrnutý za jedno ucho, zpívala sestra Augusta frivolní píseň *Ich bin eine Witwe, eine kleine Witwe*²⁸. Při tanci zavrtěla nohou v kotníku, pak poskočila a zavrtěla i kolenem. A už tancovala, až se nohy v černých punčochách jen kmitaly. Chovanky překonaly první úžas a přidávaly se jak k písni, tak i k tanci. Zavrtět kotníkem, poskočit a hop nohu nahoru!

Sestra Augusta je pobízela.

„Nohy výš! Ještě výš! Víc temperamentu, děti! A znovu: *Ich bin eine Witwe, eine kleine Witwe...*“

A pak ještě vytloukala melodii do kláves, aby to mělo větší spád.

Klášterní místnost zpívala, točila se v kankánu. Obláčky na stropě poskakovaly, řídly překvapením. *Ich bin eine Witwe, eine kleine Witwe* – Jsem vdova, jsem vdovička – a hop nohy nahoru. Do tance se hned pustila i Fanyňka s Aničkou, ale Emilie... Emilie si vzpomněla na sklenici na podnosu. Přiskočila k ní, sklenice byla prázdná.

„Panenko Marie!“ hlesla.

Pokus se podařil.

²⁸ Jsem vdova, jsem vdovička. *Pozn. red.*

22

Byla noc. Emilie přecházela po svém pokoji a naříkala. A vzpomínala: Když byly chovanky a sestra Augusta v nejlepším, objevila se ve dveřích ctihodná matka představená.

„Co to znamená?“ ozvala se ohromeně.

Velebný hlas zmařil kankánové kouzlo. Chovanky si uvědomily, že odkrývají kotníky! Že ukazují punčochy, a dokonce... obrubu kalhot! Tanec podle pravidel nohy nahoru a víc temperamentu, že určitě nebude cudný. A jak to, že je to sestra Augusta učila...? Chovanky se jednoduše vzpamatovaly.

„Všechny do jídelny!“ zavelela ctihodná sestra. „Sestra Augusta počká zatím tady!“

Dívky se vlekly do jídelny smutečným krokem. Když je představená předběhla a zmizela ve dveřích pátera Ignáce, věděly, že nastává poslední soud. Jen aby nezakázali večírek!

Emilii nestačilo ani tohle. Pořád byla plná veselé vzpurnosti. Sestra Augusta vypila výluh. A dělala, co právě chtěla. Jako kdysi Emilie.

Všechno by se dalo vysvětlit! Kdyby tu nestály samé poplašené ovce! Ale to by nesměla být chemie zahálka a hřích. Proč měla sestra Augusta zálsusk zrovna na kankán, to pokládala Emilie za nepodstatné. Z hlediska lučby. A tanec se jí dokonce zamlouval. Ctihodná matka se na to dívala zcela jinak.

„Proč zrovna kankán!“ říkala zoufale. „Něco tak hnusného! A tu frivolní píseň!“

Páter Ignác byl vyrovnaný muž, ale tentokrát těžko skrýval veselí.

„Ale to je přece nasnadě,“ řekl, „vzhledem k původnímu povolání sestry Augusty.“

„Nic není nasnadě!“ odporovala ostře abatyše. „Roznášela tam přece víno! Netancovala. Ale já vím, já vím! Teď jde o to, aby se to nerozkřiklo. Víte, jaký by z toho byl skandál? A co by to pro nás znamenalo?“

Páter Ignác zakýval, že ví. Jak šlo o skandál, přestal se veselit.

„Ale jak je všechny chcete umlčet, ctihodná matko? Patnáct děvčat... To nedokážete!“

Matka vsunula ruce do širokých rukávů hábitu a začala přecházet po místnosti.

„Zakázat večírek?“ nadhodila.

„Pak máme skandál okamžitě! Stornovat pozvánky... prosím vás!“

Abatyše uvažovala:

„Ano! Ale když to nezakážu, bude skandál sice později, ale bude direktní. Přímo proti mně a klášteru! A vy dobře víte, jak se toho pomlouvačí chytí. Napřed mluvili jen o nedostačující klášterní výchově... a skrovném vzdělání. Ale teď? Chovanky se v klášteře učí...“ ctihodná matka stiskla rty, aby si je opět nepotřísnila slovem kankán, „... ten tanec... a představená k tomu mlčí! A půjdou ještě dál! Uvidíte! Představená zavádí do kláštera výuku z vídeňských šantánů...“ zasténala. „Ne!“ řekla pak rozhodně. „My se od toho musíme distancovat. A ihned!“

Ctihodná matka rázně otevřela dveře a vyšla na chodbu.

„Nevím, nevím,“ říkal ještě páter Ignác.

„Nebo musíme počítat se zázrakem!“ prohlásila abatyše.

Se zázrakem, zázrakem, rozlehlo se v klášterní chodbě.

„Že by počítala se zázrakem?“ zašeptala Fanyнка. „Tak to je asi zle!“

Vklouzly do jídelny.

„Už jde,“ hlásily.

„No a?“

No a večírek byl tedy zakázaný.

V jídelně bylo ponuro. Jediná Emilie polykala holoubata s nádivkou a polosyrové a polorozvařené brambory. Chovanky držely půst. Nikoliv za pokání, ale proto, že do sebe žalem nepravily jediné sousto. Nonono, říkala si pohrdavě Emilie, takový poprask kvůli večírku!

Některé chovanky se bez zvuku modlily, jiné lítostivě popotahovaly. A Fanyнка se dlouze dívala na Emilii. Emilie dostávala z toho utkvělého pohledu výčitky svědomí. Pak se jí ještě udělalo zle. Anička se totiž poddávala smutku zcela bezostyšně. S chorobným zoufalstvím si vypichovala do

paže jehlicí na pletení písmena V M. Kapky krve se jí třásly na plavých chloupcích.

„Že to neděláš rovnou vidlemi!“ broukla Emilie a lapala po vzduchu.

Lučba je lučba, říkala si mrzutě. Můžu já za to, že ty neznámé látky...

„Jak se to vůbec stalo?“ vybuchla najednou zrzavá Gréta. „Napila se z té sklenice na podnose... poslouchej, Emilie, co jste to vyváděly? No, nedělej hloupou! Něco jste v té sklenici měly... právě v té, ze které pila sestra Augusta! Pak jsi to přelila do lahvičky, Emilie! Přece při hodině vaření. Co to bylo?“

Utrápená poupata se jako na povel obrátila k Emilii. Podívala se na ni dokonce i Anička.

„Ale to byl jen šláftruňk,“ řekla líně Fanyнка. Byla to pořád klidná, uhlazená panenka, ale se záludnými očima. „Na nervy, chápeš? Já už jsem byla z toho vedra úplně trop!“

Chovanky se zase vrátily k svým modlitbám. Ale Fanyнка se naklonila k Emilii.

„Tak teď vážně,“ řekla jí tím pomalým, velice závažným hláskem. „Cos to vyráběla, Emilie? Mně je to všechno moc divné! Už od té polonézy... Neděláš si zbytečné naděje? Nebo nechytračíte před bankrotem? No prosím, jestli si myslíš, že na to máš...,“ řekla posměšně. „Ale ta tvá vodička, není to nakonec nápoj lásky nebo co? To by se mi nelíbilo! Zvlášť by se mi to nelíbilo od věrné kamarádky, chápeš?“

Zase výhrůžka? Emilie nemusela naštěstí odpovědět. Plavovlasé, kučevravé jehňátko omdlelo. Anička se složila sice bez záchvatu, ale skutečně. Fanyнка vyskočila.

„Dovedu ji do ložnice, ctihodná sestro,“ řekla tlusté kuchařce. „Pojď taky, Emilie, můžeme si promluvit.“

Po chodbách cupitaly poplašené jeptišky a dívaly se z oken ke klášterní zdi. Tam klečela sestra Augusta a modlila se růženec. Šerosvitné obrazy šerosvítily, ale sem tam blesklo hněvivé svaté oko. Emilie vůbec netoužila zůstat v klášteře. A ještě s Fanynkou o samotě.

„Jéje, to to uteklo!“ řekla užasle. „Mám přece zkoušku na šaty... maminka mě omluvila.“

Odešla tedy z kláštera. A ještě než šla zkoušet šaty, zastavila se u Vokurky, aby mu oznámila výsledek pokusu. Náhodného pokusu! Vokurka sice kutil v laboratoři, ale hned upozornil významným gestem, že se vedle v oficíně vyskytuje pan lékárník.

„Ale to nevádí,“ ujistila ho Emilie. „Já vám jen chci říct...“

Příští materialista byl nevidaně uspěchaný.

„Jindy, jindy, teď sypte, slečno Emilie. Mám práce nad hlavu!“

Emilie se rozzlobila. „Vy nechcete vědět, jestli jsem to dodělala?“

„Jistějistě!“ drmolil Vokurka. „Ale později!“

Emilie se zaposlouchala u dveří do lékárny.

„Ale vždyť tam tatínek někoho má! Já vám to honem řeknu a... Ale koho to tam má?“

Z lékárny se totiž ozval hlas pana profesora.

„Já na vás řeknu, že mě zdržujete!“ prohlásil Vokurka. „Utíkejte, nebo vás vynesu v zubech!“

„Jak vy jste žárlivý, pane Vokurko,“ vydechla sladce Emilie. „Moment a neodstrkujte mě, jo?“

„... naštěstí jsme nedomluvili nic oficiálního,“ říkal ten hlas. „A jistě chápete, že jsem kalkuloval s věnem. Ale za těchto podmínek... velice se vám omlouvám, pane lékárníku, vám i jemnostpaní, ale v takovém případě bych se sňatkem nepočítal.“

„Ách,“ udělala Emilie blaženě, aby namíchla Vokurku. Taky k tomu předvedla obličej láskou pomatené dívky. Ale... co to říkal?

„Pryč!“ řekl vztekle Vokurka. „Je to hanba, poslouchat za dveřmi. Já si to mohu špendýrovat, jsem jen oddaný zaměstnanec, a tedy nižší tvor, ale vy?“

Cože to říkal pan profesor? Emilie odsunula Vokurku, který se přilepil na lékárenské dveře.

„... nemohli mít za zlé.“ To byl tatínek. Mluvil docela klidně. „Proč by se měl mladý, schopný muž ženit pod své možnosti? A dokonce mladý muž, který potřebuje kapitál pro kosmetickou výrobu. No, uhádl jsem správně? Nemusíte se omlouvat, pane profesore, do takového zklamání

bych se uměl vcítit. Jenomže je to pustý výmysl, to už jsem vám řekl, a velice by mě zajímalo, odkud pramení.“

Vokurka přestal Emilii tahat ode dveří. Šel si sednout. Cestou sáhl do regálu pro láhev posilujícího vína pro šestinedělky a rekonvalescenty.

„Chytil jsem slinu,“ řekl. „Zunkněte si taky... vonné soli tu nemám, slečno Emilie, na to předem upozorňuji. Ale neměla byste přece jen odejít?“

Emilie ani nemohla odejít. Cítila, že se jí začínají chvět kolena. „Bud'te zticha!“ mumlala. A přitiskla se na dveře.

„... diskrétní,“ říkal Václav. „A proto odpusťte, tohle neprozradím. Ale mě by zase zajímalo, pane lékárníku, jestli bych se mohl přesvědčit, že je to výmysl. Ale jen jestli dovolíte.“

„Vždyť je to vlastně vaše právo,“ řekl tatínek. „Na úřad sice ještě nejdeme, ale ať máme formality za sebou.“

„Správně!“ řekl vážný hlas. „Jsem rád, že to tak berete.“

„Je to neslýchaná pomluva. Bankrot! Tady jsou účetní knihy... Ten, kdo to vypustil do větru, musil přece vědět, jak je to krátkodeché. Poslouchejte, profesůrku, nebyl to nějaký dámský klípek?“

Emilie se zvolna obrátila k Vokurkovi.

„Mně... točí se mi hlava!“

„To je z toho vína!“ prohlásil Vokurka a zase si lokl.

„Já jsem přece nepila!“

„No tak vidíte!“ řekl důrazně. „Taky je to silné! Malaga!“

Emilie se tedy vzchopila.

„To se hned pozná!“ souhlasila.

Vokurka ji pochvalně poplácal po rameni.

„Že jo? Má to grády!“

„Určitě!“

„Nechtěla jste mi něco sdělit?“

„Chtěla, ale vy máte práci!“

„To mám!“

„Tak vidíte, pane Vokurko. Necháme to na jindy!“

„Bude to lepší,“ souhlasil. „Taky je vám dnes slabo, což se stává, když si člověk lokne na lačno. A navíc nejste na pití zvyklá.“

„Že jo!“ vydechla Emilie, která si ani nelázla.

„Jistějistě! A víte, co bych vám radil? Zalézt do hajan a tu vopici vy-
spat.“

„Myslíte?“

„Určitě. Nebo...“ Vokurka chvíli uvažoval. „Nechcete mluvit se slečnou
Violou?“

„Takhle namazaná?“ řekla Emilie. „Co by si o mně pomyslila!“

„Máte pravdu!“ řekl. „Jinak jsem stále k dispozici, myslím vám osob-
ně a také lučbě!!“

„Velice potěšená!“ poděkovala Emilie.

Došla do pokoje a rozkvílela se.

„Nebudu zkoušet,“ řekla, zavřená na petlici. „Bolí mě hlava.“

Maminka ještě klepala.

„Ale mě to mrzí! A nechceš si alespoň popovídat, miláčku?“ ptala se
něžně „Nemáš něco na srdíčku?“

Čili ví, že Emilie poslouchala za dveřmi lékárny.

Emilie mlčela. A když na ni zaklepali znovu, už se neozvala. Tak ji
nechali.

Ted' stála u okna a přes dešťový šlajer neviděla ani jabloně. V tako-
vém případě bych se sňatkem nepočítal. Kdysi tu stála Emilie za šaleb-
ného svitu měsíce a šeptala si: Láska... to asi je... co to vůbec je, láska?
A nechávala se unášet pády jabloňových květů a výkřiky, které vydávali
ptáci ze spánku. A vznášela se v nich Emilie ve výšivkách a Emilie po-
milováníchodná, jedinečná... jo! Ale tohle taky nemůže být láska, zakví-
lela ustrnulá Emilie. Určitě ne!

Proč prší? Určitě by to bylo srozumitelnější, kdyby bylo vidět do
dálky k vrcholům posledních jabloní a pak ještě dál a ještě výš, kde se
ztrácejí mûry. Emilie by chtěla žít někde, kde vůbec neprší. Tady byla
stísňená mezi třemi stěnami pokoje a čtvrtou stěnou deště a bála se, že
se tu udusí. A jako by se na chvíli dešťová stěna pootevřela, Emilie
chytla dech.

„Takový lidi jsou zašlapal,“ řekla.

A bylo to přesně určené Fanynce.

Věrná přítelkyně! Odkud má pan profesor zprávu, že je lékárník před bankrotem? Od dívky, která ráda mlsá čokoládové bonbóny. A kde je pramen? Přímo u Emilie.

A je tu taky otázka, odkud se vracel v tak pozdní hodinu pan profesor, tím bych si lámala hlavičku, nadhodil Vokurka, když s Violou bloumali tehdy zamlženou nocí. Emilie si hlavičku nelámala, a teď se s tím shledala. Od Fanyncy se vracel. Co tam dělal? Nepokoušejte mě! Já vás políbím! Říkal jí to taky?

Emilie viděla Fanynciny černé vlasy, bože, úplně ptačí peří! A oči tak nevinné, jako mívají dívky na krabicích od kakaa. Ale taky tajuplné, jak Fanynka klopí husté řasy. Prosim! Zase naučený půvab! Zase! A vlnivé pohyby, jako by se odrážela od vzduchu, a ševelení kostic a sukní.... No tak dobře. Je půvabná. Ale jak pro koho! Jak pro koho! Je totiž líná! A vypočítavá. A je lhářka! Koho miluješ? Toho hosta, nebo krásného Václava?

„Oba!“

Emilie byla mokrá až na kůži a tak jí ubývalo sil ke kvílení. Celá zkřehlá a přitom s rozpáleným obličejem zavřela okna a dostávala se do dalšího stadia. Do sebezpytování.

Přece se Fanynce taky nesvěřila! Je to sice něco docela jiného, ale...

Emilie si rozpačitě začala třít kůži na pažích. Věrná přítelkyně Fanynka. Litovala Emilii kvůli bankrotu. Asi to vlastně vyžvatlala bez zlého úmyslu. Seděli s Václavem v křeslech. Vidiny už zase pochodovaly Emilii pod víčky. Mohu vám nabídnout bonbón? Ne? Tak zajímavou novinku z kláštera! O Emilii! Pan profesor se možná chytil a prohodil se zájmem: Slečna Emilie!? Pořád ještě..., ale co? Emilie se necpe čokoládou! Nač se mohl zeptat! Znovu! Slečna Emilie? Ještě je pořád modrá punčocha? Jestlipak se Fanynka taky podivila. Stejně jako před nedávnem Emilie, když šlo o Fanynku: Vy ji znáte? A pan profesor mohl říkat: Byl jsem jí představen... A krůček po krůčku došli až k tomu, že lékárníkovi jsou před bankrotem.

Emilie položila rozhořelý obličej do dlaní. Takoví lidi jsou zašlapal; ujelo jí do tmy. A zase jí to ohromilo, protože tentokrát to bylo určeno Václavovi. Ale ano! Chodí od jedné k druhé. Bud' je od náтуры hubeňour, nebo se ve Fanyňčině rodině málo vaří. Pan profesor musí dlabat tu i tam, jak to, že mu nepraská sametová vestička. Fanyňka sice za moc nestojí, ale neměla by jí to vlastně Emilie prozradit? Vždyť jsme na tom stejně! Emilie se dostávala do nálady dívčího spiknutí, ale brzo toho nechala. Fanynce by to bylo jedno. Chce se vdát! A že je obletuje obě? Zazlívá by to spíš Emilii. Už teď je samá výhrůžka. Jo, Emilii by dokázala zmrzačit, potvora! Ale vytouženého ctitele? A pak zase Emilie viděla, jak Fanyňka víří s krásným Václavem při valčíku a je uhlazená, ale taky sladká. Je decentní, ale nederží tanečnyka od postafy. A je dívka, a tudíž slabá, a navíc trop na nervy, chápete?

Když maminka znovu zaklepala, Emilie jí otevřela. Spíš z únavy. A byla ve třetím stadiu, které se vlastně podobalo náladě u ctihodné matky. Emilie si začala, ale skutečně jen začala říkat, že toho má dost. Dostavoval se vzdor. A taky byla Emilii taková zima, že jektala zuby.

„Ale miláčku?“ vykřikla zděšeně maminka. „Co je to s tebou? Vždyť z tebe teče! Honem se svlékej, ták, nestarej se, já to pak dám usušit. Ty ale vypadáš, Emilie, ty jsi skutečně ještě nedospělý drahoušek!“

Emilie se nechala odstrojovat. A když jí maminka objala a otírala jí obličej kapesníčkem s vůní liliového balšámu, Emilie se rozslzela. Maminka ji pochopí!

„Já nechci, aby sem chodil!“ zavzlykala.

„Celá jsi zkřehlá,“ vrněla maminka, „a promodralá! Takhle by ti neslušely ani ty nové šaty... a jsou šaramantní! Uvidíš!“

Emilie se jí vytrhla a vrhla se na postel.

„Já nechci šaty! A jeho taky nechci!“ vzlykala.

Maminka kolem ní načechrávala příkrývky.

„Skvělý nápad, že ses konečně natáhla!“ Šveholila. „Počkej, dám ti ještě pod hlavu polštář, ták, a teď si můžeme v klidu popovídat. Při tanci se budou ty šaty vyjímat dokonale! Není nad tyl, když je pod ním měkkí atlas. A teď mi řekni, Emilie, proč jsi takhle vyváděla. Já vím, já

vím! Ty jsi vyslechla ten rozhovor. Ale co je? Nic se přece nezměnilo. Proč ten žal? Líbíš se mu...“

„Líbím!“ vyhrkla Emilie. „Ale víc se mu líbí věno!“

„Ještě by ses měla zout, miláčku! Už musíš mít nožičky celé otláčené... a umažeš prostěradlo! Ták, vid', že se ti ulevilo? Ale Emilie, věno se přece líbí každému. Co to máš zase za nápady? O věno nestojí jedině nějaký nýmand! Floutek! Ale ctižádnostivý člověk, který myslí na budoucnost... Já vím, že se na něj moc zlobíš, ale nemáš důvod, Emilie, nemáš důvod. Pan profesor to někam dotáhne. A ty s ním, miláčku!“

Tak takhle by se nikam nedostaly.

„Nemá mě rád!“ řekla Emilie.

Maminka si sáhla na její mokré vlasy.

„Ještě nastyďneš!“ řekla. „Měla by sis vytrít vlasy... nechtěla bys trochu čaje? Rád. Má tě rád, ale není fanfarón!“

Nedá se nic dělat, Emilie musí s pravdou ven.

„Má ještě jednu,“ řekla žalostně.

Maminka se zamračila.

„Co je to za povětrnici?“

Urážka Emilii potěšila. Jistě si s maminkou hezky popovídají.

„Taky z kláštera. A moje přítelkyně.“

„Víš to jistě?“

„Jistě ne!“

Maminka to zvážila.

„Ostrouhá! Ale kdo se dnes všechno nedostane do kláštera,“ rozjímala maminka. „Chytlavé holky. A co je to zač, ta... To je ale zvláštní, miláčku, jak ty se přátelíš vždycky jen s nevhodnými lidmi. Jako tady s tím Vokurkou...“

I když Emilie stále vychutnávala, jak maminka Fanyňku uráží, zdálo se jí, že se rozhovor neubírá k podstatě věci.

„Nemá mě rád,“ opakovala důrazně, „když se motá ještě kolem jedné! To ti chci říct!“

„To ho přeje!“ povídala maminka klidně. „Ohlídáš si ho. To víš, před manželstvím... svobodný muž, a všude kolem plno mazaných holek. Horší by bylo, kdyby pil!“

Emilie se nadzdvihla, oči hotové vypadnout z důlků.

„Ale nemá mě rád!“ opakovala naléhavě. „Pochop to!“

„To by ji musil nějak kompromitovat,“ uvažovala maminka. „Ale i z toho by se dostal. Ničeho se neboj, miláčku!“

Emilie se už vzdala myšlenky, že si s maminkou porozumí. Mám toho dost, opakovala si unaveně.

„Tobě jde jen o to, která z nás vyhraje. Ale já zase... nemá mě rád!“

Původně srdcervoucí oznámení připadalo Emilii už poněkud přihlouplé. A teď to přestávala chápat i maminka.

„Co vůbec chceš?“ řekla. „Takhle by se přece nevdal nikdo! Miláčku, základ dobrého manželství je majetek! To ostatní... to přijde později. Oba si zvyknete.“

Emilie už byla vyčerpaná.

„Ne, já ho nechci,“ řekla tiše. „Je to marné, já ho nechci.“

Maminka mlčela a hladila ji po vlasech.

„Já ti něco řeknu, miláčku,“ povídala potom, „já jsem tu známost sice podporovala, ale výhrady mám! To mám! Pan profesor nemá peníze, kdoví jestli si jich bude umět vážit. Ten jeho plán s kosmetikou je sice zajímavý, ale to víš, nejistý jako všechno podnikání. A jestli bude mít pan profesor moc lehkou ruku... nevydělal to, nemá k tomu ten správný vztah! Jak ti říkám: mám výhrady. Majetný člověk, to by byla záruka, že budeš jak v bavlnce!“

Maminka se zase odmlčela a pak stísněně pokračovala: „Ale... uvědomuješ si, miláčku, že ses tehdy na náměstí znemožnila? Že jsi musela leckoho odradit? Jsi hezounká holčička, ale nabídky se moc nehrnuly... a já se nedivím! Navíc je tu Viola... taky pošramocená pověst! To ti taky nepřidává. A teď si myslím, Emilie... rozmysli si to, než budeš někomu dávat kvinde! Abys jednou nelitovala!“

Emilie doširoka otevřela unavené oči. Jak s ní může maminka takhle mluvit? Vždyť je to kruté! Vždyť je to urážlivé! Vždyť... Emilie nedomyšlila. Uvnula.

Maminka jí upravila přikrývku.

„Spi, miláčku, spi,“ zašeptala něžně.

23

Ráno šla Emilie zase do kláštera. Ale ještě předtím zabrousila do laboratoře.

„Čím posloužím?“ ptal se úslužně Vokurka.

„Prosila bych sodík!“

„Jistě, jistě!“ řekl Vokurka. „Ale radím opatrnost, je možné přivodit si spáleniny.“

Emilie velkoryse mávla rukou.

„Hábitu to nevadí!“ prohlásila.

Alespoň se jí podařilo Vokurku překvapit.

Když se Emilie hrnula do kláštera, přšelo, jen lilo. V ložnici bylo šero a vlhko. Anička spala s obkladem na ruce, Fanyнка držela v ruce dopis a koukala do deště.

„Že jdeš! Je tu jak v márnici.“

„Kde jsou ostatní?“

Fanyнка pokrčila rameny.

„Asi se modlí.“

Emilie si ji zběžně prohlédla. Necítila k ní velké sympatie, naopak. Fanyнка se na ni taky nedívala milostně. Ale Emilie si přece jen všimla, že Fanyнка vypadá velmi unaveně.

„Špatné zprávy?“ prohodila Emilie a ukázala na dopis.

Fanyнка chvíli mlčela.

„Ani ne... nic, co bych nevěděla. Oznamují hlavně novinky... kdo v sobotu přijede a kdo odřekl návštěvu. Znáš to!“

Neodřekl náhodou návštěvu on? Emilie cítila rozpaky, a tak se raději hnala k oknu. Oddechla si. Sestra Augusta už zase klečela u klášterní zdi a modlila se.

„Nechtěly jsme si o něčem promluvit?“ začala Fanyнка. „Ale... co to děláš?“

Promluvit? Emilie se honem posadila na okno a tápala nohama po výstupku ve zdi.

„Co bych dělala! Zázrak.“

„Zázrak?“

Emilie zakývala.

„Ty se nepamatuješ, co říkala ctihodná matka?“

„Co říkala?“ přemýšlela Fanyнка. „Jo ták, ty myslíš..., že by nás zachránil jedině zázrak?“

„Tak něco! A teď mě chyt' za ruku.“

Fanyнка ji chytila, ale přidržela si ji u okna.

„Počkej,“ řekla pomalu, „ty tolik toužíš po polonéze?“

Rozhodně bylo lepší poloviset nad zdí a moknout, než se bavit s Fanyňkou. Emilie se jí vytrhla.

„Drž! A hlavně nepouštěj!“

Pomalou se pak posouvala po výstupku blíž k sestře Augustě. Sukně se jí zachytávaly o suchý břecťan, boty klouzaly po vlhkém kameni. „Drž pořádně!“ nařídila.

Pak vytáhla jednou rukou z taštičky na hedvábí rozdrobený sodík v petroleji a začala ho sypat na promoklou cestu.

„No tohle!“ vydechla Fanyнка.

Nad hlavou sestry Augusty se začal vznášet hustý nebeský dým.

„Nepřestávej,“ naléhala Fanyнка dychtivě, „udělej přímo oblaka, chápeš? To je vážně zázrak.“

Dým stoupal z pěšiny, na které klečela provinilá sestra, i z růží kolem ní. Emilie se nakláněla stále víc a svírala Fanyňčinu ruku už jen konečky prstů.

„Úplně jako na svatém obrázku!“ jásala Fanyнка. „Vydrž! Zázrak!“ křičela. „Vydrž, než to uvidí ostatní! Zázrak! Zázrak!“

Oblaka ovíjela mladou sestru a lichočila se k ní, pak se rozplývala a vytvářela na hábitu bílé stuhy.

„To je zázrak, co?“ jásala taky Emilie. „Dokonalý zázrak!“

Ačkoliv ho sama dělala, nebo snad právě proto, byla jako u vytržení. Nebeskými obláčky se do kláštera vracela pohoda a hejno šepotavých hlásků užuž zase kroužilo pod klenbou.

V téhle chvíli se bavila ctihodná matka představená s páterem Ignácem.

„Viděl jste chovanky?“ ptala se ho. „Postí se... jedna už onemocněla. Abychom z nich neudělaly mučednice. To by se nám nevyplatilo. Já nevím, byl to vůbec kankán?“

Páter Ignác povzdechl.

„Ale matko,“ řekl, „kdybyste v zájmu kláštera připustila, že jste se mýlila, nebyla jste tam přece sama! Co když ten tanec některá předvede doma? Chcete tvrdit, že jste si ho spletla s mazurkou?“

„Ale co mám dělat?“

„Měla jste odpustit...“

Najednou se jim zezdalo, že se klášter rozšuměl andělskými perutěmi. Co to bylo? Napřed jen lehké zamávání, nebo snad šepot? Teď to sílilo. Byl to let, nebo tiché hlasy? Až se ozval velký vzdech a popraskávání kostic na korzetech, do toho vniklo první užaslé zavolání a nesmělý, nedokončený krok, pak už výkřiky, cupitání podpatků a mnohohlasý křik.

Abatyše otevřela dveře na chodbu. Chodba byla plná chovanek. Draly se k oknům a dívaly se do zahrady. Žasly a spínaly ruce, ale protože měly za ušima, hned jásaly, protože když ctihodné sestře odpustila nebesa, co může abatyše udělat?

„Zázrak!“ křičely. „Zázrak!“

Abatyše běžela k oknu a také je otevřela.

„Zázrak?“ řekla udiveně. Pak se vyklonila a podívala se vzhůru ke kamennému výstupku.

„Tak takhle!“

Páter Ignác se taky vyklonil a rychle zase zavřel okno.

„Zázrak? Proč ne?“ řekl zamyšleně.

Důstojná matka se začala usmívat.

„Teď se jen modleme, aby se jí něco nestalo,“ řekla vroucně.

„Sestře Augustě?“

„Ale důstojný otce,“ řekla abatyše klidně, „víme oba, o kom mluvím.“

Emilie mezitím zavírala taštičku na hedvábí a opatrně se šourala zpátky k oknu. Pak najednou ucítila, že se jí Fanynčina ruka vysmekla.

„Pomoc!“ vyjekla.

Na chvíli se jí zdálo, že už padá, a trhnutím se přilepila zpátky ke zdi. Křečovitě se držela starých latěk na přichycení břecťanu. Pak se podívala vzhůru. Dívaly se na ni tak chladné modré oči, že čekala poslední hodinku.

„Ale Emilie,“ uslyšela hned pak polekaný hlas. „Co děláš? Chyt' se!“

Emilie se zase chytila Fanynčiny ruky a za minutu byla v ložnici.

„Určitě budu mít propocený živůtek, jak jsem se lekla,“ naříkala Fanynka. „To mi tak tluče srdce, chápeš? Cos to vyváděla?“

Je to vůbec možné? říkala si ještě pořád vyděšená Emilie. Bledě modrá panenka vypadala úplně bezelstně. Dokázala by to? Emilie nevěděla. Ale najednou nenadšená a s rozechvělými koleny měla dost celého kláštera. A protože do ložnice vtrhly chovanky a protože věděla, že v dnešním zmatku po ní nikdo ani nevzdechne, za chvíli se hbitě vytratila.

„Copak že nejsme v klášteře, co?“ ptal se Vokurka.

„Pane Vokurka, nemáte tu čokoládové bonbóny?“ ptala se Emilie.

„Nejsem mlsálek!“

„Tak si je uděláme!“ zavelela Emilie.

„Tady? Pan lékárník je sice ve škole za panem Rudolfem, ale přijde co nevidět. A mně se zdá, že se tu nemáte zdržovat, slečno Emilie.“

„Teď před svatbou mi už dají pokoj!“ řekla Emilie.

Vokurka se vyjevil. A zvědavost v něm kolotala jako tekutina v destilačním přístroji. Uchytila se v něm a protékala mu tělem až do nohou a ještě mu prsty odkapávala až do jímacích botiček.

„Jistě, jistě!“ říkal rozvážně, aby zvědavost zakryl. „Ale samozřejmě. No bodejť ne!“

„Jsem asi zhrzená,“ prohodila Emilie.

„Ale?“ povídal Vokurka. „Tak co mluvíte o svatbě?“

Emilie vzala stojatku s kakaovým máslem.

„Pane Vokurko,“ řekla, „prosím vás, nepožádal byste maminku o hořkou čokoládu a mléko?“

To už bylo na Vokurku moc.

„Moment!“ povídal a sedl si. „Milostivá paní lékárníková taky smí vědět, že prodlíváte v laboratoři?“

„Smí nesmí, zkuste to!“

Za chvíli se Vokurka vrátil s maminkou.

„Co tu děláš, Emilie?“ ptala se maminka přísně. „Proč nejsi v klášteře?“

„Je tam blázinec,“ řekla po pravdě Emilie. „Už se stejně neučí, za tři dny je večírek.“

„A co tady chceš dělat?“

Emilie zdvihla tmavé, nevinné oči.

„Chci připravit pár čokoládových kousků... pro pana profesora. Na osvěžení... snad mu přijdou po tanci vhod.“

Maminka roztála.

„Ale miláčku,“ řekla teple. „Proč si je nejdeš připravit do kuchyně? Tady jen zdržuješ pana Vokurku.“

„Zdržuji vás, pane Vokurko?“ pípá Emilie.

„Nikdy!“ řekl zvědavě Vokurka. „Je mi ctí, když milostivá slečna přebývá v této nehostinné místnosti a oblažuje oddaného zaměstnance.“ Maminka přijala s uznáním, jak je zdvořilý, ale ještě váhala.

„Přece jen..., co kdyby tě tu viděl pan profesor?“

Emilie se držela.

„Pan profesor?“ zabroukala. „Jistě by mi popřál poslední dny svobody!“

Maminka jí podala tabulku hořké čokolády.

„Ty jsi rozčilená z toho všeho, vid', miláčku? Ale neboj se, musíme to prožít každá... nesmíš si to tak brát!“ říkala tlumeně. „Zasnoubení oznámíme na večírku... A pak...“

V Emilii hrklo.

„Ano,“ řekla stísněně.

„Ale miláčku,“ opakovala vroucně maminka. „Není to skutečně tak hrozné, jak si myslíš. A ten včerejšek... zapomeňme na to! Já tvé rozčilení

chápu, Emilie. Ale nepodléhej tomu. Když chceš, tak se tedy bav...“
A s tím odplula.

Emilii bylo líto jí i sebe. Maminka byla krásná, byla milá, byla křehule a v případě potřeby i diamant, co řeže sklo. Ale vůbec si nerozuměly. Emilie vzdychla.

„Kdy bude svatba?“ vyhrkl Vokurka, hned jak maminka zmizela.

„Nikdy!“ prohlásila Emilie. A pustila se do práce. Pršelo, za okny bylo kalné svítání, a přece Emilii bolela opuchlá víčka. A jako by ji pálily kořínky vlasů. A hlava byla sevřená obručí. Ale co když Václav vyjde z pokusu čistý jak lilie? Třeba Fanyнку nikdy neviděl! Třeba ji nezná! Všechno je jen pletichaření svatého Františka, kterému se Emilie znechutila, protože zneužívala klášter ke svým světským cílům! I kdyby to tak bylo, říkala si Emilie, tak to přece není láska! Ať si říká maminka, co chce, o takovou lásku Emilie nestojí! Rozkrájela čokoládu a podpálila kahan.

„Kde je Viola?“

Vokurka vybuchl: „Jak by mohl pouhý zaměstnanec a muž pro všechno vědět, že se slečna Viola odebrala do svého pokoje? Jak si to představujete? Dovolte, slečno Emilie, kdo si myslíte, že je slečna Viola? Nějaké hej nebo počkej? Jak by mohl být obyčejný služebník zasvěcen do toho, že slečna Viola čte ve svém pokoji dopis, který jsem jí přinesl z pošty? A je to úřední dopis, žádný list z redakce Chemických listů. Slečno Emilie! Vždyť máte před svatbou, a tak byste měla mít povědomí o společenských rozdílech. Jen tím pomyšlením, že něco vím, slečnu Violu znevažujete!“

Emilie se na něj dívala s uznáním a Vokurka z toho hodlal vytěžit.

„Tak co se děje?“

„Rozpouštím čokoládu, jak vidíte, pane Vokurka,“ řekla. „Nenastane ani výbuch, ani dýmání.“

Vokurka se rozveselil a na chvíli pozapomněl na původní zvědavost.

„A jak dopadlo dýmání?“

„Zázrak!“ řekla Emilie. „Ale taky skoro skon před sňatkem.“

A pak litovala nejen sebe, ale i Fanyнку.

„A co je to za dopis?“ vrátila se k Viole.

„Oko za oko, zub za zub!“ prohlásil Vokurka. „To už není děd Vševěd ani Malý čtenář, ale Starý zákon. Nepovíte vy, nepovím ani já!“

„Ale víte to?“

Vokurka se nadnesl.

„Taky se mě to týká!“

„Cože?“ divila se Emilie.

„Co je to za dopis? Čokoláda se vám připaluje. Nevím, nevím, jestli se pan profesor dá obalamutit připálenou čokoládou.“ Tak se Vokurka vyhnul vysvětlení.

Emilie rychle chytla pánev s čokoládou a zabránila neštěstí.

„Nejde o balamucení,“ řekla, „pan profesor naopak bude mít možnost vyjádřit zcela upřímně, nač má zálusk.“

„Jo ták!“ vydechl Vokurka. „Čili... pokus! A na panu profesorovi! Ale co když to nepůsobí...“

„Druhý pokus!“ řekla Emilie. „První se zdařil. V klášteře.“

Když mu pověděla o skandálu s kankánem, Vokurka požádal, jestli by ji mohl políbit

„Klidně!“ souhlasila rozjařená Emilie.

Když ji líbal, vešel tatínek a vlekl zarputilého Rudolfa. Vůbec si té pusinky nevšiml. Koneckonců k ní došlo jen z oboustranného nadšení.

„A máš konec se studiem!“ křičel mrtvičnatě. „Lékárnu dostane Emilie..., at' ji vede, kdo chce! A ty... ty jdi třeba do učení, klacku líný!“

„Propadl!“ vyjekla Emilie.

„A sice z chemie!“ zuřil tatínek. „Z chemie! Chemická indolence, tak to řekl pan ředitel, který tam byl přítomen, aby mi první sdělil výsledek zkoušky. Rudolf Junek propadl z látky za celý školní rok, neboť nebyl v pololetí klasifikovaný... a nikoliv pro nemoc!“ řval tatínek. „Nikoliv pro nemoc, jak bylo uvedeno, protože tehdy osudem stíhaný otec použil svého vlivu v mylném domnění, že chlapec přidá! Že se bude snažit! Že se pod dozorem preceptora a s jeho pomocí zvládne tak důležitý obor, jakým je chemie! Ale ne! Klacek lajdačil...“

„Nelajdačil!“ vykřikla u dveří objevivší se maminka. „Tentokrát se učil. Mohu na to přísahat, že měl obolené šlapky, sama jsem mu je mazala lojem...“

„Tak je hlupák!“ křičel tatínek. „A nepatří do lékárny! Ať dělá, co chce...“

„Krejčího!“ vmísila se pohotově Emilie.

„Třeba krejčího!“ řval znovu pobouřený tatínek. „Píchy, píchy, to bude alespoň trest... píchy, píchy!“

„Jsi celý rudý, Bozděchu,“ řekla lehce maminka. „Neměla bych ti přiložit pijavku?“

Tatínek se zalekl a honem se uklidňoval.

„Přilož,“ řekl, „přilož mi ji. Tady to vidíš, Kláro, člověk by za něj cedil krev, a on! Pan ředitel byl přímo konsternovaný z jeho odpovědí! Jak je to možné, že syn lékárníka...“

Maminka vytáhla z láhve pijavku a přiložila ji tatínkovi na krk. Tatínek si sedl nad lavór, zhluboka dýchal a snažil se nedívat se na Rudolfa.

„Komu jsem co udělal?“ vykřikl najednou.

„No ták,“ chlácholila ho maminka, „už jsi bledší, ale nesmíš se tak rozčilovat. Chlapec se vynasnaží a příště...“

Tatínek pomalu ztrácel sílu k řevu.

„Už ne, Kláro,“ říkal namáhavě. „Opakovat už nesmí. Vždyť víš, jak to bylo loni... s podmínkou! Je konec!“

Jak ho maminka obsluhovala, tanečnickými krůčky zahrála Rudolfa do kouta, aby byl v bezpečí. Tam teď stál a v zoufalství si cpal do úst svatojánský chléb.

„Taky to není taková tragédie,“ řekla maminka, „ale ne, nehýbej se, a hlavně se nerozčiluj. Úplně bledý ještě nejsi, Bozděchu. Rudolf přece není hloupý, a je to jen ta chemie... třeba se přičiní v jiném oboru...“

„Jako krejčí?“ zasáhla zase Emilie a Rudolf se na ni mezi žvýkáním usmál.

„Třeba jako krejčí!“ řekla nedbale maminka. „Teď to přece nebudeme probírat. Ale je tu Emilie, sám jsi říkal, že by mohla dostat lékárnu ona...“

vlastně to není tak špatné, jak se zdá na první pohled! Uvědom si, že pan profesor je chemik... no? Co říkáš?”

„Že by lékárnu vedl on... zůstalo by to v rodině,“ uvažoval již pobledlý otec. „Uvidíme!“ Vtom se zase rozčilil a zvolna bobtnající pijavka na krku se mu zatřásla.

„Představ si, on prý říkal, že...“

„Nerozčiluj se...“ mumlala maminka, „no ták,“ a pohledem hnala Rudolfa z lékárny.

Náhodou, pomyslela si Emilie, Rudolf by mohl být dobrý krejčí. Umí se vžít do ženské duše. Emilie to zjistila, když ji vydíral. A protože myslí hlavně na jídlo, a sice na sladké a moučníky, byly by jeho šaty právě potěšení. Žluté atlasové večerní šaty by byly nadýchané jako šodó... Hmm, Emilie si uměla Rudolfa představit jako moc dobrého krejčího.

„Panu profesorovi se svrtělo!“ prohlásil Vokurka, když maminka odvedla vysíleného tatínka. „Má tak někdo kliku!“

Emilie se opět pustila do výroby čokoládových bonbónů a začala rozpouštět kakaové máslo. Viděla do Vokurky; stále v něm kolotala zvědavost. Ale mučila ho dál.

„Co říkáte tomu Rudolfovi?“ nadhodila.

„No,“ řekl Vokurka, „ležel v tom, to je pravda. Asi mu to nejde. Ale říkal jsem, že se někomu svrtělo...“

„Slyšela jsem, pane Vokurka,“ řekla Emilie a míchala kakaovým máslem.

„Slyšela jsem! Ale ještě se mu nesvrtělo. Podotkla jsem, že sňatek nebude!“

„Jak se z toho dostanete?“ zvídal Vokurka.

„Používejte vlastní hlavinku k přemýšlení,“ nabádala ho Emilie. „Nejsem děd Vševěd ani Malý čtenář! Emilie tu vždycky nebude, aby vám odpovídala...“

Vokurka se rozesmál.

„Správně!“ řekl s uznáním. „Tak jak se z toho asi můžete dostat? Povídala jste něco o pokusu...?“

„Vidíte, jak vám to jde!“ pochválila ho Emilie. „A teď mi dejte pilulkovnici, tu větší, pro dobytek, uděláme oblé bombóny s náplní.“ A vyndala lahvičku s výluhem.

„Pokus na večírku?“ řekl Vokurka.

„Chytrá hlavička!“ řekla zase Emilie. „Ať se vyjádří, koho chce. Jestli mne, nebo...“ Emilii se přece jen zatřásl hlas. Ale Fanynčino jméno nestačila vyslovit.

„Nebo věno!“ vpadl do toho Vokurka.

„Vlastně jo,“ řekla Emilie. „V tom případě bude při druhém pokusu druhý klášterní skandál. Když to řekne veřejně... bez tutlání!“

„A navíc v klášteře,“ rozváděl to Vokurka, „kde vštěpují do dívčích hlavinek, že základem manželství jest pouze a jedině láska...“

„... a zase láska! A vždycky láska!“

Oba se na sebe usmáli. Vokurka se pak nabídl, že by ji zase políbil. Emilie odmítla.

„Jsem ještě stále v ruce!“ prohodila. „Nevím, jestli mě pan profesor přece jen nemiluje.“

„To jo, to jo!“ uznal Vokurka.

A pak jí pomáhal vpichovat injekční jehlou výluh do bombónů. Byly povedené.

Emilie cítila, že je jí lépe. Zlatý Vokurka!

24

Večer nebylo v salónu ani lalala, ani sladkobilno, ani dokonce útulno. Maminka ještě stále obletovala tatínka a Rudolf se držel za jejími širokými sukněmi.

„Píchy, píchy,“ vyrazil občas tatínek. „Já ti dám! Bude píchy, píchy!“

Rudolf sice nebyl moc chytrý, ale přece se snažil nedávat najevo, že je mu trest velmi milý.

„Tatínka to přejde,“ všeptla mu maminka. „Neboj se!“

Rudolf se lekl. Přemohl se a nesmírně zapřemýšlel.

„Já nechci!“ zaječel.

„A budeš!“ zařval tatínek. „To ti slibuji! Jako že je bůh nade mnou!“

Od té chvíle chodil Rudolf v opojném snění.

Emilie rovnala bonbóny do úhledné krabičky. Na jejím víku byla namalovaná jen silueta dívčí hlavy, ale Emilii připomněla zase Fanyнку. Když měla Emilie bonbóny v hedvábném papíru v krabičce, sedla si do křesla a opět se nechávala unášet vzpomínkami. Měl upřímné řeči a tak milý úsměv. Voněl tabákem. A když stiskl Emiliiny prsty... Bylo jí smutno...

„Tak prý Rudolf propadl!“ řekla vedle ní Viola.

Emilie kývla.

„A ze svatby prý sešlo?“

Emilie zase kývla.

„Ale je to ještě... psst!“ zašeptala, když se zcela vzpamatovala ze vzpomínek.

„Samozřejmě!“ šeptla Viola.

Teď si Emilie uvědomila, že z Violy naopak smutek odvál. Viola byla zase majestátní rodinný problém! Výrazná, kypící a plná síly.

„Tak co?“ šeptala dál Emilie, neboť tatínek v křesle naproti asi klímal, ale taky mohl jen odpočívát se zavřenýma očima.

„Kdy otevřou tu dívčí střední školu?“

„Ale?“ poveselila se Viola. „Kdo ti to řekl?“

„Ty!“ prohlásila Emilie. „Pokus... počkej! Pokus třetí z prvního výluhu!“

Viola se tiše zahihňala.

„To ti to trvalo!“

Neboť Emilie si po včerejší noci taky uvědomila: pokus se podařil! První, nechtěný pokus, kdy Rudolf olízl lžičku. Podařil se i druhý pokus, a to šla Emilie manifestovat na náměstí. Nebylo důvodu, aby byl neúspěšný třetí pokus. Na Viole.

„Proč jsi mi to neřekla dřív?“

„Šla jsem k tobě, právě abych ti to řekla!“

Emilie vzala Violu za ruku a odvlékla ji k oknu do vyšívacího koutku. Tatínek lehounce zahvízdal ze spánku.

„Proto se divil!“ šeptala Emilie. „Manifestovala jsem za právo na vzdělání a v Praze už založili školu!“

Viola se hihňala.

„Já vím!“

„Proč jsi šla se mnou?“

„Byla bys to moc odbyla,“ řekla Viola.

Emilie zafrkala.

„Jenomže... chápeš, že mi to chtěl tajit?“ zašeptala potom. „Vždyť to je vlastně podvod!“

Chytil tehdy Emilii za ruku a díval se na ni s pátravě zdviženým obočím.

„Co bych říkala? Že nejsou dívčí střední školy!“ řekla tehdy Emilie. A pak ho obvinila, že se jí posmívá. Vymlouval jí to, vypadal smutný a zraněný.

Emilie si vzdychla.

„Co se divíš?“ řekla Viola. „Chtěl se ženit!“

Účel světlí prostředky! Což byly pouhé řeči, jak by řekl Vokurka, protože sňatek nemůže být posvěcený podvodem.

„Sprosták,“ řekla lítostivě Emilie.

„Ale malinovej,“ dodala soucitně Viola.

Odmlčely se a pozorovaly svatou Terezii i tatínka. Ale co když to chtěl tajit z lásky? Kdoví? Obrys dívčí hlavičky na krabičce od bonbónů byl krásný i bez barev a bez života. Když si Emilie přimyslela Fanynčino černomodré kouzlo a pomalý hlas a když si vybavila přitažlivé nesmysly, o kterých plácala půvabná diplomatka, tušila, jak pokus dopadne.

Pak se soustředila na Violu.

„A co ty?“ nadhodila.

„Zmizím! Postavím se na vlastní nohy!“ vydechla Viola spokojeně. „Zmizím! S Vokurkou jsme všechno vykořespondovali. Jsem plnoletá, a hlavně... už mám doma ty peníze. V bance mi vyplatili podíl z lékárny. Bála jsem se, aby mi to Klára nepozastavila. Co se divíš? Mohla prohlásit, že jsem nesvéprávná..., ale jí vůbec nenapadlo, že bych si to mohla vybrat! Tak jsem dala Vokurkovi plnou moc a...“ Viola se vítězně plácla do sukně. „Tady to mám! Pod spodničkou! Já jim dám sňatek s tím paznehtem. Dnes mi psali z Prahy... beru podnámem!“

„Tys tenkrát neměla jiné východisko?“ zvěděla Emilie.

„Když mě chtěli poprvé vdávat? Ale možná že měla,“ připustila Viola lehkomyšlně. „Ale Kláru to tak štválo... že dělám ostudu rodině. Víš, jak je na bonton!“ Viola se rozveselila. „A mělo to výhody. Vyskákala jsem si, co jsem chtěla.“

„Ale stejně, tolik let!“ řekla Emilie.

„Já jsem si nemyslila, že to bude tak dlouho,“ řekla Viola. „Jen tak týden dva... ale denně mě něčím namíchla. Tak jsem si zvykla. A potom: ten podíl z lékárny vyplatil Bozděch až letos. Co bych bez peněz dělala?“

Výhody to mělo! Byla svobodnější než kterákoliv dívka či žena ve městě.

„Violo,“ šeptala dychtivě Emilie. „Já bych zmizela s tebou!“

Viola se na ni přátelsky zašklebila.

„Ale, ale? A proč to?“

„No přece...,“ vyhrkla Emilie. „Je dívčí škola! Minerva!“

„A ty tam chceš?“

„Nech si to!“ řekla zlostně Emilie. „Co se ptáš?“

„Nejsi plnoletá!“

Emilie pohasla. A obě se zahleděly na pana lékárníka.

„A nejde to nějak zařídit?“

Viola zvolna hladila roucho svaté Terezie.

„Potřebuješ tatínkův písemný souhlas.“

„Tak ten mít nebudu!“ vzdychla Emilie. „To je marné.“

Viola polechtala svatou Terezii na lalůčku a vzhledla pátravě k Emilii.

„Chceš tam vážně?“

Emilie kývla. Lučební zvědavostí všechno začalo. Manifestace. A setkání s krásným, cizím mužem. A klášter, kde měla trpět kvůli vědě. A nové vědecké záchvaty kvůli tomu, aby na ni byl hrdý. Konec je chemický.

„Chci!“ řekla Emilie.

„Určitě?“

„Docela!“

„Nechceš tam jen proto, že tě naštvál ten...“

„Ne!“

„Tak uvidíme!“ prohlásila Viola.

Vstala a šla ke stolu, kde odpočíval na židli tatínek.

„Vzbudíš ho!“ zašeptala Emilie.

Viola vzala krabici s doutníky, vybrala si jedno havana a krabici hlučně zase položila. A zapálila si.

„Pssst!“ udělala maminka ve dveřích kuchyně. „Kouřit před obědem... a vidíš, vzbudila jsi Bozděcha! Ale Violo!“

Viola se zamračila a maminka na ni honem zatřepetala zdviženými prsty.

„Ale ne... zapal si ještě jeden, Violo! Zapal si dva! Violo...!“

Viola si povykasala sukně.

„Hop!“ řekla. „Hop. Hop.“

Maminka přivála ke skleníku a opřela se o něj zády. Svírala ho oběma rukama. Marně! Podlaha se otřásala, zatřásly se i skleničky z rubínového skla, a jak o sebe narážely, pukaly a roztřístily se téměř do neviditelně malých střípů.

„Hop!“ říkala Viola. „Hop! Hop!“

Tatínek setřásl únavu ze ztráty krve a pevně svíral sloupkové hodiny, které byly v rodině již století. Ale pod rukama mu ujížděla z komody porcelánová schránka s poupaty z mamčininy svatební kytice a dopadla na zem. Praskla. A už se ve skleníku rozechvěly i šálky kobalt-zlato, chvíli váhavě nadsakovaly na podšálcích, pak vzaly faleš a sklouzly níž, kde jim opadávala ouška.

Napřed se Emilie lekla. Viola je přece jen blázen? Ale stačilo se na Violu pořádně podívat. Viola se bavila. Pružná a silná poskakovala v sukni nadmuté pytlíkem s vyplacným podílem z lékárny a občas si na něj sáhla. A s veselými záblesky v očích koukala na poupatovou spoušť, včetně pohromy z červeného skla, na kterém kdysi popíjely nahaté bohyně.

„Violo!“ pípali tatínek s maminkou.

Když už vypadal skleník jen jako vzpomínka na skleník a ze sloupkových hodin vypadlo kyvadlo, Viola se uklidnila. A hned sáhla do kabelky a vyndala papír.

„Tak to máme dvanáct sklenic,“ říkala, „šálečků... moment! Jen jedenáct? Tak to zarovnáme,“ prohlásila a mrskla dvanáctým šálkem o zem, „pak je tu ten krám s poupaty... kolik nám to dělá? Suma sumárum to vyjde na... Tady jsou peníze. A tady mi to podepiš, Bozděchu!“

Jako vždycky, vzal i tentokrát tatínek papír a bez prohlížení ho podepsal.

„Ale Violo,“ řekl slabě káravě, jen tak, aby něco řekl.

Maminka se odlepila od skleníku.

„Myslím, že to bylo naposled, Violo,“ řekla tvrdě. „Už brzo přijede návštěva...“ Jako by ve vzduchu viselo oznámení o Violině svatbě.

„Ale klidně!“ souhlasila Viola.

Ve zmatku kolem úklidu střepů vyklouzla Emilie s Violou na chodbu.

„Proč jsi...?“ ptala se Emilie.

Viola jí vložila do ruky papír s tatínkovým podpisem.

„Tady máš písemný souhlas, abys navštěvovala dívčí střední školu Minervu!“ řekla skromně. „Ale musím ti říct, že už mě z toho skákání píchá v boku. Nejvyšší čas, že jsem se uzdravila!“

25

Emilie už nešla do kláštera. O nic nepřišla, u lékárníkových se také žilo ve znamení večírku. Na podlaze se válely odstřížky atlasu a tylu a umné látkové květiny, které si Emilie vetkne do vlasů ještě ne zcela dorostlých.

Aby rozptýlila poslední maminčiny pochybnosti a vůbec aby nebyla v nejmenším podezíraná z úskoku, chovala se vzorně. Stehovala obrubu u sukňe, načechrávala s maminkou rajčí peří na vějíři, mluvila jen, když byla oslovená, a sice hlasem dívky těsně před zasnoubením. To znamená hlasem bojácným, ale plným skrývané dychtivosti. Ale Emilii myšlenky? Tss. Bojácnost nenávratně pryč! Tak já půjdu do školy, říkala si. Nechci se zříkat lásky, jéjé, to vůbec ne. Ale nebudou mě vdávat z nutnosti! Že nemám jako dívka jinou volbu! A nechci se ani skrývat s chemií! Poskytuje mi radost. A já se nenechám sekýrovat. Lidi, které mi nikdo nepředstaví, budou možná mými přáteli a budou ctít mé nedívčí záliby a nebudou mi předhazovat, že mám mozek zakrslý jako pláň.

Jak je známo, přičítala maminka Emilii nedávné chování dívčí plachosti. Se zrakem zamženým dojetím se tedy dívala, když Emilie chvílemi spěšně opouštěla salón... ale kam šla? K Vokurkovi do laboratoře!

Když věnovala Emilie Vokurkovi zářivý úsměv, byl plný podezření.

„Jestli náhodou pořád ještě nejste zamilovaná!“ řekl znechuceně.

„Jste sice děd Vševěd,“ prohlásila Emilie shovívavě, „ale dívčí duši nerozumíte. Já možná ještě jsem zamilovaná!“

Vokurka vytřeštil oči.

„Vždyť jste chtěla jet studovat!“

„To chci pořád. To jediné vím docela určitě,“ řekla a pohrávala si s atlasovou šerpou, kterou bude mít v pase. „Ať to dopadne tak, nebo onak!“

„Nemávejte mi tu s tím hadrem,“ řekl nevrle Vokurka, „chcíp mi kahan!“

„Vyvyvy!“ řekla Emilie s našpulenou pusinkou a zakolébala se v bocích. „Nejste vy na mne zlý?“

Vokurkovo podezření rostlo.

„Aby vám slečna Viola neskočila na špek,“ řekl, „a abyste ji nakonec nenechala v loži.“

„Což je samý nesmysl!“

„Náhodou by to mohlo být i pravda, neboť je prorostlá...“ hájil se Vokurka.

„Nechte si to!“ Emilie byla zase normální. „Musím vám to nějak vrátit. Jste s Violou pěkní prevítí!“

„Jak to, jak to?“

„Proč na mě byla Viola jednu dobu tak protivná? A proč se mnou nechtěla nic mít?“

„Neměla v úmyslu hečmat vás do něčeho, co byste sama nechtěla. Měla jste si volit své lepší příští zcela samostatně.“

„No!“ řekla Emilie. „Ale taky se bála, aby maminka nepřišla na její spády! Na to, že si vybírá peníze z banky!“

„Taky!“ řekl spokojeně Vokurka. „Ale vyšlo to, co?“

„Neřádi!“ broukla Emilie. „A proč jste mi tak dlouho tajili tu školu? Nebýt toho pokusu...“

Vokurka se ušklíbl.

„Byla jste právě zamilovaná,“ řekl. „Proč vám bránit?“

„Ale já možná ještě jsem zamilovaná,“ opakovala Emilie a zas si pohrávala s šerpou. Vokurkovi zhasl kahan podruhé. A tak ji hnal.

Přišel večer, kdy stála Emilie v postranním křídle kláštera, který cti-hodná matka určila za vhodný k pořádání slavnosti. Nad hlavou jí svítila světla a atlasové květiny ve vlasech měly najednou hloubku barev živých pupat i jejich záhadnost.

Sama Emilie vypadala daleko jemnější, ba tajemnější než ve stejno-kroji na hodině náboženství; kdo se na ni podíval, a byl tu kdekdo ze slušných městských rodin, nebyl by věřil, že tahle tmavá, jemná dívka skrývá pod rukavičkami popáleniny od čpavku. Emilie byla prostě dívčí a na první pohled plná drobných rozmarů i roztomilé záludnosti. Nebyla

to ale dívka z bonboniéry ani z krabice od holandského kakaa, ale dívka trochu nebezpečná.

„Tak tohle je ta tvá Blaustrumpf?“ řkala Fanynce její maminka. Byla stejně půvabná jako její dcera, měla stejně útlou šíji a panovnické držení těla. „Ale tu jsem si představovala docela jinak. Je přece velmi hezká!“

Fanynka chmurně mlčela.

„Vidíš Emilii?“ zašeptala jí však Anička, která právě šla kolem.

„Vidím!“

Fanynka vypadala velice rozzlobeně.

Jak Emilie chodila v sále od skupiny hostů k další skupince, ale nevyhledávala mladší muže, neboť na kterou dívku mnoho motýlků sedá, ta je pak uprášená, ale bavila se s dámami a se sklopenýma očima odpovídala pánům; jak bravurně odkopávala dlouhou sukni, přičemž se objevily špičky atlasových střevíčků (velkého čísla), a jak třepetala vějířem z rajčích per, aby si ochladila tváře, byla tak vychovaná a sladká, že by Vokurka zase ucítil podezření.

Začala polonéza a ctihodná matka pokynula Emilii. Vůně dokvétajících růží zavanula i sem a polonéza měla při svitu svíček a vůni růží zvláštní kouzlo. Zvlášť když ji Emilie tančila s ním. Slyšela mnohohlasý šepot a první tóny hudby. Zdálo se jí, že je dnes skutečně den jejich zasnub.

„Jste to vy, Emilie?“ říkal jí. Snad ho taky překvapila. A Emilie se jen tajuplně usmála.

Anička s Fanynkou se sice také usmívaly a také tančily, ale moc z tance neměly. Poslouchaly, jenomže neslyšely vůbec nic, co šeptal krásný Václav tanečnici v tylu a atlasu. A Emilie? Chvíli se jí zdálo, že se jen pozoruje. Že se dívá na dívku, která má na křesle odložený korálkový sáček s bonbóny s výluhem, která uchystala léčku a chladně se ji chystá nastražit. Znala ji. Často viděla v zrcadle malou, kulatou tvář s výrazným obočím nad zvědavýma očima, s temnou, čistou pletí a krátkými, hustými vlasy. Je to Emilie, která má otcův souhlas, aby studovala na první dívčí střední škole. Ale dívka, která tu tančila s panem profesorem, byla jen okouzlená bláznivá slečna. Slečna štěstěně zamilovaná!

Polonéza skončila a s ní taky kouzlo. Emilie si šla pro korálkový sáček.

„Rudolfe,“ požádala bratra, který tu stál v tmavém a hltal koblihy, „nemohl bys nabídnout panu profesorovi bonbón? Dělala jsem je sama!“

Rudolf se obrátil do tanečního sálu. Krásný pan profesor se bavil se ctihodnou matkou a očima hledal Emilii.

„Tomu šupákovi?“ řekl Rudolf. „Ani mě nenapadne!“

„Nech si to,“ řekla roztržitě Emilie. Skupiny lidí se přemísťovaly, mezi papouščími barvami a barvami lahově zelenými a skořicovými a tmavými obleky tanečnicků se jí pan profesor ztratil.

„Je to šupák!“ říkal Rudolf. „Každý si myslí, že jsem lhář... ty bys mi taky nevěřila!“

„Cože?“ povídala Emilie nedbale. „A co ti mám věřit?“

„On mě to vážně naučil!“

Už zase se ozvala hudba a pan profesor stál před Emilií.

Podívala se mu do očí. Zářily upřímností.

„Říkal jsem, že si vás ohlídám,“ řekl a prohlížel si ji tak dlouze, že se jí zachvěla ruka s korálkovým sáčkem. „Vy jste tak krásná, Emilie... vy jste rozkvetla!“

Byl v tom skutečný obdiv. Tmavá dívka sklopila oči a chtělo se jí plakat.

„Slyšelas to?“ šeptala Anička Fanynce. Míhala se v tanci kolem pana profesora a napínala uši.

„Slyšela!“ řekla Fanynka bezostyšně hlasitě. Pan profesor se na ni náhodou podíval. A zdvořile pozdravil.

Emilie se zadívala směrem jeho pohledu. Skoro se lekla. Fanynka byla sinalá. Pleť, která jí vždycky zářila jako smetana, byla nažloutlá. S korunou černých vlasů vypadala Fanynka jako příšerka.

Emilii vyzval k tanci pan lékárník.

„Prosím, tatínku!“ pípala.

Krásný pan profesor, sledovaný mnoha užaslýma očima, se uklonil před paní lékárníkovou. Byla dnes jako obláček morušových květů nebo přímo jako pařížský model, protože stříh okopírovala z Parisienne. Oči měla přivřené, aby nebylo vidět spokojené kočičí záblesky. Ano,

Rudolfek studie vzdá, nechceme to. Je tak slabý, říkala před chvílí dámám.

„Takhle je to!“ šeptaly hlasy kolem sálu. „Mezi tou modrou punčochou a profesorem je to vážné... dají lékárnu jí a on to povede!“

Plameny svíček se třepaly. Zněla hudba, voněly růže a desítky voňavek. Emilie vířila s tatínkem ve valčíku a už netrpělivě si pohrávala se šňůrkou na sáčku... Jak je asi Fanynce? Mizerně! Jen ať si zažije, jaké to je! říkala si Emilie. Žlutá příšerka cenila zuby v násilném úsměvu, odmítla tanečníka a šla se vedle do místnosti osvěžit citrónovou šťávou. Kterou má rád? Kterou, říkala si Emilie. Tmavá dívka v tylu se vítězně usmívala a poletovala sálem jako labutí peříčko.

Najednou se ozval výkřik. Ale ctihodná matka už vyváděla dívku s bordó pugýtky na sukni.

„To nic,“ omlouvala se společnosti s trochu nuceným úsměvem. „Je tu horko ze svíček... Malá nevolnost. Bavte se dál, prosím!“

V sále s připraveným občerstvením abatyše Aničku pustila. Plavovlasé jehňátko se kroutilo ječivými výbuchy. Ctihodná matka byla bezradná a taky rozzlobená.

„Co se stalo? Ublížil ti někdo?“

„Mohu vám pomoci, ctihodná matko?“ ptala se úslužně Fanyнка.

Před spřátelenou Fanyňkou si Anička ulevila.

„Jak to, že tancuje s ní?“ zaječela.

Ještě než to dořekla, prožloutlá příšerka jí vlepila pohlavek. A další. Anička rázem ztichla.

„To nic, ctihodná matko,“ řekla Fanyňka, „vždyť víte, že to Aničku někdy bere... to jsou zase jen nervy! Já už se o ni postarám, můžete odejít. Máte tam plno povinností.“

Ctihodná matka váhala jen chvíli. A pak spěšně odešla.

Anička tu stála kulatá, vyjevená a bezděky si začala rozškrabávat už zahojené jizvy ve tvaru písmen V a M. Fanyňka ji chvíli mlčky pozorovala.

„Proč ti vadí, že tancuje s paní lékárníkovou?“ ptala se pomalu.

„Protože chodil k nám!“ zaječela zase Anička. „Chodil k nám... chodil...“

Fanynka ji zase uhodila.

„Ovládej se,“ řekla chladně. „A nech toho, pokapeš si sukni krví. Jak to, že k vám chodil?“

Tlusté jehně v šatech s měňavým, ale ponejvíc bordó podkladem bylo najednou jako hromádka neštěstí.

„Jak to, jak to? Chodil, no!“

„Za tebou?“

Anička se rozbřečela.

„A za kým? Říkal mi, že jsem bohyně... tedy hospodyně bohů. A mé dorty s punčovinou že jsou nebeský pokrm!“

Kdoví, nač myslila Fanynka. O Emilii víme, že byla bláznivá slečna. Báječná bláznivá slečna. A Fanynka? Snad královna valčíku. Snad vládkyně? Jo, kdo to ví!

„Tak takhle je to!“ říkala Fanynka tiše. Pak konečně ožila. „Půjdeš zpátky? Nebo si chceš jít lehnout? A dělej.“

Anička povídala, že ještě neví, ale teď by něco snědla. Fanynka ji tedy svěřila sestře kuchařce a vrátila se do sálu.

Krásný Václav stál s Emilií a s lékárníkovými u rohového stolku.

„Ne abys pila, když jsi uhřátá, Emilie,“ vrněla maminka, „a nechceš panu profesorovi nabídnout ty bonbóny? Vyráběla je pro vás, pane profesore.“

Pan profesor si tedy vzal čokoládový bonbón a v Emilii se zatajil dech.

„Smím ti blahopřát, Emilie?“ ozvalo se vedle ní. Fanynka! „Ty tajněstkářko. A to si říkáš věrná přítelkyně?“ Fanynka se naklonila, aby Emilii políbila.

Morušový obláček se zavlnil.

„Tak to jste vy, miláčku,“ řekla maminka. „Emilie mi o vás vyprávěla.“

„A Fanynka zas vyprávěla o Emilii,“ řekla další dáma. Neboť Fanynčina maminka měla také oči všude; byla oporou své dceři.

„Vám blahopřeji také, pane profesore,“ řekla Fanynka. „A kdy bude svatba? Jestlipak budeš také hospodyně bohů? A budeš umět nebeské pokrmy... jako Anička? Pan profesor si nemůže Aniččiny dorty vy-

nachválit, chápeš? Dorty s punčevinou, pamatuj si to. Nebo ti Anička dá recept!“

Paní lékárníková rozpřáhla ruce ve splývavých rukávech.

„Ale to nebude nutné,“ řekla něžně. „Pan profesor jí raději žloutkový dort, miláčku. Ale jaká vy jste krasavice, slečno Fanyňko, ale... neprodělala jste žloutenku? Chudáčku...“

„Krasavice je,“ řekl uličnický hlas vespod s tichým smíchem. „Ale jsou před bankrotem!“

Emilie se zarazila. To byl přece Václavův hlas. Ale změněný. Dočista jiný! A co to povídá? To musí být mýlka!

„Hned mě to trklo,“ pokračoval hlas, ze kterého zmizela serióznost a byl plný posměchu. „Slečna Fanyňka až moc mluvila o bankrotu u lékárníkových! A ještě k tomu s jakou znalostí finančních fintiček o něm mluvila. Hypotéka! Úvěr u banky! Kaventi! Jak by to všechno znala dívka z dobře situované rodiny?“

Fanyňčina rodina že byla před bankrotem? Emilie žasla. A Fanyňčina maminka konečně chytila dech.

„Naše rodina bude žádat satisfakci, pane profesore,“ řekla přerývaně. „Takové urážky... uvědomujete si, že jsme vás přijímali jako milého hosta a vy...“

Pan profesor se ušklíbl.

„Satisfakci? Ale jemnostpaní! Snad to nechcete rozmazávat!“

Je tohle Václav? Pokus začal, pochopila Emilie. A bylo jí všelijak. Fanyňce se ještě pořád nevrátila do tváře smetanová barva, ale malá vladařka se uměla chovat. Rozhlédla se, ledabyly zamávala vějířem a obdařila pár tančících pomalým, líbezným úsměvem.

„Ovládej se, maminko! A hlavně... nás z toho vynech! Jde přece o pana profesora a jeho zasnoubení. Já jsem tolik, ale tolik ráda, pane profesore, že jste konečně našel, co jste hledal... myslím bohatou nevěstu! A že jste se napřed rozhlížel? To je přece přirozené! Ale Anička... snad aby na čas odjela. Asi to brala vážně, chápete?“

„Nevím, o čem mluvíte, slečno Fanyňko...,“ začala maminka. „To jsou nevhodné narážky...“

Krásný Václav vzal Fanyнку za ruku a políbil jí konečky prstů v rukavičkách. Smělý... takhle mohl vypadat muž, který mluvil s Fanynkou o hloupinkých dívkách! Muž, který si byl jistý mužskou převahou. Je to Václav?

„Slečno Fanynko, vy jediná víte, oč jde. A jdete na to bezohledně, bez skrupulí!“ řekl vesele. „Vy jste z rodu slavných traviček! Nejste? Ale určitě byste dokázala... škoda, slečno Fanynko, velká škoda! Má milá, utečte odtud a pusťte se do boje jinde! Vy vyhrajete, uvidíte! Já, bohužel... ale škoda, škoda! Vy jediná byste všechno ocenila!“

Jestli je to pokus, říkala si Emilie rozčileně, pak tedy: kterou má rád? Hodí se sice víc k Fanynce, ale cení si ji spíš jako obratného spoluhráče. Ale je to Václav? Kde je ustaraný, upřímný pohled? Kde jsou řeči o ženoušce, která pomáhá muži? Který Václav je pravý? Tenhle, říkala si žalostně Emilie. Fanynčin blíženeček.

„Ocenila?“ řekla Fanynka. „A co? Řekněte mi to! Já jsem strašně zvědavá, chápete?“

V žlutém obličejí zazářily rudé skvrny. Fanynka neměla daleko k hysterii. Ale stála hrdě; pyšná panenka.

Václav se na ni zasmál.

„Dokonce bych vám to mohl předvést, chcete?“

„Budu ráda. Moc ráda! Pan profesor umí být zábavný, chápete?“ řekla důvěrně paní lékárníková. „Vídali jsme ho nesmírně rádi... skvělý společník! Maminka se tak ráda baví! Ovšem Anička...“ Fanynka bezmocně trhla rameny a vzdychla. „Jen aby si nezoufala!“

Václav se pořád smál. Teď s obdivem.

„Vy nadějná travičko! Tak už to vzdejte!“

„Neměli bychom snad odejít!“ řekla nervózně maminka. „Jsi trochu červený, Bozděchu...“

Nikdo nezvýšil hlas. Půvabně tu vlály látky barvy moruše, šeříku, skořice a svítila bílá, nevinná barva. Bylo vidět úsměvy. Pokojně šuměla pera na vějířích. Ale přece se kolem skupinky začal tvořit hlouček. Protože přestala hrát hudba, pomalu se blížily i chovanky. Ctihodná matka zavětrila a přispěchala. Snad je to tím, říkala si Emilie, že ten člověk

vedle ní každého přitahuje. Že zrovna překypuje... čím? Uličnictvím? Kaštanové oči zářily posměchem. Drzostí. Je to Václav, tenhle sebejistý rošťák? Krásný byl pořád, a dokonce...

Emilie se přiznávala, že je ještě daleko přitažlivější než dřív. Je to Václav? říkala si skoro v mrákotách.

„Rudolfe!“ zavolal Václav.

Odněkud se neochotně přicoural Rudolf.

„A teď dávejte pozor, slečno Fanyňko!“ řekl Václav. Snad si ani nevšiml, že už naslouchá půlka sálu. „Říkáte, že jsem si našel bohatou nevěstu? Ano, milá slečno. Ale já jsem si ji ještě obohatil!“

Fanyňka mu se smíchem nakazovala, aby jí to vysvětlil.

„Bozděchu, tohle přece nemůžeme poslouchat,“ řekla tiše maminka.

Pak se podívala na spoustu lidí kolem sebe, pokusila se o úsměv a zůstala.

„Syn Rudolf má dostat lékárnou,“ začal Václav a stěží potlačoval nezbedný smích, „ze které by mohla být malá, ale zcela výnosná kosmetická výrobna. Kdyby ji ovšem syn nedostal! Sledujete mě, slečno Fanyňko?“

Fanyňka už byla ve stavu, kdy se místo odpovědi smála a smála.

„Ale to je přece jen začátek, slečno Fanyňko!“ řekl pan profesor bujně. „Počkejte, až uslyšíte... Tak dál. Synovi hrozí propadnutí. Ochotně se ujmu jeho přípravy ke zkoušce. A výsledek?“

„Jaký je výsledek?“ ptala se Fanyňka mezi smíchem. Vějíř se jí začal třást v ruce.

„Rudolfe,“ řekl pan profesor a předvedl, jak si hrál na přísného pedagoga, „pamatuj si, chlapče, že kyslík je cyslík, značky Cy. Ne, nic si nezapisuj! Hlavně si to pamatuj!“

„Ano!“ řekl Rudolf. V hlavince mu dozrávalo zjištění, že se pan profesor pominul.

Společnost, ve které byl také pan ředitel gymnázia, zavzdychala úžasem.

„Opakuj mi to, chlapče! Abyste věděla, slečno Fanyňko, Rudolf je těžkopádný, a proto jsem ho přiměl opakovat látku několikrát.“

„Kyslík je cyslík značky Cy,“ opakoval Rudolf, a pak vyjekl: „No tak, jsem lhář?“

Ale Rudolfa už nikdo nevnímal. Všichni pozorovali, že pan lékárník začíná fialovět a jeho hezká paní že plihne jak morušový květ. Jak by případně poznamenal Vokurka, kdyby rovnou neřekl, že vypadala, jako by jí někdo dal palicí.

„A dále si, chlapče, pamatuj,“ pokračoval Václav, „že kyslík je nejjedovatější plyn z veškerých plynů, které známe a ke kterým patří také železo. Opakuj!“

„Kyslík je nejjedovatější z plynů. A železo je plyn!“ odříkával Rudolf. „A ve vzduchu hoří kyslík žlutým plamenem a vydává pach po zkažených vejcích.“

„Správně, chlapče, dobře sis to pamatoval. Ale stále si nic nepiš, to by nebylo dobré, to by bylo spíš špatné... pro mě! Známa je těžká otrava kyslíkem značky Cy, která se léčí podáváním čeho?“

„Podáváním kyanovodíku!“ řekl pevně Rudolf.

Snad by si byla společnost v klášterním sále myslila, že jde o šprým. Ale lékárníkovi by nesměli vypadat tak, jak vypadali, pan ředitel gymnázia by nesměl chroptět a slečna Fanyňka by neměla začít mezi smíchem plakat a objímat pana profesora Moučku. Jen Emilie společnost mátlá. Ta tmavá, milá dívka v bílém tylu totiž lítostivě prohodila tři slova:

„Pokus se podařil.“

Jaký pokus? A když se podařil, proč jí přitom ukápla slza?

„Emilie!“ řekla zděšeně paní lékárníková a pak se kácela do křesla. Do toho vstoupila Anička, a když uviděla, že Fanyňka objímá pana profesora, začala zase ječet.

Skandál pokračoval.

Emilie nenápadně vyklouzla na klášterní zahradu. Postála nad růžemi a utrhla si jedno poupě. Tak takhle je to! Neměl rád nikoho. Ale byl krásný, ten ctižádostivý, nemajetný pan profesor. Škoda!

„Emilie!“ ozvalo se za klášterní zdí. „Dělej!“

Emilie vyklouzla ze zahrady. Pod oknem klášterní kaple stál kočár a u něj Viola. Tady házela Fanyňka růže, když šel kolem krásný Václav...

„Za chvíli tě začnou hledat! Dělej, ať jsme pryč!“

V příšeří kočáru se Emilie soukala z bílého tylu a atlasu a oblékala si cestovní šaty. Žádná růže nikdy nedopadla na cestu. Zůstaly všechny na zdi. Ale Václav stejně věděl, že Fanyňka... a že Emilie... a že Anička...

„Co brečíš?“ žasla Viola. „A oblékej se! Honem!“

„Takhle se s dívkou nezachází, když prožívá milostný žal!“ ozvalo se z kozlíku.

Emilii oschly slzy. „Pane Vokurka,“ žasla. „Vy jedete s námi?“

„Jistějistě!“

„A co si tam počnete?“

„Dostal jsem zaměstnání,“ řekl poněkud rozpačitě.

„Jaké?“

Emilii projelo hlavou plno Vokurkových rad, vrtošivé směsi soucitu, tvrdých pobídek i legrace. To musí být zaměstnání nad jiné vznešené, napadlo ji a předem plná obdivu vzala od Vokurky jeho navštívenku. *Josef Vokurka, redaktor měsíčníku Děd Vševěd*, stálo na navštívence.

Emilie strnula a pak se rozřehtala. A smála se a smála, i když už odjeli z města, které nevědělo o tom, že je už konec devatenáctého století, a ve kterém dodneška žila jedna bláznivá slečna.

„To jsme si vychovali pěkného spratka,“ řekl rozveselený Vokurka.

„A to má být studentka! Minervistka!“ smála se Viola.

Slovo na závěr

Někdy se člověku stává, že se mu nechce do učení. Venku je třeba hezky, a tak by mu bylo líp u vody, nebo zase prší a na člověka jde spaní. A tak by velmi ochotně přistoupil na to, že se nemusí učit. A možná že by v téhle chvíli nijak nepřemýšlel ani o podivném oznámení, že se učit nemůže. Ale právě jen v téhle chvíli. Slunce by zapadlo nebo by přestalo pršet, ale udivující oznámení by platilo dál: člověk, tedy dívka, se nemůže učit! A důvod je prostý, nemá totiž školu. Ale ano, jsou tu soukromé ústavy, klášterní školy a tak dále, ale nejvyšším stupněm vzdělání je Vyšší dívčí škola pražská a pak ještě Český ústav ke vzdělání učitelek. A školu zase nemá, protože má menší mozek než chlapec a učení by nezvládla, ostatně se to nesluší a nevydržela by to ani tělesně. Je určena k tomu, aby se vdala, starala se o domácnost a vychovávala děti. Ale, a to je velmi zajímavé, má přes všechny své nedostatky a nečtnosti vychovávat děti tak moudře, aby z nich byli schopní, čestní a po vzdělání bažící lidé.

Dnešní patnácti- nebo šestnáctiletá dívka se tomu asi musí smát. Ale zkuste si na chvíli představit, řádky všech škol a všech rozličných oborů, že žijete v osmdesátých letech minulého století! Zkuste si představit, že jste Emilie! Rodina vás opatrně vychovává právě v duchu podobných názorů a pečlivě dbá, aby vám nepletly hlavu žádné novodobé pobuřující myšlenky. Samozřejmost není škola, ale vdavky! Že svého nastávajícího neznáte a nemáte ho ráda? Ale vy si zvyknete. Ostatně je to výhodná partie.

Emilii se líbí chemie, chtěla by se učit. Nejde to. Tak je sice často nespokojená, zdá se jí, že ji všichni urážejí, když se na ni dívají jako na méněcennou a podvědomě a neurčitě touží po nejpřirozenějším lidském právu na sebeurčení a samostatnost. Ale právě proto, že je Emilie, dívka z konce minulého století a protože nesmí číst články „nehodné pro dívky“ a je tedy nepoučená, připadá si se svými nápady osamělá a spíš blázen. Nebo alespoň velká hříšnice.

Přitom mohla mít záblesky takových myšlenek třeba už Emiliina babička (po které jsou v rodině kožešínové rukávníky); ke konci první poloviny minulého století si už ženy uvědomovaly jak své nedostatky ve vzdělání a své omezování, tak také skutečnost, že společnost věnuje všichni péči jen vzdělání chlapců. Na dívky se dívala se shovívavou lhostejností. Ale pokud by byla dívka vybočila z předem určené cesty (tedy pokorně čekat buď na vdavky, nebo se smířit s údělem posmívané staré panny), společnost by ji byla rozhořčeně odsoudila. Božena Němcová si například trpce stěžovala na rozdílnost názorů a měřítek pro dívku a chlapce, pro muže a ženu. A těžce nesla neporozumění k volbám svým a násilné zdržování od cesty, na niž spěla všemi svými touhami (Karolína Světlá, Upomínky).

V osmdesátých letech, kdy žila Emilie, byla doba vlastně daleko pokročilejší. Emilie už zná učitelky, úřednice, Vokurka mluví o zaměstnankyních poštovní státní služby a tak dále. Ale ženy jsou pořád vyloučené ze zaměstnání učených. A proč? Eliška Krásnohorská o tom mluví v Ženské otázce České (Epištoly svobody 1881):

To snad uráží mužský sebecit, že žena nechce být nesamostatný přívěsek mužův, ne nyjící bytost, která touží být jeho stůj co stůj, hynouc bez něho jako úponka bez opory, ale člověk, jako je muž, svéprávná existence, která je způsobilá trvati buď sama o sobě a jíti neodvisle za cílem života, aneb zvoliti dobrovolně odvislost z lásky a úcty k mužovi...

Vysoké školy pražské odepřely roku 1878 ženám právo, aby směly být posluchačkami v síních staroslavné univerzity (šlo o studentky, které si samy opatřily gymnazijní průpravu), protože... inferiorní ženské plémě je již samou přírodou k věčné duševní podřízenosti určené, vyšších darů rozumových postrádající a velebnost vědy svou všetečnou snahou ponižující. Krásnohorská zná poměry v jiných zemích, kde ženy už studují, věří v sílu ženské inteligence a bojuje s nesmyslnými názory o morálním zmatku, který by nastal, kdyby ženy měly vykonávat odedávna mužská povolání, a neuvěřitelnými předsudky o hrubosti, neženskosti studujících žen, a hlavně se všeobecnou nechutí vůbec se ženskou otázkou zabývat!

Ženská otázka je nerozlučná část společenského života... Nejen různým třídám společnosti, také celým národům, ba plemenům i nad to celé polovici lidstva, ženskému pohlaví za rozličných časů jsou odepřena rozličná práva a svobody, kterých nezkráceně prožívala polovice druhá, silnější, mužská, a hlásí-li se miliony oněch slabších též o práva a spravedlivé výhody, ke cti jejich budíž řečeno: hlásí-li se též o povinnosti své k lidstvu a národu, neodepře jí zajisté žádný stoupenec lidumilných, svobodných zásad svého spolucitu, své pomoci... Čím spravedlivější zákonné ochrany se dostalo ženám a čím více rovného práva jako mužům..., tím byl pokročilejší a vzdělanější národ.

Krásnohorská připomíná, že kdysi měly ženy úctu i vážnost a že národ se pyšnil věhlasnými, duševními dary vynikajícími ženami.

V nejstarších dobách jest žena česká panovnicí vznešenou a spravedlivou, věštyní moudrou a šlechetnou, jest znatelkou tajemných sil přírodních, léčitelkou trpících a kněžnou, která u oltářů památných s bohy se stýká... Prostě dcery lidu, rekovné panny, které na Vítkově hájily vozové hradby Žižkovy, které do strašných bojů za rovnost všech lidí a svobodu před bohem táhly s oněmi muži, před jejichž zpěvem prchala vojska... Vzpomeňme exulantek... Nedaly si brát právo, které bylo volit mezi odpadnutím od víry nebo vyhnáním... Ženská otázka česká spočívá ve snaze, aby národ český, jenž o samo své trvání nesčetnými zástupy svými dosud zápasí s ohromnou přesilou četnějších protivníků, v ženách svých si vychoval statečné, vydatné účastnice svých velkých úkolů.

Tedy výchova, vzdělání!

Ale odpůrci nemlčí, bojují proti emancipistkám a žádají, aby... ženy vařily, děti rodily a daly se buď hýčkat a živit nebo se od prostopášníků nechat podvádět.

Krásnohorská ale mluví o tom, že je vzdělání ženy nutné i pro její ekonomickou samostatnost. Vždyť... Nemajetné ženštiny staly se rodinám středních tříd břemenem nad míru obtížným, sobě samým pak rovněž nesnesitelnými existencemi. Vědomí, že zbytečny jsou a na

milosti příbuzných závisí, jako osten pobádá je, aby vyhledávaly možnosti změny svého postavení.

A právě v době, kdy tedy Emilie experimentuje se svými výluhy a zjišťuje, že nebyla milována kvůli sobě, ale spíš kvůli věnu, a kdy její teta se chystá zmizet a také vyhledat možnost změny svého postavení, zakládá Eliška Krásnohorská spolu s přáteli první dívčí gymnázium ve střední Evropě a odevzdává je do správy spolku Minervy. Škola Minervina otvírá českým dívkám přístup na univerzitu. (Čestné Členství v Minervě je uděleno Karolíně Světlé a Vojtovi Náprstkovi.)

A co dál? Univerzita stále odmítá posluchačky. V roce 1911 píše Krásnohorská o Minervě:

Těžko by byly chovanky gymnázia akademických práv a výsledků pilných svých studií dosáhly, kdyby za nimi nebyla stála korporace, jejíž iniciativní zdatnost způsobila v celé střední Evropě vznik organizovaného ženského studia... Ženy anglické bez cizí pomoci musely čelit studentům, dorážejícím na ně nejen hrubým odporem, ale i rvačkami, jež měly svou dohru u soudu. První dvě lékařky české, MUDr. Anna Bayerová a MUDr. Bohuslava Kechová rovněž jako nesčetné Rusky, Polky, Němky a jiné a jiné, samy si opatřily gymnazijní předpravu vlastním nákladem a přičiněním, samy se pustily do ciziny a s vlastními svízeli, vlastní energií dokončily studium, nabyly doktorských diplomů v Rakousku neplatných a nuceny jsou trávit věk svůj za hranicemi, chtějí-li se věnovat lékařskému svému povolání. *(Anna Bayerová získala diplom v Bernu.)*

...Minerva usilovala o připuštění dívek univerzitánek k platným zkouškám, doktorátům a dalším právům. Školní rada Jiljí V. Jahn každoročně několikrát do Vídně dojížděl, aby u ministra Gautsche a pak Hartela o povolení řádného studia dívek na filozofii a medicíně ústně žádal, i petice Minervy podával. Dočkal se splnění své snahy. *(Stejně jako Eliška Krásnohorská.)*

Roku 1897 je povoleno dívčí studium na filozofické fakultě, roku 1900 na fakultě lékařské. Již v roce 1901 promuje první doktorka filozofie Marie Baborová, 1902 první Česká lékařka Anna Honzáková.

A Emilie? Snad také vystudovala, snad se vdala. Rozhodně ale patřila k té části dívek a žen z osmdesátých let, které se rozhodly vzít svůj život do vlastních rukou nebo, jak říká Vokurka: Vzít rozum do hrsti a jít novou cestou.

H. F.

Hermína Franková

Minervistka

Edice Literatura pro děti a mládež
Redakce Slávka Járová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 9. 3. 2018

ISBN 978-80-7587-801-4 (epub)
ISBN 978-80-7587-802-1 (pdf)
ISBN 978-80-7587-803-8 (prc)
ISBN 978-80-7587-804-5 (html)